tim4pin magazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

2024 | 02

Fiskalna odgovornost | **De minimis potpore** | **Konsolidacija** | **Zaduživanje**

NAKLADNIK - TIM4PIN
Gajeva ulica 51 -1, 10 000 Zagreb | centar@tim4pin.hr
TISKANICA - poštarina plaćena u HP-u d.d. u sortirnici 10 200 Zagreb

ISSN 1848-7610
9 771848 761002

Webinar u pripremi:

Izjava o fiskalnoj odgovornosti

16.veljače 2024

Dragi čitatelji,
pretplate za 2024. su i dalje u tijeku!

Odaberite jednu od ponuđenih opcija:

ONLINE IZDANJE .....150 €
TISKANO IZDANJE..... 190 €
ONLINE + TISKANO IZDANJE.....240 €

* u cijenu je uključen PDV

Zatražite pretplatu putem naše web-stranice tim4pin.hr ili nam se obratite mailom na centar@tim4pin.hr !

PRETPLATA UKLJUČUJE:

Mjesečno tiskano i/ili on-line izdanje
Aktualne poslovne informacija TIM4PIN INFO
Neograničen broj pisanih savjeta
Jednokratni popust za webinar/seminar 20%
Informiranje o novinama putem web stranice T4P newsletter-a

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

Vrijeme zaista sve brže prolazi. Možda taj osjećaj ne dijelimo svi, ali periodika izlaženja časopisa, teme koje prate dinamiku izvršenja poslovnih obveza vezanih za rokove doimaju se kao da smo se njima bavili tek nedavno. A godina je već prošla i evo ih ponovo pred nama. I mjesec siječanj, kažu najdepresivniji mjesec, već je protekao. Ponovo bez snijega. Natprosječno topao.

Financijski izvještaji proračunskih korisnika za prethodnu godinu su sastavljeni i predani. „Lokalci“ se još uvijek s njima bave, a već je tu i priprema za davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti čiji teret je, u najvećoj mjeri, na financijsko računovodstvenim službama.

U žarištu domaće ekonomsko političke scene je prijedlog uredbe o novim koeficijentima za zaposlene u državnim i javnim službama. Plaće za 244.000 zaposlenih u prosjeku bi njenom primjenom rasle 13,5%. Ukupna vrijednost predloženog paketa, prema informacijama predlagatelja, je 880 milijuna eura. No, znamo što je prosjek, a kada tome pridodamo „usporednu metodu“ koja nam je tako svojstvena, dobivamo brojna nezadovoljstva koja se artikuliraju sa sindikalnih razina. Svjedočimo „bijelom štrajku“ u pravosuđu, najavi ozbiljnih sindikalnih akcija u zdravstvu i obrazovanju… Svakako, učinci pripremljenih i nužnih reformi u sustavu plaća u javnom sektoru, umjesto pozitivne predizborne atmosfere, barem u trenutnoj fazi, poprimaju neželjeni predznak. No, za očekivati je da će se iznaći kompromisna rješenja te će trenutno izražene pregovaračke strasti poprimiti razumnu i svima prihvatljivu razinu.

Na globalnoj sceni, na žalost, ne možemo konstatirati napredak u pravcu smirivanja ratnih zbivanja i napetosti među „velikima“. U tom kontekstu, sve je više očiju uprto i u predizborne aktivnosti u SAD-u. Potencijalni povratak Donalda Trumpa na čelo države neki priželjkuju. Isto tako, drugi ga se pribojavaju. Na to svakako ne možemo utjecati pa stoga promatrajmo i čekajmo ishod u nadi da se u našim životima neće ništa promijeniti. Barem ne na lošije.

Stiglo nam je i ovogodišnje vrijeme fašnika. Ponavljamo poznatu izreku da je to *vrijeme i prilika da svatko od nas barem na jedan dan postane netko drugi*. Pa evo, iskoristimo je ako za to imamo volje, entuzijazma i dobre energije. Poželjno je da imamo.

Na kraju ovoga obraćanja koristim priliku zahvaliti se svima koji su obnovili svoj pretplatnički odnos, kao i novim pretplatnicima za tekuću godinu. Trudit ćemo se opravdati vaše povjerenje.

Srdačan vam pozdrav s poštovanjem!

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN
Časopis Centra za razvoj javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:
TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Zagreb, Gajeva ulica 51/1
tel: 01/5531 755
E-pošta: centar@tim4pin.hr
OIB 83718300522; **MBS** 2929236;
www.tim4pin.hr
Adresa uredništva:
Ulica kneza Trpimira 7, Zagreb

Glavni urednik:
prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:
Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:
Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne; doc.dr.sc. Ivan Čevizović; doc.dr.sc. Josip Čičak; prof.dr.sc. Saša Drezgić; dr.sc. Damir Juričić; mr.sc. Mirjana Mahović-Komljenović; Ivana Pajković, mag.oec.; Ante Loboja, mag.iur.; doc.dr.sc. Brankica Remenarić; mr.sc. Nediljka Rogošić; mr.sc. Gorana Roje; dr.sc. Desanka Sarvan; doc.dr.sc. Ana Marija Sikirić; Danijela Stepić, mag.oec.; Ivana Vargašević Čonka, dipl.oec.; prof.dr.sc. Vesna Vašiček; Hana Zoričić, dipl.oec.

Lektura i korektura:
TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Grafička priprema:
Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,
Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

Sadržaj

RAČUNOVODSTVO

3 **Osvrt na novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu**
Danijela Stepić

10 **Konsolidirani financijski izvještaji u sustavu proračuna za 2023. godinu**
Martina Štefković

18 **Financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika za 2023. godinu**
Maja Žeravica

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

23 **Dugoročno zaduživanje i davanje jamstava na lokalnoj razini u 2024. godini**
Nevenka Brkić

30 **Potpore male vrijednosti**
Martina Štorek

FISKALNA ODGOVORNOST I FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

37 **Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2023. godinu za proračunske i izvanproračunske korisnike te za određena trgovačka društva s rokom predaje do 28. veljače 2024.**
Ana Zorić
Davor Kozina

45 **Godišnje izvještavanje o nepravilnostima**
Davor Kozina
Ana Zorić

POREZI I DOPRINOSI

49 **Nove odredbe Pravilnika o porezu na dohodak**
Mirjana Mahović Komljenović

57 **Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak građana za 2023. godinu**
Mirjana Mahović Komljenović

PRAVO

65 **Formalni uvjeti za naplatu po suglasnosti za zapljenu**
Gordana Muraja

68 **Humanitarne akcije u sustavu humanitarne pomoći**
Bernard Iljazović

JAVNA NABAVA

72 **Fakultativne osnove za isključenje u postupku javne nabave i „mjere samokorigiranja“**
Kristina Rihtar

79 **Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave**

81 **ODGOVORI NA VAŠA PITANJA**

TIM4PIN INFO

87 **Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina**

89 **Naknade korisnika državnog proračuna**

91 **Plaće**

94 **Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad**

95 **Drugi dohodak**

96 **Primici izuzeti od ovrhe**

97 **Financijske obavijesti**

98 **Ostale informacije**

IMATE PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

Osvrt na novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu

Danijela Stepić *

U Narodnim novinama br. 158/2023. objavljen je novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Njegova primjena u procesu planiranja slijedi u postupku izrade proračuna i financijskih plpanova za razdoblje 2025.-2027., a u računovodstvenim postupanjima od 01.01.2025. godine.U ovom broju časopisa predstavljene su ključne izmjene u računovodstvenoj metodologiji. U narednim brojevima časopisa bit će detaljnije predstavljene promjene u načinima knjiženja poslovnih promjena kod proračunskih korisnika i njima nadležnih proračuna te izmjene u Računskom. Posebno će biti predstavljena unapređenja u evidentiranju poslovnih promjena kod kojih je važno osigurati maksimalnu usklađenost knjiženja na eliminacijskim računima Računskog plana, a radi kvalitetnije izrade konsolidiranih financijskih izvještaja proračuna i opće države u cjelini.

1. Uvod

Zakon o proračunu[1] koji je na snazi od siječnja 2022. obvezuju na donošenje više podzakonskih akata s ciljem sustavnog uređenja proračunskih procesa, uključujući pri tome procese pripreme i izrade financijskih planova i proračuna; izvršenja financijskih planova i proračuna; izvještavanja o izvršenju financijskih planova i proračuna; računovodstvenog evidentiranja i financijskog izvještavanja i to za sve subjekte opće države.

U Ministarstvu financija aktivnosti na izradi novih podzakonskih propisa započele su još u 2022. godini. Budući se radi o međusobno povezanim i komplementarnim procesima, izrada podzakonske regulative zahtijevala je sveobuhvatan i sustavan pristup jer unapređenje metodologije u jednom procesu zahtijeva dosljedne promjene u ostalim povezanim procesima na koje se promjene direktno ili indirektno održavaju. Tijekom 2023. usvojeno je nekoliko novih podzakonskih propisa iz područja proračunskih procesa:

- Pravilnik o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana – Narodne novine br. 85/2023
- Pravilnik o načinu i uvjetima otvaranja računa za provedbu specifičnih transakcija proračuna i proračunskih korisnika – Narodne novine br. 123/2023
- Pravilnik o načinima i uvjetima izvršavanja državnog proračuna i financijskih planova proračunskih korisnika državnog proračuna s jedinstvenog računa državnog proračuna – Narodne novine 157/2023
- Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu – Narodne novine 158/2023

Početkom 2024. stupili su na snagu i sljedeći pravilnici:

- Pravilnik o planiranju u sustavu proračuna – Narodne novine 1/2024
- Pravilnik o proračunskim klasifikacijama – Narodne novine 4/2024

U daljnjem razvoju proračunskih procesa poseban fokus je stavljen na razvoj proračunskog računovodstva. Razlog tome je što unapređenje računovodstvenih sustava i evidencija direktno doprinosi unapređenju kvalitete, ne samo financijskih izvještaja, već i kvalitete podataka i informacija za planiranje i praćenje realizacije proračuna i financijskih planova. Stoga se u nastavku članka detaljnije predstavljaju izmjene koje donosi novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu.

2. Smjer razvoja proračunskog računovodstva

Daljnji razvoj proračunskog računovodstva usmjeren je cilju da se:

- unaprijedi sadržaj i kvaliteta podataka u računovodstvenim evidencijama i izvještajima koji se iz njih generiraju
- osigura efikasnija i brža priprema informacija potrebnih za generiranje podataka na obračunskoj računovodstvenoj osnovi koju koriste nositelji službene statistike u RH kod izračuna rezultata opće države sukladno Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa (ESA2010)
- osiguraju metodološki preduvjeti za daljnju informatizaciju računovodstvenih evidencija i izvještaja koji se iz njih generiraju.

Računovodstvene evidencije i financijski izvještaji koji su proizvod nacionalnih računovodstvenih sustava glavni su izvor podataka fiskalne statistike. Stoga je kvaliteta i usporedivost podataka koje osiguravaju računovodstveni sustavi od izuzetnog značaja.

Dva najvažnija pokazatelja fiskalne održivosti neke države su visina javnog duga i visina proračunskog deficita.

* Danijela Stepić, mag.oec.spec., Glavna državna rizničarka, Ministarstvo financija RH, Zagreb

[1] Narodne novine broj 144/2021

Direktiva Vijeća 2011/85/EU propisuje državama članicama obvezu uspostave javnih računovodstvenih sustava koji sveobuhvatno i dosljedno pokrivaju sve podsektore opće državne (središnju državu, lokalnu državu i fondove socijalne sigurnosti) i sadržavaju informacije potrebne za generiranje podataka na obračunskoj računovodstvenoj osnovi radi pripreme podataka temeljem standarda Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (dalje u tekstu ESA).

Sva statistička izvješća iz područja državnih financija te statistike deficita i duga temelje se na metodologiji ESA. Raspoloživost i kvaliteta ESA podataka ključna je za osiguranje pravilnog funkcioniranja okvira proračunskog nadzora EU, pri čemu je važno istaknuti da se ESA oslanja na informacije pružene na obračunskoj osnovi.

Od rujna 2014.g. u primjeni je ESA 2010. To znači da svi podaci koje države članice šalju Eurostatu moraju slijediti pravila sustava ESA 2010. kako bi se osigurali zajednički standardi, definicije, klasifikacija i računovodstvena pravila koja se koriste za kompiliranje računa i tablica zemalja članica.

Najznačajnije izmjene koje donosi novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu u funkciji su ostvarenja temeljnih ciljeve daljnjeg razvoja proračunskog računovodstva, a u pogledu unaprjeđene računovodstvene metodologije uključuju:

- proširenu primjenu modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja,
- osigurane metodološke preduvjeti da se iz računovodstvenih evidencija mogu generirati ne samo financijski izvještaji već i izvještaji za praćenje izvršenja proračuna i financijskih planova i
- obvezu uspostave Objedinjene Glavne knjige proračuna radi pravovremenog pristupa proračuna računovodstvenim podacima o stvorenim rashodima i obvezama proračunskih korisnika iz nadležnosti i maksimalne usklađenosti podataka na računima Računskog plana koji se u konsolidaciji financijskih izvještaja proračuna eliminiraju

Stupanjem na snagu novog Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (dalje u tekstu novi Pravilnik) prestao je važiti Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20) (dalje u tekstu stari Pravilnik).

Računovodstveno evidentiranje za 2023. i 2024. godinu obavit će se prema odredbama starog Pravilnika. Odredbe novog Pravilnika primjenjuju se u proračunskim procesima koji su povezani s izradom i donošenjem proračuna i financijskih planova za 2025. godinu i projekcije za 2026. i 2027. godinu i nadalje. Knjigovodstvene evidencije od 1. siječanj 2025. provodit će se prema odredbama novog Pravilnika.

3. Proširena primjena modificiranog načela nastanka događaja

Proračunsko računovodstvo temelji se na modificiranom načelu nastanka događaja. Navedeno znači da se rashodi u računovodstvenim evidencijama priznaju po obračunskom načelu (u trenutku nastanka događaja što se dokumantira primljenim ulaznim računom ili drugim relevantnim dokumentom) i u izvještajnom razdoblju na koje se odnose, neovisno o izvršenom plaćanju.

Modifikacija načela nastanka događaja odnosi se na priznavanje prihoda. Naime, prihodi se u proračunskom računovodstvu priznaju kada su naplaćeni, odnosno mjerljivi i raspoloživi, tj. priznavanje prihoda vezano je uz stvarni priljev novčanih sredstava. Pritom postoje određene iznimke (primjerice priznavanje prihoda od donacija nefinancijske imovine, prijeboji i druga obračunaska plaćanja i sl.), ali te su iznimke malobrojne.

Kada bi se proračunsko računovodstvo temeljilo na čistoj obračunskoj osnovi, prihod bi se priznao odmah po nastanku potraživanja za prihod (dokumentirano izdavanjem računa ili drugog relevantnog dokumanta) te tako i evidentirao. Međutim, zbog primjene načela sigurnosti i činjenice da se u financijskom planu i proračunu prihodi priznaju i iskazuju kada su raspoloživi, potrebno je i u računovodstvenim evidencijama osigurati praćenje realizacije financijskog plana i proračuna u dijelu prihoda prema ostvarenom priljevu novčanih sredstava. S druge strane, kako bi se u proračunskom računovodstvu osigurale informacije i o obračunatim prihodima i te informacije koristile za bolje planiranje budućih očekivanih novčanih tijekova, računovodstvene evidencije putem bilančnih računa u razredu 9 (skupine 96 i 97) osiguravaju i podatke o prihodima na obračunskoj osnovi.

Modifikacija obračunskog načela nastanka događaja odnosi se i na ne priznavanje rashoda utroška nefinancijske dugotrajne imovine. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine ne kapitaliziraju se te se priznaju u trenutku nabave i to u visini ukupne nabavne vrijednosti. Prtom, nabavnu vrijednost čini kupovna cijena uvećana za sve troškove koji se izravno mogu dodati nabavnoj vrijednosti imovine jer su vezani za dovođenje imovine u funkcionalno stanje za namjeravanu upotrebu. Posljedično tome, u proračunskom računovodstvu ne iskazuje se rashod amortizacije koji bi odražavao sustavno trošenje imovine u korisnom vijeku upotrebe. Kako bi se vrijednost dugotrajne imovine realnije iskazivala u bilanci, njena se vrijednost ispravlja po prosječnim godišnjim stopama za ispravak vrijednosti i evidentira na bilančnim računima ispravka vrijednosti u razredu 0 i umanjenja vrijednosti u izvora vlasništva u razredu 9.

Novi Pravilnik proširio je primjenu obračunske osnove za priznavanje rashoda po načelu nastanka događaja za one rashode koji starim Pravilnik nisu bili obuhvaćeni tim načelom. Primjer takvih rashoda su donacije i pomoći izvan sustava općeg proračuna. Također radi cjelovitijeg praćenja potraživanja i obračunatih prihoda za pomoći unutar općeg proračuna otvoreni su novi računi potraživanja i obračunatih prihoda za pomoći fiskalnog izravnanja.

a) Obveze za pomoći izvan općeg proračuna – NOVO !

Prema starom Pravilniku rashodi za pomoći izvan općeg proračuna evidentirani su prema novčanom načelu, od-

nosno priznavali su se i evidentirali prilikom isplate sredstava i pritom prethodno nisu bile evidentirane obveze za pomoći. Novim Pravilnikom propisano je da se rashodi i obveze za pomoći dane subjektima izvan općeg proračuna priznaju u trenutku nastanka obveze na temelju izdanog akta nadležnog tijela (odluke, ugovora, sporazuma i sl.) pod uvjetom da je iznos pomoći mjerljiv i da se odnosi na izvještajno razdoblje.

Obveze za pomoći dane izvan općeg proračuna evidentirat će se unutar podskupine *236 Obveze za pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna* (novi naziv), **na novo otvorenim odjeljcima**:

- 2361 Obveze za pomoći inozemnim vladama
- 2362 Obveze za pomoći međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU

b) Obračunati rashodi i obveze za pomoći unutar općeg proračuna – NOVO !

Novi Pravilnik donosi i novosti koje se odnose na evidentiranje pomoći unutar općeg proračuna. Prema starom Pravilniku pomoći dane unutar općeg proračuna priznavale su se i evidentirale prema novčanom načelu u trenutku isplate. Subjekt koji je bio u obvezi isplatiti pomoć drugom subjektu unutar općeg proračuna nije evidentirao obvezu za isplatu pomoći. U Računskom planu koji je sastavni dio starog Pravilnika bili su sadržani računi potraživanja i obračunatih prihoda na kojima su subjekti koji su očekivali primiti pomoć od drugog subjekta unutar općeg proračuna mogli evidentirati potraživanje. Treba istaknuti da nisu bili za sve situacije predviđeni računi potraživanja. To su primjerice računi potraživanja i obračunatih prihoda za pomoć fiskalnog izravnavanja koji nisu bili propisani.

Novim Pravilnikom propisano je da subjekt unutar općeg proračuna koji je obvezan doznačiti pomoć drugom subjektu unutar općeg proračuna u trenutku nastanka obveze temeljem izdanog akta nadležnog tijela (odluke, rješenja, sporazuma) zadužuje obračunati rashod u podskupini 936 i odobrava račun obveza u podskupini 236. Na dan isplate pomoći subjekt koji isplaćuje pomoć zatvara obvezu i evidentira odljev sredstava s novčanog računa te zatvara obračunate rashode u podskupini 936 i priznaje, odnosno iskazuje rashod pomoći na odgovarajućim računima u razredu 3.

Proračun ili subjekt koji prima pomoć od subjekta unutar općeg proračuna temeljem akta kojim ostvaruje pravo na pomoć evidentira potraživanje za pomoć i obračunati prihod. Na dan uplate pomoći zatvara potraživanje i evidentira priljev na novčani račun te zatvara obračunati prihod i priznaje, odnosno iskazuje prihod od pomoć na odgovarajućem računu u razredu 6.

Obračunati rashodi za pomoći unutar općeg proračuna evidentirat će se unutar podskupine ***936 Obračunati rashodi za pomoći unutar općeg proračuna*** **unutar** koje su **otvoreni novi odjeljci (9361, 9362, 9363, 9364, 9365, 9366, 9367, 9368).** Otvoreni su i **novi odjeljci u podskupini 236 za potrebe evidentiranja obveza za pomoći dane unutar općeg proračuna (2363, 2364, 2365, 2366, 2368).** Također otvoreni su i osnovni računi za evidentiranje potraživanja i obračunatih prihoda za pomoći fiskalnog izravnanja koji nisu bili otvoreni u dosadašnjem Računskom planu.

Novim Pravilnikom propisano je da se rashodi za pomoći dane unutar općeg proračuna, iznimno od ostalih rashoda, priznaju u rashode u trenutku plaćanja, odnosno doznake pomoći subjektima unutar općeg proračuna. Kako bi se i za ove rashode evidentirale obveze, subjekt koji doznačava pomoć drugom subjektu unutar općeg proračuna u trenutku nastanka obveze evidentira obračunati rashod na podskupini 936 i obvezu, a subjekt koji prima pomoć evidentira potraživanje i obračunati prihod. U trenutku plaćanja subjekt koji doznačava pomoć zatvara obračunate rashode i iskazuje rashod pomoć unutar općeg proračuna, a subjekt koji prima pomoć zatvara obračunati prihod i iskazuje prihod od pomoći unutar općeg proračuna.

c) Obveze za donacije – NOVO !

Prema starom Pravilniku rashodi za donacije priznavali su se i iskazivali prema novčanom načelu u trenutku isplate i nisu se evidentirale obveze za donacije. U skladu s novim Pravilnikom rashodi i obveze za donacije (tekuće i kapitalne) priznaju se i iskazuju prema načelu nastanka događaja, odnosno u trenutku donošenja odluke nadležnog tijela o dodjeli donacije pod uvjetom da je iznos donacije mjerljiv te da se odnosi na izvještajno razdoblje. Radi takvog pristupa evidentiranja rashoda za donacije **otvorena je i nova podskupina obveza *238 Obveze za donacije, kazne, naknade šteta i kapitalne pomoći***

Proširenje obračunske osnove na priznavanje rashoda i obračunatih prihoda ima za cilj osigurati bolje informacije o financijskom položaju promatranog subjekta od novčane osnove jer se ne fokusira samo na novčane priljeve i odljeve, već omogućuje bolje prognoziranje budućih izglednih novčanih tokova te bolje planiranje likvidnosti proračuna. U prilog tome da je za priznavanje i iskazivanje rashoda za pomoći izvan općeg proračuna i donacija potrebno primijeniti obračunsko, a ne novčano načelo svjedoči i situacija da su u vrijeme sigurnosne krize, energetske krize, elementarnih nepogoda s velikim financijskim posljedicama, a čemu svjedočimo posljednjih godina, iznosi rashoda za pomoći i donacije izuzetno visoki, a izvršavanje ovih rashoda ima značajan utjecaj za planiranje likvidnosti proračuna. Stoga priznavanje ovih rashoda po obračunskoj osnovi i evidentiranje obveza, osigurava cjelovitije informacije za planiranje novčanih tijekova vezanih za izvršavanje ovih rashoda.

d) Računi zaliha, obveza i rashoda za lijekove i potrošni medicinski materijal za zdravstvene ustanove – NOVO !

Primjena modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja kod rashoda za utrošak kratkotrajne nefinancijske imovine znači da se rashodi priznaju i iskazuju kao rashodi u trenutku nabave i u visini nabavne vrijednosti. Iznimno od navedenog, u djelatnosti zdravstva i u obav-

ljanju vlastite trgovačke i proizvođačke djelatnosti rashodi za kratkotrajnu nefinancijsku imovinu priznaju se i iskazuju kao rashodi u trenutku utroška i prodaje. Slijedom navedenog zdravstvene ustanove nabavu lijekova i potrošnog medicinskog materijala trebaju evidentirati povećanjem vrijednosti zaliha kratkotrajne nefinancijske imovine i povećanjem obveza. U trenutku utroška lijekova i potrošnog medicinskog materijala zdravstvene ustanove evidentiraju smanjenje vrijednosti zaliha i nastanak rashoda u razredu 3. Iako je ovo pravilo bilo propisano i starim Pravilnikom, praksa je pokazala da neke zdravstvene ustanove nisu se u potpunosti pridržavale navedenog u svojim evidencijama. Osim toga zalihe lijekove i potrošnog medicinskog materijala u Računskom planu starog Pravilnika nisu imale svoju posebnu podskupinu niti u skupini zaliha, niti u skupini rashoda niti u skupini obveze.

U Računskom plan novog Pravilnika radi veće transparentnosti i boljeg praćenja zaliha lijekova i potrošnog medicinskog materijala, obveza za nabavu lijekova i potrošnog medicinskog materijala te rashoda od utroška lijekova i potrošnog medicinskog materijala kod zdravstvenih ustanova otvorene su **nove podskupine, odnosno odjeljak računa kako slijedi**:

- 065 Zalihe lijekova i potrošnog medicinskog materijala kod zdravstvenih ustanova
- 2325 Obveze za nabavu lijekova i potrošnog medicinskog materijala kod zdravstvenih ustanova
- 325 Rashodi lijekova i potrošnog medicinskog materijala kod zdravstvenih ustanova

cilj je unaprijediti računovodstvene evidencije kako bi se iz njih automatizmom mogli generirati ne samo financijski izvještaji nego i izvještaji o izvršenju proračuna i financijskih planova. Pri tome ovdje je važno podsjetiti na načela priznavanja i iskazivanja poslovnih događaja u proračunu i financijskom planu i računovodstvu.

Državni proračun i financijski planovi proračunskih korisnika državnog proračuna pripremaju se i izvršavaju prema modificiranom novčanom načelu. Navedeno znači da se kod planiranja financijskih planova i državnog proračuna iskazuju rashodi koji se planiraju platiti i prihodi koji se planiraju naplatiti. U izvještajima o izvršenju financijskih planova i državnog proračuna iskazuju se rashodi koji su plaćeni (neovisno o tome kada su nastali) te prihodi koji su naplaćeni. Postoje i određene modifikacije novčanog načela, primjerice za one transakcije koje nemaju novčani tijek, ali se ipak priznaju u planu i proračunu i iskazuju u izvještajima o izvršenju financijskog plana i državnog proračuna. Primjer takvih transakcija su dane i primljene donacije nefinancijske imovine za koje se iskazuju i prihodi i rashodi.

Proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i financijski planovi proračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pripremaju se i izvršavaju prema modificiranom obračunskom načelu, odnosno prema istom načelu na kojem se temelje računovodstvene evidencije.

Računovodstveni sustavi i financijski izvještaji sadrže sve račune Računskog plana. Proračun i financijski planovi te izvještaji o njihovom izvršenju sadrže razrede od 3 do 8.

Slika 1. Računski plan proračunskog računovodstva – temeljna struktura i veza s proračunom i financijskim planovima

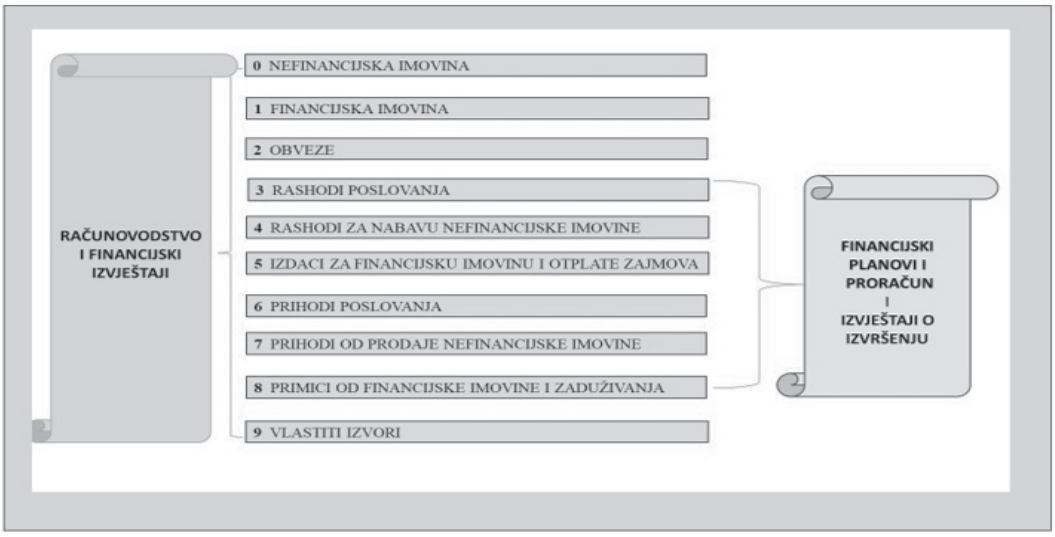

Izvor: Obrada autorice

4. Računovodstvene evidencije – baza za generiranje svih izvještaja

Jedan od ciljeva daljnjeg unapređenja proračunskog računovodstva jeste osigurati metodološke preduvjete za daljnju informatizaciju računovodstvenih evidencija. Krajnji

Razred 2 Obveze razrađen je prema vrstama rashoda iz razreda 3 i 4. Takav pristup je temeljeni metodološki preduvjet kako bi se iz računovodstvenih evidencija s računa razreda 2 Obveza mogli generirati podaci i o stvorenim rashodima (načelno nastanka događaja) i plaćenim ras-

hodima (načelo novčanog tijeka) po prirodnim vrstama rashoda, a što je važno za generiranje podataka iz računovodstvenih evidencija za praćenje realizacije proračuna i financijskih planova.

Način evidentiranja rashoda poslovanja i rashoda za nabavu nefinancijske imovine te obveza za rashode poslovanja i obveza za nabavu nefinancijske imovine omogućava da se iz računovodstvenih evidencija generiraju sljedeće informacije:

- potražna strana računa obveza osigurava informacije o stvorenim rashodima po njihovoj prirodnoj vrsti (po obračunskoj osnovi)
- dugovna strana računa obveza osigurava informacije o plaćenim rashodima po njihovoj prirodnoj vrsti (po novčanom načelu).

Novim Pravilnikom te dopunama i izmjenama računa u razredu 2 Obveza **osigurana je daljnja usporedivost, odnosno paralelnost rashoda i obveza (razred 3 i skupine 23, razred 4 i skupine 24)**. Također, u novom Pravilniku i Računskom planu u razredu 2 Obveze otvorena je **i nova skupina računa *27*** *Obveze za predujmove, depozite, jamčevne pologe i tuđe prihode* s ciljem da se iz podskupine 239 izdvoje računi obveza koji nemaju direktnu povezanost s računima u razredu 3 i 4. Slijedom navedenog **u novoj skupini 27 otvorene su nove podskupine** na koje će se prenijeti stanja s dosadašnjih računa obveza iz podskupine 239 kako slijedi:

- 271 Obveze za predujmove (dosadašnji račun 23951)
- 272 Obveze za depozite i jamčevne pologe (dosadašnji račun 23952 i 23953)
- 273 Obveze za naplaćene tuđe prihode (dosadašnji račun 23955)
- 274 Obveze proračuna za naplaćena sredstava proračunskih korisnika (dosadašnji račun 23956)
- 275 Obveze za EU predujmove (dosadašnji račun 23957)
- 276 Obveze proračunskih korisnika za povrat u proračun (dosadašnji račun 23958)

Izmjene i dopune u Računskom planu u sklopu novog Pravilnika rađene su s ciljem daljnje informatizacije računovodstvenih sustava i da se iz računovodstvenih evidencija mogu generirati ne samo financijski izvještaji nego i cjeloviti izvještaji o izvršenju proračuna i financijskih planova neovisno po kojem se načelu pripremaju i izvršavaju. Također i da se može osigurati maksimalna usklađenost podataka na računima Računskog plana koji se postupku konsolidacije financijskih izvještaja eliminiraju.

5. Objedinjena glavna knjiga proračuna – novo !

Jedna od najvećih novosti koju donosi novi Pravilnik je obveza proračuna i to državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji posluju preko jedinstvenog računa proračuna da uspostave Objedinjenju glavnu knjigu proračuna. Ovdje je važno podsjetiti na odredbe članka 50. Zakona o proračunu koje obvezuju državi proračun, odnosno jedinice lokalne i područne regionalne (samouprave) da imaju jedinstveni račun državnog proračuna, odnosno jedinstven račun proračuna jedinice. Preko jedinstvenog računa proračuna ostvaruju se svi priljevi i izvršavaju svi odljevi proračuna i proračunskih korisnika nadležnog proračuna. Poslovanje izvan jedinstvenog računa proračuna, predviđeno je kao

Slika 2: Računovodstvene evidencije – izvor podataka za generiranje financijskih izvještaja i izvještaja o izvršenju proračuna i financijskih planova

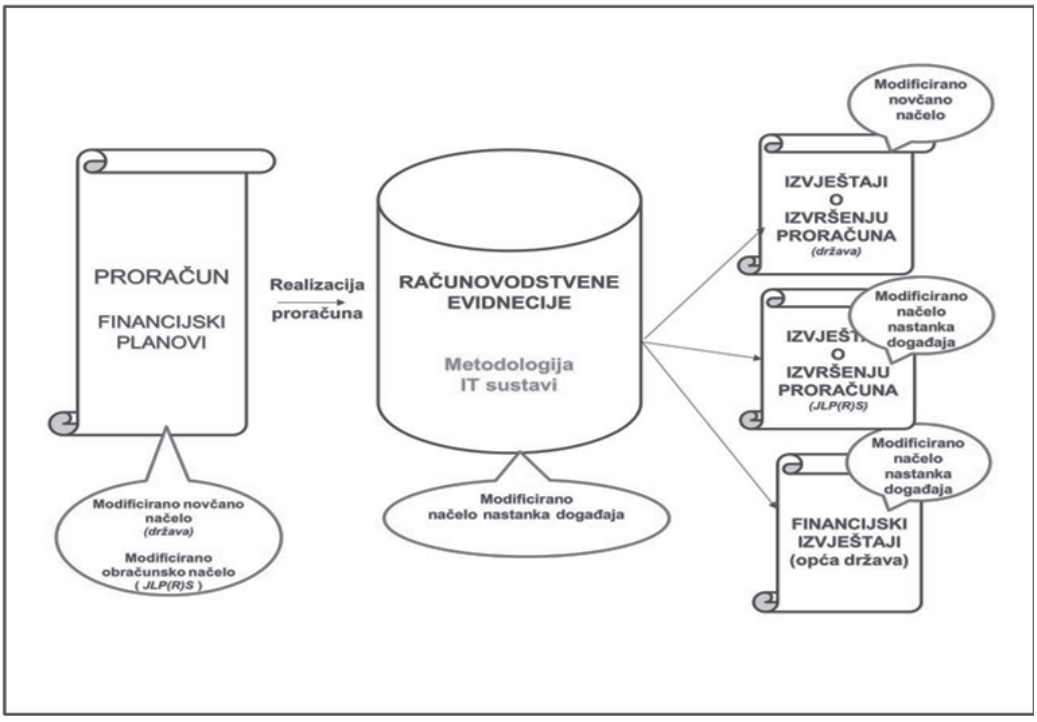

Izvor: Obrada autorice

mogućnost, ali samo iznimno i u skladu s uvjetima koje propisuje članak 50. stavak 3. i 4. Zakon o proračunu.

Objedinjena glava knjiga proračuna prema odredbama novog Pravilnika sadrži:

- Glavnu knjigu proračuna
- Glavne knjige proračunskih korisnika iz nadležnosti proračuna

Glavna knjiga proračuna u sastavu Objedinjene glave knjige proračuna sadrži evidencije transakcija na imovini, obvezama, vlastitim izvorima, prihodima, rashodima, primicima i izdacima proračuna evidentiranih po modificiranom načelu nastanka događaja.

Glavna knjiga proračunskih korisnika u sastavu Objedinjene glave knjige proračune sadrži minimalno evidencije transakcija u vezi rashoda i obveza, izdataka i primitaka, potraživanja iz nadležnog proračuna za uplaćena sredstva na jedinstveni račun proračuna te prihode proračunskih korisnika iz proračuna za financiranje redovne djelatnosti, evidentiranih po modificiranom načelu nastanka događaja.

Važno je naglasiti da neovisno o tome što se u sastavu Objedinjene glavne knjige proračuna vodi i Glavna knjiga proračunskog korisnika, proračunski korisnici imaju i dalje obvezu samostalno voditi cjelovitu Glavnu knjigu proračunskog korisnika koja sadrži evidencije svih transakcija na imovini, obvezama, vlastitim izvorima, rashodima i izdacima, prihodima i primicima proračunskog korisnika po modificiranom načelu nastanka događaja.

Također treba naglasiti da se financijski izvještaji proračunskih korisnika sastavljaju na temelju podataka iz Glavne knjige proračunskog korisnika koja se vodi kod proračunskog korisnika, a financijski izvještaji proračuna na temelju podataka iz Glavne knjige proračuna.

Svrha uvođenja Objedinjene glavne knjige proračuna jeste da proračun ima pravovremene podatke o stvorenim rashodima i obveza proračunskih korisnika iz nadležnosti prema modificiranom načelu nastanka događaja. Kada proračun preko jedinstvenog računa proračuna plati obveze proračunskih korisnika iz nadležnosti, ta se transakcija u Glavnoj knjizi proračuna evidentira kao odljev sredstava s jedinstvenog računa proračuna i kao prijenos sredstava proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti na rashodima u podskupini 367. U Glavnoj knjizi proračunskog korisnika ista transakcija evidentira se zatvaranjem plaćenih obveza i kao prihod od na računima prihoda u podskupini 671 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika.

Novost koju uvodi novi Pravilnik, u odnosu na stari Pravilnik jeste da Glavna knjiga proračuna ne sadrži obveze i rashode po prirodnim vrstama od proračunskih korisnika iz nadležnosti proračuna. Obveze i rashodi proračunskih korisnika po prirodnim vrstama sadržani su u Glavnim knjigama proračunskih korisnika. Također **novost je i obvezno evidentiranje prijenosa sredstava iz nadležnog proračuna na računima podskupine *367*** *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti* u Glavnoj knjizi proračuna po novčanom načelu.

Cjelovite računovodstvene evidencije u Glavnoj knjizi proračuna i Glavnim knjigama proračunskih korisnika na razini Objedinjene glavne knjige proračuna osigurat će automatiziranu usklađenost podataka na eliminacijskim računima (primjerice računi 367 i 671)

Važno je istaknuti da svaka razina, odnosno proračuni i proračunski korisnici zadržavaju odgovornost iz svoje nadležnosti za zakonitost, pravilnost i točnost podataka o rashodima i obvezama.

Objedinjena glavna knjiga ne zamjenjuje Glavne knjige proračuna niti Glavne knjige proračunskih korisnika: Ona služi za:

- brži protok informacija o stvorenim rashodima i obvezama proračunskih korisnika iz nadležnosti te bolje planiranje likvidnosti proračuna,
- automatiziranu usklađenost podataka na eliminacijskim računima Računskog plana, bržu i lakšu eliminaciju podataka prilikom konsolidacije podataka i
- cjelovitije podatke za preliminarne izračune rezultata po završetku obračunskih razdoblje.

Slika 3. Model Objedinjene glavne knjige proračuna - primjer

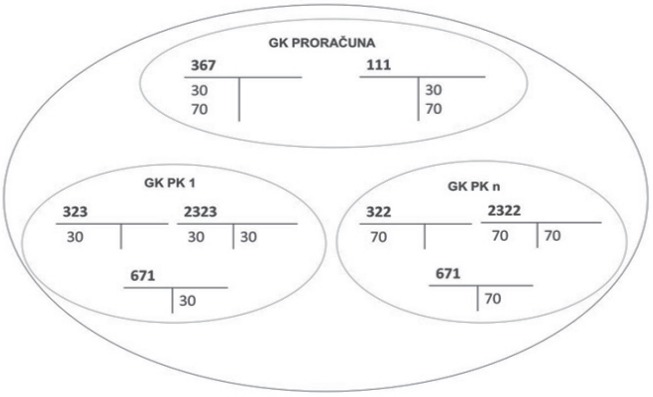

Izvor: Obrada autorice

Proračuni čiji proračunski korisnici u trenutku stupanja na snagu novog Pravilnika posluju preko jedinstvenog računa proračuna obvezni su uspostaviti Objedinjenu glavnu knjigu do 1. siječnja 2025.

Proračuni čiji proračunski korisnici u trenutku stupanja na snagu novog Pravilnika ne posluju preko jedinstvenog računa obvezni su uspostaviti Objedinjenu glavnu knjigu do 1. siječnja 2026.

Jedan od ciljeva daljnjeg razvoja proračunskog računovodstva je da se iz Objedinjene glavne knjige proračuna u kojoj su rashodi i obveze proračuna i proračunskih korisnika evidentirani po modificiranom načelu nastanka događaja, mogu odmah po završetku obračunskih razdoblja

generirati preliminarni podaci za izračune preliminarnih rezultata proračuna, odnosno po potrebi i drugih razina konsolidacije podataka. Zahtjevi fiskalne statistike za izračune preliminarnih rezultata opće države nameću prilično kratke rokove nakon što završi fiskalna godina, stoga je neminovno i prije završetka i predaje financijskih izvještaja iz bruto bilanci Objedinjenih glavnih knjiga proračuna imati podatke na modificiranoj obračunskoj osnovi za izračune preliminarnih rezultata opće države.

6. ZAKLJUČAK

Proračunsko računovodstvo i financijski izvještaji koji se temelje na modificiranom načelu nastanka događaja sadrže najkompletniji prikaz poslovnih promjena na imovini, obvezama, rashodima, izdacima, prihodima, primicima, vlastitim izvorima. Financijski izvještaji koji se generiraju iz računovodstvenih sustava temeljni su izvor podatka fiskalne statistike i koriste se za izračun dva najznačajnija pokazatelje fiskalne održivosti visinu javnog duga i proračunskog deficita.

Temeljna metodologija evidentiranja poslovnih promjena u proračunskom računovodstvu pruža i informacije za praćenje realizacije financijskih planova i proračuna i kada se oni planiraju i izvršavaju po modificiranoj novčanoj osnovi. Prethodno navedeno potvrđuje činjenicu da je proračunsko računovodstvo već sada dobra baza podataka za generiranje navedenih izvještaja. Međutim za cjelovitost podataka, u smislu pune primjene obračunske osnove kod priznavanja svih rashoda te za veći stupanj automatiziranog generiranja izvještaja za potrebe praćenja realizacije proračuna i financijskih planova te za izradu financijskih izvještaja, neophodno je daljnje unapređenje računovodstvene metodologije. Daljnji razvoj zahtijeva i daljnju informatizaciju računovodstvenih sustava u cilju većeg stupnja automatizacije u obradi računovodstvenih podataka i generiranja potrebnih izvještaja.

Unapređenje računovodstvene metodologije koju propisuje novi Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu ima za cilj primarno unaprijediti sadržaj i kvalitetu podataka u računovodstvenim evidencijama i izvještajima koji se iz njih generiraju te osigurati metodološke preduvjete za veći stupanj informatizacije računovodstvenih evidencija i financijskih izvještaja.

Konsolidirani financijski izvještaji u sustavu proračuna za 2023. godinu

Martina Štefković *

Konsolidirani financijski izvještaji u sustavu proračuna su izvještaji u kojima se podaci za više međusobno povezanih proračuna i/ili proračunskih korisnika (grupe) prezentiraju kao da se radi o jedinstvenom subjektu. Krajnji cilj konsolidacije u sustavu proračuna je dobiti informacije o općem proračunu kao cjelini. U nastavku se daje osvrt i podsjeća na postupak konsolidacije financijskih izvještaja korisnika državnog proračuna te financijskih izvještaja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika.

1. Uvod

Procesi u sustavu konsolidacije financijskih izvještaja propisani su Zakonom o proračunu (NN, broj 144/21) i Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN, br. 37/22).

Dodatno, kod konsolidacije financijskih izvještaja primjenjuje se i ***Uputa za konsolidaciju financijskih izvještaja u sustavu proračuna***. Uputa je objavljena na web stranici Ministarstva financija **https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/racunovodstvo/upute-nalozi-i-ostalo/179.** U Uputi su dani i pojašnjeni obvezni postupci konsolidacije godišnjih financijskih izvještaja koji su primjenjivi i u procesu konsolidacije financijskih izvještaja za 2023. godinu, a uvažavajući specifičnosti konsolidacije financijskih izvještaja na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i na državnoj razini.

Uz navedeno, dane su i posebne ***upute vezane za sadržaj Bilješki uz konsolidirane financijske izvještaje, kako za razdjele, tako i za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,*** dostupne na prethodno istaknutoj web stranici.

Također, ***Okružnicom o predaji i konsolidaciji financijskih izvještaja proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna JLP(R)S za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023.*** (KLASA: 400-02/23-01/27, URBROJ: 513-05-03-23-4) od 11. siječnja 2024. dane su obveznicima predaje konsolidiranih financijskih izvještaja napomene vezano uz rokove i način sastavljanja godišnjih konsolidiranih financijskih izvještaja.

Obveznici konsolidiranog financijskog izvještavanja u sustavu proračuna godišnje konsolidirane financijske izvještaje za 2023. predaju putem aplikacije **Financijsko izvještavanje u sustavu proračuna i Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika (aplikacija RKPFI).**

Rok za predaju konsolidiranih financijskih izvještaja (Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji, Izvještaj o obvezama i Bilješke) razdjela državnog proračuna i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. je **28. veljače 2024.**

Obveznik unosa izvještaja u Aplikaciju RKPFI	Financijski izvještaji	Rok za predaju	Primatelj izvještaja u Aplikaciji RKPFI
razdjeli državnog proračuna	**Konsolidirani izvještaj** • Bilanca, • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, • Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, • Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji, • Izvještaj o obvezama i • Bilješke	do 28. veljače 2024.	MFIN
jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	**Konsolidirani izvještaj** • Bilanca, • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, • Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, • Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji, • Izvještaj o obvezama i • Bilješke	do 28. veljače 2024.	MFIN

Člankom 7. stavkom 5. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu propisano je da se podaci koji se odnose na novčane iznose u obrascima iskazuju **punim brojem sa dvije decimale u službenoj valuti Republike Hrvatske**. S obzirom na to je da je od 1. siječnja 2023. službena valuta u Republici Hrvatskoj euro, novčani iznosi u konsolidiranim financijskim izvještajima za 2023., **unose se u eurima i eurocentima**.

Podaci koji se u financijske izvještaje unose u stupac „Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine“ (obrazac PR-RAS i RAS-funkcijski) i „Stanje 1. siječnja“ (obrazac BIL i OBVEZE), radi bolje usporedivosti podataka **također se iskazuju u euru**, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno

* Martina Štefković, mag.oec., Ministarstvo financija RH , Zagreb

pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN, br. 57/22, 88/22).

Konsolidirani financijski izvještaji predaju se na **obrascima financijskih izvještaja u MS Excel predlošku kojeg korisnici preuzimaju iz aplikacije RKPFI**. Obrasci za predaju konsolidiranih financijskih izvještaja isti su kao i oni koji su korišteni za predaju pojedinačnih financijskih izvještaja, ali se u polju razina bira oznaka:

12 – razdjel – konsolidirani izvještaj ili

23 – konsolidirani proračun JLP(R)S

2. Postupak konsolidacije

2.1. Obuhvat konsolidacije

Obuhvat konsolidiranih financijskih izvještaja definiran je odredbama Zakona o proračunu, odnosno Registrom proračunskih i izvanproračunskih korisnika sukladno Pravilniku o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika (NN, br. 128/09 142/14, 23/19 i 83/21).

Putem aplikacije RKPFI svim subjektima iz Registra za pregled su dostupni dnevno ažurni podaci o drugim subjektima upisanim u Registar, te se na stranicama Ministarstva financija više ne objavljuje ažurirani popis u Excel tablicama kako je bila ranija praksa.

Za subjekte koji nisu upisani u Registar, kao i za svu zainteresiranu javnost, na stranici Ministarstva financija objavljena je poveznica na Registar proračunskih i izvanproračunskih (https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Rkp) putem koje je moguć uvid i preuzimanje podataka iz Registra te uvid i preuzimanje godišnjih financijskih izvještaja.

Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika olakšava ministarstvima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u odluci koje sve subjekte konsolidirati, a istodobno osigurava dosljednost obuhvata koja je neophodna u statističkim analizama.

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela konsolidiraju financijske izvještaje proračunskih korisnika, koji su prema organizacijskoj klasifikaciji proračuna u njihovu sastavu, i svoj financijski izvještaj te ih iskazuju u **konsolidiranim financijskim izvještajima**.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave konsolidiraju financijske izvještaje proračunskih korisnika za koje su nadležne i financijski izvještaj jedinice te ih iskazuju u **konsolidiranim financijskim izvještajima**.

Postupak konsolidacije svih elemenata općeg proračuna u Republici Hrvatskoj propisan je člankom 140. Zakona o proračunu, odnosno člankom 19. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu:

(1) Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela konsolidiraju financijske izvještaje proračunskih korisnika, koji su prema organizacijskoj klasifikaciji u njihovoj nadležnosti, i svoj financijski izvještaj te sastavljaju konsolidirani financijski izvještaj razdjela koji dostavljaju Ministarstvu financija.

(2) Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave konsolidira financijske izvještaje proračunskih korisnika, koji su prema organizacijskoj klasifikaciji u njezinoj nadležnosti, i svoj financijski izvještaj te sastavlja konsolidirani financijski izvještaj proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji dostavlja Ministarstvu financija.

(3) Ministarstvo financija konsolidira:

- konsolidirani financijski izvještaj iz stavka 1. i financijski izvještaj državnog proračuna te sastavlja konsolidirani financijski izvještaj državnog proračuna
- konsolidirani financijski izvještaj državnog proračuna iz točke 1. i financijske izvještaje izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te sastavlja konsolidirani financijski izvještaj središnjeg proračuna
- konsolidirane financijske izvještaje proračuna svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i financijske izvještaje svih izvanproračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te ih iskazuje u konsolidiranom financijskom izvještaju
- konsolidirani financijski izvještaj središnjeg proračuna iz točke 2. i konsolidirane financijske izvještaje iz točke 3. te sastavlja konsolidirani financijski izvještaj općeg proračuna.

2.2. Primjena jednakih računovodstvenih pravila

Preduvjet koji mora biti zadovoljen kako bi konsolidirani financijski izvještaj općeg proračuna mogao pružiti relevantne informacije o općem proračunu kao cjelini je pravilno evidentiranje svih poslovnih događaja u poslovnim knjigama nadležnih proračuna i njihovih proračunskih korisnika. Računovodstvena metodologija je jedinstveno propisana Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20) kako za proračune, tako i za njihove korisnike. Time se osigurava konsolidacija financijskih izvještaja sastavljenih korištenjem jednakih računovodstvenih politika za jednake transakcije i poslovne događaje. Kontinuitet, odnosno dosljednost u primjeni metoda konsolidacije podrazumijeva da se prezentiranje financijskih izvještaja svih proračunskih i izvanproračunskih korisnika provodi dosljedno. To je važno za praćenje konsolidiranih podataka u vremenskim serijama, što osiguravaju odredbe Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu i Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu.

2.3. Postupci konsolidacije

U postupak konsolidacije financijskih izvještaja nadležnog proračuna ulaze nadležnoj instituciji u propisanim rokovima dostavljeni financijski izvještaj nadležnog proračuna te pojedinačni financijski izvještaji proračunskih korisnika, i to: Bilanca na obrascu: BIL, Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima na obrascu: PR-RAS, Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji na obrascu: RAS-funkcijski, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza na obrascu: P-VRIO, Izvještaj o Obvezama na obrascu: OBVEZE.

U Bilješkama uz konsolidirane financijske izvještaje iskazuju se unutargrupne transakcije koje su u izvještajima eliminirane, manjak ili višak u poslovanju grupe ako je ostvaren,

pregled strukture manjka / viška po proračunskim i izvanproračunskim korisnicima te pozicije iz financijskih izvještaja proračuna i/ili proračunskih i izvanproračunskih korisnika na kojima je ostvareno značajnije odstupanje u odnosu na prethodnu godinu.

Kako bi se u konsolidiranim financijskim izvještajima vidjelo kolika je sredstava i iz kojih izvora dobila grupa kao cjelina, te pratila ukupna potrošnja grupe, potrebno je **pri konsolidaciji primijeniti dva temeljna postupka.** Prvi, **zbrajanje jednakih pozicija** financijskih izvještaja nadležne jedinice i jedinica u njenom sastavu, kao da se radi o jednom računovodstvenom subjektu. Drugi, **eliminiranje unutar grupnih transakcija i poslovnih događaja** kako se ne bi udvostručili potraživanja / obveze, prihodi / primici i rashodi / izdaci na razini grupe.

Slika 1. Temeljni postupci u konsolidaciji financijskih izvještaja

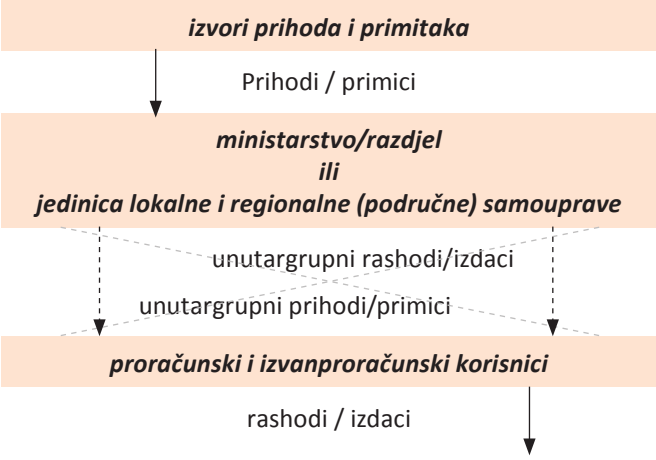

Iz prikaza je razvidno da bi se u konsolidiranom financijskom izvještaju, kada se ne bi eliminirale unutar grupne transakcije, dobili udvostručeni prihodi / primici i rashodi / izdaci.

3. Konsolidacije financijskih izvještaja JLP/R/S

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave konsolidiraju vlastite izvještaje s izvještajima proračunskih korisnika kojima su nadležni i to:

1. zbrajanjem jednakih stavki imovine, obveza, vlastitih izvora, prihoda i rashoda nadležne jedinice te njenih proračunskih korisnika.
2. eliminacijom unutargrupnih transakcija i unutargrupnih salda, kao posljedice međusobnih transakcija, kako bi konsolidirani financijski izvještaji prikazali financijske informacije o grupi kao da se radi o jednom poslovnom subjektu.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u svojim izvještajima razine 23 (konsolidirani proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) konsolidiraju vlastiti financijski izvještaj razine 22 (proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) te cjelovite financijske izvještaje svih proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti razine 21 (proračunski korisnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) i razine 31 (proračunski korisnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji obavlja poslove u sklopu funkcija koje se decentraliziraju).

3.1. Konsolidacija izvještaja PR-RAS

Postupak konsolidacije Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima provodi se zbrajanjem istih pozicija iz Obrasca: PR-RAS jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave s pozicijama iz obrazaca: PR-RAS proračunskih korisnika.

Prije same konsolidacije, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezne su uskladiti evidencije s proračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti kako bi iznos koji proračun iskazuje na podskupini 367 Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti bio jednak ukupnom iznosu koje proračunski korisnici iz nadležnosti proračuna iskazuju na podskupini 671 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika.

Dakle, u financijskom izvještaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razine 22 sredstva koja su namijenjena proračunskim korisnicima iskazuju se na podskupini računa 367, prema gotovinskom načelu (samo plaćeni rashodi proračunskih korisnika financirani iz prihoda jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave). Korisnici prihode iz nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iskazuju također prema gotovinskom načelu. Pri izradi konsolidiranih financijskih izvještaja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (razina 23) prihodi koje proračunski korisnici ostvaruju iz nadležnog proračuna (671) i prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti (367) međusobno se sučeljavaju i eliminiraju.

Slijedom navedenog, na Obrascu: PR-RAS **šifru 671** potrebno je sučeliti sa šifrom 3672, **šifru 6712** sa šifrom 3673, **šifru 6714 sa šifrom 3674**, što mora rezultirati eliminacijom između **šifre 671 i šifre 367**.

RAZINA 22	RAČUN		RAZINA 21 RAZINA 31	RAČUN
Šifra 671	671	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 367	367
Šifra 6711	6711	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3672	3672
Šifra 6712	6712	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3673	3673
Šifra 6714	6714	◀ ELIMINACIJA ▶	šifra 3674	3674

Podskupina 369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna obuhvaća prijenose koje iznimno proračunski korisnici daju drugim proračunskim korisnicima u nadležnosti istog proračuna na temelju propisa ili natječaja, a uz prethodnu suglasnost upravnog tijela za financije. Podskupina 639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna obuhvaća prijenose koje iznimno proračunski korisnici prime od drugih proračunskih korisnika u nadležnosti istog proračuna na temelju propisa ili natječaja, a uz prethodnu suglasnost upravnog tijela za financije. Prethodnu suglasnost koja je nužna za provođenje prijenosa temeljem propisa ili natječaja nije potrebno tražiti za prijenose EU sredstava između proračunskih korisnika istog proračuna.

Prijenosi koje proračunski korisnici daju drugim proračunskim korisnicima u nadležnosti istog proračuna na temelju propisa ili natječaja, a uz prethodnu suglasnost upravnog

tijela za financije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, moraju biti iznimka, a ne pravilo.

U slučaju da proračunski korisnici jedinice koriste podskupine 369 i 639 za prijenose sredstava, važno je da ih uključe i u proces planiranja proračuna. Jedinice pri izradi uputa za pripremu proračuna trebaju utvrditi kriterije i proceduru za dobivanje prethodne suglasnosti od upravnog tijela za financije te o navedenome obavijestiti proračunske korisnike iz svoje nadležnosti.

U konsolidaciji financijskih izvještaja proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (razina 23) podskupine 369 i 639 evidentirane u financijskim izvještajima proračunskih korisnika (razina 21 i 31) odnosno šifri 639 i 369, 6391 i 3691, 6392 i 3692, 6393 i 3693 te 6394 i 3694 na obrascu: PR-RAS razine 23 moraju se u potpunosti eliminirati.

RAZINA 21 RAZINA 31	RAČUN		RAZINA 21 RAZINA 31	RAČUN
Šifra 639	639	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 369	369
Šifra 6391	6391	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3691	3691
Šifra 6392	6392	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3692	3692
Šifra 6393	6393	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3693	3693
Šifra 6394	6394	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3694	3694

Da bi se podskupine 369 i 639 mogle uspješno eliminirati, nužno je da primatelji i davatelji sredstava ispravno evidentiraju poslovne događaje na navedenim podskupinama te da usklade svoje evidencije o prenesenim sredstvima. Navedeno se testira i Upitnikom o fiskalnoj odgovornosti, pitanjem koje glasi: *Proračunski korisnik koji je doznačio sredstva proračunskom korisniku istog proračuna, a iskazao ih je unutar podskupine računa 369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna, uskladio je evidencije s proračunskim korisnikom koji su sredstva primili i iskazali ih unutar podskupine računa 639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna (odgovaraju proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ako su njeni upravni odjeli dodjeljivali sredstva proračunskim korisnicima u nadležnosti drugih upravnih odjela te jedinice).*

3.2. Konsolidacija bilanci

Konsolidirani Obrazac: BIL prikazuje imovinu te obveze i vlastite izvore jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunskih korisnika koji su u njihovoj nadležnosti kao da se radi o jednoj cjelini.

Konsolidirani podaci o nefinancijskoj imovini dobivaju se zbrajanjem istovrsnih stavaka bilance nadležnog proračuna i proračunskih korisnika. Također, treba podsjetiti kako u slučaju da nadležna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nabavi nefinancijsku imovinu za proračunskog korisnika iz svoje nadležnosti, jedinica nakon što proslijedi nabavljenu imovinu svom proračunskom korisniku isknjižava imovinu (posredstvom podskupine 915 Računskog plana). Proračunski korisnik evidentira dobivenu imovinu u razredu 0 istovremeno odobravajući račun podskupine 915, ne iskazujući rashod za nabavu imovine. Rashod je iskazan u razredu 4 kod jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedeni poslovni događaj rezultira smanjenjem u obujmu imovine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a kod korisnika povećanjem imovine.

RAZINA 22		RAZINA 21 RAZINA 31
Šifra B002-064	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra B002-064

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje imaju proračunske korisnike u svojoj nadležnosti, a čije se poslovanje na temelju čl. 50. Zakona o proračunu odvija isključivo preko računa jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (nemaju otvoren vlastiti račun u poslovnoj banci) u konsolidiranom obrascu: BIL na šifri 111 iskazuju samo novčana sredstva iz obrasca bilance jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (razina 22).

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave čiji proračunski korisnici imaju otvorene račune u poslovnim bankama te na tim računima imaju novčana sredstva koja nisu uplaćena u riznicu, prilikom sastavljanja konsolidiranog obrasca: BIL razine 23 trebaju novčanim sredstvima na računu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pribrojati novčana sredstva na računima njihovih proračunskih korisnika.

RAZINA 22	RAČUN		RAZINA 21 RAZINA 31	RAČUN
Šifra 111	111	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 111	111

Prema članku 53. Zakona o proračunu, namjenski prihodi i primici koji nisu iskorišteni u prethodnoj godini prenose se u proračun za tekuću proračunsku godinu. Međutim, za više doznačena sredstva proračunskim korisnicima iz općih prihoda i primitaka, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu tražiti povrat sredstava. U tom slučaju, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u konsolidiranom obrascu: BIL eliminiraju dio šifre 129 Ostala potraživanja iz obrasca: BIL razine 22 koji se odnosi na osnovni račun 12941 Potraživanja proračuna od proračunskih korisnika za povrat u nadležni proračun i dio šifre 239 Ostale tekuće obveze iz obrazaca: BIL razine 21 i 31 koji se odnosi na osnovni račun 23958 Obveze proračunskih korisnika za povrat u proračun.

RAZINA 22	RAČUN		RAZINA 21 RAZINA 31	RAČUN
Šifra 129	12941	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 182	23958

U *Okružnici* za 2023. godinu navedeno je kako su u obrascu BIL uvedene **dodatne kontrole kojima se regulira unos obveznih analitičkih podataka na osnovnim računima iz podskupina 129 i 239 te skupine 26** s obzirom na činjenicu da obveznici proračunskog računovodstva nerijetko smatraju da nisu dužni popuniti obvezne analitičke podatke, što je pogrešno, baš iz razloga što su ovi podaci iznimno važni kod izrade konsolidiranih izvještaja budući da se pri njihovoj izradi moraju sučeliti i eliminirati svi prijenosi između obveznika u sustavu općeg proračuna odnosno između proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a koji su često iskazani tek na razini osnovnog računa Računskog plana. Stoga je za izradu konsolidiranih financijskih izvještaja od iznimne važnosti da obveznici detaljno i točno ispune obrasce financijskih izvještaja i u dijelu dodatnih analitičkih podataka.

U slučaju da proračunski korisnici nemaju otvorene račune, već u cijelosti posluju preko jedinstvenog računa nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, sredstva na osnovi predujmova, depozita i primljenih jamčevina

uplaćuju se na račun jedinice. Korisnik i u tom slučaju, kao i za uplaćene vlastite te namjenske prihode i primitke, evidentira 16721 Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun.

Navedena sredstva jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave evidentiraju na računu 23956 Obveze proračuna za naplaćena sredstva proračunskog korisnika.

U procesu konsolidacije eliminiraju se na šifri 167 iz bilance razine 21 i 31 iznosi predujmova, depozita i primljenih jamčevina iskazani na računu 16721 te dio šifre 239 iz obrasca: BIL razine 22 za predujmove, depozite i jamčevine iskazane na osnovnom računu 23956 Obveze proračuna za naplaćena sredstva proračunskog korisnika.

Sukladno odredbama Zakona o proračunu, proračunski korisnici obvezni su vlastite i namjenske prihode i primitke uplaćivati na jedinstveni račun proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Budući da su to i dalje prihodi raspoloživi proračunskim korisnicima koji su ih naplatili, njihovu uplatu na jedinstveni račun proračuna proračunski korisnici evidentiraju zaduženjem računa 16721 Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun uz odobrenje odgovarajućeg računa prihoda ili primitka. Plaćanje obveza iz vlastitih i namjenskih izvora (vlastiti prihodi, namjenski prihodi, pomoći i donacije) evidentiraju se zaduženjem odgovarajućeg računa obveza uz odobrenje računa 16721 Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun. Saldo računa 16721 svih proračunskih korisnika mora odgovarati podatku na računu 23956 Obveze proračuna za naplaćena sredstva proračunskog korisnika. Prilikom konsolidacije financijskog izvještaja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razine 22 s razinom 21 i 31 proračunskih korisnika eliminiraju se 16721 Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun (šifra 167) iz obrazaca: BIL razina 21 i 31 te 23956 Obveze proračuna za naplaćena sredstva proračunskog korisnika (šifra 239) iz Obrasca: BIL razine 22.

RAZINA 22	RAČUN		RAZINA 21 RAZINA 31	RAČUN
Šifra 239	23956	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 167	16721

U postupku konsolidacije obveza, podaci o obvezama iz bilance jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (razina 22) i podaci o obvezama iz bilanci korisnika razine 21 i 31 se zbrajaju, osim u navedenim slučajevima.

Kod postupka konsolidacije rezultata poslovanja rezultati se zbrajaju i prebijaju. Prebijaju se računi viškova i manjkova prema istovrsnim kategorijama i izvorima financiranja na razini osnovnog računa. Rezultat može ostati iskazan na tri osnovna računa rezultata; kao višak ili manjak prihoda od poslovanja (šifra 92211 ili šifra 92221), kao višak ili manjak prihoda od nefinancijske imovine (šifra 92212 ili šifra 92222) te kao višak ili manjak primitaka od financijske imovine (šifra 92213 ili šifra 92223) i ne može se istovremeno iskazati i višak i manjak po istim kategorijama. S obzirom na to da se konsolidirani rezultati dobivaju tako da se zbroje i prebiju rezultati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njenih korisnika, u konsolidiranim Bilješkama potrebno je naznačiti rezultat svakog od korisnika prije konsolidacije.

3.3. Konsolidacija izvještaja o obvezama

U procesu konsolidacije istovrsne stavke Obrasca: OBVEZE jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave zbrajaju se s odgovarajućim stavkama iz obrazaca: OBVEZE proračunskih korisnika.

Izvještaj o obvezama sadrži i podatke o *međusobnim obvezama subjekata općeg proračuna* koje je potrebno uključiti u postupak konsolidacije. Pod pojmom *međusobne obveze subjekata općeg proračuna* podrazumijevaju se sve obveze stvorene između proračunskih korisnika objavljenih u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika. One se u evidencijama korisnika vode na računima obveza za rashode poslovanja, nabavu nefinancijske imovine i obveze za financijsku imovinu, ali se za potrebe Izvještaja o obvezama ne razdvajaju prema navedenim vrstama nego se klasificiraju u spomenutu zajedničku kategoriju. Osnovni kriterij da se obveza stavi u ovu kategoriju jest njen nastanak u odnosu između dva proračunska korisnika. Važno je naglasiti kako se obveze za poreze, doprinose iz i na plaće, obveze za PDV, carine i ostala slična davanja državi prikazuju kao dio izvorne obveze kojoj pripadaju te se ne tretiraju kao međusobne obveze subjekata općeg proračuna.

Za međusobne proračunske obveze i potraživanja između nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njenih proračunskih korisnika, jedinica mora provesti eliminaciju. Zato je potrebno da podatak o *međusobnim obvezama* u obrascima: OBVEZE prate detaljnije Bilješke.

3.4. Konsolidacija izvještaja P-VRIO

Međusobni prijenosi nefinancijske imovine između jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njenih proračunskih korisnika evidentiraju se kao smanjenje kod subjekta koji prenosi imovinu te povećanje kod subjekta koji prima imovinu. U postupku konsolidacije pojedinačnih financijskih izvještaja te pozicije se eliminiraju. Na razini grupe takav poslovni događaj nema nikakav učinak jer se prijenosom imovine s jednog člana grupe na drugog stanje imovine u bilanci ne mijenja.

Treba podsjetiti da ni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao ni proračunski korisnici kod popunjavanja Obrasca: P-VRIO, razine 21, 22 i 31 ne prebijaju iznose iskazane na istoj šifri, već ih iskazuju i na strani povećanja i na strani smanjenja jer je riječ o dva različita poslovna događaja s različitim utjecajem na imovinu.

Iskazani iznosi smanjenja i povećanja imovine u pojedinačnim obrascima: P-VRIO u konsolidaciji se zbrajaju, osim ako je riječ, kako je već naglašeno, o prijenosima nefinancijske imovine između jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunskih korisnika.

3.5. Konsolidacija izvještaja RAS funkcijski

Proces konsolidacije Izvještaja o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji provodi se zbrajanjem pozicija iz Obrasca: RAS-funkcijski jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te obrazaca: RAS-funkcijski razine 21 (proračunski korisnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) i razine 31 (proračunski korisnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji obavlja poslove u sklopu funkcija koje se decentraliziraju).

RAZINA 22		RAZINA 21 RAZINA 31
Šifra 01 – R1	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 01 – R1

3.6. Konsolidacija bilješki

S obzirom na to da konsolidirani financijski izvještaji prikazuju podatke za grupu (više međusobno povezanih proračuna i/ili proračunskih korisnika) kao da se radi o jedinstvenom subjektu, tako i Bilješke uz konsolidirane financijske izvještaje opisno, brojčano i kombinirano dopunjuju prikazane konsolidirane podatke s pojašnjenjima propisanim Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu. Označavaju se rednim brojevima s pozivom na oznaku **šifre** izvještaja na koju se odnose.

U Bilješkama se iskazuju:

1. unutar grupne transakcije koje su u izvještajima eliminirane, kao, primjerice:
   - eliminacije međusobnih obveza nastalih između jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunskih korisnika odnosno proračunskih korisnika unutar iste jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u Obrascu: OBVEZE
   - eliminacije prijenosa između nadležnog proračuna i njegovih proračunskih korisnika, kao i između njegovih proračunskih korisnika u Obrascu: P-VRIO
   - iznose za koje je provedena eliminacija na šiframa ako u konsolidaciju ulazi samo dio šifre i ostale eliminacije istaknute u tekstu.
2. pregled strukture manjka / viška po proračunskim korisnicima
3. pozicije iz financijskih izvještaja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunskih korisnika na kojima je ostvareno značajnije odstupanje u odnosu na prethodnu godinu.

U pojašnjenju promjena pojedinih stavki financijskih izvještaja, u Bilješkama nije dovoljno navesti isključivo iznos ili postotak promjene stavke (koji je vidljiv i iz samog izvještaja), već je potrebno navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja od ostvarenja u izvještajnom razdoblju prethodne godine. Značenje *većih odstupanja* nije definirano jer 10 % od malog iznosa, primjerice, kamata od 500,00 eura nije relevantna veličina, dok je na iznos od 500.000,00 eura potrebno obrazložiti i odstupanje manje od 10 %.

Kako bi se izbjeglo dvostruko prikazivanje podataka, u Bilješkama nadležni proračun mora navesti transakcije koje su u konsolidiranim financijskim izvještajima eliminirane. Ako se prilikom konsolidacije eliminira iznos na nekoj šifri, u Bilješkama je potrebno navesti iznos koji je uzet u eliminaciju.

4. Konsolidacija financijskih izvještaja razdjela državnog proračuna

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela državnog proračuna konsolidiraju vlastite financijske izvještaje s financijskim izvještajima proračunskih korisnika kojima su nadležni i to:

- zbrajanjem jednakih stavaka imovine, obveza, vlastitih izvora, prihoda i rashoda
- eliminacijom unutargrupnih transakcija i unutargrupnih salda, kao posljedice međusobnih transakcija, kako bi konsolidirani financijski izvještaji prikazali financijske informacije o grupi kao da se radi o jednom poslovnom subjektu.

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela u svojim izvještajima razine 12 (razdjel – konsolidirani izvještaj) konsolidiraju izvještaje razine 11 (proračunski korisnici državnog proračuna).

4.1. Konsolidacija izvještaja PR-RAS

Postupak konsolidacije Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima provodi se zbrajanjem istih pozicija iz Obrasca: PR-RAS razdjela državnog proračuna (glava 05) s pozicijama iz obrazaca: PR-RAS proračunskih korisnika iz nadležnosti tog razdjela.

Nadležno ministarstvo zbrojit će na Obrascu: PR-RAS **šifre 671, 6711, 6712, 6714** iz financijskih izvještaja glave 05 nadležnog ministarstva i **šifre 671, 6711, 6712 i 6714** iz obrazaca: PR-RAS proračunskih korisnika u svojoj nadležnosti.

GLAVA 05	RAČUN		RAZINA 11	RAČUN
Šifra 671	671	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 671	671
Šifra 6711	6711	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 6711	6711
Šifra 6712	6712	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 6712	6712
Šifra 6714	6714	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 6714	6714

Podskupina 369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna obuhvaća prijenose koje iznimno proračunski korisnici daju drugim proračunskim korisnicima u nadležnosti istog proračuna na temelju propisa ili natječaja, a uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija. Podskupina 639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna obuhvaća prijenose koje iznimno proračunski korisnici prime od drugih proračunskih korisnika u nadležnosti istog proračuna na temelju propisa ili natječaja, a uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija. Prethodnu suglasnost koja je nužna za provođenje prijenosa temeljem propisa ili natječaja nije potrebno tražiti za prijenose EU sredstava između proračunskih korisnika istog proračuna.

Ministarstva i drugi razdjeli državnog proračuna pri sastavljanju konsolidiranog izvještaja razine 12 (razdjel – konsolidirani izvještaj) eliminiraju iznose iskazane u izvještajima u okviru podskupina 369 i 639 koji se odnose na prijenose između proračunskih korisnika **istog razdjela državnog proračuna.** Sredstva dana ili dobivena na podskupinama 369 i 639 od drugih razdjela državnog proračuna ili proračunskih korisnika u nadležnosti drugih razdjela državnog proračuna ne eliminiraju se u postupku izrade izvještaja razine 12 tog razdjela, već kod izrade konsolidiranog financijskog izvještaja državnog proračuna.

GLAVA 05 RAZINA 11	RAČUN		GLAVA 05 RAZINA 11	RAČUN
Šifra 639	639	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 369	369
Šifra 6391	6391	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3691	3691
Šifra 6392	6392	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3692	3692
Šifra 6393	6393	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3693	3693
Šifra 6394	6394	◀ ELIMINACIJA ▶	Šifra 3694	3694

Kao što je već naglašeno kod pojašnjavanja postupka eliminacije podskupine 369 i 639 u financijskim izvještajima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, preduvjet uspješne eliminacije je ispravno evidentiranje poslovnih događaja na navedenim podskupinama kod primatelja i davatelja sredstava te međusobno usklađenje evidencija o prenesenim sredstvima.

Člankom 11. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2023. godinu (NN, br. 145/22, 63/23, 129/23) definirano je kako proračunski korisnik državnog proračuna na svojim aktivnostima planira sredstva prijenosa koja iznimno dodjeljuje drugim proračunskim korisnicima državnog proračuna na temelju posebnih propisa i bez protučinidbe u okviru podskupine računa 369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna, a sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Pritom, ako sredstva prijenosa nisu planirana u dostatnom iznosu mogu se uz prethodnu suglasnost Ministarstva tijekom proračunske godine preraspodjeljivati bez ograničenja unutar aktivnosti s kojih se sredstva dodjeljuju. Također, ako korisnik planira sredstva prijenosa proračunskim korisnicima državnog proračuna, dužan je očekivane primatelje sredstava pisano obavijestiti da sredstva planiraju na prihodovnoj strani u okviru podskupine računa 639. Korisnik koji doznačava sredstva preko podskupine računa 369 dužan je obavijestiti primatelje sredstava prilikom doznake sredstava. Naime, ukoliko korisnik koji doznači sredstva ne obavijesti primatelje sredstava da mu je sredstva doznačio preko podskupine računa 369, primatelj sredstva može krivo iskazati prihod, odnosno ne evidentirati ga na podskupini računa 639, što onemogućuje konsolidaciju financijskih izvještaja. Prihode u okviru podskupine 639 u svom financijskom planu mogu iskazati samo oni proračunski korisnici koje je proračunski korisnik državnog proračuna, davatelj navedenih sredstava, pisano obavijestio da sredstva planiraju na prihodnoj strani u okviru podskupine 639. Izrazito je bitno da korisnik koji doznačuje sredstva preko podskupine računa 369 i primatelj sredstva, uz obavijest kojom je davatelj dužan primatelja sredstava izvijestiti o načinu evidentiranja primljenih sredstava prilikom njihove doznake, najmanje tromjesečno usklade računovodstvene evidencije i evidencije u izvršenju financijskog plana o sredstvima evidentiranim na navedenim podskupinama računa.

4.2. Konsolidacija bilanci

Konsolidirani Obrazac: BIL prikazuje imovinu te obveze i vlastite izvore proračunskih korisnika državnog proračuna koji se prema organizacijskoj klasifikaciji državnog proračuna klasificiraju kao razdjel te proračunskih korisnika koji su prema organizacijskoj klasifikaciji u njihovoj nadležnosti, kao da se radi o jednoj cjelini.

Također, treba podsjetiti kako u slučaju da nadležno ministarstvo nabavi nefinancijsku imovinu za proračunske korisnike iz svoje nadležnosti, ministarstvo isknjižava imovinu (posredstvom podskupine 915 Računskog plana) nakon što proslijedi nabavljenu imovinu svom proračunskom korisniku. Proračunski korisnik evidentira dobivenu imovinu u razredu 0, istovremeno odobravajući račun podskupine 915, ne iskazujući rashod za nabavu opreme. Rashod je iskazan u razredu 4 kod nadležnog ministarstva. Navedeni poslovni događaj rezultira smanjenjem u obujmu imovine nadležnog ministarstva, a kod korisnika povećanjem imovine.

U slučaju da proračunski korisnik od nadležnog proračuna imovinu dobije na korištenje, bez prijenosa vlasništva, evidentirat će ju izvanbilančno.

GLAVA 05		RAZINA 11
Šifra B00 - 064	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra B002-064

Ako svi proračunski korisnici nadležnog razdjela državnog proračuna posluju isključivo preko sustava državne riznice i nemaju otvorene poslovne račune u nekoj od banaka, nema iskazanog salda na računu u konsolidiranom Obrascu: BIL.

Međutim, ako proračunski korisnici nadležnog razdjela i dalje imaju otvorene račune u nekoj od poslovnih banaka, a sve ili samo dio svojih namjenskih prihoda moraju uplatiti u proračun, u konsolidiranom stanju na računu bit će iskazan isključivo zbroj salda na računima proračunskih korisnika.

Financijska imovina skupina 12 Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo, 13 Potraživanja za dane zajmove, 14 Vrijednosni papiri, 15 Dionice i udjeli u glavnici i 19 Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda glave 05 nadležnog ministarstva, odnosno razdjela iskazana je u bilanci razdjela i glavnoj knjizi, a navedena financijska imovina proračunskih korisnika u nadležnosti razdjela iskazana je u bilancama i glavnim knjigama korisnika. Podaci se stoga na tim skupinama u procesu konsolidacije zbrajaju.

Proračunski korisnici državnog proračuna koji posluju preko jedinstvenog računa državne riznice na osnovnom računu 16721 Potraživanja za prihode proračunskih korisnika uplaćene u proračun evidentiraju sredstva koja se uplate u riznicu, a njihov su vlastiti ili namjenski prihod ili primitak. Podsjetimo, sukladno odredbama Zakona o proračunu, proračunski korisnici obvezni su vlastite i namjenske prihode i primitke uplatiti u državni proračun. Budući da su to i dalje sredstva koja su raspoloživa proračunskim korisnicima koji su ih naplatili, njihovu uplatu na račun državnog proračuna proračunski korisnici evidentiraju zaduženjem računa 16721 Potraživanja za prihode proračunskih korisnika uplaćene u proračun uz odobrenje odgovarajućeg računa prihoda ili primitka. Ministarstva, odnosno razdjeli, u procesu konsolidacije zbrajaju podatke na šifri 167 iskazane u Obrascu: BIL glave 05 nadležnog ministarstva i obrascima: BIL proračunskih korisnika u svojoj nadležnosti.

GLAVA 05	RAČUN		RAZINA 11	RAČUN
Šifra 167	16721	◀ ZBRAJANJE ▶	Šifra 167	16721

Potraživanja evidentirana na osnovnom računu 16721 Potraživanja za prihode proračunskih korisnika uplaćene u proračun smanjuju se plaćanjem obveza proračunskog korisnika s računa državnog proračuna. Stanje potraživanja na navedenom računu je protustavka osnovnom računu 23956 Obveze proračuna za naplaćene prihode proračunskog korisnika u državnom proračunu. U procesu konsolidacije sučeljava se i eliminira dio šifre 167 koji se odnosi na stanje potraživanja ministarstava odnosno razdjela (razina 12) za vlastite i namjenske prihode i primitke evidentirano na osnovnom računu 16721 te dio šifre 239 koji se odnosi na stanje na osnovnom računu 23956 u državnom proračunu. Navedeno znači da nadležna ministarstva odnosno razdjeli u procesu konsolidacije zbrajaju podatke na šifri 167 iskazane u financijskim izvještajima glave 05 nadležnog razdjela i proračunskih korisnika u svojoj nadležnosti, a opisani korak eliminacije vrši se u konsolidaciji financijskog izvještaja državnog proračuna (razina 13) i konsolidiranih izvještaja razine 12.

U postupku konsolidacije obveza, podaci o obvezama iz bilance glave 05 nadležnog ministarstva i podaci o obvezama iz

bilanci proračunskih korisnika u nadležnosti razdjela se zbrajaju. Obveze za rashode poslovanja i za nabavu nefinancijske imovine evidentiraju se na temelju vjerodostojne knjigovodstvene isprave (ulazna faktura, obračuni i slično), što znači da glava 05 nadležnog ministarstva u svojoj bilanci (i glavnoj knjizi) nema obveze svojih proračunskih korisnika, već se obveze proračunskih korisnika nalaze u njihovim bilancama razine 11, bez obzira na to posluju li preko riznice ili ne.

Kod postupka konsolidacije rezultata poslovanja, rezultati se zbrajaju i prebijaju. Prebijaju se računi viškova i manjkova prema istovrsnim kategorijama i izvorima financiranja na razini osnovnog računa. Rezultat može ostati iskazan na tri osnovna računa rezultata; kao višak ili manjak prihoda od poslovanja (šifra 92211 ili šifra 92221), kao višak ili manjak prihoda od nefinancijske imovine (šifra 92212 ili šifra 92222) te kao višak ili manjak primitaka od financijske imovine (šifra 92213 ili šifra 92223) i ne može se istovremeno iskazati i višak i manjak po istim kategorijama. S obzirom na to da se konsolidirani rezultati dobivaju tako da se zbroje i prebiju rezultati glave 05 nadležnog razdjela i njegovih korisnika, u konsolidiranim Bilješkama potrebno je naznačiti rezultate svakog od korisnika koji ulaze u konsolidirani rezultat na razini razdjela.

4.3. Konsolidacija izvještaja o obvezama

U Obrascu: OBVEZE prate se obveze prema osnovnim grupama podataka:

- stanje obveza 1. 1.
- povećanje obveza u izvještajnom razdoblju
- podmirene obveze u izvještajnom razdoblju
- stanje obveza na kraju izvještajnog razdoblja.

Svaka od osnovnih grupa podataka razrađuje se prema vrsti obveze i većim je dijelom prilagođena strukturi obveza koju su korisnici dužni pratiti prema Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. U skladu s tim dijeli se na četiri kategorije:

1. međusobne obveze proračunskih korisnika
2. obveze za rashode poslovanja
3. obveze za nabavu nefinancijske imovine
4. obveze za financijsku imovinu.

U procesu konsolidacije istovrsne stavke Izvještaja o obvezama glave 05 nadležnog ministarstva zbrajaju se s odgovarajućim stavkama iz izvještaja o obvezama proračunskih korisnika. Međutim, u postupak konsolidacije potrebno je uključiti i *međusobne obveze subjekata općeg proračuna*, odnosno sve obveze stvorene između obveznika predaje godišnjih financijskih izvještaja objavljenih u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika koje se u evidencijama korisnika vode na računima obveza za rashode poslovanja, nabavu nefinancijske imovine i obveza za financijsku imovinu. Za međusobne proračunske obveze i potraživanja između nadležnog razdjela i njegovih proračunskih korisnika, nadležni razdjel mora provesti eliminaciju.

Važno je naglasiti kako se obveze za poreze, doprinose iz i na plaće, obveze za PDV, carine i ostala slična davanja državi prikazuju kao dio izvorne obveze kojoj pripadaju te se ne tretiraju kao međusobne obveze subjekata općeg proračuna.

4.4. Konsolidacija izvještaja P-VRIO

Pojedinačni događaji (ostvarene vrijednosti u izvještajnom razdoblju tekuće godine) unose se u Obrazac: P-VRIO kao smanjenje ili povećanje u vrijednosti i obujmu imovine ili obveza. Promjene u vrijednosti i obujmu evidentiraju se na odgovarajućim računima imovine ili obveza, u korist ili na teret računa u podskupini 915. Svaka promjena se s računa podskupine 915 također prenosi u korist ili na teret vlastitih izvora, tako da **na kraju obračunskog razdoblja račun podskupine 915 nema stanja**.

U Obrascu: P-VRIO **jedan poslovni događaj** iskazuje se, ovisno o efektu koji ima na imovinu / obveze, **ili u stupcu 4 – kao iznos povećanja ili u stupcu 5 – kao iznos smanjenja** (nikako i jedno i drugo). Međutim, može se dogoditi da **kod evidentiranja dva poslovna događaja** jedan predstavlja povećanje, a drugi smanjenje obujma imovine te se iskazuju na istoj oznaci šifre, ali i na strani povećanja i smanjenja. U pojedinačnim Obrascima: P-VRIO navedeno se ne smije prebijati, već se iskazuje i povećanje i smanjenje.

Dakle, u obrascima: P-VRIO korisnika za različite poslovne događaje i transakcije istovremeno mogu biti popunjeni stupac 4 – Iznos povećanja i stupac 5 – Iznos smanjenja na istoj oznaci šifre**.**

U konsolidaciji se kod prijenosa nefinancijske imovine između proračuna i proračunskih korisnika **iznos povećanja imovine iskazan kod korisnika i iznos smanjenja kod proračuna eliminiraju**. U tom slučaju, u konsolidiranom Obrascu: P-VRIO nema podatka ni o smanjenju ni o povećanju imovine.

Međusobni prijenosi nefinancijske imovine između glave 05 nadležnog razdjela i njegovih proračunskih korisnika evidentiraju se kao smanjenje kod subjekta koji prenosi imovinu te povećanje kod subjekta koji prima imovinu. U postupku konsolidacije pojedinačnih financijskih izvještaja te se pozicije eliminiraju. Na razini grupe takav poslovni događaj nema nikakav učinak jer se prijenosom imovine s jednog člana grupe na drugog stanje imovine u bilanci ne mijenja.

4.5. Konsolidacija izvještaja RAS funkcijski

Funkcijski se klasificiraju rashodi poslovanja i rashodi za nabavu nefinancijske imovine dok se izdaci za financijsku imovinu i obveze ne razvrstavaju funkcijski, a time i ne uključuju u ovaj Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji. Dakle, ministarstva prije konsolidacije izvještaja o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji svojih korisnika trebaju za svaki izvještaj provjeriti da zbroj rashoda po svakoj od funkcija, odnosno šifra R1 Obrasca: RAS-funkcijski odgovara iznosu iskazanom na šifri Y034 Ukupni rashodi u Obrascu: PR-RAS u oba stupca: *Ostvareno u prethodnoj godini* i *Ostvareno u tekućoj godini*.

Proces konsolidacije izvještaja o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji provodi se zbrajanjem pozicija iz Obrasca: RAS-funkcijski razine 11 (proračunski korisnici državnog proračuna) u okviru istog razdjela.

4.6. Konsolidacija bilješki

Više o Bilješkama uz konsolidirane financijske izvještaje dano je u dijelu 3.6 ovoga teksta. Način sastavljanja Bilješki uz konsolidirane financijske izvještaje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih korisnika primjenjive su i na ministarstva, odnosno razdjele državnog proračuna.

Financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika za 2023. godinu

Maja Žeravica *

Sukladno Zakonu o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, političke stranke, nezavisni zastupnici i članovi predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabrani s liste grupe birača dužni su podnijeti svoje financijske izvještaje za prethodnu godinu. Rok predočavanja ovih izvještaja je 29. veljače 2024.godine. U članku autorica podsjeća na ovu obvezu i upućuje na način njenoga izvršenja.

1. Uvod

S obzirom da je proteklo izvještajno razdoblje, približava se rok za dostavu Godišnjeg financijskog izvještaja s propisanim prilozima za 2023. Zadnji dan do kojeg su subjekti nadzora redovitih političkih aktivnosti obvezni unosom u informacijski sustav (dalje: aplikacija) dostaviti Godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima za 2023. je *29. veljače 2024.* Subjektima nadzora redovitih političkih aktivnosti smatraju se političke stranke, nezavisni zastupnici i članovi predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabrani s liste grupe birača (dalje: nezavisni vijećnici), a njihova prava i obveze regulirani su odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma[1] (dalje: Zakon o financiranju). Prije samog pojašnjenja prava i obveza subjekata nadzora pojašnjavaju se pojmovi "nezavisni zastupnik" i "nezavisni vijećnik".

Nezavisni zastupnik je zastupnik u Hrvatskom saboru izabran s neovisne liste i zastupnik nacionalnih manjina izabran s liste koju su predložili birači ili udruge nacionalnih manjina.

Nezavisnim vijećnikom se smatra član predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabran s liste grupe birača.

Osnova pravilnog i zakonitog političkog djelovanja političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika je upravo u poznavanju i poštivanju ostalih propisa.

2. Osnovne obveze političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika

Temeljni pravni okvir kojim su regulirana prava i obveze subjekata nadzora je Zakon o financiranju, potom Pravilnik o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma u informacijski sustav za nadzor financiranja[2] (dalje: Pravilnik) te Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija[3].

Radi lakšeg snalaženja među zakonskim propisima, u nastavku prikazujemo kratki pregled osnovnih obveza političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika vezano uz redovito financiranje političkih aktivnosti.

Osnovne obveze političkih stranaka:

- voditi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija
- voditi evidenciju o primitku donacija i izdavati potvrde o primitku donacija
- voditi evidenciju o primitku članarina odnosno članskih doprinosa i izdavati potvrde o primitku članarina odnosno članskih doprinosa
- donijeti godišnji program rada i financijski plan
- dostaviti izvješće o donacijama za prvih šest mjeseci tekuće godine (polugodišnje izvješće)
- dostaviti financijski izvještaj za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca (godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima).

Osnovne obveze nezavisnih zastupnika:

- voditi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija
- voditi evidenciju o primitku donacija i izdavati potvrde o primitku donacija
- donijeti godišnji program rada i financijski plan
- donijeti program rada za mandatno razdoblje

* Maja Žeravica, mag.oec.,Savjetnica predsjednika Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske za nadzor financiranja. Stajališta autorice iznesena u ovom radu osobna su i stručna stajališta autorice i ne odražavaju nužno stajališta institucije u kojoj je zaposlena, niti ju na bilo koji način obvezuju.

[1] Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma („Narodne novine", br. 29/19 i 98/19)

[2] Pravilnik o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma u informacijski sustav za nadzor financiranja („Narodne novine", br. 71/19)

[3] Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija („Narodne novine", br. 121/14 i 114/22)

- dostaviti izvješće o donacijama za prvih šest mjeseci tekuće godine (polugodišnje izvješće)
- dostaviti financijski izvještaj za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca (godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima).

Osnovne obveze nezavisnih vijećnika:

- voditi financijsko poslovanje i računovodstvo u skladu s propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija
- voditi evidenciju o primitku donacija i izdavati potvrde o primitku donacija
- donijeti godišnji program rada i financijski plan
- donijeti program rada za mandatno razdoblje
- dostaviti izvješće o donacijama za prvih šest mjeseci tekuće godine (polugodišnje izvješće)
- dostaviti financijski izvještaj za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca (godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima).

3. Dostava financijskih izvješća unosom u aplikaciju

Subjekti nadzora obvezni su dostavljati financijska izvješća unosom u aplikaciju, dva puta godišnje, kako slijedi:

1. *Polugodišnje izvješće o donacijama* za prvih šest mjeseci tekuće godine. Dostavlja se najkasnije do 15. srpnja tekuće godine.
2. *Godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima* za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca. Dostavlja se najkasnije u roku od 60 dana od dana isteka izvještajnog razdoblja.

29. veljače 2024. je zadnji dan dostave Godišnjeg financijskog izvještaja s propisanim prilozima za 2023.

Financijska izvješća političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika dostavljena unosom u aplikaciju objavljuje Državno izborno povjerenstvo na svojoj mrežnoj stranici www.izbori.hr, prvog radnog dana od dana dostave.

Godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima za 2023., ovisno o vrsti knjigovodstva (jednostavno ili dvojno knjigovodstvo) koja se vodi, sastoji se od sljedećih izvješća:

- Godišnji financijski izvještaj o primicima i izdacima (Obrazac G-PR-IZ-NPF) + Bilješke uz financijski izvještaj, *ako se vodi jednostavno knjigovodstvo*
- Izvještaj o prihodima i rashodima (Obrazac PR-RAS-N-PF) i Bilanca (Obrazac BIL-NPF) + Bilješke uz financijski izvještaj, *ako se vodi dvojno knjigovodstvo*
- Izvješće o primljenim donacijama za financiranje redovne političke aktivnosti (Obrazac IZ-D-RPA), *neovisno o vrsti knjigovodstva koje se vodi*
- Godišnji program rada za 2023., *neovisno o vrsti knjigovodstva koje se vodi*
- Financijski plan za 2023., *neovisno o vrsti knjigovodstva koje se vodi*
- Program rada za mandatno razdoblje, *neovisno o vrsti knjigovodstva koje se vodi*

Godišnji program rada i financijski plan donosi se do završetka tekuće godine za sljedeću kalendarsku godinu te su ih dužni donijeti političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici. Program rada za mandatno razdoblje donosi se na početku mandata, a dužni su ga donijeti nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici.

Nezavisni vijećnici kojima je mandat počeo tijekom 2023. obvezni su na početku mandata, osim programa rada za mandatno razdoblje, donijeti i godišnji program rada za 2023. i financijski plan za 2023.

Godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima za 2023., dostavlja se unosom u aplikaciju koju Zakon o financiranju definira kao računalni program putem kojega subjekti nadzora, između ostalih, dostavljaju nadležnim tijelima financijske izvještaje i druga propisana izvješća i podatke te putem kojega se propisana izvješća objavljuju na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva.

Državno izborno povjerenstvo je dužno subjektima nadzora dodijeliti korisničke podatke (korisničko ime, lozinku i poveznicu) za pristup aplikaciji.

Subjekti nadzora koji nemaju korisničke podatke, moraju ispuniti i Državnom izbornom povjerenstvu dostaviti *Zahtjev za dodjelu korisničkog imena i lozinke za ulazak u informacijski sustav za nadzor financiranja redovnog financiranja političkih aktivnosti* (dalje: Zahtjev). putem elektroničke pošte. Zahtjev je dostupan na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

U nastavku je prikazan kratki pregled o načinu pristupa aplikaciji, a ujedno i napomeno je Državno izborno povjerenstvo izradilo *Korisničku uputu za rad u informacijskom sustavu.* Uputa je dostupna prilikom ulaska u aplikaciju u gornjem desnom uglu, pored imena i prezimena korisnika, a sve u svrhu da se subjektima nadzora olakša korištenje aplikacije.

3.1. Prijava korisnika u aplikaciju

Prvi korak pristupa aplikaciji je prijava korisnika unosom korisničkog imena i lozinke na sučelju „Prijava korisnika“, te odabirom opcije „Prijava“. U slučaju poteškoća s prijavom, potrebno je odabrati opciju „Upute za prijavu“.

Poveznica za pristup aplikaciji dostavlja se na adresu elektroničke pošte www.izbori.hr. koja je navedena u Zahtjevu, te je objavljena i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva. Aplikaciji se može pristupiti s osobnog stolnog računala ili laptopa, a ne može se pristupiti s mobilnog uređaja.

3.2. Unos podataka u aplikaciju

Drugi korak pristupa aplikaciji je popunjavanje općih podataka sukladno ponuđenim poljima na sučelju „Opći podaci“. Između ostalih, potrebno je upisati broj središnjeg računa političke stranke, odnosno posebnog računa za redovito financiranje nezavisnog zastupnika i nezavisnog vijećnika s datumom otvaranja računa.

Na sučelju „Opći podaci“ nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici koji se žele odreći od prava na redovito financiranje iz proračuna, popunjavaju *Izjavu o odricanju od prava na redovito godišnje financiranje iz proračuna*.

U slučaju da nisu popunjeni svi potrebni podaci na sučelju „Opći podaci“, prilikom odabira opcije „Spremi“, polja koja nisu popunjena, a obvezna su za unos, aplikacija će obilježiti crvenom bojom.

Nakon što su spremljeni opći podaci na istoimenom sučelju, odabire se sučelje naziva „Odabir poslovne godine“, na lijevoj strani ekrana.

Za dostavu Godišnjeg financijskog izvještaja s propisanim prilozima za 2023. potrebno je odabrati poslovnu godinu „2023“ te vrstu knjigovodstva (jednostavno ili dvojno knjigovodstvo). Nakon spremanja odabranih podataka, opcijom „Ulaz u financijski izvještaj“ pristupa se dijelu aplikacije u kojem se unose financijska izvješća na istoimenim sučeljima prikazanima na lijevoj strani ekrana.

Na sučeljima „Godišnji program“, „Program rada za mandatno razdoblje“ i „Financijski plan“ potrebno je upisati datume donošenja istih te ih priložiti u pdf formatu. Učitavanjem izvješća otvorit će se polje „Učitavanje izmjena i dopuna“, a koje se popunjava jedino ako su u 2023. donesene izmjene i dopune izvješća. Ako izmjena i dopuna nije bilo, odabire se drugo željeno sučelje za popunjavanje.

Političke stranke nemaju sučelje „Program rada za mandatno razdoblje“ budući da taj financijski izvještaj niti ne dostavljaju.

Odabirom sučelja „Donacije“ otvaraju se stavke koje je potrebno popuniti ako su primljene donacije od fizičkih ili pravnih osoba. Ako u godini za koju se dostavlja financijski izvještaj nisu primljene donacije, potrebno je odabrati opciju „Spremi prazan izvještaj-godišnje donacije“.

Odabirom odgovarajućih pozicija na sučeljima „G-PR-IZ-N-PF obrazac“, „PR-RAS-NPF obrazac“ ili „BIL-NPF obrazac“ unose se podaci o primicima i izdacima odnosno prihodima i rashodima, te stavke bilance, nakon čega se kreiraju financijska izvješća na propisanim obrascima. Uz navedeno, u aplikaciju je potrebno učitati i bilješke uz financijski izvještaj, na svakom od ova prethodno tri navedena sučelja, također u pdf dokumentu.

Ako u odabranoj godini nije bilo primitaka ni izdataka odnosno prihoda ni rashoda, te imovine, obveza odnosno vlastitih izvora, potrebno je odabrati opciju „Spremi prazan izvještaj“, te svakako učitati dokument Bilješki uz financijski izvještaj na svakom sučelju u pdf formatu.

Godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima dostavlja se na sučelju „Dostava financijskog izvještaja“ odabirom opcije „Predaj sve“ u dijelu „Dostava Godišnjeg financijskog izvještaja“. Nakon odabira opcije „Predaj sve“, navedeni izvještaj se zaključava te ga više nije moguće mijenjati. Prije same dostave, odnosno odabira opcije „Predaj sve“, svakako se preporuča pregled unesenih podataka. Može se pregledati radna verzija financijskih izvješća.

Nakon izvršene dostave (odabira opcije „Predaj sve“) bit će dostupna dostavljena verzija financijskih izvješća te se može preuzeti potvrda o predaji, s naznačenim datumom i vremenom izvršene dostave.

Subjekti nadzora su dužni godišnji financijski izvještaj s propisanim prilozima *trajno čuvati u izvorniku*.

U aplikaciji, na lijevoj strani ekrana, dostupna su još dva dodatna sučelja naziva „Ostala dokumentacija“, na kojem se može, u pdf formatu učitati dodatna dokumentacija, primjerice potvrde banke o zatvaranju računa, izvod prometa po računu, računi dobavljača i sl., te „Krediti/zajmovi“, na kojem se mogu upisati podaci i uvjeti uzimanja kredita odnosno zajmova. Podaci uneseni na ovim sučeljima se ne objavljuju.

4. Izvori sredstava za financiranje redovitih političkih aktivnosti

Financijska sredstva koja subjekti nadzora stječu za financiranje svojih redovitih političkih aktivnosti mogu koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom, dok je izričito zabranjeno trošenje financijskih sredstava za osobne potrebe.

Izvori sredstava za financiranje redovitih političkih aktivnosti političkih stranaka mogu biti prihodi iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, od imovine u svojem vlasništvu, izdavačke djelatnosti, donacija, prodaje propagandnog materijala, članarina odnosno članskih doprinosa, organiziranja stranačkih manifestacija te iz drugih zakonom dopuštenih izvora.

Nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici mogu ostvarivati prihode od imovine u svojem vlasništvu, izdavačke djelatnosti, donacija, prodaje propagandnog materijala te iz drugih zakonom dopuštenih izvora. Nezavisni zastupnici, uz navedene, ostvaruju i prihode iz državnog proračuna, dok nezavisni vijećnici, uz navedene, ostvaruju i prihode iz proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj politički djeluju.

4.1. Prihodi iz proračuna

Razlikujemo pravo na ostvarivanje sredstava za financiranje redovitih političkih aktivnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Pravo na financiranje iz državnog proračuna imaju političke stranke koju su *prema konačnim rezultatima izbora* dobile zastupničko mjesto u Hrvatskom saboru i nezavisni zastupnici. Pravo na financiranje iz proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju političke stranke koju su *prema konačnim rezultatima izbora* dobile mjesto člana u predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i nezavisni vijećnici.

4.2. Prihodi od donacija

Donacijama se, u smislu Zakona o financiranju, smatraju povremene ili redovite uplate kojima fizičke i pravne osobe dobrovoljno daju novac, odnosno daju proizvode i/ili pružaju usluge bez naplate političkim strankama, nezavisnim zastupnicima i nezavisnim vijećnicima.

Fizičke i pravne osobe mogu davati donacije jednokratno ili više puta tijekom kalendarske godine. Donacije u novcu za financiranje redovitih političkih aktivnosti, donator je obvezan uplatiti na središnji račun političke stranke, od-

nosno na poseban račun za redovito financiranje nezavisnog zastupnika i nezavisnog vijećnika.

Subjekti nadzora dužni su voditi evidenciju o primitku donacija te izdavati potvrde o primitku donacija. Obrasci evidencije i potvrde propisani su prethodno spomenutim Pravilnikom. Potvrde o primitku donacija potrebno je izdavati na način koji pruža dokaz da je potvrda zaista i poslana (primjerice, putem elektroničke pošte, povratnice i sl.).

U slučaju uplata donacija na račun, potrebno je dati uputu donatorima da, uz podatke koji se odnose na ime i prezime/naziv donatora i adresu, u dijelu „Poziv na broj odobrenja“ upišu svoj OIB, kako bi im se mogla izdati valjana potvrda o donacijama.

Nadalje, subjekti nadzora dužni su provjeriti imaju li za svaku primljenu donaciju izjavu donatora da se protiv njih ne vodi postupak naplate dospjelih nepodmirenih obveza prema državnom proračunu odnosno proračunu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili zaposlenicima, jesu li za sve donacije čija je vrijednost veća od 663,61 eura zaključili ugovor s donatorom, imaju li za svaku primljenu donaciju u obliku proizvoda ili usluga potvrdu donatora na kojoj je naznačena tržišna vrijednost darovanog proizvoda ili usluge te na kojoj je naznačeno da glasi na primatelja donacije (političku stranku, nezavisnog zastupnika odnosno nezavisnog vijećnika).

Ukupna dopuštena vrijednost donacija *fizičke osobe* političkoj stranci, nezavisnom zastupniku i nezavisnom vijećniku za financiranje redovitih političkih aktivnosti ne smije prelaziti iznos od 3.981,68 eura u jednoj kalendarskoj godini.

Ukupna dopuštena vrijednost donacija *pravne osobe* političkoj stranci za financiranje redovitih političkih aktivnosti ne smije prelaziti iznos od 26.544,56 eura u jednoj kalendarskoj godini.

Ukupna dopuštena vrijednost donacija *pravne osobe* nezavisnom zastupniku za financiranje redovitih političkih aktivnosti ne smije prelaziti iznos od 13.272,28 eura u jednoj kalendarskoj godini.

Ukupna dopuštena vrijednost donacija *pravne osobe* nezavisnom vijećniku za financiranje redovitih političkih aktivnosti ne smije prelaziti iznos od 3.981,68 eura u jednoj kalendarskoj godini.

Valja obratiti pozornost na činjenicu da je prema Zakonu o obrtu[4] obrtnik fizička osoba, te može donirati najviše 3.981,68 eura političkoj stranci, nezavisnom zastupniku odnosno nezavisnom vijećniku u kalendarskoj godini.

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici su dužni provjeriti i dopuštenost svake primljene donacije. Zakonom o financiranju regulirana je zabrana financiranja od strane:

- stranih država, stranih političkih stranaka, stranih pravnih osoba
- stranih fizičkih osoba, osim državljana drugih država članica Europske unije, koji imaju prebivalište ili privremeni boravak u Republici Hrvatskoj prema Zakonu o strancima
- državnih tijela, javnih poduzeća, pravnih osoba s javnim ovlastima, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u kojima Republika Hrvatska, prema Registru državne imovine, ima više od 5% udjela ili dionica te javnih poduzeća, pravnih osoba s javnim ovlastima, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u kojima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ima više od 5% udjela ili dionica te javnih i drugih ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili su u vlasništvu Republike Hrvatske, odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
- udruga radnika i poslodavaca
- udruga, zaklada i fundacija koje zastupaju ili predstavljaju državni dužnosnici ili izabrani dužnosnici lokalne i područne (regionalne) samouprave
- vjerskih zajednica, humanitarnih te drugih neprofitnih udruga i organizacija
- fizičkih i pravnih osoba protiv kojih se vodi postupak naplate dospjelih nepodmirenih obveza prema državnom proračunu, odnosno proračunu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili zaposlenicima
- jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, osim u slučajevima i na način propisan Zakonom o financiranju
- neimenovanih (anonimnih) izvora. Donacijama iz neimenovanih (anonimnih) izvora smatraju se donacije za koje u trenutku uplate donacije nisu poznati podaci o donatoru, i to: ime, prezime i OIB fizičke osobe, odnosno naziv i OIB pravne osobe.
- trećih osoba (posrednika), bilo u novcu ili u obliku proizvoda ili usluga.

Svaku primljenu donaciju čija je vrijednost veća od 663,61 eura, a za koju nije zaključen ugovor, zatim vrijednosti donacija fizičkih i pravnih osoba koje prelaze dopuštene iznose te donacije iz nedopuštenog izvora financiranja, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici su dužni prijaviti Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju i doznačiti u korist državnog proračuna, najkasnije u roku od 15 dana od dana primljene donacije *(broj računa za uplatu je HR1210010051863000160, model HR68, a u dijelu „Poziv na broj primatelja“ upisati 7692, te OIB uplatitelja).*

Zakon o financiranju propisuje mogućnost odbijanja odnosno neprihvaćanja donacije. Dakle, u slučaju ako političke stranke, nezavisni zastupnici ili nezavisni vijećnici ne žele zadržati donaciju koja je uplaćena na njihov račun od strane pojedine fizičke ili pravne osobe, *a za koju nije zaključen ugovor*, mogu je odbiti na način da je uplate u korist državnog proračuna (prema podacima za uplatu koji su ranije navedeni), najkasnije u roku od osam dana od dana primljene donacije.

5. Odricanje od prava na financiranje iz proračuna

Nezavisni zastupnici imaju mogućnost odreći se od prava na financiranje iz državnog proračuna pisanom izjavom koju dostavljaju *Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora* te Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju.

[4] Zakon o obrtu („Narodne novine“, br. 143/13, 127/19 i 41/20)

Nezavisni vijećnici imaju mogućnost odreći se od prava na financiranje iz proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pisanom izjavom koju dostavljaju *predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave* u kojoj politički djeluju te Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju.

Pisana izjava dostavlja se Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju unosom u aplikaciju.

Ako nezavisni zastupnik odnosno nezavisni vijećnik ne ostvaruje prihode za redovito financiranje iz drugih zakonom dopuštenih izvora, dužan je isto navesti u pisanoj izjavi.

Nezavisni zastupnik i nezavisni vijećnik koji se odrekao od prava na financiranje iz proračuna, a koji ima otvoren poseban račun za redovito financiranje te ne ostvaruje prihode za redovito financiranje iz drugih zakonom dopuštenih izvora, dužan je u roku od 60 dana od podnošenja izjave zatvoriti poseban račun za redovito financiranje te preostala sredstva odnosno vrijednost imovine ili imovinu nabavljenu tim sredstvima rasporediti na način propisan Zakonom o financiranju.

Dakle, neutrošena financijska sredstva iz državnog proračuna nezavisni zastupnik je dužan vratiti u državni proračun, odnosno novčani iznos knjigovodstvene vrijednosti imovine nabavljenu tim sredstvima vratiti u navedeni proračun.

Neutrošena financijska sredstva iz proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nezavisni vijećnik je dužan vratiti u proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno novčani iznos knjigovodstvene vrijednosti imovine nabavljenu tim sredstvima vratiti u navedeni proračun.

Knjigovodstvena vrijednost imovine utvrđuje se sukladno propisima o neprofitnom računovodstvu kao razlika nabavne vrijednosti i ispravka vrijednosti izračunatog prema stopama propisanim za izračun amortizacije dugotrajne imovine u neprofitnom računovodstvu.

Iznimno, nabavljenu imovinu nezavisni zastupnik može vratiti na raspolaganje Vladi Republike Hrvatske, odnosno nezavisni vijećnik može vratiti na raspolaganje jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojoj politički djeluje.

Neutrošena financijska sredstva donacija, nezavisni zastupnik i nezavisni vijećnik je dužan vratiti donatorima razmjerno doniranim iznosima ili donirati za opće društvene potrebe. *Opće društvene potrebe*, u smislu Zakona o financiranju, znače kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske, ekološke i druge opće korisne svrhe za fizičke i pravne osobe.

Nezavisni zastupnik i nezavisni vijećnik koji se odrekao od prava na financiranje nema pravo na financiranje iz proračuna do isteka proračunske godine u kojoj je izjavu podnio i za tu proračunsku godinu ne može je povući. Financijska sredstva koja pripadaju tom nezavisnom zastupniku odnosno nezavisnom vijećniku za tu proračunsku godinu ostaju u državnom proračunu odnosno proračunu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. U slučaju mirovanja mandata ili prestanka mandata prije isteka vremena na koje je nezavisni zastupnik odnosno nezavisni vijećnik izabran, izjava o odricanju od prava na redovito financiranje nezavisnog zastupnika odnosno nezavisnog vijećnika ne obvezuje njegova zamjenika.

Nadalje, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici koji su se odrekli od prava na redovito financiranje iz proračuna dužni su *najkasnije u roku od 30 dana od zatvaranja posebnog računa* za redovito financiranje *dostaviti* Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju *unosom u aplikaciju, godišnji financijski izvještaj* s datumom koji prethodi datumu zatvaranja posebnog računa za redovito financiranje.

6. Prestanak ili mirovanje mandata

Nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici kojima mandat prestane prije isteka vremena na koje su izabrani dužni su:

- zatvoriti poseban račun za redovito financiranje u roku od 90 dana od prestanka mandata
- dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju potvrdu banke o zatvaranju posebnog računa za redovito financiranje najkasnije u roku od osam dana od zatvaranja
- unijeti u aplikaciju podatke o zatvaranju posebnog računa za redovito financiranje najkasnije u roku od osam dana od zatvaranja
- rasporediti preostala sredstva odnosno vrijednost imovine ili imovinu nabavljenu tim sredstvima na način propisan Zakonom o financiranju, odnosno kako je prethodno opisano u točki 5. ovoga članka
- dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu i Državnom uredu za reviziju unosom u aplikaciju, godišnji financijski izvještaj s datumom koji prethodi datumu zatvaranja posebnog računa za redovito financiranje najkasnije u roku od 30 dana od zatvaranja.

Nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici kojima je *mandat u mirovanju* nisu dužni zatvoriti poseban račun za redovito financiranje, a ako isti zatvore, dužni su preostala sredstva odnosno vrijednost imovine ili imovinu nabavljenu tim sredstvima rasporediti na način propisan Zakonom o financiranju, odnosno kako je prethodno opisano u točki 5. ovoga članka.

Ako nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici za vrijeme mirovanja mandata nisu zatvorili poseban račun za redovito financiranje, ne smiju za vrijeme mirovanja mandata koristiti sredstva s tog računa.

7. Sankcije

Za povrede odredbi Zakona o financiranju, a koje se odnose na redovito financiranje, propisane su administrativne i prekršajne sankcije. Odluku o administrativnoj sankciji donosi Državno izborno povjerenstvo. Državno izborno povjerenstvo i Državni ured za reviziju o utvrđenim povredama obavještavaju nadležno državno odvjetništvo te dostavljaju cjelokupnu dokumentaciju koja se odnosi na konkretan predmet. Za političke stranke je propisana novčana kazna u iznosu od 1.327,23 eura do 13.272,28 eura, a za nezavisne zastupnike i nezavisne vijećnike u iznosu od 265,45 eura do 2.654,46 eura.

Dugoročno zaduživanje i davanje jamstava na lokalnoj razini u 2024. godini

Nevenka Brkić *

Tema članka je dugoročno zaduživanje i davanje jamstava na lokalnoj razini, a propisano je odredbama čl. 118., 120. – 130. Zakona o proračunu. Zakonom su, između ostaloga, propisana i ograničenja dugoročnog zaduživanja JLP/R/S, proračunskih i izvanproračunskih korisnika i drugih pravnih osoba u njihovom većinskom izravnom ili neizravnom vlasništvu i ustanova čiji su osnivač. Također proisana su i ograničenja za davanje jamstava i suglasnosti JLP/R/S.

1. Uvod

Zakonom o proračunu (Narodne novine, br. 144/21.), koji je na snazi od 1. siječnja 2022.[1] uređuje se planiranje, izrada, donošenje i izvršavanje proračuna, upravljanje imovinom i obvezama, upravljanje dugom općeg proračuna, **zaduživanje i jamstva** Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, računovodstvo, proračunski nadzor i druga pitanja vezana uz upravljanje javnim financijama. Odredbama ovoga Zakona dorađene su odredbe o dugoročnom zaduživanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih pravnih osoba u odnosu na prethodni Zakon.

Osim Zakonom o proračunu, dugoročno zaduživanje i davanje jamstava na lokalnoj razini propisano je odredbama **Pravilnika o postupku dugoročnog zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave** (Narodne novine, br. 67/22.; dalje u tekstu: Pravilnik), kojeg je na temelju čl. 120. st. 7. Zakona o proračunu donio ministar financija. Pravilnikom je propisan postupak davanja suglasnosti za dugoročno zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, refinanciranje, reprogramiranje i izmjena suglasnosti za dugoročno zaduživanje, davanje jamstava županije općini i gradu, davanje suglasnosti na jamstva općine, grada i županije, obvezni sastojci zahtjeva, obvezni prilozi i dokumentacija.

Osim Zakonom o proračunu i Pravilnikom, **odredbama zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske koji se donosi za svaku proračunsku godinu** regulirane su ovlasti Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada RH) prilikom donošenja odluke o davanju suglasnosti za dugoročno zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

2. Ograničenja propisana Zakonom o izvršavanju DP

Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2024. godinu (Narodne novine, br. 149/23.; dalje u tekstu: Zakon o izvršavanju) regulirane su ovlasti Vlade RH prilikom donošenja odluke o davanju suglasnosti za dugoročno zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2024. godini. Odredbama čl. 30. Zakona o izvršavanju propisano je da Vlada RH može dati suglasnosti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za dugoročno zaduživanje najviše do pet posto ukupno ostvarenih prihoda poslovanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, iskazanih u financijskom izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. (Obrazac: PR – RAS u stupcu 5 pod oznakom AOP 001).

Navedeno **ograničenje ne odnosi se** na:

1. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima je Vlada RH dala suglasnosti do 31. prosinca 2023., a nisu korištene u 2023. godini,
2. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na potpomognutim područjima,
3. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se zadužuju za projekte koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije do iznosa prihvatljivih troškova te
4. projekte unapređenja energetske učinkovitosti u kojima sudjeluju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Odluke o danim suglasnostima jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za dugoročno zaduživanje koje je Vlada RH donijela do 31. prosinca 2023., a koje se mogu koristiti od 1. siječnja 2024. **ulaze u ograničenje od pet posto** ukupno ostvarenih prihoda poslovanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave do kojih Vlada RH može dati suglasnosti u 2024. godini za zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

3. Davanje suglasnosti za dugoročno zaduživanje

Odredbama Zakona o proračunu (dalje u tekstu: Zakon), a vezano za dugoročno zaduživanje i davanje jamstava, propisano je da za dugoročno zaduživanje općine, grada ili županije **suglasnost daje Vlada RH ili ministar financija. Suglasnost može dati i osnivač ili većinski vlasnik,** ovisno o tome radi li se o dugoročnom zaduživanju proračunskog korisnika, odnosno ustanove ili se radi o dugoročnom zaduživanju izvanproračunskog korisnika, odnosno ostalih pravnih osoba u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. U čijoj je nadležnosti davanje suglasnosti za dugoročno zaduživanje, propisano je odredbama Zakona kako slijedi:

- davanje **suglasnosti Vlade RH** jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za dugoročno zaduživanje, na prijedlog ministra financija, propisano je odredbama čl. 120. st. 4. Zakona, a **iznimka** od navedenoga je kada se radi o projektu koji se sufinancira iz sredstava Europske unije (propisano st. 6. istoga članka Zakona) tada **suglasnost daje ministar financija.** Sve to uz poštivanje ograničenja koja su propisana čl. 121. st. 1. Zakona koja se odnose na ukupnu godišnju obvezu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u iznosu najviše do 20

* Nevenka Brkić, dipl. oec., Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Zagreb

[1] Osim odredbi čl. 161 st. 1. i 2. kojima je propisano: (1) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na izradu i donošenje proračuna i financijskih planova te njihovih izmjena i dopuna primjenjuju se u proračunskim procesima koji su povezani s izradom i donošenjem proračuna i financijskih planova za razdoblje od 2023. do 2025. i njihovih izmjena i dopuna te nadalje. (2) Odredba članka 121. stavka 2. ovoga Zakona, sukladno kojoj se u iznos ukupne godišnje obveze iz članka 121. stavka 1. ovoga Zakona nepodmirene dospjele obveze iskazuju sukladno zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju primjenjuje se od 1. siječnja 2023., a do tada su se u ukupnim godišnjim obvezama iskazivale nepodmirene dospjele obveze iz prethodnih godina.

posto ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje.

- davanje suglasnosti **ministra financija ili Vlade RH** jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave za dugoročno zaduživanje za **projekte sufinancirane iz sredstava Europske unije** detaljnije je propisano odredbama čl. 122. Zakona. Ako se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dugoročno zadužuje za realizaciju projekta koji se sufinancira iz sredstava Europske unije **do ukupno prihvatljivog troška, suglasnost daje ministar financija.** Međutim, ako se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dugoročno zadužuje za realizaciju projekta koji se sufinancira iz sredstava Europske unije **iznad ukupno prihvatljivih troškova**, **suglasnost daje Vlada RH.**
- da je ugovor o dugoročnom zaduživanju sklopljen bez suglasnosti Vlade RH ili ministra financija ništetan, propisano je čl. 123. st. 3. Zakona.
- davanje **suglasnosti ministra financija ili Vlade RH** (ovisno o visini godišnjeg anuiteta) jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave za **refinanciranje ili reprogramiranje ostatka duga** po osnovi kredita ili zajma propisano je odredbama čl. 124. st. 1. i 2. Zakona.
- davanje **suglasnosti Vlade** RH jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave za **refinanciranje ili reprogramiranje ostatka duga po osnovi izdanih vrijednosnih papira** uzimanjem kredita kod kreditne institucije propisano je odredbama čl. 124. st. 3. Zakona).
- da se može **mijenjati i/ili dopunjavati namjena zaduživanja** za koju je dobivena **suglasnost Vlade RH, odnosno ministra financija** i to uz prethodno dobivenu **suglasnost ministra financija** i uz uvjet da je izmjena namjene zaduživanja u skladu s čl. 120. st. 1. Zakona (propisano je odredbama čl. 124. st. 4. Zakona.
- da jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **ne smije davati instrumente osiguranja** za uredno izvršenje obveza privatnog partnera **za zaduživanje privatnog partnera za provedbu projekata energetske učinkovitosti,** propisano je odredbama čl. 125. Zakona.
- da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, njihovi proračunski i izvanproračunski korisnici, ustanove čiji je osnivač jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe u većinskom vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **mogu sklopiti ugovor o javno-privatnom partnerstvu,** propisano je odredbama čl. 126. Zakona.
- da **se proračunski korisnici** jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **i ostale ustanove** čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **mogu dugoročno zaduživati** samo za namjene utvrđene čl. 120. st. 1. Zakona **i refinancirati ili reprogramirati ostatak duga po osnovi kredita ili zajma uz suglasnost osnivača** sukladno aktu o osnivanju, propisano je odredbama čl. 127. st. 1. Zakona.
- da se **izvanproračunski korisnici** jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **i ostale pravne osobe** u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **mogu dugoročno zaduživati i refinancirati ili reprogramirati ostatak duga po osnovi kredita ili zajma uz suglasnost većinskog vlasnika,** propisano je odredbama čl. 127. st. 2. Zakona.
- zaduživanje **izvanproračunskih korisnika** jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **i ostalih pravnih osoba** u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **kod međunarodne financijske institucije** uz **suglasnost ministra financija** propisano je odredbama čl. 127. st. 3. Zakona.
- davanje **suglasnosti ministra financija jedinici područne (regionalne) samouprave na odluku o davanju jamstva jedinici lokalne samouprave** na svom području propisano je odredbama čl. 129. st. 1. Zakona.
- davanje **suglasnosti ministra financija** jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave na odluku o **davanju jamstva** za dugoročno zaduživanje **proračunskog i izvanproračunskog korisnika** jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, **pravnoj osobi u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu** jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave **i ustanovi čiji je osnivač** propisano je odredbama čl. 129. st. 3. Zakona.

4. Namjena, uvjeti i opseg mogućeg dugoročnog zaduživanja

4.1. Namjena dugoročnog zaduživanja

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinice i ustanove čiji je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te izvanproračunski korisnici proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave temeljem **čl. 120. st. 1. Zakona mogu se dugoročno zaduživati za:**

- **investiciju** koja se financira iz njezina proračuna,
- **kapitalne pomoći** trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi realizacije investicije koja se sufinancira iz fondova Europske unije i za investicije, odnosno projekte čija je realizacija utvrđena posebnim propisima,
- **financiranje obveza** na ime povrata neprihvatljivih troškova koji su bili sufinancirani iz fondova Europske unije.

Pod investicijom se smatraju rashodi za nabavu nefinancijske imovine (osim prijevoznog sredstva u cestovnom prometu – osobnog automobila) i drugi rashodi izravno povezani s takvom investicijom. **Suglasnost** za navedeno zaduženje **daje Vlada RH na prijedlog ministra financija** (čl. 120. st. 4. Zakona) pod uvjetom da je ukupna godišnja obveza jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru od 20 posto ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje. **Iznimno, suglasnost daje ministar financija** (čl. 120. st. 6. Zakona) ako se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave zadužuje za realizaciju projekta koji se sufinancira iz sredstava Europske unije i to samo u slučajevima kada se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dugoročno zadužuje najviše do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta sufinanciranog iz sredstava Europske unije. Iznimno od navedenoga, izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostale pravne osobe u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu se dugoročno zaduživati i refinancirati ili reprogramirati ostatak duga po osnovi kredita ili zajma (bez ograničenja iz čl. 120 st. 1. Zakona) uz suglasnost većinskog vlasnika. Navedene suglasnosti ne uključuju se u opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, prije traženja suglasnosti Vlade RH ili ministra financija za dugoročno zaduživanje, donosi odluku o dugoročnom zaduživanju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za namjenu propisanu čl. 120. st. 1. Zakona.

Ministar financija Pravilnikom propisuje postupak davanja suglasnosti za dugoročno zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (općina, gradova, županija), refinanciranje, reprogramiranje i izmjena suglasnosti za dugoročno zaduživanje, davanja jamstava županije općini i gradu, davanja suglasnosti na jamstva općine, grada i županije, obvezni sastojci zahtjeva, obvezni prilozi i dokumentacija.

4.2. Uvjeti dugoročnog zaduživanja

Osnovni uvjet za dugoročno zaduženje je da je investicija za koju se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dugoročno zadužuje planirana u proračunu jedinice za proračunsku godinu za koju se traži suglasnost za zaduženje.

Jedan od uvjeta je također da ukupna godišnja obveza jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja se zadužuje uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira, može iznositi najviše do 20 posto ostvarenih proračunskih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se jedinica zadužuje. Pod ostvarenim proračunskim prihodima podrazumijevaju se ukupno ostvareni prihodi pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave umanjenih za prihode:

1. od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna te donacija i
2. s osnove dodatnih udjela u porezu na dohodak za financiranje decentraliziranih funkcija.

Navedeno ograničenje ne odnosi se na:

– jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se dugoročno zadužuju najviše do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta sufinanciranog iz sredstava Europske unije,
– zaduživanje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za investicije iz područja unapređenja energetske učinkovitosti.

Osim navedenoga, da bi ishodila suglasnost za dugoročno zaduženje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna uz dopis / zahtjev za dugoročno zaduženje dostaviti cjelokupnu dokumentaciju i priloge propisane Pravilnikom.

4.3. Opseg mogućeg dugoročnog zaduživanja

U opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno **u ukupne godišnje obveze uključuju se:**

1. **iznos prosječnog godišnjeg anuiteta po kreditima, zajmovima, obvezama na osnovi izdanih vrijednosnih papira** (za novo zaduženje i za zaduženja iz prethodnih godina),
2. **iznos prosječnog godišnjeg anuiteta za dana jamstva** (za novo jamstvo i za jamstva iz prethodnih godina),
3. **iznos prosječnog godišnjeg anuiteta za dane suglasnosti proračunskim korisnicima** jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **i ostalim ustanovama** čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji se mogu dugoročno zaduživati samo za namjene utvrđene čl. 120. st. 1. Zakona,
4. **dospjele obveze iskazane u zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju.**

Godišnje obveze na osnovi izdanih vrijednosnih papira utvrđuju se za anuitetne obveznice u iznosu godišnjeg anuiteta, a za obveznice kod kojih se amortizira glavnica o dospijeću godišnje obveze utvrđuju se za pretpostavljeno dospijeće pripadajućega godišnjeg dijela glavnice i pripadajućih kamata.

Uključivanje dospjelih obveza iskazanih u zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju u ukupne godišnje obveze jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je novost u odnosu na način kako se izračunavala ukupna godišnja obveza jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave do stupanja na snagu ovoga Zakona. Do stupanja na snagu ovoga Zakona u opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u izračun su ulazile dospjele obveze jedinice iz godine(a) koja prethodi godini u kojoj se jedinica zadužuje i to na dan podnošenja zahtjeva. Međutim, ovim Zakonom je propisano da u opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u izračun ukupne godišnje obveze jedinice ulaze dospjele obveze iskazane u zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju.

Na taj se način na jasniji i transparentniji način utvrđuje fiskalni kapacitet pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Primjena ove odredbe (čl. 121. st. 2. Zakona) bila je odgođena na godinu dana, od dana stupanja na snagu Zakona, što znači da se počela primjenjivati tek od 1. siječnja 2023. kako bi se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave prilagodile na nove uvjete dugoročnog zaduživanja.

5. Prilozi i dokumentacija uz zahtjev za dugoročno zaduživanje

Prilozi i dokumentacija, koji se Ministarstvu financija obvezno dostavljaju uz zahtjev / dopis za dugoročno zaduživanje, propisani su Pravilnikom. Odredbe Pravilnika odnose se na:

1. davanje suglasnosti Vlade RH i ministra financija za dugoročno zaduživanje općine, grada ili županije uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira u skladu s odredbama čl. 118., 120. – 125. Zakona;
2. davanje suglasnosti općine, grada ili županije pravnim osobama u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu za dugoročno zaduživanje kod međunarodne financijske institucije u skladu s odredbama čl. 127. st. 3. Zakona.
3. davanje jamstava županije gradu i/ili općini na svom području, davanje suglasnosti ministra financija na dana jamstva općine, grada i županije svom proračunskom i izvanproračunskom korisniku, pravnoj osobi u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu općine, grada i županije i ustanovi čiji su osnivač u skladu s odredbama čl. 129. Zakona.

Zahtjev za dugoročno zaduživanje podnosi se Ministarstvu financija, dopisom, uz odgovarajuće priloge i dokumentaciju u skladu s odredbama Zakona i Pravilnika.

Pravilnikom su propisani prilozi i dokumentacija uz zahtjev za:

– dugoročno zaduživanje općine, grada ili županije,
– zaduživanje za provedbu projekata koji se sufinanciraju iz fondova Europske unije,
– zaduživanje za financiranje obveza na ime povrata neprihvatljivih troškova projekata koji su bili sufinancirani iz fondova Europske unije,
– refinanciranje, reprogramiranje i izmjene suglasnosti za zaduživanje općine, grada ili županije,
– davanje suglasnosti na dugoročno zaduživanje pravnih osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu općine, grada ili županije kod međunarodne financijske institucije,
– jamstava općine, grada ili županije.

➢ **Prilozi uz zahtjev za dugoročno zaduživanje općine, grada ili županije**

Općina, grad ili županija može se dugoročno zaduživati ako ispunjava uvjete iz odredaba čl. 120. Zakona. **Zahtjev** za dobivanje suglasnosti za dugoročno zaduživanje **podnosi općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan**. Zahtjev se uz dopis podnosi Ministarstvu financija uz obvezne priloge i dokumentaciju, **sukladno odredbama čl. 5. Pravilnika, a to su:**

1. popunjen ***Obrazac ZJS – Zahtjev za dobivanje suglasnosti za dugoročno zaduživanje / davanje jamstva / suglasnosti;***
2. usvojeni plan proračuna za godinu u kojoj se dugoročno zadužuju u skladu s odredbama Zakona. Opći dio plana proračuna, uz račun prihoda i rashoda, sadrži i račun financiranja s planiranim iznosima primitaka od financijske imovine i zaduživanja te s izdacima za financijsku imovinu i otplate instrumenata zaduživanja. **U posebnom dijelu plana proračuna** treba biti **jasno vidljiv projekt za koji se** općina, grad ili županija **dugoročno zadužuje** u skladu s čl. 30. Zakona, odnosno propisanim proračunskim klasifikacijama;
3. popunjen ***Obrazac FPP – Financijski plan projekta*** u kojem je naveden naziv projekta za koji se dugoročno zadužuju, iskazani svi rashodi vezani uz projekt i izvori financiranja za provedbu projekta za cijelo razdoblje trajanja projekta;
4. odluka o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu **u kojoj je utvrđen iznos novoga dugoročnog zaduženja** u tijeku proračunske godine te **očekivani iznos ukupnoga duga na kraju proračunske godine.**
   – *S obzirom na to da Zakonom nije predviđena izmjena usvojenih projekcija za sljedeće dvije proračunske godine, u tekućoj*

je proračunskoj godini dana mogućnost predstavničkom tijelu jedinice[2] da donošenjem odluke o izmjeni i dopuni odluke o izvršavanju proračuna jedinice za tekuću proračunsku godinu navede cjelokupni iznos kredita za projekt, utvrdi iznos sredstava koji se planira povući u tekućoj proračunskoj godini te u sljedeće dvije godine. Iznos koji se planira povući u tekućoj proračunskoj godini mora biti vidljiv kao izvor na projektu za koji se dugoročno zadužuje u posebnom dijelu proračuna za tekuću proračunsku godinu i iskazan po proračunskim klasifikacijama;

5. akt o sufinanciranju ako neki projekt financira više subjekata;
6. odluka predstavničkog tijela o dugoročnom zaduživanju koja sadržava namjenu dugoročnog zaduživanja (naziv projekta iz proračuna) i naziv kreditora/davatelja zajma **te uvjete kreditiranja iz ponude, prijedloga ugovora ili pisma namjere kreditora/davatelja zajma s uvjetima kreditiranja (iz toč. 7.);**
7. ponuda, prijedlog ugovora ili pismo namjere kreditora/davatelja zajma s uvjetima kreditiranja (iznos kredita / zajma, rok otplate, kamatna stopa, razdoblje počeka, sredstva osiguranja i drugi troškovi) te plan otplate;
8. izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za prethodnu proračunsku godinu na *Obrascu PR-RAS (Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima)*, razina 22, u skladu s Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu;
9. izračun iznosa ostvarenih prihoda poslovanja i prihoda od prodaje nefinancijske imovine iz *Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS*, razina 22) za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca godine koja prethodi godini u kojoj se dugoročno zadužuje, umanjeni za prihode:
   – od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna te donacija koja ne uključuju sredstva fiskalnog izravnanja i
   – s osnove dodatnih udjela u porezu na dohodak za financiranje decentraliziranih funkcija.
10. zadnje izvješće o otplati prethodnih zaduženja, danih jamstava i suglasnosti na *Obrascu IZJS – Izvješće o zaduženju/jamstvu/suglasnosti* u trenutku podnošenja zahtjeva i u skladu s odredbama Zakona;
11. stanje dospjelih obveza iskazano u zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju;
12. izjava općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana da pod materijalnom i kaznenom odgovornošću jamči za ispravnost dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev.

Podnositelj zahtjeva (općina, grad ili županija) koji nije podnio zahtjev u skladu s odredbama Pravilnika, dužan ga je **dopuniti u roku od 30 dana** nakon što Ministarstvo financija zatraži dopunu. Ako podnositelj zahtjeva Ministarstvu financija ne dostavi dopunu dokumentacije u propisanome roku, smatrat će se da je odustao od zahtjeva.

6. Zaduženje za projekte iz područja unapređenja energetske učinkovitosti

Kada je u pitanju ograničenja dugoročnog zaduživanja, odnosno iznos mogućeg godišnjeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kod zaduživanja za investicije **iz područja unapređenja energetske učinkovitosti** postupa se na sličan način kao i kod ishođenja zaduživanja uzimanjem kredita za projekte koji se financiraju iz sredstava Europske unije. Još od 7. prosinca 2012. godine, odnosno od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o proračunu (Nar. nov., br. 136/12.), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave potiču se na aktivnije sudjelovanje u projektima **iz područja unapređenja energetske učinkovitosti, tako da se zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za investicije iz ovog područja isključuje iz iznosa mogućeg godišnjeg zaduživanja jedinice** (propisano čl. 121., st. 5. al. 2. Zakona), odnosno **ne ulazi u ograničenje do 20 posto ostvarenih proračunskih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje,** umanjenih za prihode od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna te donacija i umanjenih za prihode s osnove dodatnih udjela u porezu na dohodak za financiranje decentraliziranih funkcija. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može se dugoročno zadužiti za investicije iz područja unapređenja energetske učinkovitosti uz suglasnost Vlade RH. **Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz zahtjev za ishođenje suglasnosti Vlade RH za dugoročno zaduženje za realizaciju investicije iz područja unapređenja energetske učinkovitosti, dužna je (u prilogu dopisa / zahtjeva) Ministarstvu financija podnijeti sve priloge i dokumentaciju propisanu čl. 5. Pravilnika.**

Odredbama čl. 125. Zakona propisano je da jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ne smije davati instrumente osiguranja za zaduživanje privatnog partnera za provedbu projekata energetske učinkovitosti koje privatni partner ima namjeru koristiti za uredno izvršenje svojih obveza.

7. Zaduživanje za provedbu projekata koji se sufinanciraju iz EU fondova

Temeljem čl. 120. Zakona, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može se zadužiti za investiciju koja se sufinancira iz njezina proračuna, za kapitalne pomoći trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi realizacije investicije koja se sufinancira iz fondova Europske unije i za investicije, odnosno projekte čija je realizacija utvrđena posebnim propisima i za financiranje obveza na ime povrata neprihvatljivih troškova koji su bili sufinancirani iz fondova Europske unije, ali ukupne godišnje obveze jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu iznositi najviše do 20 posto ostvarenih proračunskih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje, umanjenih za prihode iz čl. 121. st. 4. Zakona, to jest za prihode od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna te donacija i umanjenih za prihode s osnove dodatnih udjela u porezu na dohodak za financiranje decentraliziranih funkcija. **Odredbama čl. 121. (st. 5. alineja 1.) Zakona propisano je da se kontrola fiskalnog ograničenja od navedenih 20 posto ne odnosi na projekte koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta u kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sudjeluju.** U navedenim slučajevima nije potrebna suglasnost Vlade RH za zaduženje stoga se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za projekte koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije mogu zadužiti **uz suglasnost ministra financija do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta** (propisano čl. 122. st. 1. Zakona). Međutim, ako se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave zadužuje za realizaciju projekta koji se sufinancira iz sredstava Europske unije **iznad iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta, suglasnost daje Vlada RH** (propisano čl. 122. st. 2. Zakona).

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja se zaduži za provedbu projekata koji se sufinanciraju iz fondova Europske unije, **obvezna je primljena sredstva Europske unije i / ili pomoći za sufinanciranje iz državnog proračuna**, vezano za realizaciju projekta za koji se zadužila, **utrošiti na otplatu zaduženja** koje se odnosi na dio projekta za koji su primljena sredstva Europske unije i / ili pomoći za sufinanciranje iz državnog proračuna (propisano čl. 122. st. 3. Zakona).

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je, uz zahtjev za ishođenje suglasnosti za dugoročno zaduženje za projekte koji

[2] Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

se sufinanciraju iz sredstava Europske unije, dužna (u prilogu dopisa / zahtjeva) Ministarstvu financija dostaviti sve priloge i dokumentaciju propisanu Pravilnikom. **Obvezni prilozi i dokumentacija koji se uz dopis dostavljaju Ministarstvu financija za zaduživanje za provedbu projekata koji se sufinanciraju iz fondova Europske unije propisani su čl. 6. Pravilnika.** Međutim, kada se radi o zaduživanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za **financiranje obveza na ime povrata neprihvatljivih troškova projekata koji su bili sufinancirani iz fondova Europske unije, obvezni prilozi i dokumentacija** koji se (u prilogu dopisa / zahtjeva) dostavljaju Ministarstvu financija **propisani su čl. 7. Pravilnika.**

8. Refinanciranje, reprogramiranje i izmjene suglasnosti za zaduživanje

Refinanciranje ili reprogramiranje kredita ili zajma jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave propisano je odredbama čl. 124. Zakona. Čl. 124. st. 1. Zakona jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može podnijeti zahtjev za dobivanje suglasnosti za refinanciranje ili reprogram ostatka duga po osnovi dugoročnog kredita ili zajma uz prethodno dobivenu suglasnost ministra financija, ako se ne povećava ukupan godišnji anuitet (obveze). U ukupan godišnji anuitet (obveze) ulaze obveze po kreditima, zajmovima, obveze po osnovi izdanih vrijednosnih papira, danih jamstava i suglasnosti iz čl. 127. st. 1.[3] Zakona te dospjele obveze iskazane u zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju[4]. Međutim, čl. 124. st. 2. Zakona propisano je da jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može podnijeti zahtjev za dobivanje suglasnosti za refinanciranje ili reprogramiranje ostatka duga po osnovi dugoročnog kredita ili zajma i u slučajevima kada se povećava ukupan godišnji anuitet ali uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade RH, odnosno ministra financija kada se radi o zaduživanju iz čl. 122. st. 1. Zakona.[5]

Refinanciranje ostatka duga po osnovi izdanih vrijednosnih papira uzimanjem kredita kod kreditne institucije propisano je čl. 124. st. 3. Zakona[6]. Kod refinanciranja ili reprogramiranje ostatka duga po osnovi kredita ili zajma, odnosno kod zamjene postojećeg kredita ili zajma novim kreditom ili zajmom, važno je da se iz dostavljene dokumentacije može utvrditi povećava li se ili ne povećava ukupan godišnji anuitet (obveze) jer o tome ovisi treba li za to refinanciranje ili reprogramiranje prethodno ishoditi suglasnost Vlade RH ili ministra financija. **Uz zahtjev za refinanciranje ili reprogramiranje ostatka duga po osnovi kredita ili zajma, odnosno za zamjenu postojećeg kredita ili zajma novim kreditom ili zajmom općina, grad ili županija je obvezna podnijeti priloge i dokumentaciju propisanu čl. 8. Pravilnika.**

Mijenjati i / ili dopunjavati namjenu zaduživanja za koju je dobivena suglasnost Vlade RH, odnosno ministra financija **može se uz prethodno dobivenu suglasnost ministra financija uz uvjet da je izmjena namjene u skladu s čl. 120. st. 1. Zakona** (propisano čl. 124. st. 4. Zakona).

9. Zaduživanje temeljem izdavanja vrijednosnih papira

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **može se dugoročno zadužiti izdavanjem vrijednosnih papira** (uglavnom su to obveznice). Postupak zaduživanja izdavanjem vrijednosnih papira je isti kao i u slučaju zaduživanja uzimanjem kredita i zajmova. Zahtjev za suglasnost Vlade RH za zaduživanje izdavanjem vrijednosnih papira podnosi se Ministarstvu financija na Obrascu ZJS – *Zahtjev za davanje suglasnosti za zaduživanje / davanje jamstva / suglasnosti*, koji je sastavni dio Pravilnika. Zahtjev podnosi izvršno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno načelnik, gradonačelnik ili župan.

Refinanciranje ostatka duga po osnovi izdanih vrijednosnih papira uzimanjem kredita kod kreditne institucije **propisano je čl. 124. st. 3. Zakona.** Navedenom odredbom Zakona propisano je da jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **može refinancirati ostatak duga po osnovi izdanih vrijednosnih papira** uzimanjem kredita kod kreditne institucije **uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade RH** i to pod sljedećim uvjetima:

- ako rok otplate novoga kredita kojim se refinancira ostatak duga nije duži od roka na koji su izdani vrijednosni papiri na čije je izdavanje Vlada RH dala suglasnosti i
- ako je ukupan godišnji anuitet u skladu s čl. 121. Zakona, to znači da ukupna godišnja obveza jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može iznositi najviše do 20 posto ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se jedinica zadužuje.

Sa zahtjevom za ishođenje suglasnosti Vlade RH za dobivanje suglasnosti **za refinanciranje ostatka duga po izdanim vrijednosnim papirima uzimanjem kredita kod banke – općina, grad ili županija dužna je u prilogu dopisa / zahtjeva Ministarstvu financija dostaviti Pravilnikom propisane priloge i dokumentaciju (čl. 5. Pravilnika).**

10. Dugoročno zaduživanje / refinanciranje / reprogramiranje ostatka duga po osnovi kredita ili zajma proračunskih korisnika i ostalih pravnih osoba

Dugoročno zaduživanje te refinanciranje ili reprogramiranje ostatka duga po osnovi kredita ili zajma **proračunskih korisnika i ostalih ustanova** čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **te izvanproračunskih korisnika i ostalih pravnih osoba** u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave propisano je odredbama čl. 127. Zakona.

Proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **i ostale ustanove** čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu se dugoročno zaduživati, samo za namjene utvrđene u članku 120. stavku 1. ovoga Zakona[7] i refinancirati ili reprogramirati ostatak duga po osnovi dugoročnog kredita ili zajma uz suglasnost osnivača sukladno aktu o osnivanju (čl. 127. st. 1. Zakona). Suglasnosti dane za navedenu namjenu uključuju se u opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, razmjerno osnivačkim pravima i sukladno aktu o osnivanju (čl. 127. st. 4. Zakona). Istim člankom Zakona (čl. 127. st. 2.) propisana je mogućnost dugoročnog zaduživanja i refinanciranja ili reprogramiranja ostatka duga po osnovi kredita ili zajma **izvanproračunskih korisnika i**

[3] Radi se o danim jamstvima i suglasnostima proračunskim korisnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostalim ustanovama čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji se mogu dugoročno zaduživati uz suglasnost svog osnivača sukladno aktu o osnivanju.

[4] Sukladno čl. 161. st. 2. Zakona primjenjuje se od 1. siječnja 2023., a do toga datuma su se u ukupnim godišnjim obvezama iskazivale samo dospjele obveze iz prethodnih godina.

[5] Čl. 122. st. 1. Zakona propisano je da u slučajevima kada se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dugoročno zadužuje najviše do iznosa ukupno prihvatljivog troška projekta sufinanciranog iz sredstava Europske unije, suglasnost daje ministar financija.

[6] Više o zaduživanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izdavanjem vrijednosnih papira i refinanciranju ostatka duga po osnovi izdanih vrijednosnih papira u poglavlju 9. ovoga članka.

[7] Temeljem čl. 120. st. 1. Zakona o proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može se dugoročno zadužiti za:
- investiciju koja se financira iz njezina proračuna
- kapitalne pomoći trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi realizacije investicije koja se sufinancira iz fondova Europske unije i za investicije, odnosno projekte čija je realizacija utvrđena posebnim propisima i
- financiranje obveza na ime povrata neprihvatljivih troškova koji su bili sufinancirani iz fondova Europske unije.

ostalih pravnih osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i to uz suglasnost većinskog vlasnika. Izvanproračunskim korisnicima i ostalim pravnim osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, za razliku od proračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostalih ustanova čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakonom nije propisana / ograničena namjena za koju se mogu zadužiti.

Ako se izvanproračunski korisnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostala pravna osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave **dugoročno zadužuje kod međunarodne financijske institucije,** na odluku o davanju suglasnosti za dugoročno zaduživanje pravne osobe u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezna je prethodno ishoditi suglasnost ministra financija (propisano čl. 127. st. 3. Zakona). **Za davanje suglasnosti pravnoj osobi u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu za dugoročno zaduženje kod međunarodne financijske institucije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (općina, grad ili županija), uz zahtjev podnosi sljedeće obvezne priloge i dokumentaciju propisanu odredbama čl. 9. Pravilnika:**

1. popunjen obrazac *ZJS – Zahtjev za dobivanje suglasnosti za dugoročno zaduživanje / davanje jamstva / suglasnosti;*
2. odluka predstavničkog tijela o davanju suglasnosti koja sadržava namjenu dugoročnog zaduživanja i naziv kreditora / davatelja zajma te uvjete kreditiranja iz točke 3. ovoga članka;
3. ponuda, prijedlog ugovora ili pismo namjere kreditora / davatelja zajma s uvjetima kreditiranja (iznos kredita / zajma, rok otplate, kamatna stopa, razdoblje počeka, sredstva osiguranja i drugi troškovi) te plan otplate;
4. izjava općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana da pod materijalnom i kaznenom odgovornošću jamči za ispravnost dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev.

Odluku o davanju suglasnosti za dugoročno zaduženje proračunskih korisnika i ostalih ustanova čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i odluku o davanju suglasnosti za zaduženje izvanproračunskih korisnika i ostalih pravnih osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, sve dok se statutom ili odlukom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ne propiše drugačije.

11. Davanje jamstava

Odredbama članka 129. Zakona o proračunu propisano je da:

1. **jedinica područne (regionalne) samouprave može dati jamstvo** jedinici lokalne samouprave na svom području, uz prethodno dobivenu **suglasnost ministra financija** (čl. 129. st. 1. Zakona),
2. **jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može dati jamstvo** za dugoročno zaduživanje svom proračunskom i izvanproračunskom korisniku, ustanovi čiji je ona osnivač i pravnoj osobi u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu, **za ispunjenje njihovih kreditnih obveza, uz prethodno dobivenu suglasnost ministra financija** (čl. 129. st. 3. Zakona). Pod **pojmom „kreditne obveze“** podrazumijeva se ispunjenje obveza nastalih dugoročnim zaduživanjem proračunskih korisnika i ostalih ustanova čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te dugoročnim zaduživanjem izvanproračunskih korisnika i ostalih pravnih osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Zakonom propisana dana jamstva uključuju se u opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz čl. 121. Zakona, koje može iznositi najviše do 20 posto ostvarenih prihoda jedinice u godini koja prethodi godini u kojoj jedinica daje jamstvo za zaduženje (kreditne obveze svog proračunskog i izvanproračunskog korisnika, ustanove čiji je ona osnivač i pravne osobe u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu), razmjerno osnivačkim pravima i sukladno aktu o osnivanju odnosno udjelu u vlasništvu (čl. 129. st. 4. Zakona). Iznimka su jamstva dana za zaduženje do ukupno prihvatljivog troška projekta sufinanciranog iz sredstava Europske unije koja se ne uključuju u opseg mogućeg zaduživanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (propisano čl. 129. st. 5. Zakona). Odluku o davanju jamstava, za obveze nastale dugoročnim zaduživanjem proračunskog i izvanproračunskog korisnika, ustanove čiji je jedinica osnivač i pravne osobe u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinice, za namjene propisane čl. 120. st. 1. Zakona, donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ako statutom ili odlukom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nije propisano tko odlučuje o jamstvu.

Sukladno odredbama Zakona, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može dati SAMO I JEDINO JAMSTVO i nikako ne može biti jamac-platac / sudužnik za ispunjenje obveza po dugoročnom zaduživanju proračunskih korisnika i ostalih ustanova čiji su osnivači ili suosnivači jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno za ispunjenje obveza po dugoročnom zaduživanju izvanproračunskih korisnika i ostalih pravnih osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Županija, grad ili općina, uz dopis / zahtjev za ishođenje suglasnosti na odluku o davanju jamstava, podnose Ministarstvu financija sljedeće obvezne priloge i dokumentaciju propisanu odredbama čl. 10. Pravilnika:

1. popunjen obrazac *ZJS – Zahtjev za dobivanje suglasnosti za zaduživanje / davanje jamstva / suglasnosti;*
2. odluka o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu u kojoj je utvrđen iznos novoga jamstva u tijeku proračunske godine te očekivani iznos ukupnoga duga na kraju proračunske godine;
3. akt o sufinanciranju ako neki projekt financira više subjekata ili ako se projekt sufinancira iz fondova (sredstava) Europske unije;
4. odluka predstavničkog tijela o davanju jamstva i suglasnosti koja sadržava namjenu dugoročnog zaduživanja (naziv projekta iz proračuna) i naziv kreditora / davatelja zajma te uvjete kreditiranja iz točke 5. čl. 10. Pravilnika;
5. ponuda, prijedlog ugovora ili pismo namjere kreditora / davatelja zajma s uvjetima kreditiranja (iznos kredita / zajma, rok otplate, kamatna stopa, razdoblje počeka, sredstva osiguranja i drugi troškovi) te plan otplate;
6. izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za prethodnu proračunsku godinu na *Obrascu PR-RAS (Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima), razina 22,* u skladu s Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu;
7. izračun iznosa ostvarenih prihoda poslovanja i prihoda od prodaje nefinancijske imovine iz *Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS, razina 22)* za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca godine koja prethodi godini u kojoj se zadužuje, umanjeni za prihode:
   – od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna te donacija koja ne uključuju sredstva fiskalnog izravnanja i
   – s osnove dodatnih udjela u porezu na dohodak za financiranje decentraliziranih funkcija.
8. zadnje izvješće o otplati prethodnih dugoročnih zaduženja, danih jamstava i suglasnosti na *Obrascu IZJS – Izvješće o zaduženju / jamstvu / suglasnosti* u trenutku podnošenja zahtjeva i u skladu s odredbama Zakona;

9. stanje dospjelih obveza iskazano u zadnjem raspoloživom financijskom izvještaju;
10. izjava općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana da pod materijalnom i kaznenom odgovornošću jamči za ispravnost dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev.

12. Izvještavanje o dugoročnom zaduživanju

Odredbama Zakona i Pravilnika propisano je izvještavanje o dugoročnom zaduživanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, njezinih proračunskih i izvanproračunskih korisnika kao i ostalih ustanova kojima je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osnivač i ostalih pravnih osoba koje su u njezinom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu. **Temeljem odredaba Zakona i Pravilnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna izvijestiti Ministarstvo financija o sljedećem:**

- o sklopljenom ugovoru o zaduživanju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- o otplati kredita / zajma za koje je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dobila suglasnost Vlade RH ili ministra financija,
- o sklopljenom ugovoru o dugoročnom zaduživanju svojih proračunski i izvanproračunskih korisnika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ostalih ustanova kojima je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te ostalih pravnih osoba u njezinom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu kojima je kao većinski vlasnik ili suvlasnik, odnosno osnivač dala suglasnost za zaduženje,
- o otplati kredita / zajma na temelju ugovora o dugoročnom zaduživanju pravnih osoba u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i ustanova čiji je ona osnivač [proračunski i izvanproračunski korisnici te ostale ustanove kojima je osnivač i ostale pravne osobe u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave],
- o sklopljenom ugovoru o jamstvu bilo da se radi o jamstvu koje je jedinica područne (regionalne) samouprave dala jedinici lokalne samouprave ili o jamstvu koje je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dala pravoj osobi u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu, odnosno ustanovi čiji je ona osnivač,
- o stanju / otplati aktivnih jamstava za koja su dane suglasnosti bilo da se radi o jamstvu koje je jedinica područne (regionalne) samouprave dala jedinici lokalne samouprave ili o jamstvu koje je jedinica lokalne samouprave dala pravoj osobi u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu, odnosno ustanovi čiji je ona osnivač.

Kada se radi **o dugoročnom zaduživanju, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna[8],** nakon dobivene suglasnosti Vlade RH odnosno ministra financija o dugoročnom zaduživanju, **izvijestiti** Ministarstvo financija o sklopljenom ugovoru o zaduživanju u roku od osam dana od dana sklapanja ugovora. Osim navedenoga, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna, na Obrascu IZJS – *Izvješće o zaduženju / jamstvu*[*1] / *suglasnosti*[*2], izvještavati Ministarstvo financija unutar proračunske godine, tromjesečno, do 10. u mjesecu za prethodno izvještajno razdoblje, o otplati duga na temelju ugovora o zaduživanju za koje je dobila suglasnost Vlade RH odnosno ministra financija[9], do konačne otplate duga. Obrazac IZJS – *Izvješće o zaduženju / jamstvu*[*1] / *suglasnosti*[*2] je drugi obrazac propisan Pravilnikom, a služi isključivo za izvješćivanje o otplati već aktivnih zaduženja, jamstava odnosno danih suglasnosti.[10]

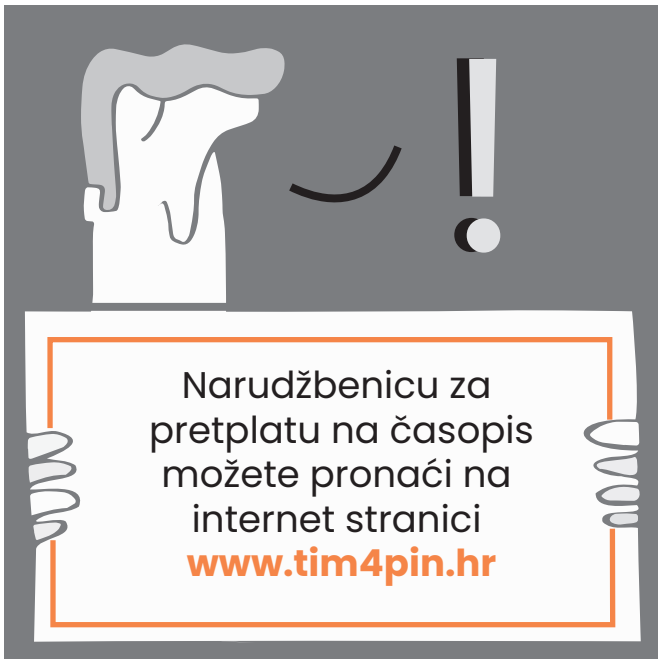

Kada se radi **o danim suglasnostima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna[11]** nakon dane suglasnosti (za dugoročno zaduživanje / refinanciranje / reprogramiranje ostatka duga po osnovi kredita ili zajma proračunskih korisnika i ostalih ustanova te izvanproračunskih korisnika i ostalih pravnih osoba) **izvijestiti** Ministarstvo financija o danim suglasnostima te dostaviti ugovoru o zaduživanju svojih proračunskih i izvanproračunskih korisnika i ostalih ustanova i pravnih osoba u roku od osam dana od dana sklapanja ugovora. Osim navedenoga, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna, na Pravilnikom propisanom obrascu, izvještavati Ministarstvo financija unutar proračunske godine, tromjesečno, do 10. u mjesecu za prethodno izvještajno razdoblje o stanju aktivnih jamstava za koja je prethodno dana suglasnost.

Kada se radi **o danim jamstvima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna[12] izvijestiti** Ministarstvo financija o sklopljenom ugovoru o jamstvu iz čl. 129. st. 1. i 3. Zakona [to jest za jamstvo koje jedinica područne (regionalne) samouprave daje jedinicama lokalne samouprave na svom području, uz dobivenu suglasnosti ministra financija te za jamstvo koje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave daje za ispunjenje obveza po dugoročnom zaduživanju svojih proračunskih i izvanproračunskih korisnika, pravnih osoba u svom većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji je osnivač, uz dobivenu suglasnost ministra financija]. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna je izvijestiti Ministarstvo financija o sklopljenom ugovoru o danim jamstvima u roku od osam dana od dana sklapanja ugovora. Osim o sklopljenom ugovoru o danim jamstvima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna je, na Pravilnikom propisanom obrascu, izvještavati Ministarstvo financija unutar proračunske godine, tromjesečno, do 10. u mjesecu za prethodno izvještajno razdoblje o stanju aktivnih jamstava za koja je prethodno dana suglasnost.

[8] Propisano čl. 123. Zakona.

[9] Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nema zakonsku obvezu izvještavati Ministarstvo financija o kratkoročnom zaduživanju.

[10] Prvi Obrazac je ZJS – *Zahtjev za dobivanje suglasnosti za zaduživanje / davanje jamstva / suglasnosti* i služi isključivo za podnošenje zahtjeva za dobivanje suglasnosti za dugoročno zaduženje, za dobivanje suglasnosti na davanje jamstva, odnosno za dobivanje suglasnosti na davanje suglasnosti svojim pravnim osobama. Popunjeni obrazac se uz dopis i ostalu dokumentaciju propisanu Pravilnikom dostavlja Ministarstvu financija.

[11] Propisano čl. 128. Zakona.

[12] Propisano čl. 130. Zakona.

Potpore male vrijednosti

Martina Štorek *

Na temelju Uredbe o skupnom izuzeću veliki je broj vrsta državnih potpora koje je moguće dodijeliti za različite namjene. Ipak, kod nas dominira dodjela potpora male vrijednosti i u slučajevima u kojima davatelji potpora raspolažu s velikim proračunom. U članku autorica predstavlja normativni okvir dodjele ovih potpora i analizira razloge njihova učestalog korištenja.

1. Uvod

Primjena pravila o potporama neizbježna je u slučajevima u kojima tijela javne vlasti[1] poduzimaju bilo koju vrstu mjere/dodjeljuju javna sredstva poduzetnicima koji obavljaju gospodarsku djelatnost, jer na taj način oni stječu prednost na tržištu koja utječe na trgovinu među državama članicama Europske unije. Koja pravila o potporama pri tom primijeniti? Uredba o skupnom izuzeću[2] propisuje mogućnost dodjele velikog broja državnih potpora za široki spektar namjena/ciljeva (pritom se uvjeti za dodjelu državne potpore i intenziteti dodjele državne potpore razlikuju za svaku vrstu državne potpore[3]) i posljedično tome omogućava dodjelu i viših i različitih iznosa državnih potpora (ovisno o vrsti/intenzitetu državne potpore[4]). Međutim, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave gotovo uvijek odabiru dodjelu potpora male vrijednosti/de minimis potpora uz postojanje nekoliko izuzetaka[5]. Štoviše, pri odabiru dodjele potpore male vrijednosti ne zaostaju ni davatelji potpora na središnjoj razini. Zašto je tome tako?

Razlozi prvenstveno proizlaze iz činjenice da su uvjeti za dodjelu potpore male vrijednosti manje složeniji od uvjeta koje davatelj i korisnik državne potpore moraju ispuniti kod dodjele/primitka potpore male vrijednosti u odnosu na državne potpore iz Uredbe o skupnom izuzeću te iz činjenice da programe/pojedinačne potpore male vrijednosti nije potrebno prijavljivati Europskoj komisiji radi ishođenja odluke o njihovoj spojivosti sa zajedničkim tržištem, niti je potrebno ishođenje mišljenja Ministarstva financija o njihovoj usklađenosti sa pravilima o potporama male vrijednosti, kako je to potrebno u slučaju programa/pojedinačnih državnih potpora iz Uredbe o skupnom izuzeću. Naime, da bi programi/pojedinačne državne potpore koji se temelje na Uredbi o skupnom izuzeću bili izuzeti od obveze prijave Europskoj komisiji, oni moraju ispuniti sve uvjete propisane predmetnom Uredbom, a o čemu mišljenje donosi Ministarstvo financija.

S druge strane, odabir dodjele potpore male vrijednosti uvelike je opravdan ukoliko davatelji potpore (primjerice mali gradovi i općine) ne raspolažu velikim iznosima sredstava proračuna za pojedini program potpore na temelju koje će dodjeljivati potpore poduzetnicima. Isto tako, u nekim slučajevima cilj/namjera za koju davatelji žele dodijeliti državnu potporu nije propisan/a pravilima o potporama male vrijednosti, za razliku od Uredbe o skupnom izuzeću koja točno propisuje vrste/kategorije državne potpore. Dakle, primjena potpora male vrijednosti trebala bi biti iznimka a ne pravilo.

2. Pravila o potporama male vrijednosti

U razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2023. u primjeni je bila Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore (dalje: Uredba 1407/2013)[6]. Među-

* Martina Štorek, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

[1] Popis tijela javne vlasti dostupan je na poveznici https://vlada.gov.hr/popisi-i-ostale-informacije/14663

[2] Uredba o skupnom izuzeću obuhvaća Uredbu Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivim s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014), kako je izmijenjena i dopunjena Uredbom Komisije (EU) 2017/1084 od 14. lipnja 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u vezi s potporama za infrastrukture luka i zračnih luka, pragova za prijavu potpora za kulturu i očuvanje baštine i za potpore za sportsku i višenamjensku rekreativnu infrastrukturu te regionalnih operativnih programa potpora za najudaljenije regije i o izmjeni Uredbe (EU) br. 702/2014 u vezi s izračunavanjem prihvatljivih troškova (SL L 156, 20.6. 2017), Uredbom Komisije (EU) 2020/972 o izmjeni Uredbe (EU) br. 1407/2013 u pogledu njezina produljenja i o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u pogledu njezina produljenja i odgovarajućih prilagodbi (SL L 215, 7.7.2020), Uredbom Komisije (EU) 2021/1237 od 23. srpnja 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 270, 29.7.2021.) i Uredbom Komisije (EU) 2023/1315 od 23. lipnja 2023. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora i Uredbe (EU) 2022/2473 o proglašenju određenih kategorija potpora poduzetnicima koji se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL EU L167, 30.6.2023.) i primjenjuje se do 31. prosinca 2026.

[3] Kategorije/vrste državnih potpora strogo su propisane Uredbom o skupnom izuzeću, a u okviru pojedine vrste državne potpore strogo su propisani prihvatljivi troškovi za koje je moguće dodijeliti državnu potporu i intenzitet dodjele državne potpore (koji predstavlja bruto iznos potpore izražen kao postotak prihvatljivih troškova, prije odbitka poreza ili drugih naknada).

[4] Naime intenziteti koji se primjenjuju na pojedine vrste državnih potpora, različiti su ne samo za svaku državnu potporu, nego mogu biti različiti i u okviru određenih istih vrsta državnih potpora.

[5] Grad Zagreb, Grad Split, Istarska županija, i Grad Pula koji uz potpore male vrijednosti dodjeljuju državne potpore za zapošljavanje radnika s invaliditetom, osim spomenute vrste državne potpore, Grad Zagreb dodjeljuje i državne potpore za audiovizualna djela, dok Grad Đurđevac i Grad Novska dodjeljuju regionalne potpore iz Uredbe o skupnom izuzeću. Programe državnih potpora objavljuje Ministarstvo financija na sljedećoj poveznici: https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/koncesije-i-drzavne-potpore/drzavne-potpore/transparentnost-potpora/465.

[6] SL EU, L 352, 24. 12. 2013. (poveznica je https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2013:352:FULL&from=EN). Početno se ova Uredba 1407/2013 trebala primjenjivati do 31. prosinca 2020., ali

tim, u prijelaznim odredbama Uredbe 140/2013, konkretno u članku 7. stavku 4. propisano je *„da nakon isteka razdoblja važenja ove Uredbe svi programi de minimis potpora koji ispunjavaju uvjete iz ove Uredbe ostaju obuhvaćeni ovom Uredbom još šest mjeseci“*.

Dana 1. siječnja 2024. stupila je na snagu Uredba Komisije 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore [7] (dalje: Uredbe 2023/2831) i primjenjuje se do 31. prosinca 2030.

2.1. Područje primjene Uredbe 2023/2831

Potpore male vrijednosti iz Uredbe 2023/2831 davatelji mogu dodijeliti poduzetnicima koji djeluju u svim sektorima osim[8]:

(a) poduzetnicima koji se bave primarnom proizvodnjom proizvoda ribarstva i akvakulture;
(b) poduzetnicima koji se bave preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, ako je iznos potpore utvrđen na temelju cijene ili količine kupljenih proizvoda ili proizvoda stavljenih na tržište;
(c) poduzetnicima u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda;
(d) poduzetnicima u sektoru prerade i stavljanja na tržište poljoprivrednih proizvoda, u jednom od sljedećih slučajeva:
   i. ako se iznos potpore utvrđuje na temelju cijene ili količine tih proizvoda koji su kupljeni od primarnih proizvođača ili koje dotični poduzetnici stavljaju na tržište;
   ii. ako su potpore uvjetovane njihovim djelomičnim ili potpunim prenošenjem na primarne proizvođače.

Nadalje, potpore male vrijednosti davatelji ne mogu dodijeliti za djelatnosti povezane s izvozom u treće zemlje ili države članice, konkretno potpore izravno povezane s izvezenim količinama, uspostavljanjem i radom distribucijske mreže ili drugim tekućim rashodima povezanima s djelatnošću izvoza niti se njihova dodjela može uvjetovati upotrebom domaćih proizvoda ili usluga umjesto uvoznih.[9]

Ipak davatelji mogu dodijeliti potpore male vrijednosti onim poduzetnicima koji osim u sektorima u kojima dodjela potpora nije moguća djeluju i u ostalim sektorima i/ili obavljaju djelatnosti za koje je moguće dodijeliti potpore male vrijednosti iz Uredbe 2023/1831, ali pod uvjetom korisnik takve potpore osigura da djelatnosti u sektorima koji su isključeni iz područja primjene Uredbe 2023/1381 ne ostvaruju korist od potpore male vrijednosti *iz* Uredbe 2023/1381, primjerice razdvajanjem djelatnosti ili troškova.

Opisano područje primjene Uredbe 2023/1381 gotovo je istovjetno s područjem primjene Uredbe 1407/2013.

U pogledu pojmova istaknutih kod područja primjene Uredbe 2023/1831 potrebno je istaknuti da je sadržaj pojmova „poljoprivredni proizvodi“, „prerada poljoprivrednih proizvoda“ i „stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda“ istovjetan sadržaju pojmova iz Uredbe 1407/2013.

Međutim, Uredba 2023/1831 (za razliku od Uredbe 140772013), kako bi olakšala tumačenje područja svoje primjene sadrži sadržaj sljedećih pojmova[10]:

- *„primarna poljoprivredna proizvodnja”* koja obuhvaća proizvodnju plodova zemlje i proizvoda stočarstva navedenih u Prilogu I. Ugovora o funkcioniranju Europske unije bez obavljanja dodatnih operacija kojima bi se promijenila priroda tih proizvoda;
- *„proizvodi ribarstva i akvakulture”* koji obuhvaćaju proizvode iz članka 5. točki (a) i (b) Uredbe (EU) br. 1379/2013;
- *„primarna proizvodnja proizvoda ribarstva i akvakulture”* koja obuhvaća sve operacije povezane s ribolovom, uzgojem ili rastom vodenih organizama, kao i aktivnosti na poljoprivrednim gospodarstvima ili na brodu koje su potrebne za pripremu životinje ili biljke za prvu prodaju, uključujući rezanje, filetiranje ili zamrzavanje, i prvu prodaju preprodavačima ili prerađivačima; te
- *„prerada i stavljanje na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture”* koja obuhvaća sve operacije, uključujući rukovanje, obradu i preradu, koje se obavljaju nakon iskrcaja (ili sakupljanja u slučaju akvakulture) i čiji je rezultat prerađen proizvod, kao i distribucija tih proizvoda.

2.2. Gornja granica za dodjelu potpore male vrijednosti i trenutak dodjele potpore

Najbitnija razlika između Uredbe 1407/2013 i Uredbe 2023/2831 je u pogledu najviše gornje granice propisane za dodjelu potpore male vrijednosti.

Prema Uredbi 1407/2013, ukupan iznos potpore male vrijednosti dodijeljen jednom poduzetniku (engl. „single undertaking“) nije smio prijeći iznos od 200.000 eura tijekom bilo kojeg razdoblja od 3 fiskalne godine, dok kod dodjele potpore male vrijednosti potpore, jednom poduzetniku koji obavlja cestovni prijevoz tereta za najamninu ili naknadu taj iznos nije mogao prijeći 100.000 eura tijekom bilo kojeg razdoblja od 3 fiskalne godine. Pri tom je irelevantna razina davatelja de minimis potpore, namjena i instrument dodjele potpore male vrijednosti i činjenica eventualnog financiranja iz fondova Europske unije, ako se takva sredstva dodjeljuju kao potpora male vrijednosti.

Prema Uredbi 2023/2831 trogodišnje razdoblje koje se uzima u obzir ocjenjuje se na pomičnoj osnovi pa je tako pri svakoj novoj dodjeli potpore male vrijednosti potrebno uzeti u obzir ukupan iznos potpore male vrijednosti dodijeljenih u 3 prethodne godine. Dodjelom na ovaj način ukupan iznos potpore male vrijednosti koja se dodjeljuje jednom poduzetniku ne smije premašiti 300.00 eura tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja (to bi primjerice značilo da davatelj koji namjerava dodijeliti potporu 15. veljače 2024., uzima u obzir sve potpore male vrijednosti koje je jedan poduzetnik dobio u razdoblju od 15. veljače 2021. do 15. veljače 2024., bez obzira na razinu davatelja, namjenu i instrument dodjele potpore male vrijednosti, te ako se potpore dodjeljuju iz fondova Europske unije).

je na temelju Uredbe Komisije 2020/972 (SL EU, L 215, 7. 7. 2020. (poveznica je https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0972&from=hr) njena primjena produžena do 31. prosinca 2023.

[7] SL EU, L 2023/2831, 15. 12. 2023. (poveznica je: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302831)

[8] Članak 1. stavak 1. točka a)-d) Uredbe 2023/1381

[9] Članak 1. stavak 1. točka e) i f) Uredbe 2023/1381

[10] Članak 2. stavak 1. točke b), e), f), g) Uredbe 2023/1381

Naime, Uredba 2023/2831 kao u ostalom i njene prethodnice, ne propisuje namjenu/cilj za koju je moguće dodijeliti potporu male vrijednosti niti vrstu potpore male vrijednosti, prihvatljive troškove i intenzitet za dodjelu potpore male vrijednosti, za razliku od Uredbe o skupnom izuzeću koja sve navedeno propisuje za svaku kategoriju/državne potpore. Stoga davatelji potpora male vrijednosti imaju veliku slobodu prilikom određivanja namjene dodjele potpore i možebitnih prihvatljivih troškova za čije pokriće će ih dodjeljivati (naravno u okviru uvjeta propisanih Uredbom 2023/1831).

Uredba 2023/2831 ne ističe razliku u gornjim granicama za dodjelu potpora male vrijednosti za poduzetnike koji obavljaju cestovni prijevoz tereta za najamninu ili naknadu, tako da su usvajanjem predmetne Uredbe ovi poduzetnici zapravo na dobitku, *budući da su na temelju Uredbe 1407/2013 mogli dobiti potpore male vrijednosti koja u razdoblju od 3 fiskalne godine ne prelazi iznos od 100.000 eura.*

U Uredbi 2023/2831 izričito je navedeno da se propisana gornja granica primjenjuje bez obzira na oblik potpore male vrijednosti ili na cilj koji se namjerava postići i neovisno o tome financira li se potpora koju dodjeljuje država članica u cijelosti ili djelomično iz sredstava koja potječu iz Unije[11]. Potonjim izričajem Europska komisija samo potvrđuje navod iz Obavijesti Komisije o pojmu državne potpore iz članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije[12], konkretno točke 60. koja glasi kako slijedi: *„Sredstva koja se dobivaju od Unije (npr. iz strukturnih fondova), od Europske investicijske banke ili Europskog investicijskog fonda odnosno od međunarodnih financijskih institucija, poput Međunarodnog monetarnog fonda ili Europske banke za obnovu i razvoj, smatraju se državnim sredstvima ako nacionalna tijela imaju diskrecijsko pravo odlučivanja o upotrebi tih sredstava (posebice o odabiru korisnika) (93). Suprotno tome, ako takva sredstva izravno dodjeljuju Unija, Europska investicijska banka ili Europski investicijski fond bez ikakvog diskrecijskog prava nacionalnih tijela, ona ne predstavljaju državna sredstva (npr. financijska sredstva dodijeljena izravnim upravljanjem na temelju okvirnog programa Obzor 2020. ili EU-ova Programa za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća (COSME) te sredstva transeuropske prometne mreže (TEN-T)).“*

Naime, sredstva iz fondova EU, ukoliko država članica ima diskrecijsko pravo odlučivanja o njihovoj dodjeli, smatraju se državnom potporom, a posljedično tome i potporom male vrijednosti, ako ih davatelji dodjeljuju na temelju diskrecijske odluke i primjenom pravila o potporama male vrijednosti (konkretno na temelju Uredbe 2023/1381).

Za potrebe utvrđivanja gornje granice za dodjelu potpora male vrijednosti, davatelj je mora sagledati kao gotovinsko bespovratno sredstvo, a svi iznosi koji se primjenjuju moraju biti bruto iznosi, tj. iznosi prije odbitka poreza i druge naknade. Ako se potpora ne dodjeljuje u obliku bespovratnih sredstava, iznos potpore jednak je bruto novčanoj protuvrijednosti potpore.

Potpora male vrijednosti smatra se dodijeljenom kada poduzetnik u skladu s odgovarajućim nacionalnim pravnim poretkom stekne zakonsko pravo na primanje potpore, neovisno o datumu isplate *potpore male vrijednosti* poduzetniku.

Ako se potpore isplaćuju u više obroka, diskontiraju se na vrijednost potpore u trenutku njezine dodjele primjenom važeće diskontne kamatne stope.[13]

Ako bi u slučaju dobivanja novih *de minimis* potpora jedan poduzetnik mogao premašiti propisanu gornju granicu, takav poduzetnik ne može ostvariti pravo na niti jednu novu potporu, navedeno je bilo propisano i Uredbom 1407/2013.

2.3. Korisnici potpora male vrijednosti

Potpore male vrijednosti dodjeljuju se svim poduzetnicima, neovisno o njihovoj veličini, iako je zbog njenih karakteristika – prvenstveno iznosa, izglednije da će više koristi od dodjele potpore male vrijednosti imati mikro, mali i srednji poduzetnik nego veliki poduzetnik.

Za razliku od državnih potpora iz Uredbe o skupnom izuzeću, potpore male vrijednosti moguće je dodijeliti poduzetnicima u teškoćama, osim u slučaju dodjele potpora male vrijednosti u obliku zajma i jamstva o čemu će biti riječi u nastavku ovog članka.

Međutim kod dodjele potpore male vrijednosti i provjere propisane gornje granice za dodjelu potpore, davatelj mora izvršiti provjeru svih poduzetnika koji predstavljaju jednog poduzetnika, na način na koji to propisuje Uredba 2023/1831, a koji se ne razlikuje od pojma jednog poduzetnika iz Uredbe 1407/2013.

U kontekstu postojanja jednog poduzetnika potrebno je istaknuti da se poduzetnici koji nemaju nikakve druge međusobne odnose, osim što su izravno povezani s istim javnim tijekom ili tijelima ne smatraju međusobno povezanima.

Pojam jednog poduzetnika obuhvaća sve poduzetnike koji su barem u jednom o sljedećih odnosa jedan prema drugom[14]:

(a) poduzetnik ima većinu glasačkih prava dioničara ili članova u drugom poduzetniku;
(b) poduzetnik ima pravo imenovati ili smijeniti većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzetnika;
(c) poduzetnik ima pravo na ostvarivanje vladajućeg utjecaja nad drugim poduzetnikom na temelju ugovora sklopljenog s tim poduzetnikom ili na temelju odredbe njegova osnivačkog akta ili statuta;
(d) jedan poduzetnik, koji je dioničar ili član u drugom poduzetniku, samo kontrolira većinu glasačkih prava dioničara ili glasačkih prava članova u tom poduzetniku u dogovoru s drugim dioničarima ili članovima tog poduzetnika.

[11] Budući da Obavijest Komisije o pojmu državne potpore datira iz 2016., u predmetna sredstva ubrajaju se i sredstva iz Plana za oporavak i otpornost, Modernizacijskog fonda i sl., koja se dodjeljuju posljedično novonastaloj situaciji koja je rezultirala utjecajem učinaka pandemije Covida-19, donošenjem Zelenog plana i sl., a koja 2016. još nisu postojala.

[12] SL EU, C262, 19. 7. 2016.

[13] Pravila za diskontnu stopu sadržana u Priopćenju Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa (SL EU, C 14, od 19.1.2008.). Prilikom izračuna sadašnje vrijednosti tj. vrijednosti u trenutku dodjele potpore, referentna stopa uvećava se za 100 baznih bodova. Referentnu stopu utvrđuje EK i objavljuje na svojim mrežnim stranicama, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/base_rates_eu28bis_en.pdf, a moguće ju je pronaći i na poveznici Ministarstva financija https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/koncesije-i-drzavne-potpore/drzavne-potpore/referentna-i-diskontna-stopa-te-stopa-povrata-potpore/468.

[14] Članak 2. stavak 2. Uredbe 2023/2831

Poduzetnici koji su u bilo kojem od navedenih odnosa preko jednog ili više drugih poduzetnika također se smatraju jednim poduzetnikom.

Mogući primjeri postojanja jednog poduzetnika:

- *Ako je fizička osoba direktor poduzetnika A ujedno i direktor poduzetnika B – poduzetnici A i B ne predstavljaju jednog poduzetnika - osim ako je sam direktor poduzetnik i ima ovlaštenje (na temelju ugovora) imenovati ili razriješiti većinu članova upravnog ili nadzornog tijela u oba društva.*
- *Ako je fizička osoba direktor poduzetnika A (ali nije njegov vlasnik) ujedno vlasnik poduzetnika B (više od 51 % – i obavlja gospodarsku djelatnost u ime i za račun društva B), smatraju li se poduzetnici A i B jednim poduzetnikom?*

Poduzetnik A i B smatraju se jednim poduzetnikom ako je direktor poduzetnika A i sam poduzetnik i ima ovlast (na temelju ugovora o upravljanju s poduzetnikom A) imenovati ili razriješiti većinu članova upravnog ili nadzornog tijela u poduzetniku A, kao što ima to pravo u poduzetniku B.

- *Više društava povezanih putem dioničkog društva, čak i ako je to društvo samo holding bez vlastitih gospodarskih djelatnosti, dio je istog društva.*
- *Ako svaka od dvije fizičke osim 100-postotnog vlasništva u svojim poduzetnicima, ima po 50% vlasništva u trećem poduzetniku je li riječ o jednom poduzetniku?*

Čak i ako se predmetne dvije fizičke osobe smatraju poduzetnicima, niti jedna od njih nema kontrolu nad trećim poduzetnikom (svaka ima po 50%), malo je vjerojatno d*a se radi o jednom poduzetniku.*

- *Smatraju li se jedinim poduzetnikom investicijski fond i poduzetnici u koje je isti izvršio ulaganje / treba li investicijski fond koji upravlja dionicama nekoliko poduzetnika smatrati subjektom koji obavlja gospodarsku djelatnost ako ostvaruje dobit od upravljanja tim dionicama/udjelima?*

Uredba 2023/1831 ne razlikuje razloge stjecanja vlasništva kontrolnog paketa dionica/kontrolnog udjela pojedinog poduzetnika. Ako fond ima kontrolni udjel u (nekoliko) poduzetnika, predmetni poduzetnici i fond bit će dio jedinstvene gospodarske jedinice i stoga će se smatrati jednim poduzetnikom.

U slučaju provjere primljenih potpora male vrijednosti kod svih poduzetnika koji predstavljaju jednog poduzetnika radi se zapravo o svojevrsnoj dodatnoj provjeri koja u konačnici može rezultirati odbijanjem zahtjeva za potporu male vrijednosti poduzetniku (podnositelju zahtjeva) koji je povezan s ostalim poduzetnikom/poduzetnicima na način da predstavljaju jednog poduzetnika, ako su svi ti poduzetnici zajedno primatelji potpora male vrijednosti u iznosu višem od gornje propisane granice za dodjelu potpora male vrijednosti.

2.3.1. Statusne promjene poduzetnika – spajanje, pripajanje i podjela

Načina tretiranja već dodijeljenih potpora male vrijednosti u kontekstu statusnih promjena poduzetnika propisan Uredbom 2023/1381[15] istovjetan je sa Uredbom 1407/2013.

Dakle, u slučaju spajanja i preuzimanja, pri utvrđivanju prelazi li se propisana gornja granica bilo kojom novom potporom male vrijednosti koja se dodjeljuje novom poduzetniku ili poduzetniku preuzimatelju, u obzir se uzimaju sve prethodne potpore male vrijednosti dodijeljene bilo kojem od poduzetnika uključenih u postupak spajanja. Potpore male vrijednosti koje su zakonito dodijeljene prije spajanja ili preuzimanja ostaju zakonite.

Ako se jedan poduzetnik podijeli na dva ili više zasebnih poduzetnika, potpora male vrijednosti dodijeljena prije podjele smatra se dodijeljenom poduzetniku koji je od nje ostvario korist, odnosno poduzetnik koji je preuzeo djelatnosti za koje je korištena predmetna potpora male vrijednosti. Ako takva raspodjela nije moguća, potpora male vrijednosti razmjerno se dodjeljuje na temelju knjigovodstvene vrijednosti vlasničkog kapitala novonastalih poduzetnika na datum kad je podjela stupila na snagu.

2.4. Transparentnost *de minimis* potpore – izračun bruto novčane protuvrijednosti

Kao i Uredba 2013/1407 i Uredba 2023/1381 primjenjuje se samo na transparentne potpore male vrijednosti – odnosno na potpore male vrijednosti za koje je moguće unaprijed točno izračunati bruto novčanu vrijednost potpore bez potrebe za provedbom procjene rizika.[16]

Transparentnim potporama male vrijednosti smatraju se potpore dodijeljene kao bespovratna sredstva ili putem subvencioniranih kamatnih stopa.

Potpore male vrijednosti moguće je dodijeliti i putem ostalih instrumenata ali i u tom slučaju davatelj mora ispuniti uvjet transparentnosti, koji za pojedine instrumente dodjele potpore male vrijednosti propisuje Uredba 2023/1381.

Potpore male vrijednosti sadržane u dokapitalizacijama smatraju se transparentnim potporama male vrijednosti samo ako ukupan iznos dokapitalizacije ne premašuje gornju granicu propisanu za dodjelu potpore male vrijednosti.

Potpore sadržane u mjerama rizičnog financiranja u obliku vlasničkog ili kvazivlasničkog ulaganja smatraju se transparentnim potporama male vrijednosti samo ako kapital uložen u poduzetnika ne premašuje gornju granicu propisanu za dodjelu potpore male vrijednosti.

Potpore sadržane u ostalim instrumentima smatraju se transparentnim potporama male vrijednosti ako je u okviru tog instrumenta određena gornja vrijednost kojom se osigurava da se ne prijeđe primjenjiva gornja granica za dodjelu potpore male vrijednosti.

2.4.1. Uvjeti za postizanje transparentnost potpore sadržane u zajmovima i jamstvima

Radi ispunjenja uvjeta transparentnosti, Uredba 2023/1381, kao i Uredba 1407/2013, detaljno propisuje uvjete koji moraju biti ispunjeni kako bi se potpore male vrijednosti sadržane u zajmovima i jamstvima smatrale transparentnim,[17] s tom razlikom da Uredba 2023/1381 povisuje iznose zajma (što je

[15] Članak 3. stavak 8. i 9. Uredbe 2023/1381

[16] Članak 4. Uredbe 2023/1381

[17] Toč. 16. i 18. uvodnog dijela i članak 4. stavak 3. i 6. Uredbe iz 2013.

i logično s obzirom na povećanje gornje granice za dodjelu potpore male vrijednosti u odnosu na Uredbu 1407/2013.).

Opći uvjeti za dodjelu potpore male vrijednosti u obliku zajma ili jamstva odnosi se na zabranu dodjele poduzetniku nad kojim se provodi postupak u slučaju nesolventnosti ili taj poduzetnik u skladu s nacionalnim pravom ispunjava kriterije da se nad njim pokrene skupni postupak u slučaju nesolventnosti na zahtjev vjerovnika, te ako se poduzetnik smatra velikim poduzetnikom ako se nalazi u situaciji koja odgovara barem kreditnom rejtingu „B-".

Posebni uvjeti za dodjelu potpore male vrijednosti u obliku zajma i jamstva za koju se smatra da odgovara bruto novčanoj protuvrijednosti gornje granice propisane dodjelu potpore male vrijednosti jesu sljedeći:

- kod zajmova:
  - o ako je zajam osiguran kolateralom kojim je pokriveno najmanje 50 % zajma i zajam iznosi ili 1.500.000 eura u razdoblju od 5 godina ili 750.000 eura u razdoblju od 10 godina; ako je zajam manji od tih iznosa ili je odobren na razdoblje kraće od 5 odnosno 10 godina, bruto novčana protuvrijednost tog zajma izračunava se kao razmjerni dio odgovarajuće gornje granice propisane za dodjelu potpore male vrijednosti; ili
  - o ako je bruto novčana protuvrijednost izračunana na temelju referentne stope primjenjive u trenutku dodjele.
- kod jamstava:
  - o ako jamstvo ni u jednom trenutku ne premašuje 80 % temeljnog zajma, gubitke snose razmjerno i na isti način zajmodavac i jamac, neto povrati koji proizlaze iz naplate zajma iz jamstava koje je dao zajmoprimac razmjerno smanjuju gubitke koje snose zajmodavac i jamac, zajam iznosi 2.250.000 eura, a trajanje jamstva je 5 godina ili zajam iznosi 1.125.000 eura a trajanje jamstva 10 godina; ako je zajamčeni iznos manji od tih iznosa ili se jamstvo odnosi na razdoblje kraće od 5 odnosno 10 godina, bruto novčana protuvrijednost tog jamstva izračunava se kao razmjerni dio odgovarajuće gornje granice propisane za dodjelu potpore male vrijednosti; ili
  - o ako je bruto novčana protuvrijednost izračunata na temelju premija sigurne luke utvrđenih u Obavijesti Komisije o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o Europskoj zajednici u području državnih potpora u obliku jamstva[18]; ili
  - o prije provedbe,
    - - ako je metodologija upotrijebljena za izračun bruto novčane protuvrijednosti jamstva prijavljena Europskoj komisiji na temelju neke druge uredbe Europske komisije u području državnih potpora koja se primjenjuje u tom trenutku i koju je Europska komisija prihvatila kao usklađenu sa spomenutom Obavijesti Komisije o jamstvima ili bilo kojom obavijesti koja je zamjenjuje; i
    - - ako se ta metodologija izričito odnosi na vrstu jamstva i vrstu temeljne transakcije koje su obuhvaćene područjem primjene ove Uredbe 20223/1381.

3. Zbrajanje (kumulacija) potpora male vrijednosti

U odnosu na uvjete koji se odnose na zbrajanje potpora Uredba 2023/1831[19] ne razlikuje se od Uredbe 1407/2013, naravno, osim u činjenici da se prilikom određivanja gornje granice uzima ukupan iznos potpora male vrijednosti kojeg je jedan poduzetnik primio u bilo kojem trogodišnjem razdoblju, a koji sada iznosi 300.000 eura.

Dakle, jedan poduzetnik, bez obzira na vrstu i razinu davatelja potpore male vrijednosti, vrstu instrumenta dodjele *de minimis* potpore i namjenu/cilj dodjele, ne smije u bilo kojem trogodišnjem razdoblju dobiti iznos viši od 300.000 eura i ove potpore male vrijednosti mogu se zbrajati sa potporama male vrijednosti za obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa iz Uredbe 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji pružaju usluge od općeg gospodarskog interesa[20].

Nadalje, potpore male vrijednosti iz Uredbe 2023/1831 mogu zbrajati sa potporama male vrijednosti dodijeljenih za poljoprivredu i ribarstvo, do najviše gornje granice utvrđene Uredbom 2023/1831, ali je prilikom zbrajanja potpore male vrijednosti, prilikom dodjele potpora iz Uredbe 2023/1831 potrebno uzeti u obzir iznose potpora koje je jedan poduzetnik primio u bilo kojem trogodišnjem razdoblju, dok se u slučaju dodjele potpora male vrijednosti za poljoprivredu i ribarstvo uzima razdoblje od tri fiskalne godine.

U vezi zbrajanja potpora male vrijednosti i državnih potpora, potrebno je istaknuti da se potpore male vrijednosti koje davatelj dodjeljuje na temelju Uredbe 2023/1831 ne mogu zbrajati s državnim potporama u vezi s istim prihvatljivim troškovima niti s državnim potporama za istu mjeru rizičnog financiranja ako bi se takvim zbrajanjem/kumulacijom premašio najviši relevantni intenzitet potpore ili iznos potpore koji je za konkretan slučaj utvrđen Uredbom o skupnom izuzeću ili odlukom Europske komisije. Potpore male vrijednosti koje nisu dodijeljene za određene prihvatljive troškove ili se ne mogu se pripisati takvim troškovima mogu se kumulirati s drugim državnim potporama dodijeljenima na temelju Uredbe o skupnom izuzeću ili odluke Komisije.

4. Potpore male vrijednosti i financijski posrednici

Uredba 2023/1831 za razliku od Uredbe 1407/2013 posebno se referira na slučaj ako se potpora male vrijednosti dodjeljuje preko financijskih posrednika[21].

Financijskim posrednikom smatra se svaka financijska institucija, bez obzira na oblik i vlasništvo, koja posluje s ciljem ostvarivanja dobiti. Javne razvojne banke ili institucije nisu obuhvaćene tom definicijom ako djeluju kao davatelji potpore i ako ne postoji unakrsno subvencioniranje aktivnosti koje poduzimaju na vlastiti rizik i za vlastiti račun.

U kontekstu dodjele potpore od strane financijskih posrednika, potrebno je izbjeći dodjelu državne potpore i samim financijskih posrednicima, a načini su sljedeći:

[18] SL EU C 244, od 25.9.2008. i ispravak Obavijesti Komisije o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o Europskoj zajednici u području državnih potpora u obliku jamstava (SL C 244, od 25.9.2008.)

[19] Članak 5. Uredbe 2023/1831

[20] SL EU, 2023/2831, 15. 12. 2023.

[21] Recital 10., članak 1. stavak 1 h) i članak 4. stavak 7. Uredbe 2023/1831

- ako financijski posrednik ostvaruje korist od državnog jamstva – on u tom slučaju mora platiti premiju u skladu s tržišnim uvjetima ili
- mora prenijeti sve pogodnosti na krajnje korisnike ili
- je potrebno poštivati Uredbu 2023/1831 - odnosno gornju granicu za dodjelu potpore male vrijednosti i druge uvjete propisane predmetnom Uredbom na razini financijskih posrednika. Ovo znači da se u tom slučaju financijski posrednik smatra primateljem potpore male vrijednosti.

U cilju pojednostavljenja postupanja prema financijskih posrednicima koji provode programe potpora male vrijednosti, u potonjem slučaju (poštivanje Uredbe 2023/1831) potrebno je uzeti u obzir ukupni iznos zajmova koji uključuju potporu male vrijednosti a koje je financijski posrednik izdao tijekom tri godine.

Nastavno na navedeno, svaka potpora koju je primio financijski posrednik smatra se transparentnom potporom male vrijednosti ako:

(a) financijski posrednik prenosi pogodnost dobivenu državnim jamstvima na korisnike pružanjem novih nadređenih zajmova korisnicima s nižim kamatnim stopama ili nižim zahtjevima za kolateral i nijedno jamstvo ne premašuje 80 % temeljnog zajma i

(b) potpore male vrijednosti u obliku zajmova pokrivenih jamstvom daju se korisnicima koji se nalaze u situaciji usporedivoj s barem kreditnim rejtingom „B-", a ukupan iznos takvih zajmova manji je od 10 milijuna eura ili je manji je od 40 milijuna eura, a svaki pojedinačni zajam pokriven jamstvom ne premašuje iznos od 100.000 eura, pod uvjetom da je program male vrijednosti kojeg provodi financijski posrednih dostupan pod jednakim uvjetima svim financijskim posrednicima koji posluju u predmetnoj državi članici.

Ako financijski posrednik raspolaže s iznosom zajmova manjim od propisanih 10 milijuna eura ili 40 milijuna eura - bruto novčana protuvrijednosti koja se dodjeljuje svakom iznosu izračunava se kao odgovarajući udio relevantne gornje granice za dodjelu potpora male vrijednosti.

5. Obveze davatelja i primatelja potpore male vrijednosti

Dakle i davatelji i primatelji potpora male vrijednosti, moraju ispuniti uvjete propisane Uredbom 2023/1381 prilikom odobrenja/dodjele potpore male vrijednosti, koje su u većini slučajeva su istovjetne obvezama iz Uredbe 1407/2013.[22]

Davatelj potpore može potporu male vrijednosti dodijeliti tek nakon što utvrdi da ukupan iznos potpore male vrijednosti za konkretnog poduzetnika (uključujući i sve poduzetnike s kojima isti čini jednog poduzetnika) (uključujući i konkretan iznos kojeg namjerava dodijeliti taj posljednji davatelj) ne premašuju iznos od 300.000 eura tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja te ako poduzetnik ispunjava sve uvjete iz Uredbe 2023/2831 koje je davatelj definirao u programu potpore male vrijednosti i ostalim aktima na temelju kojih dodjeljuje potpore male vrijednosti, a s kojima poduzetnik prilikom podnošenja zahtjeva i prije dodjele mora biti upoznat.

Programe potpore male vrijednosti davatelji ne moraju dostavljati Ministarstvu financija radi davanja mišljenja, kako je to već istaknuto, ali davatelji potpora male vrijednosti moraju podatke o svim dodijeljenim potporama male vrijednosti dostaviti Ministarstvu financija putem Internet aplikacije registra državnih potpora i potpora male vrijednosti kako to propisuje Pravilnik o dostavi prijedloga državnih potpora, podataka o državnim potporama i potporama male vrijednosti registru državnih potpora i potpora male vrijednosti („Narodne novine", broj 127/17; dalje: Pravilnik). Konkretno, članak 5. stavka 2. Pravilnika propisuje da su davatelji potpore obvezu unosa dodijeljene potpore male vrijednosti dužni izvršiti bez odgode, po dodjeli potpore male vrijednosti.

Članak 6. stavak 2. Uredbe 2023/2831 u bitnome propisuje obvezu registracije/unosa potpore male vrijednosti u središnji registar na nacionalnoj razini u roku od 20 radnih dana od dana dodjele potpore male vrijednosti. Međutim, unos podataka o dodijeljenim potporama male vrijednosti bez odgode, po dodjeli, kako to propisuje Pravilnik, jamči vjerodostojniji i točniji uvid u dodijeljene potpore male vrijednosti i posljedično tome bolju kontrolu propisane gornje granice za dodjelu potpora male vrijednosti po jednom poduzetniku prilikom dodjele potpore, od roka od 20 dana koji je propisan člankom 6. stavkom 2. Uredbe 2023/2831, pa bi davatelji nesumnjivo trebali u uzeti u obzir rok propisan nacionalnim zakonodavstvom.

Uredba 2023/1831 propisuje da do osnivanja središnjeg registra potpora koji će obuhvatiti trogodišnje razdoblje, država članica/davatelj potpore prilikom dodjele potpore mora poduzetnika obavijestiti pisanim ili elektroničkim putem o iznosu potpore izraženom u bruto novčanoj protuvrijednosti, činjenici da predmetna potpora predstavlja potporu male vrijednosti i pri tom se pozvati na Uredbu 2023/1831. Preporučuje se da davatelj navede i naziv programa na temelju kojeg je dodijelio *de minimis* potporu.

Registar potpora kojeg vodi Ministarstvo financija operativan je od 1. siječnja 2017., ali potpore male vrijednosti koje davatelji dostavljaju u Registar objavljuju se na mrežnoj poveznici Ministarstva financija[23] s odmakom, na tjednoj bazi. Stoga bi davatelji i dalje trebali, prilikom dodjele, postupiti na način kako propisuje Uredba 2023/2831, tim više što unos podataka o dodijeljenim potporama male vrijednosti (i posljedično tome njihova objava), ovisno o dinamici unosa u Registar potpora male vrijednosti od strane njihovih davatelja, bez obzira na obvezu unosa potpora odmah, po dodjeli, kako to propisuje Pravilnik.

Obveza unosa podataka u Registar odnosi se i na financijske posrednike.

Kako bi davatelj mogao utvrditi hoće li u konkretnom slučaju biti prijeđen propisan gornji prag, on može, bez obzira na postojanje Registra, od potencijalnog korisnika zatražiti dostavu podataka o primljenim potporama male vrijednosti, bez obzira na razinu davatelja, namjenu i instrument dodjele, a sve u cilju utvrđivanja propisane gornje granice za dodjelu potpora. Štoviše, navedeno je i poželjno.

[22] Članak 6. Uredbe 2023/1831

[23] https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/koncesije-i-drzavne-potpore/drzavne-potpore/objava-podataka-o-dodijeljenim-drzavnim-potporama-i-potporama-male-vrijednosti/3555

Evidencija o registriranim informacijama o potporama male vrijednosti mora se voditi 10 godina od datuma dodjele potpore.

Uredba 2023/2831 osim uspostave nacionalnog registra potpora male vrijednosti i obveze unosa dodijeljenih potpora u nacionalni registar, propisuje obvezu unosa potpora male vrijednosti u središnji registar na razini Unije, no ova obveza bit će u provedbi od 1. siječnja 2026.

Također, Uredba 2023/2831 propisuje za one države članice koje se koriste središnjim registrom na nacionalnoj razini da do 30. lipnja svake godine Europskoj komisiji dostavljaju agregirane podatke potporama male vrijednosti dodijeljenima za prethodnu godinu. Agregirani podaci koje je potrebno dostaviti moraju sadržavaju broj korisnika, ukupni iznos dodijeljenih potpora male vrijednosti i ukupni iznos potpora male vrijednosti dodijeljenih po sektoru (korištenjem klasifikacije NACE). Ova obveza provodit će se od 1. siječnja 2026, ali države članice mogu Europsku komisiju izvijestiti o ranijim razdobljima ako su dostupni agregirani podaci.

6. Ovlasti Europske komisije u vezi potpora male vrijednosti[24]

Iako Europska komisija ne odobrava potpore male vrijednosti ona zadržava pravo određene kontrole i tih potpora, pa tako predmetna država članica na pisani zahtjev Europske u roku od 20 radnih dana, ili u duljem roku navedenom u tom zahtjevu, Europskoj komisiji mora dostaviti sve informacije koje Europska komisija smatra potrebnima kako bi ocijenila jesu li prilikom dodjele potpore ispunjeni uvjeti iz Uredbe 2023/2831, a posebno o ukupnom iznosu potpora male vrijednosti dodijeljenih u smislu predmetne Uredbe i drugih uredbi o potporama male vrijednosti koje je primio bilo koji (jedan) poduzetnik.

7. Umjesto zaključka

S obzirom na veliki broj vrsta državnih potpora koje je moguće dodijeliti za različite namjene na temelju Uredbe o skupnom izuzeću, dodjela potpora male vrijednosti u slučajevima u kojima davatelji potpora raspolažu s velikim proračunom trebala bi dakle biti iznimka, a ne pravilo.

Radi što boljeg upoznavanja sa uvjetima koje budući korisnici potpora male vrijednosti moraju ispuniti, bilo bi uputno da davatelji potpore male vrijednosti dodjeljuju na temelju programa potpora male vrijednosti čiji sadržaj u bitnome odgovara sadržaju programa državnih potpora.

Ministarstvo financija na svojim mrežnim stranicama[25] objavljuje sve programe državnih potpora. Slijedeći sadržaje objavljenih programa državnih potpora, razvidno je da se u bitnome sastoje od sljedećih elemenata: naziva davatelja i programa državne potpore; pravnog temelja za donošenje programa državne potpore; namjene/cilja programa državne potpore; vrste korisnika državne potpora; trajanja programa državne potpore, izvora i iznosa sredstava za provedbu programa državne potpore; instrumenta dodjele državne potpore; vrste državne potpore, prihvatljivih troškova i intenziteta državne potpore; uvjeta koji se odnose na zbrajanje (kumulaciju) državne potpore, postojanje poticajnog učinka te obveze objavljivanja informacija.

U odnosu na postojanje uvjeta koji se odnosi na postojanje poticajnog učinka, a koji je sastavni dio programa državne potpore, potrebno je istaknuti da ovaj uvjet nije propisan Uredbom 2023/1381 (niti njenim prethodnicama) i to je još jedan razlog na temelju kojeg se dodjela potpora male vrijednosti razlikuje od dodjele državnih potpora i odabire kao modalitet dodjele potpore. Naime, kako bi uvjet koji se odnosi na postojanje poticajnog učinka bio ispunjen budući korisnik potpore mora podnijeti pisani zahtjev za dodjelu potpore prije početka rada na projektu ili djelatnosti [26]. Dakle, državne potpore za razliku od potpora male vrijednosti nisu moguće za već započete projekte, što je moguće u slučaju dodjele potpore male vrijednosti.

Navedene elemente mogli bi prilagoditi i implementirati i davatelji potpora male vrijednosti u svoje programe potpora male vrijednosti. Potpore male vrijednosti davatelji mogu dodjeljivati i u fiksnom iznosu ali mogu ih dodijeliti i primjenom određenog intenziteta, ovisno o namjeni/troškovima koje namjeravaju pokriti dodjelom potpore male vrijednosti.

[24] Članak 6. stavak 7. Uredbe 2023/1831

[25] Poveznica je https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/koncesije-i-drzavne-potpore/drzavne-potpore/transparentnost-potpora/465

[26] Članak 6. Uredbe o skupnom izuzeću – sadržaj pisanog zahtjeva također je propisan istim člankom predmetne Uredbe

Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2023. godinu za proračunske i izvanproračunske korisnike te za određena trgovačka društva s rokom predaje do 28. veljače 2024.

Ana Zorić
Davor Kozina *

U tekstu autori podsjećaju na obveze korisnika koji do 28. veljače 2024. nadležnom ministarstvu, odnosno drugom državnom tijelu na razini razdjela organizacijske klasifikacije ili nadležnoj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave te nadležnom trgovačkom društvu predaju Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2023. godinu. Poseban osvrt na daje se i na posebnosti slijedom primjene Zakona o proračunu[1], ali se prije svega daje osvrt i na novosti vezane za izmjene i dopune Zakona o fiskalnoj odgovornosti[2].

1. Uvod i novosti vezane za izmjene i dopune Zakona o fiskalnoj odgovornosti

Čelnici proračunskih korisnika na državnoj i lokalnoj te na regionalnoj razini od 2011. godine obvezni su dati Izjavu o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Izjava). Obveza davanja Izjave nastavljena je i nakon stupanja na snagu trenutno važećeg Zakona o fiskalnoj odgovornosti[3] koji je na snagu stupio 1. siječnja 2019., a novi obveznici koji Izjavu predaju do kraja veljače to čine slijedom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti. Naime, 29. srpnja 2023. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti koji je objavljen u „Narodnim novinama“ broj 83 iz 2023. godine (u daljnjem tekstu: posljednje izmjene Zakona o fiskalnoj odgovornosti). Naime, ulaskom Republike Hrvatske u europodručje trebalo je uskladiti nacionalne odredbe sa zakonodavstvom Europske unije[4], a dodatno je bilo nužno proširiti zadaće i jačati neovisnost članova Povjerenstva za fiskalnu politiku te uskladiti odredbe važećeg zakonodavnog okvira s odredbama Zakona o proračunu koji se primjenjuje od 1. siječnja 2022. Uz to bilo je nužno regulirati određene izmjene vezane uz sastavljanje i predaju Izjave. Utvrđena je potreba proširenja kruga obveznika predaje Izjave. Tako od ove godine obveznici sastavljanja i predaje Izjave za 2023. i naredne godine postaju sve pravne osobe od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, koje Vlada utvrđuje odlukom. U posljednjoj Odluci Vlade[5] utvrđeno je ukupno 36 pravnih osoba od posebnog interesa, od kojih, slijedom posljednjih izmjena Zakona o fiskalnoj odgovornosti, obveznici sastavljanja i predaje Izjave po prvi puta postaju i društva ACI d.d., Croatia Airlines d.d., Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Hrvatska poštanska banka d.d., INA – Industrija nafte d.d. i Jadranski naftovod d.d. (JANAF). Takva društva će svoju Izjavu dostavljati nadležnom ministarstvu. Obveznici sastavljanja i predaje Izjave također postaju sva trgovačka društva u kojima RH i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pojedinačno ili kumulativno većinsko vlasništvo/suvlasništvo, a koja su upisana u Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti koji vodi Ministarstvo financija[6]. Obveznici sastavljanja i predaje Izjave postaju i trgovačka društva i druge pravne osobe nad kojima obveznici primjene Zakona o fiskalnoj odgovornosti (upisani u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika i Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti) imaju pojedinačno ili kumulativno većinsko vlasništvo/suvlasništvo ili su njihovi osnivači. To podrazumijeva da društva u većinskom vlasništvu, primjerice, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatske elektroprivrede d.d. ili Zagrebačkog holdinga d.d. također postaju obvezni sastavljati i predati Izjavu svom osnivaču odnosno većinskom vlasniku. Primjerice, Zagrebačke ceste, Čistoća i Gradska plinara postaju obveznici sastavljanja Izjave koju će predati svom osnivaču – Zagrebačkom holdingu d.d.. Posljednjim izmjenama Zakona o fiskalnoj odgovornosti propisano je da takve institucije dostavljaju Izjavu nadležnoj instituciji **do 28. veljače tekuće godine za prethodnu godinu**. Uz navedeno, propisano je da društva koja se nalaze u portfelju Centra za restrukturiranje i prodaju (u daljnjem tekstu: CERP), a koja su u većinskom

* Ana Zorić, mag. iur., Davor Kozina, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb.

[1] NN, br. 144/21

[2] NN, br. 83/23

[3] NN, br. 111/18.

[4] Direktiva Vijeća 2011/85/EU (Službeni list EU L 306/41, 23.11.2011.) o zahtjevima za proračunske okvire država članica u nacionalno zakonodavstvo te time postići usklađenost s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu

[5] NN, br. 147/21 i 78/23

[6] Navedeni Registar je dostupan na poveznici https://mfin.gov.hr/proracun-86/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti/612

vlasništvu RH, svoju Izjavu dostavljaju nadležnom CERP-u, koji kontinuirano prati poslovanje takvih društava. Ta društva su, primjerice, Zrakoplovni tehnički centar, Plinacro, Agroduhan i ne nalaze se u odluci Vlade o pravnim osobama od posebnog interesa za RH. Izmjenama Zakona ostavljena je mogućnost da osim CERP-a i nadležna ministarstva (nadležna za djelatnost kojima se bave takva društva) mogu, u slučaju potrebe, zatražiti Izjavu od navedenih društava.

Kako je na temelju Zakona o fiskalnoj odgovornosti bilo predviđeno donošenje uredbe kojom će biti detaljnije uređena pitanja koja se odnose na predaju, ali i na sam sadržajIzjave, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 3. listopada 2019. donijela Uredbu o sastavljanju i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila[7] (u daljnjem tekstu: Uredba) koja se u cijelosti primjenjuje od 2020. godine. Posljednjim izmjenama Zakona o fiskalnoj odgovornosti predviđeno je usklađenje Uredbe s odredbama posljednjih izmjena Zakona o fiskalnoj odgovornosti, no to nas tek očekuje, pa i raniji i novi obveznici sastavljanja i predaje Izjave za 2023. godinu će istu sastavljati na temelju trenutno važeće Uredbe iz 2019. godine.

Međutim, važno je imati na umu kako se na dio pitanja iz Upitnika u određenoj mjeri reflektira primjena Zakona o proračunu[8] donesenog krajem 2021. godine (u daljnjem tekstu: važeći Zakon o proračunu) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2022. godine.

Što se tiče načina i rokova predaje za ranije obveznike, oni se nisu mijenjali pa proračunski korisnici na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini svoje Izjave za 2023. godinu do 28. veljače predaju nadležnoj općini ili gradu, odnosno županiji čiji su proračunski korisnik, dok proračunski korisnici državnog proračuna svoje Izjave za 2023. godinu do 28. veljače predaju nadležnom ministarstvu. Jedine iznimke od ovog pravila su Hrvatska matica iseljenika koja svoju Izjavu predaje Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske čiji je proračunski korisnik te Državna vatrogasna škola koja svoju Izjavu predaje Hrvatskoj vatrogasnoj zajednici čiji je proračunski korisnik.

Dakle, dio novih obveznika, tj. predsjednici uprava trgovačkih društava i čelnici drugih pravnih osoba u kojima proračunski/izvanproračunski korisnici državnog proračuna, odnosno proračunski/izvanproračunski korisnici JLP(R)S te druga trgovačka društva koja su obveznici davanja Izjave, imaju pojedinačno ili kumulativno većinsko vlasništvo/suvlasništvo ili su njihovi osnivači, svoje Izjave predaju nadležnom proračunskom korisniku državnog proračuna, proračunskom korisniku JLP(R)S-a, izvanproračunskom korisniku iz skupine I., odnosno nadležnom trgovačkom društvu ili drugoj pravnoj osobi do 28. veljače 2024. Isto tako, predsjednici uprava trgovačkih društava u većinskom vlasništvu drugog trgovačkog društva u kojemu podjelu vlasničkih odnosno osnivačkih prava imaju RH i jedna i/ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, svoje Izjave predaju tom trgovačkom društvu do 28. veljače 2024.

2. Pregled obveznika i rokova predaje koji Izjave predaju do 28. veljače 2024.[9]

OBVEZNICI PREDAJE IZJAVE O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI DO 28. VELJAČE 2024.		
Obveznik	**Rok predaje**	**Kome se izjava predaje?**
Čelnici proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna	28. veljače	nadležnom ministarstvu ili drugim tijelu državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije
Čelnici proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna JLP(R)S	28. veljače	načelniku općine, gradonačelniku, odnosno županu nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
Čelnici trgovačkih društava i drugih pravnih osoba kojima je osnivač/većinski vlasnik proračunski/izvanproračunski korisnik državnog proračuna	28. veljače	nadležnom proračunskom/izvanproračunskom korisniku državnog proračuna
Čelnici trgovačkih društava i drugih pravnih osoba kojima je osnivač/većinski vlasnik proračunski/izvanproračunski korisnik JLP(R)S	28. veljače	nadležnom proračunskom/izvanproračunskom korisniku jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
Čelnici trgovačkih društava kojima je većinski vlasnik drugo trgovačko društvo obveznik davanja Izjave	28. veljače	nadležnom trgovačkom društvu

Svi ostali obveznici Izjave predaju do 1. travnja 2024. jer ove godine uobičajeni rok za predaju (31. ožujka) pada u nedjelju pa se rok za predaju pomiče na prvi sljedeći radni dan. Jedini izuzetak od ovih rokova su čelnici obveznika koji su izravno odgovorni Hrvatskome saboru. Oni dostavljaju Izjavu i svu drugu prateću dokumentaciju radi provjere njihova sadržaja Hrvatskome saboru uz godišnje izvješće o radu[10].

3. Postupak davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti

Najvažniji alat za davanje Izjave je popunjeni Upitnik, rezultati rada unutarnje i vanjske revizije te raspoložive informacije. Ako se na temelju navedenog utvrdi da su sredstva korištena zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav unutarnjih kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava, čelnik daje Izjavu na obrascu 1.a. Od kraja 2019. godine za davanje Izjave na obrascu 1.a uvedeni su dodatni kriteriji. Nalazi Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije, ali i unutarnje revizije utječu na postupak davanja Izjave. Kada je riječ o Državnom uredu za reviziju, od stupanja na snagu Zakona o Državnom uredu za reviziju[11] zakonski predstavnik subjekta revizije, odnosno zakonski predstavnik subjekta na kojeg se odnosi dani nalog i/ili preporuka, obvezan je u roku 60 dana od dana primitka konačnog izvješća o obavljenoj reviziji, dostaviti Državnom uredu za reviziju plan provedbe naloga i preporuka, koji će sadržavati planirane aktivnosti za otklanjanje nepravilnosti i planirano vrijeme za njihovu provedbu. Postupanje koje je sada utvrđeno zakonom je i do sada bilo uobičajeno u praksi, međutim za nepostupanje na navedeni način nije bilo posljedica. Novost uvedena Zakonom o

[7] NN, br. 95/19

[8] NN, br. 144/21

[9] Članak 35. stavak 2. Zakona o fiskalnoj odgovornosti

[10] Članak 35. stavak 4. Zakona o fiskalnoj odgovornosti

[11] NN, br. 25/19.

Državnom uredu za reviziju je proširivanje prekršajne odgovornosti. Naime, uz ranije propisane prekršajne sankcije kažnjavanje je uvedeno za još dva slučaja:

– ako subjekt revizije u propisanom roku ne dostavi plan provedbe naloga i preporuka i
– ako subjekt revizije ne provede naloge i preporuke dane u izvješću o obavljenoj reviziji u rokovima i na način naveden u planu provedbe naloga i preporuka.

Upravo je ta činjenica bila i poticaj za davanje većeg značaja nalazima i mišljenjima Državnog ureda za reviziju, ali i vanjske revizije i u postupku davanja Izjave. Slijedom toga, **ako nalozi i preporuke koje je dao Državni ured za reviziju ili vanjska revizija iz ranijih godina još nisu provedeni, ne može se dati Izjava na obrascu 1.a i tako je potrebno postupati sve dok se nalozi i preporuke ne provedu u cijelosti.** Iako je postojala ideja da se Izjava na obrascu 1.a može dati i u slučaju da nalozi i preporuke Državnog ureda za reviziju nisu provedeni u godini za koju se daje Izjava, ako prema planu provedbe naloga i preporuka (a kojeg je potvrdila Državna revizija) nalog ili preporuka nije niti trebala biti provedena u toj, već u narednim godinama, ne može se zanemariti činjenica da u godini za koju se daje Izjava postoje neprovedeni nalozi ili preporuke, što minimalno ukazuje na činjenicu da sustav unutarnjih kontrola ne funkcionira kako bi mogao funkcionirati da su svi nalozi i preporuke provedeni.

Dodatno, ***Izjava na obrascu 1.a ne može se dati niti*** u slučaju da su svi nalozi i preporuke prevedeni, ali čelnik na temelju nekih ***drugih raspoloživih informacija*** (koje je potrebno navesti u samoj Izjavi) nije u mogućnosti potvrditi da su sredstva korištena zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav unutarnjih kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava. To je primjerice situacija u kojoj nadležna tijela provode izvide i druge radnje zbog sumnje na pronevjeru ili slično. Čelnik ne daje samo Izjavu, već uz Izjavu dostavlja i popunjeni Upitnik, Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti, Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine i Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana. Sadržaj i oblik priloga detaljno je propisan Uredbom, a svi obrasci Izjave za 2023. godinu dostupni su u word formatu na internetskoj stranici Ministarstva financija https://mfin.gov.hr/proracun-2020/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti/612. Kako je i navedeno, obrasci Izjave za 2023. godinu nisu se mijenjali u odnosu na prethodnu godinu. Iako nalozi i preporuke Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije iz ranijih godina koji još nisu provedeni mogu biti razlog davanja Izjave 1.b, Uredbom je i nadalje propisano da se Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti sastavlja isključivo na temelju pitanja iz Upitnika, odnosno za pitanja na koje je odgovoreno negativno i djelomično. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti ne treba se sastavljati za slabosti i nepravilnosti koje su utvrđene Izjavom, a na temelju naloga i preporuka Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije i raspoloživih informacija. Kako je naprijed i navedeno, za naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju zakonska je obveza subjekta revizije utvrditi plan provedbe naloga i preporuka propisan Zakonom o Državnom uredu za reviziju pa bi dodatno popunjavanje i Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti temeljem Uredbe bilo suvišno.

Preslika dokumentacije koja se prilaže uz Izjavu i svi drugi dokumenti koji su podloga bilo za davanje Izjave bilo za odgovaranje na pojedina pitanja iz Upitnika, čuvaju se u Predmetu o fiskalnoj odgovornosti za određenu godinu. Predmet se ne dostavlja uz Izjavu, već se čuva kod obveznika kako je bilo i do sada.

4. Podsjetnik na Upitnik o fiskalnoj odgovornosti

Upitnik i nadalje ostaje ključni alat za samoocjenjivanje i samoprocjenu rada sustava kojoj je cilj utvrditi koriste li se sredstva zakonito, namjenski i svrhovito te funkcionira li sustav unutarnjih kontrola učinkovito i djelotvorno. Upitnik se razlikuje ovisno o tome tko ga popunjava.

Svi proračunski i izvanproračunski korisnici popunjavaju Upitnik iz Priloga 2.a koji obuhvaća pitanja iz područja planiranja, izvršavanja, javne nabave, računovodstva i izvještavanja, te područja transparentnosti i upravljanja imovinom (u daljnjem tekstu: **Upitnik 2.a**).

Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za trgovačka društva i druge pravne osobe utvrđene u Registru trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: **Upitnik 2.b**), koji je dan u prilogu 2.b, sadrži 43 pitanja iz područja planiranja, izvršavanja, javne nabave, računovodstva, izvještavanja i transparentnosti.

Upitnik je uz raspoložive informacije, rezultate rada unutarnje i vanjske revizije i vlastitu procjenu temelj za davanje Izjave. Kroz pitanja iz Upitnika se po procesima testiraju minimalni zahtjevi za dobro financijsko upravljanje, kako bi se moglo procijeniti postupa li se i do koje mjere u skladu s propisanim zakonodavnim okvirom, provode se testiranja po pitanjima iz Upitnika. Negativan odgovor i djelomično potvrdan odgovor na pitanja iz pojedinog područja Upitnika upućuje na postojanje slabosti i/ili nepravilnosti.

Prilikom davanja odgovora na pitanja iz Upitnika potrebno je obuhvatiti aktivnosti provedene u promatranoj godini tj. u godini za koju se daje Izjava, a svi se odgovori testiraju na uzorku i na način definiran u Upitniku za svako pojedino pitanje u stupcu Referenca. Stupac Referenca se ne popunjava, već su u njemu dane upute koja je vrsta dokaza podloga za davanje odgovora na pitanja. Dokaze koji su podloga za davanje odgovora na pitanja nije potrebno dostavljati uz Izjavu. Svi dokazi i podloge za davanje odgovora na pitanja iz Upitnika čuvaju se u Predmetu o fiskalnoj odgovornosti za pojedinu godinu. Uz stupac Referenca, Upitnik ima i stupce DA, NE, i DJELOMIČNO. Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac. Ako neko od pitanja nije primjenjivo na obveznika na pitanje se odgovara: »Nije primjenjivo (N/P)«. Od kraja 2019. godine tj. od davanja izjave za 2019. godinu u provođenju postupka testiranja i odgovaranja na pitanja u obzir se uzima i Mišljenje unutarnje revizije. Ako su utvrđene slabosti i nepravilnosti iz Mišljenja unutarnje revizije otklonjene u godini za koju se daje Izjava, odnosno ako su provedene preporuke unutarnje revizije iz ranijih razdoblja, Mišljenje unutarnje revizije ne utječe na odgovaranje na pitanja iz Upitnika.

5. Pojašnjenja Upitnika 2.a

S obzirom da pojedina pitanja iz Upitnika, u prvom redu područje planiranja proračuna/financijskog plana, nisu u cijelosti usklađena s novim Zakonom o proračunu, u nastavku se pojašnjava davanje odgovora na pitanja iz pojedinih područja u Upitniku uzevši u obzir obvezu primjene odredaba Zakona o proračunu, a daje se pregled dijela pitanja za proračunske i izvanproračunske korisnike po pojedinim područjima iz Upitnika.

5.1. Područje planiranja

Upitnik sadrži 12 pitanja iz područja planiranja. Proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna odgovaraju na pitanja 3. i 5.

Proračunski i izvanproračunski korisnici proračuna JLP(R)S odgovaraju na pitanja 4., 5. i 9. tj. na potpitanja 9.1. i 9.2.

Na sva ostala pitanja navedene grupe korisnika daju odgovor „nije primjenjivo N/P“.

U nastavku se skreće pozornost na dva nova pitanja u ovom dijelu, pitanje 3. i pitanje 9.

Pitanje 3. glasi: „Financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika državnog proračuna za naredno trogodišnje razdoblje je uravnotežen, uključujući i procjenu donosa sredstava iz prethodne, odnosno odnosa u sljedeću godinu“.

Na njega odgovaraju svi proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna dok svi ostali na ova pitanja odgovaraju „NIJE PRIMJENJIVO – N/P“ uz napomenu da na ovo pitanje nije moguće dati djelomičan odgovor. **Dokaz o obavljenom testiranju ovog pitanja predstavlja preslika, odnosno referenca financijskog plana. Za Izjavu za 2023. godinu, odnosno Upitnik za 2023. godinu testira se sadržaj financijskog plana za razdoblje 2024.-2026. koji je trebao biti usvojen do 31. prosinca 2023.** Kako se u Zakonu o proračunu koriste pojmovi „prijenos sredstava iz prethodne godine“ i „prijenos sredstava u sljedeću godinu“ **obveznici mogu dati potvrdan odgovor na ovo pitanje ako su do 31. prosinca imali usvojen financijski plan koji je uravnotežen i koji, ako je primjenjivo, sadrži prijenos sredstava iz prethodne godine i prijenos sredstava u sljedeću godinu.** Svi proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna koji nisu izradili financijski plan na način da su u uravnoteženje uključili kategorije prijenosa sredstava iz prethodne godine i prijenosa sredstava u sljedeću godinu na ovo pitanje odgovaraju s „NE“.

Pitanje 4. glasi: Financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika JLP(R)S za naredno trogodišnje razdoblje je uravnotežen, uključujući i procjenu ukupnog rezultata poslovanja koji se prenosi u sljedeću(e) proračunsku(e) godinu(e) testira se sadržaj financijskog plana za 2024.-2026. koji je trebao biti usvojen do 31. prosinca 2023. godine.

Financijski plan za 2024. godinu s projekcijama za 2025. i 2026. godinu mora sadržavati cjelokupno preneseni višak/manjak prihoda nad rashodima iz prethodne(ih) godina te obvezno obrazloženje financijskog plana, kako je to propisano odredbom članka 36. Zakona o proračunu. Za davanje odgovora na ovo pitanje mjerodavan je financijski plan usvojen za razdoblje 2024.-2026. godinu te obrazloženje istog, jer je Zakonom o proračunu propisano da je obrazloženje sastavni dio proračuna. Na ovo pitanje nije moguće dati odgovor N/P – „nije primjenjivo“, a potvrdan će odgovor moći dati svi oni obveznici koji su u financijski plan za 2024.-2026. godinu uključili višak/manjak ostvaren u prethodnim razdobljima te koji su izradili obrazloženje financijskog plana, bez obzira jesu li donijeli višegodišnji plan uravnoteženja ili su pokriće/trošenje prenesenog viška/manjka uključili u financijski plan za 2024. godinu. S druge strane, negativan odgovor daju oni obveznici koji su izradili financijski plan za 2024.-2026. godinu, ali u isti nisu uključili cjelokupno ostvareni višak/manjak iz prethodne godine ili nisu izradili i objavili i obrazloženje financijskog plana na način kako je to propisano člankom 36. novim Zakona o proračunu.

Pitanje 5. glasi: Obrazloženje financijskog plana sastoji se od obrazloženja općeg dijela financijskog plana i obrazloženja posebnog dijela financijskog plana. Obrazloženje općeg dijela sadrži obrazloženje prihoda i rashoda, primitaka i izdataka. Obrazloženje posebnog dijela sastoji se od obrazloženja programa koje se daje kroz obrazloženje aktivnosti i projekata zajedno s ciljevima i pokazateljima uspješnosti.

Prilikom davanja odgovora na ovo pitanje testira se sadržaj obrazloženja financijskog plana za 2024.-2026. koji je trebao biti usvojen do 31. prosinca 2023. godine. Uzimajući u obzir da je Zakonom o proračunu propisana obveza prijenosa ostvarenog viška odnosno manjka iz prethodnih godina i ova se činjenica mora odražavati prilikom odgovaranja na ovo pitanje pa obrazloženje financijskog plana mora sadržavati obrazloženje općeg dijela financijskog plana i obrazloženja posebnog dijela financijskog plana proračunskog i izvanproračunskog korisnika, kako je propisano člankom 36. novog Zakona o proračunu, ali i obrazloženje prijenosa sredstava iz prethodne godine i prijenosa sredstava u sljedeću godinu za proračunske i izvanproračunske korisnike državnog proračuna, a za proračunske i izvanproračunske korisnike JLP(R)S prenesenog manjka odnosno viška financijskog plana, u slučaju iz članka 34. stavka 6. Zakona o proračunu. Obveznici na ovo pitanje ne mogu dati odgovor N/P – „nije primjenjivo“, potvrdan odgovor daju proračunski i izvanproračunski korisnici čije obrazloženje sadrži sve propisane elemente iz članka 36. Zakona o proračunu, a negativan odgovor daju korisnici ako nisu izradili nikakvo obrazloženje financijskog plana ili obrazloženje ne sadrži sve elemente propisane člankom 36. Zakona o proračunu.

Pitanje 9. glasi: U slučaju sukcesivnog planiranja trošenja viškova, odnosno pokrića manjkova, uz proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika proračuna JLP(R)S doneseni su odgovarajući akti.

Ovo pitanje sastoji se od dva potpitanja koja glase:

9.1. U slučaju sukcesivnog planiranja trošenja viškova donesen je akt koji sadrži analizu nastanka tako značajnog viška, mjere za smanjenje ili ukidanje određenih naknada koje se naplaćuju za usluge koje pružaju proračunski korisnici te način i svrhu za koju će se upotrijebiti navedeni višak

9.2. U slučaju pokrića manjkova donesen je akt koji sadrži analizu i ocjenu postojećeg financijskog stanja, prijedlog mjera za otklanjanja utvrđenih uzroka nastanka negativnog poslovanja te mjera za stabilno održivo poslovanje te akcijski plan provedbe navedenih mjera (s opisom mjere, načinom provedbe, rokom provedbe, imenom i prezimenom odgovorne osobe) s očekivanim financijskim i ekonomskim učinkom“

Odredbom članka 37. Zakona o proračunu propisana je obveza svim proračunskim i izvanproračunskim korisnicima JLP(R)S *koji preneseni manjak ne mogu podmiriti do kraja proračunske godine, odnosno preneseni višak, zbog njegove veličine, ne mogu u cijelosti iskoristiti u jednoj godini*, na donošenje višegodišnjeg plana uravnoteženja za razdoblje za koje se financijski plan donosi.

S obzirom da je u tijeku izrada podzakonskog akta, točnije pravilnika koji će propisivati izgled i sadržaj višegodišnjeg plana uravnoteženja, pojašnjava se kako se odgovara na dva konkretna potpitanja sadržana u pitanju 9.

Za potpitanje 9.1. dokaz o obavljenom testiranju pitanja predstavlja preslika, odnosno referenca akta koji je usvojilo upravljačko tijelo do 31. prosinca. Za Izjavu za 2023. godinu testira se akt donesen uz financijski plan za razdoblje 2024. – 2026. koji je trebao biti usvojen do kraja 2023. godine. Ako je proračunski i izvanproračunski korisnik izradio financijski plan u kojem je prikazan značajan višak koji se prenosi iz prethodne godine, a koji će se utrošiti u sljedeće dvije, a najduže tri godine, a morao je uz isti svom upravljačkom tijelu priložiti akt kojim obrazlaže:

1. nastanak tako značajnog viška
2. stvaranje mogućnosti za smanjenje ili ukidanje određenih naknada koje se naplaćuju za usluge koje pruža korisnik
3. način i svrhu za koju će se upotrijebiti navedeni višak u zadanom trogodišnjem okviru.

Ako nije tako postupljeno na ovo se pitanje daje negativan odgovor. Navedeni je akt morao biti usvojen uz financijski plan do 31. prosinca 2023.

Dokaz o obavljenom testiranju za potpitanje 9.2. predstavlja preslika, odnosno referenca akta, koju je usvojilo upravno vijeće ili drugo upravljačko tijelo do 31. prosinca. Za Izjavu za 2023. godinu, testira se akt donesen uz financijski plan za razdoblje 2024. – 2026. koji je trebao biti usvojen do kraja 2023. godine. Ako je čelnik proračunskog/izvanproračunskog korisnika predložio financijski plan u kojem je prikazan značajan manjak koji se prenosi iz prethodne godine, a podmirit će se u sljedeće dvije, odnosno najduže tri godine, morao je svom upravljačkom tijelu predložiti i usvajanje akta koji sadrži:

1. analizu i ocjenu postojećeg financijskog stanja
2. prijedlog mjera za otklanjanje utvrđenih uzroka nastanka negativnog poslovanja te mjera za stabilno održivo poslovanje
3. akcijski plan provedbe navedenih mjera (s opisom mjere, načinom provedbe, rokom provedbe, imenom i prezimenom odgovorne osobe) s očekivanim financijskim i ekonomskim učinkom.

Ako nije tako postupljeno na ovo se pitanje daje negativan odgovor. Navedeni akt je morao biti usvojen uz financijski plan do 31. prosinca 2023.

Na ova pitanja s „Nije primjenjivo – N/P“ odgovaraju:

1. proračunski i izvanproračunski korisnici koji su u financijski plan prenijeli manjak prihoda iz 2023. godine, a isti planiraju u cijelosti pokriti iz viška prihoda u 2024. godini (pokriće manjka u jednoj poslovnoj godini);
2. proračunski i izvanproračunski korisnici koji su u financijskom planu planirali utrošak višaka prihoda ostvarenog iz 2023. godine, a isti planiraju u cijelosti utrošiti na pokriće dijela rashoda koji će nastati u 2024. godini (utrošak viška u jednoj godini).

5.2. Područje izvršavanja

Područje izvršavanja sadrži 17 pitanja uz napomenu da četiri pitanja sadrže ukupno 15 potpitanja.

Proračunski korisnici državnog proračuna odgovaraju na pitanja 13., 14., 15., 17., 18., 19.2., 20., 21., 22. (uključujući sva potpitanja), 23.2., i pitanja 24. do 29.

Proračunski i izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanja 13, 14, 15, 17, 18, 19.2, 20, 21, 22 i pitanja 24. do 29.

U ovom području uz tri procedure koje je bilo potrebno donijeti i na temelju ranije važećeg zakonodavnog okvira, a to su procedura stvaranja ugovornih obveza (pitanje 13.), procedura naplate prihoda (pitanje 17.) i procedura zaprimanja računa, njihove provjere u odgovarajućim ustrojstvenim jedinicama/upravnim odjelima i pravovremenog plaćanja (pitanje 25.) od kraja 2019. traži se postojanje i još dvije procedure, i to procedure blagajničkog poslovanja kojom su definirane sve aktivnosti vezane uz promet gotovim novcem (pitanje 26.) i procedure izdavanja i obračunavanja putnih naloga (pitanje 27.). Što se tiče procedure blagajničkog poslovanja kojom su definirane sve aktivnosti vezane uz promet gotovim novcem, ako su se korisnici u svojem poslovanju odlučili ne koristiti naplatu/plaćanje u gotovini (imaju ustrojenu bezgotovinsku blagajnu i sl.) na ovo pitanje odgovaraju s „Nije primjenjivo N/P“

Ovdje skrećemo pozornost na činjenicu da jednom kada je bilo koja od procedura donesena, nije ju potrebno donositi ponovno svake godine, ona je na snazi i primjenjuje se dok se ne promijene okolnosti koje imaju utjecaja na njen sadržaj, odnosno dok se u tom smislu ne promijeni zakonodavni ili institucionalni okvir. Ako neka od procedura ili internih akata nisu bili doneseni, da bi se mogao dati potvrdan odgovor u Upitniku za 2023. godinu, iste je bilo potrebno usvojiti najkasnije 30. lipnja 2023. Ako to nije učinjeno, na predmetna se pitanja daje odgovor NE i za njih se sastavlja Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti. Pritom je važno uzeti u obzir da aktivnosti iz Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti trebaju biti provedene, a i procedure i interni akti i formalno usvojeni do 30. lipnja 2024. kako bi se na predmetna pitanja mogao dati potvrdan odgovor prilikom davanja Izjave za 2024. godinu. Uz to, ako je procedura ili interni akt donesen u razdoblju od 1. srpnja 2023. pa do dana sastavljanja Izjave ta bi činjenica tako trebala biti zabilježena u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti u kojemu u tom slučaju neće biti potrebno navoditi nikakve aktivnosti, već će biti utvrđeno da je nepravilnost u međuvremenu otklonjena i da će na navedeno pitanje uslijed toga biti moguće dati potvrdan odgovor. Prilikom sastavljanja i utvrđivanja procedura i internih akata važno je imati na umu da isti moraju biti primjenjivi u praksi i da se po njima mora postupati. Naime, nerijetko se u naknadnim kontrolama kod obveznika utvrdi da procedure i interni akti postoje, doneseni su u skladu sa svim utvrđenim zahtjevima, štoviše iznimno su i složeni. Međutim, kada se po njima treba postupati utvrdi se da su akti i procedure zastarjele jer primjerice prate ustrojstvo koje je u međuvremenu mijenjano. Isto tako, često ih je zbog njihove složenosti nemoguće primjenjivati. Za takve procedure i interne akte, ali i sve procedure i akte po kojima se ne postupa u praksi može se smatrati kao da nisu niti donesene. Bit donošenja svih procedura je u postupanju u skladu s njima. Zbog navedenog, uvijek je preporuka imati što jednostavnije akte i procedure u skladu s kojima će se u praksi postupati. Uz to, moguće je sve procedure i interne akte usvojiti u jednom cjelovitom dokumentu u kojemu će onda biti objedinjena sva postupanja iz područja financijskog upravljanja. Takav će se dokument (koji se može zvati pravilnik, uputa, metodologija, pravila postupanja i sl.) mijenjati po potrebi i ovisno o okolnostima, a u skladu s promjenama propisa kojima se uređuje materijalno-financijsko poslovanje u sustavu proračuna i drugih primjenjivih propisa. U tom smislu napominje se kako je važno da akti koji možda već postoje u institucijama sadržajno odgovaraju procedurama i aktima koji se traže kroz Upitnik i u tom će slučaju takvi dokumenti biti podloga za davanje potvrdnog odgovora na odgovarajuća pitanja iz Upitnika.

Uz potrebu postojanja procedura posebna se pozornost skreće da iako je generalno pravilo da se prilikom davanja odgovora na pitanja iz Upitnika gleda provedba aktivnosti provedene godine za koju se daje Izjava kod pitanja broj 20. iz Upitnika „Sredstva su utrošena u skladu s proračunom, odnosno financijskim planom“, odstupa se od uobičajenog pravila za popunjavanje Upitnika, a to je da se testiraju dokumenti nastali tijekom godine bez obzira na razdoblje na koje se odnose, jer bi to u ovom slučaju značilo da čelnik daje Izjavu za 2023. godinu, a zakonito i namjensko korištenje sredstava testira i potvrđuje za 2022. godinu. S obzirom da je ovo pitanje izravno vezano uz utvrđivanje zakonitog i namjenskog korištenja sredstava, logično je da se testira razdoblje za koje se Izjavu i daje, a ne prethodna godina.

Dakle, ne testira se izvještaj o izvršenju proračuna kojim se to utvrđuje, nego kontinuirano trošenje sredstava tijekom 2023. godine za namjene određene financijskim planom.

5.3. Područje javne nabave

Područje javne nabave obuhvaća deset pitanja. Na sva pitanja iz ovog područja odgovaraju svi proračunski i izvanproračunske korisnike, kako na državnoj, tako i na lokalnoj razini. U ovom se području obveznike dodatno podsjeća koje su njihove obveze iz Zakona o javnoj nabavi,[12] što se u praksi pokazalo kao iznimno korisno pogotovo za one koji nisu primjenjivali Zakon o javnoj nabavi, ali su ipak morali obratiti pozornost na njegove određene dijelove. Uz odredbe Zakona o javnoj nabavi, u ovom se području provjerava i kako su u praksi implementirana neka od osnovnih načela koja su navedena u Zakonu o proračunu, a koja se primjenjuju i na cjelokupni javni sektor. Naime, do sada se nije točno znalo što primjerice znači načelo dobrog financijskog upravljanja pa se u praksi događalo da obveznici isto tumače na različite načine. Upitnik sada u cijelosti pobliže razjašnjava što bi obveznici trebali imati, odnosno kako bi njihovo poslovanje trebalo izgledati, a da bi bilo u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje obveznika davanja Izjave. Odgovori na pitanja u području javne nabave dokazuju se testiranjem na uzorku od 20% financijski najznačajnijih ugovora/objava/provedenih postupaka javne nabave, a najviše 50. U tom smislu je uzorak prilično strogo određen te je potrebno postupati u skladu s tim. Ako je provođenje postupaka javne nabave objedinjeno na razini osnivača, obveznik na pitanja koja se odnose na konkretne postupke odgovara s „NIJE PRIMJENJIVO – N/P“. Centraliziranje postupaka javne nabave na razini osnivača se preporučuje s obzirom na kompleksnost provedbe postupaka javne nabave, odnosno ako kod obveznika financije i računovodstvo vodi jedna ili dvije osobe. Za razliku od početnih godina kada je bilo pravilo da ako se u godini za koju se daje Izjava nisu provodili postupci javne nabave, na sva pitanja iz ovog područja odgovara se „NIJE PRIMJENJIVO – N/P“, to je promijenjeno još 2015. godine. Naime, Zakon o javnoj nabavi propisuje određene obveze i za obveznike koji ne provode postupke javne nabave pa slijedom toga iako ne provodi postupke javne nabave obveznik mora odgovoriti na sljedeća četiri pitanja:

Pitanje 34. Donesen je i redovito ažuriran plan nabave koji je objavljen na mrežnim stranicama u skladu s propisima o javnoj nabavi.

Pitanje 37. Naručitelj vodi registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma koji je objavljen na mrežnim stranicama, a sadrži podatke u skladu s propisima o javnoj nabavi.

Pitanje 38. Do 31. ožujka tijelu nadležnom za politiku javne nabave dostavljeno je statističko izvješće o javnoj nabavi za prethodnu godinu koje sadrži podatke sukladno Zakonu o javnoj nabavi.

Pitanje 39. Donesen je akt kojim su uređena pitanja jednostavne nabave za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova na koje se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi te je akt objavljen na mrežnim stranicama.

5.4. Područje računovodstva

Područje računovodstva obuhvaća 19 pitanja i proračunski i izvanproračunski korisnici na državnoj i lokalnoj te regionalnoj razini odgovaraju na sva pitanja iz ovog područja.

5.5. Područje izvještavanje i ostalo

Iako ovo područje sadrži ukupno devet pitanja proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i proračunski i izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanja 59. i 62.

5.6. Područje transparentnost

Temelj za pitanja u ovom području nalazi se u primjeni načela transparentnosti kao jednog od osnovnih proračunskih načela. U ovom području nema mogućnosti davanja djelomičnog odgovora pa je sukladno tome moguće dati potvrdan ili negativan odgovor, odnosno odgovor „nije primjenjivo N/P“.

Proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna u ovom području odgovaraju na pitanja 71. i 72., a proračunski i izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne samouprave odgovaraju samo na pitanje 72.

5.7. Područje upravljanje imovinom

Područje upravljanja imovinom je područje u Upitniku koje je dodano zadnjim izmjenama Upitnika s kraja 2019. godine. Naime, Upitnik do tada nije uopće sadržavao pitanja koja su se odnosila na upravljanje imovinom. S imovinom je potrebno upravljati, njome se koristiti i s istom raspolagati pažnjom dobrog gospodara, što znači da imovina treba biti u funkciji obavljanja poslova institucije, ali i u funkciji stvaranja nove vrijednosti i ostvarivanja veće ekonomske koristi. U ovom području i proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i proračunski i izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanje 74. i pitanja 76. do 84.

Pri tome su pitanja 74., 77., 78., 79., 80. i 84. povezana i mogu se objediniti. ***Naime, navedena pitanja glase:***

74. Za nekretnine u vlasništvu upisana su vlasnička prava u zemljišnim knjigama.

77. Utvrđena je namjena nekretnina s kojima se upravlja i raspolaže.

78. Za nekretnine kojima je definirana namjena utvrđeno je jesu li u funkciji ili ne, odnosno koriste li se ili ne u skladu s namjenom.

79. Za nekretnine koje nisu u funkciji poduzimane su aktivnosti za stavljanje istih u funkciju, odnosno korištenje prema utvrđenoj namjeni.

80. Za imovinu za koju nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi poduzimane su aktivnosti za rješavanje istih.

84. Postoji pisana procedura kojom su detaljno utvrđeni poslovi upravljanja i raspolaganja nekretninama te ovlasti i nadležnosti zaposlenika za obavljanje i kontrolu navedenih poslova.

Svi obveznici za nekretnine koje su u njihovom vlasništvu provjeravaju u zemljišnim knjigama upisana vlasnička prava (pitanje 74), je li utvrđena namjena nekretnina s kojima se upravlja i raspolaže (pitanje 77) te jesu li nekretnine u funkciji i koriste li se u skladu s utvrđenom namjenom (pitanje 78). Ako vlasnička prava nisu upisana potrebno je provjeriti jesu li poduzimane mjere za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa (pitanje 80.)

Na pitanja 76., 77. i 78. ne odgovaraju obveznici kojima je nekretnina dana na korištenje isključivo za obavljanje vlastite djelatnosti te nemaju nikakva prava nad nekretninom (ustupanje nekretnine na korištenje, otuđenje, prodaju, davanje u zakup, darovanje i sl.)

[12] NN, br. 120/16.

Vezano uz pitanje 84., ako obveznik nema nekretnine u vlasništvu, ali raspolaže nekretninama na temelju ugovora ili drugog odgovarajućeg akta kojim su mu nekretnine dane na raspolaganje i upravljanje, a u kojem su točno utvrđeni uvjeti i način daljnjeg raspolaganja tim nekretninama nije potrebno donositi posebnu proceduru već će podloga za davanje odgovora na predmetno pitanje biti ugovor ili drugi odgovarajući akt o dodjeli nekretnine.

Mali proračunski korisnici mogu u pisanoj proceduri koja se zahtijeva kroz pitanje 84. utvrditi koje su nekretnine na raspolaganju i korištenju. Dakle, u tom dokumentu potrebno je imati popis nekretnina koje se koriste za obavljanje osnovne djelatnosti. U popisu nekretnina uz navođenje naziva nekretnine navodi se podatak o nekretnini iz zemljišnih knjiga (pitanje 74.), podatak o tome je li utvrđena namjena nekretnine (npr. obavljanje vlastite djelatnosti, pitanje 77.), podatak koriste li se nekretnine u skladu s utvrđenom namjenom (pitanje 78.), podatak o tome poduzimaju li se radnje za stavljanje nekretnina u namjenu za one nekretnine koje se ne koriste u skladu s utvrđenom namjenom (pitanje 79., ako se sve nekretnine koriste u skladu s namjenom daje se odgovor „nije primjenjivo N/P“), ako nisu uređeni imovinskopravni odnosi za nekretnine jesu li poduzimane aktivnosti za njihovo rješavanje (pitanje 80., ako su za sve nekretnine riješeni imovinskopravni odnosi dajete odgovor „nije primjenjivo N/P“).

Uz ova pitanja u pitanju 76. provjerava se je li ispravno evidentirana državna imovina koja je proračunskim korisnicima dana na korištenje. Ako takvom imovinom korisnik ne raspolaže daje se odgovor „nije primjenjivo N/P“. Na pitanje 82. proračunski korisnici odgovaraju ako su tijekom 2023. godine isknjižavali imovinu iz poslovnih knjiga u kojem je slučaju imovina mogla biti isknjižena samo na temelju izlaznog računa, ugovora o kupoprodaji, zapisnika o uništenju, potvrde o odvozu na otpad i druge slične dokumentacije. Ako imovina nije bila isknjižavana tijekom 2023. daje se odgovor „nije primjenjivo N/P“.

Na pitanje 81. proračunski korisnici odgovaraju samo ako su stjecali nekretnine u godini za koju se daje Izjava u kojem slučaju je prije stjecanja nekretnina bilo potrebno provesti analizu iz koje je vidljivo da je nekretnina stečena na opravdani način. Ako nije bilo stjecanja nekretnina u 2023. godini daje se odgovor „nije primjenjivo N/P“.

Na pitanje 83. proračunski korisnici odgovaraju ako imaju službene automobile u kojem je slučaju potrebno internim aktom urediti njihovo korištenje. Ako korisnik nema službenih automobila daje se odgovor „nije primjenjivo N/P“. Postojanje internog akta o načinu korištenja službenih automobila, kojim će biti ujednačen način postupanja za sve zaposlene, pridonosi učinkovitijem korištenju proračunskih sredstava u upravljanju voznim parkom. Službenim bi se automobilom u tom smislu smatrao osobni automobil kako je definiran Zakonom o sigurnosti prometa na cestama (NN, br. 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22, 114/22 i 133/23) u vlasništvu obveznika ili vozilo ugovoreno putem operativnog leasinga čija se uporaba podmiruje iz sredstava državnog proračuna ili proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno iz financijskih planova njihovih proračunskih i izvanproračunskih korisnika koji se koristi isključivo za potrebe tijela. Potreba donošenja internog akta o načinu korištenja službenih automobila proizišla je iz dobrog iskustva u primjeni Smjernica za upravljanje voznim parkom koje su donesene na temelju točke VI. stavka 2. Odluke o uvjetima korištenja službenih automobila, mobilnih telefona, redovnih zrakoplovnih linija, poslovnih kreditnih kartica, sredstava reprezentacije te načinu odobravanja službenih putovanja (NN, broj 37/16). Navedene su Smjernice objavljene na mrežnim stranicama Ministarstva uprave, a donio ih je ministar uprave u suradnji s ministrom financija i državnim tajnikom Središnjeg državnog ureda za središnju javnu nabavu. Naravno, kao i u svim drugim slučajevima u kojima se kroz pitanja iz Upitnika zahtijeva postojanje procedura, prilikom sastavljanja i utvrđivanja internih akata općenito, pa tako i ovog koji se zahtijeva kroz pitanje 83. važno je imati na umu da isti moraju biti primjenjivu u praksi i da se po njima mora postupati.

Kao dokaz odgovoru na ovo pitanje u Predmet se prilaže preslika, odnosno referenca na interni akt. Kako bi se mogao dati potvrdan odgovor na ovo pitanje potrebno je prilikom testiranja provjeriti je li interni akt donesen i sadrži li interni akt najmanje podatke o osobama koje smiju i koji mogu koristiti službene automobile, načinu financijskog praćenja troškova te načinu izvještavanja o korištenju službenih automobila.

6. Pojašnjenja Upitnika 2.b

Područje planiranja u Upitniku 2.b sastoji se pet pitanja na koja je moguće odgovoriti DA, NE i nije primjenjivo N/P, dok nema mogućnosti davanja djelomičnog odgovora. Pitanjima se provjerava postojanje planskih dokumenata koji su trebali biti doneseni za godinu za koju se daje Izjava, odnosno za koju se popunjava Upitnik. U **području izvršavanja** je 10 pitanja s tim da pitanje 13. ima sedam potpitanja. **Područje javne nabave** Upitnika 2.b sadrži deset pitanja. Najvažnije je imati na umu kako je ovom području striktno određen uzorak. Naime, odgovori na pitanja u području javne nabave dokazuju se testiranjem na uzorku od 20% financijski najznačajnijih ugovora/objava/provedenih postupaka javne nabave, a najviše 50. U tom smislu je uzorak prilično strogo određen te je potrebno postupati u skladu s tim. U **području računovodstva** Upitnik 2.b sadržava 12 pitanja. Pitanja koja su dodana krajem 2019. godine su pitanja:

> 34. S dužnicima usklađeni su podaci o potraživanjima na datum 31. listopada – odgovaraju svi obveznici. – napominje se kako se na ovo pitanje može dati potvrdan odgovor i ako je usklađivanje napravljeno i kasnije tj. 31. prosinca.
>
> 35. Izvještaj o obavljenom popisu sadrži popis potraživanja i obveza po pojedinom vjerovniku, odnosno dužniku – odgovaraju svi obveznici.
>
> Pitanje 37. je dodatno pojašnjeno i glasi: 37. Ustrojene su evidencije (baze podataka, interni registri i dr.) dugotrajne imovine.

U **području izvještavanja** su krajem 2019. godine dodana dva dodatna pitanja s tim da se pitanje 39. sastoji od četiri potpitanja koja se odnose na i na njih odgovaraju trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu. **Područje transparentnosti** sastoji se od tri pitanja od kojih pitanje 41. ima četiri potpitanja dok pitanje 43. ima tri potpitanja. Na pitanja je moguće odgovoriti DA, NE i nije primjenjivo N/P, dakle nema mogućnosti davanja djelomičnog odgovora.

S obzirom da važeći upitnik 2.b nije u potpunosti prilagođen svim novim obveznicima (posebno se to odnosi na financijske i kreditne institucije) na određena pitanja omogućit će se u Upitniku davanje odgovora nije primjenjivo N/P.

7. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti

Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti za proračunsku godinu sastavlja se na obrascu iz priloga 3. Uredbe. U Planu otklanjanja

slabosti i nepravilnosti za svaku slabost i nepravilnost uočenu tijekom postupka popunjavanja Upitnika daje se: opis slabosti i nepravilnosti, akcijski plan s popisom aktivnosti koje je potrebno poduzeti u narednom razdoblju kako bi se slabosti i nepravilnosti otklonile i kako bi se u narednom razdoblju mogao dati potvrdan odgovor, očekivani datum otklanjanja slabosti i nepravilnosti te podatke o odgovornim osobama za otklanjanje slabosti i nepravilnosti. Potrebno je popuniti posebni obrazac za svako područje iz Upitnika u kojem su uočene slabosti i nepravilnosti. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti ne sastavlja se za slabosti i nepravilnosti koje su utvrđene Izjavom na temelju naloga i preporuka Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije i raspoloživih informacija. U Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti se, za svako pitanje iz Upitnika na koje je odgovoreno negativno ili djelomično potvrdno, navode mjere koje će u narednom razdoblju biti provedene kako bi se uočena slabost i/ili nepravilnost otklonila. Kada se sastavlja Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti potrebno je postaviti provedive rokove, ali i težiti tome da se uočena slabost ili nepravilnost čim prije otkloni, kako bi se veći dio godine postupalo u skladu s postavljenim standardom te kako bi se posljedično na predmetno pitanje u narednom razdoblju mogao dati potvrdan odgovor.

8. Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine

Radi praćenja je li Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti donesen prethodne godine proveden, svake se godine uz Izjavu prilaže i Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine, kroz koje se prati provedba Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti koji je sadržavao aktivnosti i mjere koje su trebale biti provedene u godini za koju se daje Izjava. Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine sastavlja se na obrascu iz priloga 4. Uredbe. Konkretno će se dakle, prilikom davanja Izjave za 2023. godinu priložiti Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti koji će se provoditi tijekom 2024. godine. Uz to, prilaže se i Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima koje se referira na to kako su provedene aktivnosti iz Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti koji se trebao provoditi tijekom 2023. godine, a koji se u 2023. godini predavao uz Izjavu za 2022. godinu. Za svako područje iz Upitnika u kojem su uočene slabosti i nepravilnosti i za koje je popunjen posebni obrazac Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti popunjava se posebni obrazac Izvješća o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine.

9. Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola

Mišljenje unutarnje revizije sastavlja se na obrascu iz priloga 5. Uredbe i u njemu je potrebno navesti mišljenje unutarnje revizije o funkcioniranju sustava unutarnjih kontrola za revidirana područja, broj planiranih i obavljenih revizija, podatke o obavljenim revizijama i preporukama, uključujući i preporuke iz ranijih razdoblja koje su provedene u prethodnoj godini i podaci o neprovedenim preporukama iz ranijih razdoblja. Ovaj prilog se popunjava samo u slučaju da je obveznik uspostavio funkciju unutarnje revizije (ustrojenom jedinicom ili sporazumom) odnosno obavljena je u 2023. godini unutarnja revizija od strane jedinice za unutarnju reviziju nadležnog ministarstva i JLPRS.

10. Zaključno

Kako je naprijed i navedeno, svi obrasci potrebni za davanje Izjave za 2023. godinu dostupni su u formatu Word na internetskoj stranici Ministarstva financija (***www.mfin.hr/hr/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti***). Ministarstvo financija u suradnji s drugim ministarstvima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave kontinuirano ažurira postojeći Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika sastavljanja i predaje Izjave.

Nakon što se sve Izjave i prateća dokumentacija zaprime, tijekom 2024. godine provodit će se njihove formalne i suštinske kontrole i upravo je taj dio dodatno pojašnjen posljednjim izmjenama Zakona o fiskalnoj odgovornosti. Tako je definirano da formalna provjera sadržaja obuhvaća provjeru njihove cjelovitosti i dostave u propisanom roku, a suštinska provjera obuhvaća provjeru njihovog sadržaja, a koja se očituje u provjeri vjerodostojnosti odgovora na odabranom uzorku pitanja iz Upitnika koji je sastavni dio odgovarajuće uredbe, provjeru provedbe aktivnosti iz dostavljenih izvješća o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine te provjeru usklađenosti s drugim izvješćima ili informacijama koje se odnose na obveznika Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

S tim u vezi dodatno su razrađene prekršajne odredbe. Tako je propisano da će se novčanom kaznom od 660,00 do 3.310,00 eura kazniti za prekršaj čelnik:

1. ako za prethodnu godinu, za razdoblje u kojem je obnašao dužnost, odnosno obavljao poslove čelnika, ne sastavi Izjavu o fiskalnoj odgovornosti (ovo se prvenstveno odnosi na slučajeve kada čelnik prilikom primopredaje dužnosti nije sastavio i predao Izjavu i pripadajuće priloge novom čelniku za razdoblje u kojem je obnašao dužnost čelnika)
2. ako u propisanom roku (do 28. veljače, odnosno do 31. ožujka tekuće godine, iznimno ove) ne dostavi Izjavu i druge akte za prethodnu godinu
3. ako se po provedenim formalnim i suštinskim provjerama sadržaja Izjave i drugih akata utvrdi postojanje nepravilnosti.

Uz to, Ministarstvo financija će, kao i svake godine, izdati posebnu uputu o davanju Izjave koja će biti dostupna na mrežnim stranicama Ministarstva financija. Kao i do sada, preporuka je Ministarstva financija omogućiti dostavljanje Izjava elektroničkim putem.

Važno je napomenuti kako je unutar provedbe projekta „Jačanje sustava fiskalne odgovornosti i sustava unutarnjih kontrola“, koji se financirao iz Europskog socijalnog fonda, izrađeno aplikativno rješenje za sastavljanje i predaju Izjava o fiskalnoj odgovornosti i pripadajućih priloga, za sastavljanje i predaju strateških i godišnjih planova rada unutarnje revizije i fiskalnih učinaka provedenih preporuka unutarnje revizije, kao i za preglednije vođenje registra jedinica za unutarnju reviziju, registra ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru te registra trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika sastavljanja i predaje Izjave. Aplikativno rješenje namijenjeno je isključivo korisnicima proračuna koji će do 1. travnja 2024. predati Izjavu o fiskalnoj odgovornosti Ministarstvu financija (korisnici državnog proračuna razine razdjela organizacijske klasifikacije te županije, gradovi i općine) pa će navedeni obveznici po prvi puta putem ove aplikacije sastavljati Izjavu za 2023. godinu i predati ju Ministarstvu financija.

Na kraju, valja napomenuti kako je sustav fiskalne odgovornosti u prvom redu sustav temeljen na samoocjeni i samoprocjeni usmjeren na pravovremeno otkrivanje slabosti i nepravilnosti kod samih obveznika, kako bi se iste otklonile i kako bi se osiguralo zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava.

Godišnje izvještavanje o nepravilnostima

Davor Kozina
Ana Zorić *

Pravilnikom o postupanju i izvještavanju o nepravilnostima u upravljanju sredstvima institucija u javnom sektoru propisana je obveza godišnjeg izvještavanja o nepravilnostima. Do 28. veljače 2024., odnosno do 1. travnja 2024. godine predaje se godišnje izvješće o nepravilnostima za 2023. godinu. O obveznicima, rokovima i načinu popunjavanja godišnjeg izvješća autori detaljnije pojašnjavaju u nastavku, a na kraju se najavljuju i izmjene u sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru koje nas očekuju u narednom razdoblju.

1. Uvod

Zakonom o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru[1] uređen je sustav upravljanja nepravilnostima u Republici Hrvatskoj.

Nepravilnost je navedenim Zakonom definirana kao nepridržavanje ili pogrešna primjena zakona i drugih propisa koja proizlazi iz radnji ili propusta obveznika, koja ima ili bi mogla imati štetan utjecaj na proračunska sredstva i sredstva iz drugih izvora, bilo da se radi o prihodima/primicima, rashodima/izdacima, povratima, imovini, potraživanjima ili obvezama te je protivna etičkim načelima u javnom sektoru.

Odgovorna osoba institucije (pod kojim se pojmom podrazumijevaju čelnici proračunskih i izvanproračunskih korisnika, gradonačelnici i općinski načelnici te župani, kao i predsjednici uprava trgovačkih društava i direktori, ravnatelji i drugi čelnici pravnih osoba) **dužna je sprječavati rizik nepravilnosti, ali i poduzimati mjere ako se nepravilnosti uoče ili budu prijavljene.**

Na temelju Zakona, a radi uređenja sustava upravljanja nepravilnostima na cjelovit i sustavan način ministar financija je u srpnju 2020. godine donio **Pravilnik o postupanju i izvještavanju o nepravilnostima u upravljanju sredstvima institucija u javnom sektoru[2] (u daljnjem tekstu: Pravilnik o upravljanju nepravilnostima)**. Time je prestao važiti Naputak o otkrivanju, postupanju i izvješćivanju o nepravilnostima u upravljanju sredstvima proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika[3].

Pravilnik o upravljanju nepravilnostima obvezni su primjenjivati svi proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđeni u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Uz njih, odredbe Pravilnika o upravljanju nepravilnostima odnose se i na trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske i/ili jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i druge pravne osobe kojima je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđene u Registru trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti koji objavljuje Ministarstvo financija[4].

2. Izvještavanje o nepravilnostima

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru[5] iz 2019. godine uvedena je obveza predaje godišnjeg izvješća o nepravilnostima na dvije razine:

- odgovorne osobe proračunskih i izvanproračunskih korisnika na državnoj i lokalnoj te regionalnoj razini, te odgovorne osobe trgovačkih društava i drugih pravnih osoba koje su obveznici davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: **institucije iz nadležnosti** ili odgovorne osobe institucija iz nadležnosti) obvezni su do 28. veljače tekuće godine nadležnoj osobi za nepravilnosti dostaviti godišnje izvješće o nepravilnostima iz prethodne godine, koje sadrži podatke o nepravilnostima prijavljenim od strane zaposlenika, građana ili anonimnih prijavitelja, odnosno kada nepravilnosti nisu utvrđene tijekom nadležnog postupanja državnih institucija.
- odgovorne osobe nadležnih ministarstava i drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: **nadležne institucije** ili odgovorne osobe nadležnih institucija) dužne su nadležnoj ustrojstvenoj jedinici u Ministarstvu financija u čijem je djelokrugu proračunski nadzor do 31. ožujka tekuće godine dostaviti objedinjeno godišnje izvješće o nepravilnostima iz prethodne godine, koje sadrži podatke o nepravilnostima koje se odnose na rad nadležnih ministarstava i drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te jedinica lokalne i područne (regionalne)

* Davor Kozina, mag. oec., Ana Zorić, mag. iur., Ministarstvo financija RH, Zagreb.

[1] NN, br. 78/15 i 102/19.

[2] NN, br. 78/20.

[3] NN, br. 70/12.

[4] Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti dostupan je na poveznici https://mfin.gov.hr/proracun-86/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti/612.

[5] NN, br. 102/19.

samouprave te podatke o nepravilnostima u institucijama iz nadležnosti.

Za nepoštivanje navedenih obveza propisane su prekršajne odredbe pa će prekršajna odgovornost postojati:

- ako odgovorna osoba institucije iz nadležnosti do 28. veljače tekuće godine ne dostavi nadležnoj osobi za nepravilnosti godišnje izvješće o nepravilnostima iz prethodne godine
- ako odgovorna osoba nadležne institucije do 31. ožujka ne dostavi Sektoru za financijski i proračunski nadzor Ministarstva financija godišnje objedinjeno izvješće o nepravilnostima.

Za počinjenje predmetnih prekršaja propisana je novčana kazna za čelnika i to u rasponu od 663,61 do 3.318,07 eura[6].

3. Godišnja izvješća o nepravilnostima

Pravilnikom o upravljanju nepravilnostima propisano je izvještavanje o nepravilnostima institucija iz nadležnosti te sastavljanje i predaja godišnjeg objedinjenog izvješća o nepravilnostima, za što su odgovorna ministarstva i druga državna tijela razine razdjela odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U odnosu na Naputak iz 2012. godine, Pravilnikom o upravljanju nepravilnosti ukinuta je obveza dostavljanja polugodišnjeg izvještaja o nepravilnostima Ministarstvu financija, Sektoru za financijski i proračunski nadzor. Prva izvješća o nepravilnostima na temelju Pravilnika o upravljanju nepravilnostima predavala su se u 2021. godini za 2020. godinu, i ta se obveza nastavila u godinama koje su uslijedile, pa se tako nastavlja i u 2024. godini predavanjem izvješća o nepravilnostima za 2023. godinu. Odredbama članaka 15. i 16. Pravilnika o upravljanju nepravilnostima propisano je izvještavanje o nepravilnostima institucija iz nadležnosti te sastavljanje i predaja godišnjeg objedinjenog izvješća o nepravilnostima, za što su odgovorna ministarstva i druga državna tijela razine razdjela odnosno općine, gradovi i županije.

3.1. Godišnje izvješće o nepravilnostima institucija iz nadležnosti

Odgovorna osoba institucije iz nadležnosti (primjerice, ravnatelj agencije, škole, vrtića, muzeja, doma zdravlja, dekan, predsjednik uprave ili direktor društva) dužna je osobi za nepravilnosti u nadležnom ministarstvu, odnosno u nadležnoj općini, gradu ili županiji **do 28. veljače tekuće godine dostaviti godišnje izvješće o nepravilnostima iz prethodne godine. To znači da se do 28. veljače 2024. godine predaje godišnje izvješće o nepravilnostima za 2023. godinu.**

Važno je istaknuti da godišnje izvješće sadrži podatke o nepravilnostima prijavljenim od strane zaposlenika, građana ili anonimnih prijavitelja, odnosno u izvješću se ne navode nepravilnosti koje su primjerice utvrđene tijekom nadležnog postupanja državnih institucija (nepravilnosti koje je utvrdio Državni ured za reviziju, Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije, proračunski nadzor, Državni inspektorat ili neka druga državna institucija koja provodi nadzor). Također se podsjeća kako nepravilnosti uočene prilikom popunjavanja Upitnika o fiskalnoj odgovornosti nisu predmet Pravilnika o upravljanju nepravilnostima (ne popunjava se obrazac Podaci o prijavljenoj nepravilnosti – Prilog 2) nego se o njima, sukladno propisima kojima se uređuje davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti o uočenim slabostima, izvještava isključivo kroz obvezu sastavljanja Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti u kojemu se navode aktivnosti koje će se poduzeti kako bi se uočene slabosti i nepravilnosti uklonile u narednom razdoblju.

Godišnje izvješće institucija iz nadležnosti sastavlja se na obrascu Izvješće o nepravilnostima (Prilog 4 Pravilnika o upravljanju nepravilnostima), a sadrži sljedeće podatke:

- ukupan broj prijavljenih nepravilnosti u izvještajnoj godini
- ukupan broj utvrđenih nepravilnosti
- kratak opis po svakoj utvrđenoj nepravilnosti
- pregled broja utvrđenih nepravilnosti prema vrstama nepravilnosti
- ukupnu procjenu fiskalnog učinka za utvrđene nepravilnosti
- pregled poduzetih mjera po svakoj od propisanih mjera
- status rješavanja utvrđenih nepravilnosti (broj zatvorenih slučajeva i broj utvrđenih nepravilnosti čiji je postupak u rješavanju).

Godišnje izvješće o nepravilnostima za instituciju iz nadležnosti priprema povjerljiva osoba ili osoba koju odredi odgovorna osoba institucije. Navedena osoba sastavlja godišnje izvješće o nepravilnostima na temelju podataka iz:

- obrasca Podaci o prijavljenoj nepravilnosti (Prilog 2 Pravilnika o upravljanju nepravilnostima) i
- obrasca Postupanje po utvrđenoj nepravilnosti (Prilog 3 Pravilnika o upravljanju nepravilnostima).

Pravilnikom je također propisan način izvještavanja o nepravilnostima u trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama kojima je vlasnik odnosno osnivač više općina, gradova i/ili županija.

Odgovorna osoba trgovačkog društva ili druge pravne osobe u tom slučaju, godišnje izvješće o nepravilnostima u prethodnoj godini dostavlja osobi za nepravilnosti u općini, gradu ili županiji koja ima najveći udio u vlasništvu, a koja to godišnje izvješće uključuje u objedinjeno godišnje izvješće o nepravilnostima.

Ako u vlasništvu trgovačkog društva s jednakim omjerom sudjeluju dvije ili više općina, gradova i/ili županija, godišnje izvješće o nepravilnostima u prethodnoj godini dostavlja se svim općinama, gradovima i/ili županijama koje

[6] Ranije su kazne bile propisane u rasponu od 5.000,00 do 25.000,00 kuna, a od dana uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj sukladno članku 13. stavku 3. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 57/22 i 88/22-ispr.) iznosi navedeni u kuni u pravnim instrumentima smatraju se iznosima u euru uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz navedenog Zakona.

se trebaju dogovoriti koja od njih će to godišnje izvješće uključiti u objedinjeno godišnje izvješće o nepravilnostima. Ako se one o tome ne dogovore, tada sve imaju obvezu godišnje izvješće trgovačkog društva uključiti u objedinjeno godišnje izvješće o nepravilnostima.

Pravilnik o upravljanju nepravilnostima također propisuje način izvještavanja o nepravilnostima ako u prethodnoj godini nije bilo zaprimljenih prijava o nepravilnostima. U tom slučaju, umjesto godišnjeg izvješća o nepravilnostima, **odgovorna osoba dostavlja osobi za nepravilnosti u nadležnoj instituciji dopis kojim izjavljuje da u izvještajnom razdoblju nisu prijavljene nepravilnosti**.

3.2. Godišnje objedinjeno izvješće o nepravilnostima nadležnih institucija

Na temelju dostavljenih izvješća, odgovorna osoba ministarstva, drugog državnog tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije, odnosno župan, gradonačelnik, načelnik općine u obvezi je Ministarstvu financija, Sektoru za financijski i proračunski nadzor **do 31. ožujka tekuće godine dostaviti godišnje objedinjeno izvješće o nepravilnostima iz prethodne godine**. **Kako je 31. ožujka 2024. godine nedjelja tj. neradni dan, to znači da** će se **godišnje objedinjeno izvješće o nepravilnostima iz 2023. godine trebati dostaviti najkasnije 1. travnja 2024. godine. Navedeno se izvješće, kao i svake godine do sada, dostavlja Ministarstvu financija, Sektoru za financijski i proračunski nadzor.** Objedinjeno izvješće priprema **osoba za nepravilnosti**, a sadrži podatke o nepravilnostima koje se odnose na rad ministarstva, drugog državnog tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno županije, grada, općine te podatke o nepravilnostima u radu institucija iz nadležnosti. Godišnje objedinjeno izvješće priprema osoba za nepravilnosti na obrascu Objedinjeno izvješće o nepravilnostima koji se nalazi u Prilogu 5 Pravilnika o upravljanju nepravilnostima.

Objedinjeno izvješće osim podataka o instituciji koja izrađuje godišnje objedinjeno izvješće i o osobi za nepravilnosti (povjerljivoj osobi koja je ujedno osoba za nepravilnosti), sadrži sljedeće podatke za nadležnu instituciju i za svaku instituciju iz nadležnosti:

- ukupan broj utvrđenih nepravilnosti
- pregled broja utvrđenih nepravilnosti prema vrstama nepravilnosti
- ukupnu procjenu fiskalnog učinka za utvrđene nepravilnosti
- pregled poduzetih mjera
- status rješavanja utvrđenih nepravilnosti
- kratak opis po svakoj utvrđenoj nepravilnosti.

Uz navedeno, godišnje izvješće također sadrži i nepravilnosti utvrđene po provedenim provjerama (formalnim i suštinskim) Izjava o fiskalnoj odgovornosti. Nadležna ministarstva odnosno nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave provjeravaju formalni sadržaj Izjave o fiskalnoj odgovornosti i Upitnika o fiskalnoj odgovornosti koje im institucije dostavljaju, ali također tijekom proračunske godine provjeravaju za svaku instituciju iz nadležnosti, na odabranom uzorku pitanja iz Upitnika, Izjavu i Upitnik koje im institucije dostavljaju sukladno propisima kojima se uređuje davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Međutim, kako je i naprijed navedeno, nepravilnosti koje svaka institucija uoči prilikom popunjavanja Upitnika o fiskalnoj odgovornosti nisu predmet izvještavanja o nepravilnostima (ne popunjava se obrazac Podaci o prijavljenoj nepravilnosti – Prilog 2) nego se o njima, a sukladno propisima kojima se uređuje davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti o uočenim slabostima, izvještava isključivo kroz obvezu sastavljanja Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti u kojemu se navode aktivnosti koje će se poduzeti kako bi se uočene slabosti i nepravilnosti uklonile u narednom razdoblju.

Osoba za nepravilnosti priprema godišnje objedinjeno izvješće objedinjavanjem podataka iz obrasca Podaci o prijavljenoj nepravilnosti (Prilog 2) i obrasca Postupanje po utvrđenoj nepravilnosti (Prilog 3), koji se odnose na nepravilnosti u ministarstvu, drugom državnom tijelu na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđene tijekom godine za koju se objedinjeno godišnje izvješće sastavlja te podataka iz godišnjih izvješća o nepravilnostima zaprimljenih od institucija iz nadležnosti.

Dakle, osoba za nepravilnosti nije u obvezi pripremiti posebno godišnje izvješće o nepravilnostima za svoju nadležnu instituciju (obrazac – Prilog 4), već izrađuje objedinjeno godišnje izvješće o nepravilnostima u kojem su sadržani bitni podaci o nepravilnostima za nadležnu instituciju, ali i za njene institucije iz nadležnosti.

Pravilnik o upravljanju nepravilnostima također propisuje i način izvještavanja o nepravilnostima u slučajevima kada u prethodnoj godini nisu zaprimljene prijave o nepravilnostima niti u nadležnoj instituciji niti u institucijama iz nadležnosti. U takvom slučaju osoba za nepravilnosti ne izrađuje objedinjeno godišnje izvješće o nepravilnostima. Umjesto navedenog izvješća **odgovorna osoba dostavlja dopis Ministarstvu financija, Sektoru za financijski i proračunski nadzor, u kojem izjavljuje da u izvještajnom razdoblju nije bilo prijavljenih nepravilnosti**.

3. Umjesto zaključka

Osnovna je obveza svih čelnika sprječavati rizik nepravilnosti i poduzimati mjere kako bi se u slučaju utvrđene nepravilnosti one čim prije otklonile, tj. kako bi se poslovanje uskladilo s važećim zakonodavnim okvirom te najboljom praksom i utvrđenim načelima rada.

Institucije iz nadležnosti izvješćuju o nepravilnostima koje su prijavljene od strane građana, zaposlenika i anonimnih prijavitelja. Ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uz navedeno izvješćuju i o nepravilnostima koje su utvrdili prilikom formalne i suštinske provjere dostavljenih Izjava o fiskalnoj odgovornosti institucija iz nadležnosti. Zakon o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru posljednjim je izmjenama i dopunama

koje su stupile na snagu 2. studenog 2019. pojasnio kako samo ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave moraju imenovati osobu za nepravilnosti.

U nastavku se daje pregled obveza prema pojedinim grupama obveznika primjene Pravilnika o upravljanju nepravilnostima.

a) odgovorne osobe proračunskih korisnika državnog proračuna koji nisu razina razdjela organizacijske klasifikacije, izvanproračunskih korisnika državnog proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave – dužne su:
   - odrediti osobu koja će zaprimati prijave o nepravilnostima i pripremati godišnje izvješće o nepravilnostima (to može biti povjerljiva osoba, ako su je imenovali ili druga osoba koju čelnik tj. odgovorna osoba institucije odredi za tu svrhu)
   - **osobi za nepravilnosti u nadležnoj instituciji do 28. veljače 2024. dostaviti godišnje izvješće o nepravilnostima iz 2023.** godine (u protivnom je moguće pokretanje prekršajnog postupka protiv čelnika) ili **dopis kojim izjavljuje da u izvještajnom razdoblju nisu prijavljene nepravilnosti**
   - nisu u obvezi imenovati osobu za nepravilnosti.

b) odgovorne osobe trgovačkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske i/ili jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih pravnih osoba kojima je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave – dužne su:
   - odrediti osobu koja će zaprimati prijave o nepravilnostima i pripremati godišnje izvješće o nepravilnostima (to može biti povjerljiva osoba, ako su je imenovali ili druga osoba koju čelnik tj. odgovorna osoba institucije odredi za tu svrhu)
   - **osobi za nepravilnosti u nadležnoj instituciji do 28. veljače 2024. godine dostaviti godišnje izvješće o nepravilnostima iz 2023. godine** (u protivnom je moguće pokretanje prekršajnog postupka protiv čelnika) ili **dopis kojim izjavljuje da u izvještajnom razdoblju nisu prijavljene nepravilnosti**
   - nisu u obvezi imenovati osobu za nepravilnosti.

c) ministri i odgovorne osobe drugih državnih tijela razine razdjela organizacijske klasifikacije te načelnici općina, gradonačelnici i župani
   - **svi čije institucije imaju manje od 50 zaposlenih dužni su:**
     - imati osobu za nepravilnosti,
     - odluku o imenovanju osobe za nepravilnosti imati objavljenu na mrežnim stranicama i/ili oglasnoj ploči institucije zajedno s njezinim kontakt podacima
     - obavijestiti institucije iz nadležnosti tko je osoba za nepravilnosti
   - **svi čije institucije imaju imenovanu povjerljivu osobu, koja je ujedno i osoba za nepravilnosti, dužni su:**
     - na mrežnim stranicama i/ili oglasnoj ploči imati objavljene kontakt podatke te o tome obavijestiti institucije iz nadležnosti
     - provjeriti je li odluka o imenovanju povjerljive osobe dopunjena s obvezama osobe za nepravilnosti
   - o svakoj promjeni podataka u roku od osam dana obavijestiti institucije iz nadležnosti i Ministarstvo financija, Sektor za financijski i proračunski nadzor.
   - **do 1. travnja 2024. dostaviti Ministarstvu financija, Sektoru za financijski i proračunski nadzor, godišnje objedinjeno izvješće o nepravilnostima za 2023. godinu u kojem su sadržani bitni podaci o nepravilnostima za ministarstvo i drugo državno** tijela razine razdjela organizacijske klasifikacije, odnosno za općinu, grad ili županiju**, ali i za njihove institucije iz nadležnosti** (u protivnom je moguće pokretanje prekršajnog postupka protiv čelnika) ili **dopis kojim izjavljuje da u izvještajnom razdoblju nisu prijavljene nepravilnosti.**

Vrlo je vjerojatno kako nas u narednom razdoblju u području upravljanja nepravilnostima očekuju izmjene usmjerene na unaprjeđenje sustava. Zbog toga je i moguće da je ovo posljednja godina u kojoj se o prijavljenim/uočenim nepravilnostima izvještava na ovakav način. Naime, tijekom ove godine intenzivirat će se rad na izmjenama Zakonom o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru te će se svakako unaprijediti i sustav upravljanja nepravilnostima. Tako bi se umjesto godišnjeg izvještavanja o nepravilnostima propisala obveza da se u roku od 15 dana od zaprimanja prijave, o istome obavijesti Sektor za proračunski i financijski nadzor Ministarstva financija, a zbog različitih propisa koji uređuju njihovo imenovanje, Zakonom o sustavu unutarnjih kontrola uredilo bi se isključivo imenovanje osobe za nepravilnosti koja bi morala biti različita osoba od povjerljive osobe čije je imenovanje uređeno Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti[7].

[7] NN, br. 46/22.

Nove odredbe Pravilnika o porezu na dohodak

Mirjana Mahović Komljenović *

Radi izmjena vezanih uz Zakona o porezu na dohodak, prema kojim se novim odredbama obavlja obračun poreza na dohodak od nesamostalnog rada odnosno plaće u 2024. godini, u Narodnim novinama br. 143/2023. objavljene su izmjene i dopune Pravilnika o porezu na dohodak te izmjene i dopune Pravilnika o doprinosima. Dio izmijenjenih odredbi navedenih Pravilnika stupio je na snagu 2. prosinca 2023. godine, radi primjene novog načina umanjenja mjesečne osnovice za obračun doprinosa za MO I stup ako se plaća radnika za prosinac isplaćivala u prosincu 2023. godine. Drugi dio odredbi Pravilnika o porezu na dohodak koje se odnose na izmjene Zakona o porezu na dohodak stupile su na snagu 2. siječnja 2024. godine. Nadalje, radi ukidanja prireza porezu na dohodak te povećanja stope poreza na dohodak koje se odnose na paušalno oporezivanje, izmijenjena su i druga dva Pravilnika vezana uz izmjene Zakona o porezu na dohodak. To su: Pravilnik o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti te Pravilnik o paušalnom oporezivanju djelatnosti iznajmljivanja i organiziranja smještaja u turizmu. Navedeni Pravilnici objavljeni su u Narodnim novinama 1/24, a stupili su na snagu 2. siječnja 2024. godine. O navedenim novostima, koje su vezane uz izmijenjene odredbe Zakona o porezu na dohodak, pročitajte u nastavku članka, dok će se o izmjenama koje se odnose na paušalno oporezivanje dohodaka fizičkih osoba pisati u slijedećem broju časopisa.

1. Uvod

Pri obračunu poreza na dohodak od nesamostalnog rada ili plaće, s primjenom od 2. siječnja 2024. godine, izmijenjene i dopunjene odredbe Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br 115/16. – 114/23. dalje Zakon) odnose se na povećanje neoporezivog dijela dohotka ili osnovnog osobnog odbitka na 560,00 eura, izmjenu koeficijenata koji se koriste pri izračunu uvećanog osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji te invalidnost, kao i na nove stope poreza na dohodak koje su propisale općine i gradovi.

Naime, radi ukidanja prireza porezu na dohodak a prema novom čl. 19.a Zakona, predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave imala su obvezu do 15. prosinca 2023. godine donijeti Odluku o visini stopa poreza na dohodak po kojima se plaća porez na dohodak tijekom 2024. godine. Odlukom su gradovi i općine mogli propisati visinu poreznih stopa koje se primjenjuju na godišnje dohotke, u granicama propisanim Zakonom. Donesene Odluke općina i gradova stupile su na snagu od 2. siječnja 2024. godine, pri čemu je raspon više i niže stope poreza na dohodak, ovisio o veličini jedinice lokalne samouprave.

Nadalje, jedinice lokalne samouprave bile su dužne Odluku svog predstavničkog tijela dostaviti Ministarstvu financija, Poreznoj upravi u roku od osam dana od dana njezina donošenja radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave.

Međutim, ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave nije donijelo Odluku kojom se propisuje visina poreznih stopa u propisanom roku, tada se određuje niža stopa poreza na dohodak od 20% na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura i viša stopa poreza na dohodak od 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura, a što je prikazano u Tablici br.1. u nastavku.

Tablica 1. Godišnja i mjesečna porezna osnovica od 1. siječnja 2024. godine

Porezne stope	Stope poreza na dohodak koje propisuju JLS – gradovi i općine	Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku	Godišnja porezna osnovica	Mjesečna porezna osnovica
niža	Od 15% do najviše 23,60%	20%	do 50.400,00	do 4.200,00
viša	Od 25% do najviše 35,40%	30%	iznad 50.400,00	iznad 4.200,00

Na temelju dostavljenih Odluka do kraja prosinca 2023. godine, Porezna uprava je na svojim mrežnim stranicama objavila Tablicu propisanih poreznih stopa koje se primjenjuju na godišnje dohotke u 2024. godini. Tablica sadrži konačne podatke koje su objavljeni u posljednjem broju Narodnih novina iz 2023. godine.

Donesena Odluka grada ili općine kojom su propisane viša i niža stopa poreza na dohodak na godišnje dohotke, a koja je objavljena u Narodnim novinama najkasnije do 31. prosinca 2023., stupila je na snagu 2. siječnja 2024. godine i primjenjuje sve do donošenja nove odluke. Ako grad ili općina donese Odluku o promjeni

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović,dipl.oec., Ministarstvo financija-Porezna uprava, PU Novi Zagreb

stopa poreza na dohodak na godišnje dohotke **tijekom 2024. godine**, navedena će Odluka stupiti na snagu tek 2. siječnja 2025. godine. To znači da se iskazni podaci iz Tablice koje je Porezna uprava objavila primjenjuju tijekom cijele 2024. godine i ne mogu se mijenjati.

2. Izmjene i dopune Pravilnika o porezu na dohodak

Najznačajnije izmjene Pravilnika o porezu na dohodak koje su objavljene u Nar. nov., br. 143/23. – dalje: Pravilnik, od kojih je najveći dio izmjena stupio na snagu 2. siječnja 2024., odnose na se slijedeće odredbe navedene u tablici br. 2:

Tablica 2. Izmijenjene odredbe Pravilnika o porezu na dohodak

Red. br	Izmijenjene odredbe Pravilnika	Opis članka Pravilnika
1.	**Porezno određenje napojnice** kao nagrade za dobro obavljenu uslugu, koja je primljena od strane trećih osoba	Čl. 5. novi stavci 16. i 17. Neoporezivi primitak do 3.360,00 € godišnje na koji se ne plaća porez na dohodak
2.	Uvećanje osobnog odbitka za dana **darovanja iznad propisanog iznosa od 2%**	Čl. 13. st. 6. Način ostvarivanja prava utvrđuje se prema provedbenom propisu kojima se uređuje porez na dobit
3.	Promjene u Obrascima vezanih uz Zakon (Obrasci JOPPD, DOH i Potvrda o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu na dohodak i prirezu.)	Čl. 27. Napomene u Pravilniku
4	Novi neoporezivi primici po osnovi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina	Čl. 7. – Što ih poslodavac ili isplatitelj plaće isplaćuje svojim radnicima
5.	Neoporezivi primici učenika, studenata i sportaša **Nacionalna sportska stipendija**	Čl. 6. – Nagrade učenicima, stipendije studenata i naknade sportašima Čl. 52. st. 8. točka c)
6.	**Isplate u gotovu novcu** po jednom računu	Čl 92. st. 3. i 6. – za sezonske poslove i fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost
7.	Mjesečni **predujam poreza na dohodak od samostalne djelatnosti**	Čl. 50. st. 4. – nove porezne stope od 15% i 25%
8.	Rad putem digitalni radnih platformi	dopuna priloga 1. i 3. Obrasca JOPPD
9.	Umanjenje mjesečne osnovice za obračun doprinosa za MO I stup	Čl. 82. st. 13 - nove oznake pod 7.2. u Obrascu JOPPD

2.1. Porezno određenje napojnice

Novim čl. 78.b. Zakona, propisano je utvrđivanje poreza na dohodak od drugog dohotka po osnovi nagrade za dobro obavljenu uslugu (napojnice). Na primitke po osnovi napojnica, koje su ostvarene do propisanog iznosa, ne plaća se porez na dohodak. Međutim, razlika isplaćena iznad propisanog neoporezivog iznosa podliježe oporezivanju u okviru konačnog drugog dohotka po stopi od 20%, pri čemu po toj osnovi ne postoji obveza plaćanja doprinosa. S tim u vezi dopunjuje se odredba kojom se daje ovlast ministru financija da visinu neoporezivog iznosa napojnice uredi Pravilnikom o porezu na dohodak.

Stoga je u čl. 5. novim st. 16. Pravilnika određeno da se porez na dohodak ne plaća na primitke po osnovi nagrade za dobro obavljenu uslugu primljene od strane trećih osoba (napojnice) evidentirane u sustavu fiskalizacije prema posebnom propisu o fiskalizaciji, do 3.360,00 € godišnje, odnosno do šesterostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka (560,00 € x 6).

Nadalje, porez na dohodak obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju isplatitelji primitaka do 15. dana u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem su ostvareni primici. Jednako tako, isplatitelji primitaka su obvezni Poreznoj upravi dostavljati izvješća o isplaćenim primicima po osnovi kojih se utvrđuje drugi dohodak te obustavljenom i uplaćenom porezu na dohodak, u propisanom roku, na Obrascu JOPPD.

Zbog izvješćivanja o napojnicama, dopunjen je prilog 4. oznaka neoporezivih primitaka (stranica B, pod 15.1) Obrasca JOPPD s novom oznakom 74.

Oznaka	4. Neoporezivi primici/primici koji se ne smatraju dohotkom
74	**Nagrade za dobro obavljenu uslugu (napojnice) do propisanog**

Nadalje, dopunjen je i prilog 3. oznaka vrste primitaka/obveze doprinosa (stranica B, pod 6.2.) Obrasca JOPPD s novom oznakom 4056.

PRIMICI OD KOJIH SE UTVRĐUJE DRUGI DOHODAK	
4001-4066	Primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak
4056	**Primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak po osnovi nagrade za dobro obavljenu uslugu (napojnice)**

Pri tome je novim st. 17. Pravilnika propisano da je radnik u slučaju kada ostvaruje primitke kod dva ili više isplatitelja, obvezan svakom isplatitelju prije isplate dostaviti **pisanu izjavu** je li kod drugog isplatitelja ostvario isplatu tih primitaka i u kojem iznosu. Stoga, ako su ti primici već dijelom isplaćeni za isto razdoblje, neoporezivo se može isplatiti samo razlika do propisanog iznosa. Iznimno, radnik nije obvezan podnijeti pisanu izjavu u slučaju primjene članka 83. st. 6. Zakona., prema kojim odredbama Porezna uprava može putem sustava ePorezna, temeljem podataka iz svojih službenih evidencija, omogućiti isplatiteljima primitaka **uvid** u podatke koji se odnose na isplaćene neoporezive primitke po osnovi napojnice.

2.2. Uvećanje osobnog odbitka za dana darovanja

Fizička osoba može uvećati osobni odbitak za darovanja dana u tuzemstvu u naravi i u novcu doznačenim na račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet. Namjena darovanja je za kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, sportske i vjerske svrhe, udrugama i drugim osobama koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima. Uvećanje je moguće do visine 2% primitaka za koje je u tekućoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen godišnji porez na dohodak ili je proveden poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak.

Prema izmjenama čl. 15. st. 3. Zakona, iznimno se osobni odbitak poreznog obveznika može uvećati za darovanja dana **iznad propisane visine**, pod uvjetom da su dana za svrhe utvrđene strateškim projektima prema posebnim propisima ili strategijom nadležnih ministarstava na temelju odluke nadležnog ministarstva donesene uz suglasnost Vlade RH.

Radi navedenog je u čl. 13. Pravilnika dodan novi stavak 6. kojim je propisano da se način ostvarivanja prava iz čl. 15. st. 3. Zakona, utvrđuje u skladu sa provedbenim propisima kojima se uređuje porez na dobit, odnosno u skladu s Pravilnikom o porezu na dobit (Nar. nov., br. 95/05. – 156/23.) Za ostvarivanje prava na uvećanje osobnog odbitka, porezni obveznik je dužan pribaviti **Potvrdu od primatelja darovanja** u kojoj se za darovanja za strateške projekte navode biti elementi prema Odluci nadležnog ministarstva donesenom uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske.

2.3. Promjene u Obrascima DOH i Obrascu potvrde o isplaćenom primitku

Radi ukidanja prireza, u cijelom tekstu u Pravilniku, riječi: prirez porezu na dohodak se brišu. Stoga se s primjenom od 2. siječnja 2024. godine mijenjaju: Obrazac JOPPD, kao i prilozi 1.,2.,3., i 4. vezanih uz Obrazac JOPPD. Također, Obrazac DOH kojeg fizičke osobe podnose Poreznoj upravi do kraja veljače tekuće za prošlu godinu radi godišnjeg obračuna poreza na dohodak te Obrazac Potvrda o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu na dohodak i prirezu se mijenjaju i sastavni su dio Pravilnika, budući da se pri utvrđivanju dohotka primjenom propisanih poreznih stopa više ne utvrđuje prirez porezu na dohodak.

2.4. Novi neoporezivi primici radnicima

Radi ukidanja pojma osnovice osobnog odbitka, mijenja se način izračuna neoporezivih primitka što ih isplatitelj može isplatiti svojim radnicima, na način da se pri izračunu koriste propisani koeficijenti na osnovni osobni odbitak koji iznosi 560,00 €. Prema čl. 9. Zakona, neoporeziv primici po osnovi nesamostalnog rada što ih poslodavac ili isplatitelj plaće isplaćuje svojim radnicima utvrđeni su iznosima navedenima u tablici br.3:

Tablica 3. Neoporezivi primici koje poslodavci mogu isplatiti radnicima

R. br.	Opis	Koeficijent	Iznos u eurima i centima
1	2	3	4
1.	Potpore zbog invalidnosti radnika	1,0	do 560,00 godišnje
2.	Potpore za slučaj smrti radnika	2,0	do 1.120,00, osim jednokratnih potpora iz članka 8. stavka 2. točke 8. Zakona koje poslodavci isplaćuju djeci radnika, a koje se smatraju neoporezivim primicima u ukupnom iznosu
3.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika	1,0	do 560,00
4.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana.	1,0	do 560,00 godišnje
5.	Prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.)		do 700,00 godišnje
6.	Nagrade radnicima za navršenih 10 godina radnog staža	0,5	do 280,00
7.	Nagrade radnicima za navršenih 15 godina radnog staža	0,6	do 336,00
8.	Nagrade radnicima za navršenih 20 godina radnog staža	0,7	do 392,00
9.	Nagrade radnicima za navršenih 25 godina radnog staža	0,8	do 448,00
10.	Nagrade radnicima za navršenih 30 godina radnog staža	0,9	do 504,00
11.	Nagrade radnicima za navršenih 35 godina radnog staža	1,0	do 560,00
12.	Nagrade radnicima za navršenih 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina radnog staža	1,2	do 672,00
13.	Naknade za odvojeni život od obitelji	0,5	do 280,00 mjesečno
14.	Otpremnine prilikom odlaska u mirovinu	2,5	do 1.400,00
15.	Otpremnine zbog poslovno uvjetovanih otkaza i osobno uvjetovanih otkaza, prema zakonu kojim se uređuje radni odnos	1,6	do visine 896,00 za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca
16.	Otpremnine zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti	2,0	do visine 1.120,00 za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca
17.	Potpora djetetu umrlog ili bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja	1,0	do 560,00 mjesečno
18.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do dana 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti)		do 140,00 godišnje
19.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnica za rad na terenu u tuzemstvu		do 30,00
20.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno		do 15,00

R. br.	Opis	Koeficijent	Iznos u eurima i centima
21.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnica za rad na terenu u inozemstvu		do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna
22.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno		do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna
23.	Pomorski dodatak		do 40,00 dnevno
24.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe		do 60,00 dnevno
25.	Potpore za novorođenče	2,5	do 1.400,00
26.	Dnevnice za službena putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca		u ukupnom iznosu
27.	Naknade prijevoznih troškova na službenom putovanju		u visini stvarnih izdataka
28.	Naknade troškova noćenja na službenom putovanju		u visini stvarnih izdataka
29.	Naknade troškova prijevoza na posao i s posla mjesnim javnim prijevozom		u visini stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte. Ako na određenom području odnosno udaljenosti nema organiziranog prijevoza, naknada troškova prijevoza na posao i s posla utvrđuje se u visini cijene prijevoza koja je utvrđena na približno jednakim udaljenostima na kojima je organiziran prijevoz odnosno do visine cijene prijevoza koja je utvrđena na približno jednakim udaljenostima na kojima je organiziran prijevoz.
30.	Naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom		u visini stvarnih izdataka, prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne karte odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte. Ako radnik mora sa stanice međumjesnog javnog prijevoza koristiti i mjesni prijevoz,
			stvarni izdaci utvrđuju se u visini troškova mjesnog i međumjesnoga javnoga prijevoza odnosno do visine stvarnih izdataka utvrđenih u visini troškova mjesnog i međumjesnoga javnoga prijevoza.
31.	Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe		do 0,50 po prijeđenom kilometru
32.	Novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.)	2,0	do 1.120,00 godišnje
33.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam		do 400,00 godišnje
34.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika		do 1.200,00 godišnje
35.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije		do 1.800,00 godišnje pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena.
36.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije		do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena.
37.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi		do visine stvarnih izdataka
38.	Premije dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije		do 500,00 godišnje podmirene bezgotovinskim putem
39.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad na izdvojenom mjestu rada sukladno propisu koji uređuje radne odnose		do 4,0 po danu rada od kuće, a najviše do 70,00 mjesečno

pitajcentar@tim4pin.hr

Prema izmijenjenim odredbama čl. 7. Pravilnika, gdje su propisani **godišnji** neoporezivi iznosi naknada, proizlazi da poslodavac može svojim radnicima **mjesečno** isplatiti sljedeće neoporezive iznose:

Oznaka neoporezivog primitka - JOPPD polje 15.1.	Opis	Mjesečni iznos za 2024. godinu
63	Novčana nagrada za radne rezultate i druge oblike dodatnog nagrađivanja (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću)	**93,33 €** (do 1.120,00 € godišnje)
65	Novčana paušalna naknada za podmirivanje troškova prehrane radnika	**100,00 €** (do 1.200,00 € godišnje)
66	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (računi, obračuni, evidencije i sl.)	**150,00 €** (do 1.800,00 € godišnje pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem)
71	Premije dopunskog i dodatnog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije	**41,67 €** (do 500,00 € godišnje)

Posebno se ističe da poreznim propisima nije propisano pravo radnika na isplatu povećanih iznosa neoporezivih primitka, već je to pravo propisano prema jednom od izvora prava, kao što je to ugovor o radu, kolektivni ugovor, pravilnik o radu ili neki drugi akt poslodavca. Poreznim propisima propisana je samo visina do koje poslodavac ima mogućnost neoporezivo isplatiti potpore, naknade i nagrade, svojim radnicima, a hoće li to učiniti ovisi o aktu poslodavca i njegovim mogućnostima za isplatu.

2.5. Novi neoporezivi primici učenika, studenata i sportaša

Novi povećani iznosi primitka koji se mogu isplatiti učenicima, studentima i sportašima, propisani su čl. 6. Pravilnika, a koji su prikazani u tablici br.4.

Tablica 4. Neoporezivi primici učenika, studenata i sportaša

R. br.	Primici na koje se do propisanog iznosa ne plaća porez na dohodak	Koeficijent	Iznos u eurima i centima
1.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja te naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (članak 9. stavak 1. točka 4. Zakona)	0,5	do 280,00 mjesečno
2.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (članak 9. stavak 1. točka 6. Zakona)	6,0	do 3.360,00 godišnje
3.	Potpora djetetu za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (članak 9. stavak 1. točka 13. Zakona)	1,0	do 560,00 mjesečno
4.	Stipendije učenicima za redovito školovanje i studentima u redovitom statusu u tuzemstvu i inozemstvu na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima (članak 9. stavak 1. točka 14. Zakona)	1,0	do 560,00 mjesečno
5.	Stipendije studenata na sveučilištima u tuzemstvu i inozemstvu koje se dodjeljuju studentima za izvrsna postignuća u znanju i u ocjenama na sveučilištima, a koji su za dodjelu stipendija izabrani na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (članak 9. stavak 1. točka 14. Zakona)	1,5	do 840,00 mjesečno
6.	Sportske stipendije koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (članak 9. stavak 1. točka 16. Zakona)	1,0	do 560,00 mjesečno
7.	Nagrade za športska ostvarenja (članak 9. stavak 1. točka 17. Zakona)	5,0	do 2.800,00 godišnje
8.	Naknade koje se isplaćuju športašima amaterima prema posebnim propisima (članak 9. stavak 1. točka 17. Zakona)	1,0	do 560,00 mjesečno

Studentu se može priznati neoporezivi dio stipendije do visine 840,00 eura mjesečno po osnovi samo jedne dodijeljene stipendije. Ako se u tijeku jednoga mjeseca poreznog razdoblja isplaćuju neoporezivi primici za više mjeseci istog ili prethodnog poreznog razdoblja, propisani neoporezivi iznosi priznaju se u ukupnom iznosu kumulativno za broj mjeseci za koje je nagrada, stipendija, sportska stipendija ili naknada trebala biti isplaćena. Stoga su isplatitelji obvezni u svojim evidencijama osigurati podatke o isplaćenim primicima i to po osnovi svih navedenih isplata koje obavljaju, a ako se primici isplaćuju kod dva ili više isplatitelja, porezni obveznik obvezan je isplatitelju prije isplate dostaviti vjerodostojne isprave o ostvarenim primicima kod drugih isplatitelja.

Nadalje, radi prilagodbe sa Zakonom o sportu (Nar. nov., br. 93/14.), a prema izmjenama čl. 52. st. 8. Pravilnika, propisano je da se sportskim stipendijama smatraju:

a) olimpijske stipendije koje primaju sportaši koji su ispunili odgovarajuću normu za nastup na Olimpijskim igrama, a koju propisuje pripadajuća međunarodna sportska asocijacija određenog sporta za određenu disciplinu koja je uvrštena u program Olimpijskih igara,

b) stipendije kategoriziranih sportaša prema Pravilniku o kategorizaciji sportaša kojeg u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje sport, kojeg donosi Hrvatski olimpijski odbor, a koje isplaćuju Hrvatski olimpijski odbor, županijske i gradske sportske zajednice te sportski klubovi,

c) nacionalna sportska stipendija u skladu s propisima kojima se uređuje sustav sporta.

2.6. Isplate u gotovu novcu - sezonski poslovi i samostalna djelatnost

Za potrebe Zakona i Pravilnika, isplatama u gotovu novcu smatra se izravna predaja gotova novca (novčanica i kovanica) i sve druge isplate obavljene izravno, odnosno mimo računa poreznih obveznika kod banke.

Prema čl. 86. Zakona, tijela državne uprave i sudbene vlasti te druga državna tijela i službe jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zavodi, neprofitne organizacije, poduzetnici – pravne i fizičke osobe, dužni su kao isplatitelji obaviti isplate primitaka koje se smatraju dohotkom drugim fizičkim osobama na njihov račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet kod banke odnosno nerezidentima na njihov račun.

Prema novoj odredbi čl. 92. st. 6. Pravilnika, propisano je da se isplate primitka do **700,00 €** po jednom računu fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost iz članka 29. Zakona mogu izvršiti u gotovu novcu.

Prema tome, od 2. siječnja 2024. godine povećava se iznos s dosadašnjih 663,62 € na iznos od 700,00 € koji se može obaviti u gotovu novcu fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost obrta i slobodnih zanimanja.

Nadalje, povećan je i iznos na **2.000,00 €** umjesto dosadašnjeg iznosa od 1.990,85 €, koji se može isplatiti fizičkim osobama u gotovu novcu za primitke od obavljanja sezonskih poslova. Sezonski poslovi odnose se na branje i skupljanje plodova i bilja, poslove prodaje poljoprivrednih proizvoda, šumskih proizvoda, osvježavajućih napitaka, ledenih slastica, dnevnog tiska, ulaznica i slično, poslove popisivanja, anketiranja, očitanja brojila i slično, amatersko sudjelovanje u radu kulturno umjetničkih društava i slične poslove, uz uvjet da ovi primici kod jednog isplatitelja ne prelaze 2.000,00 € godišnje.

2.7. Novi izračun mjesečnog predujma poreza na dohodak od samostalne djelatnosti

Fizičke osobe koje ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti i utvrđuju dohodak temeljem poslovnih knjiga i evidencija dužne su tijekom godine plaćati predujmove poreza. Predujmovi poreza na dohodak plaćaju se mjesečno, do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec. Od plaćanja predujmova oslobođeni su samo porezni obveznici koji počinju obavljati samostalnu djelatnost, a koji ne plaćaju predujam poreza na dohodak sve do podnošenja prve godišnje porezne prijave.

Prema čl. 37. st. 1. Zakona, utvrđeno je da se predujmovi poreza na dohodak od samostalne djelatnosti za iduće porezno razdoblje utvrđuju prema podacima koji su iskazani u godišnjoj poreznoj prijavi za prethodno porezno razdoblje, na način da se porezna obveza za koju se utvrđuje predujam podijeli s brojem mjeseci istog razdoblja u kojem se obavljala samostalna djelatnost. Međutim, radi ukidanja prireza i novih stopa poreza na dohodak, u čl. 50. pravilnika dodan je novi st. 4. koji glasi:

„Mjesečni predujam poreza na dohodak iz članka 37. stavka 1. Zakona utvrđuje se primjenom niže stope od 15% i više stope od 25%."

Navedeno znači da se mjesečni predujam poreza na dohodak od samostalne djelatnosti koji će se plaćati tijekom 2024. godine utvrđuje na temelju porezne prijave – Obrasca DOH za 2023. godinu, i to primjenom niže i više porezne stope od 15% i 25%, a na utvrđenu poreznu osnovicu:

Porezna stopa	Porezna osnovica
15%	do 47.780,28 €
25%	iznad 47.780,28 €

Prema tome, predujam poreza na dohodak koje će samostalne djelatnosti obrta i slobodnih zanimanja plaćati u 2024. godini treba izračunati primjenom **niže stope od 15% na** godišnju poreznu osnovicu do iznosa od 47.780,28 € te i **više stope od 25%** na godišnju poreznu osnovicu iznad iznosa od 47.780,28 €, a prema novom čl. 50. st. 4. Pravilnika.

2.8. Rad putem digitalni radnih platformi – dopuna Obrasca JOPPD

Prema novom čl. 221. a do o) Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14. – 64/13.), koje se odredbe primjenjuje od 2. siječnja 2024. godine, uređen je rad koji se obavlja korištenjem digitalnih radnih platformi, određuju se pojmovi i propisuju posebna prava i obveze koje nastaju između poslodavca i radnika.

Rad koji se obavlja korištenjem digitalne radne platforme je, u smislu Zakona o radu, naplatni rad koji na temelju ugovornog odnosa fizička osoba obavlja za digitalnu radnu platformu ili za agregatora, korištenjem digitalne tehnologije, odnosno na daljinu, pomoću elektroničkog sredstva (internetska stranica, mobilna aplikacija i sl.) ili izravno na određenoj lokaciji između sudionika određenog posla.

Digitalnom radnom platformom smatra se fizička ili pravna osoba koja pruža usluge koje se na zahtjev primatelja usluge pružaju korištenjem digitalne tehnologije, a u okviru organizacije rada u kojem fizičke osobe posao obavljaju na daljinu pomoću elektroničkog sredstva (internetska stranica, mobilna aplikacija i sl.) ili izravno na određenoj lokaciji. Agregator je fizička ili pravna osoba koja obavlja djelatnost zastupanja ili posredovanja za jednu ili više digitalnih radnih platformi.

Radnikom koji obavlja rad korištenjem digitalne radne platforme smatra se fizička osoba koja na temelju ugovornog odnosa obavlja poslove za digitalnu radnu platformu ili za agregatora. Radi izvješćivanja o ostvarenim primici-

ma po osnovi rada putem digitalnih radnih platformi te osiguranja podataka o transparentnosti rada fizičke osobe, u Prilogu 1. Obrasca JOPPD dodana je **nova oznaka14**.

Podnositelji izvješća	
Oznaka	Opis
14	**Poslodavac digitalna radna platforma**

Jednako tako, i u Obrascu JOPPD u Prilogu 3., oznaka vrste primitaka, dodana je **nova oznaka 4057** za oporezive primitke od kojih se utvrđuje drugi dohodak po osnovi rada putem digitalnih radnih platformi

PRIMICI OD KOJIH SE UTVRĐUJE DRUGI DOHODAK	
4001- 4099	Primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak
4057	**Primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak po osnovi rada putem digitalnih radnih platformi**

Posebno se napominje da je čl. 221.n Zakona o radu propisano da je digitalna radna platforma ili agregator dužan izvršiti provjeru od nadležnog tijela koje putem sustava ePorezna vodi službenu evidenciju o svim isplatiteljima i o isplaćenim primicima, radi pribavljanja dokaza o stanju isplaćenih primitaka od kojih se utvrđuje drugi dohodak koji je fizička osoba kojoj dodjeljuje posao ostvarila radom putem digitalnih radnih platformi.

Ako je digitalnoj radnoj platformi ili agregatoru omogućeno da na temelju izvršene provjere utvrdi da je primitak za obavljeni rad fizičke osobe **u pojedinom kvartalu kalendarske godine veći od limitirane visine od 60 % brutoiznosa tri mjesečne minimalne plaće** utvrđenog posebnim propisom, fizička osoba kod tog poslodavca, nakon izvršene provjere, može posao obavljati **samo na temelju sklopljenog ugovora o radu.** U tom slučaju fizička osoba kod tog poslodavca više ne može obavljati poslove prema sklopljenom ugovoru o djelu.

2.9. Umanjenje mjesečne osnovice za obračun doprinosa za MO I STUP

Prema čl. 21.a. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08.- 114/23.) propisano je da se mjesečna osnovica za obračun doprinosa za MO I. stupa za osiguranika čiji je ukupan iznos mjesečnih bruto plaća do 700,00 €, uključujući i iznos od 700,00 €, umanjuje za 300,00 €. Ako je ukupna mjesečna bruto plaća niža od 300,00 €, umanjenje mjesečne osnovice može se koristiti do iznosa obračunane bruto plaće.

Međutim, ako je osiguraniku ukupan iznos mjesečnih bruto plaća od 700,01 € do 1.300,00 €, tada se mjesečna osnovica za obračun doprinosa za MO I stupa umanjuje za iznos dobiven izračunom: 0,5x(1300,00 – ukupan iznos bruto plaća za određeni mjesec).

Bruto plaćom smatra se plaća sa rad obavljen u jednom mjesecu, zajedno sa svim dodacima na koje radnik ima pravo, neovisno o broju odrađenih radnih sati u tom mjesecu (prekovremeni sati, plaća u naravi ako su dio plaće u mjesecu) prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu), kao i naknada plaće za razdoblja opravdanog izostanka s posla, koju na svoj teret isplaćuje poslodavac i koja se prema poreznim propisima smatra plaćom.

Tablica 5. Propisano umanjenje osnovice za obračuna doprinosa za MO I. stup

IZNOS MJESEČNE BRUTO PLAĆE	IZNOS UMANJENJA OSNOVICE ZA OBRAČUN DOPRINOSA ZA MO I. STUP
Do 700,00 €	300,00 €
Od 700,01 do 1.300,00 €	0,5 x (1.300,00 – ukupan iznos bruto plaće za određeni mjesec

Prema tome, umanjenje osnovice za obračun doprinosa za MO I. stup u fiksnom iznosu od 300,00 € može se primijeniti ako je ukupan iznos mjesečnih bruto plaća radnika do 700,00 € (uključujući i iznos od 700,00 €).

Jednako tako, propisano umanjenje izračunato primjenom navedene formule,je primjenjivo na iznos od 700,01 do 1.300,00 € ukupne bruto plaće za određeni mjesec Međutim, ako bruto plaća prelazi iznos od 1.300,00 € te primjerice iznosi 1.300,01 €, tada se umanjenje za obračun doprinosa ne primjenjuje.

Umanjenje osnovice za obračun doprinosa poslodavci koriste pri obračunu plaće za svoje radnike, bez obzira na broj dana provedenih u osiguranju određenog mjeseca te bez obzira na to radi li se o radu u punom odnosno nepunom radnom vremenu.

Posebno se napominje da se za utvrđivanje prava osiguranika iz mirovinskog osiguranja, koristi osnovica bez propisanih umanjenja. To znači da umanjenje osnovice za obračun i plaćanje doprinosa **neće utjecati na smanjenje prava osiguranika iz mirovinskog osiguranja** nakon njegova odlaska u mirovinu.

Međutim, umanjenje osnovice ne može se primijeniti na:

- ❑ doprinos za MO za individualnu kapitaliziranu štednju iz bruto plaće - po stopi od 5%
- ❑ doprinos za obvezno ZO koji se obračunava kao doprinos na plaću – po stopi od 16,5%
- ❑ dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje koji se plaća za osiguranike s pravom na staž osiguranja s povećanim trajanjem
- ❑ na isplatu poduzetničke plaće.

Nadalje, odredbama čl. 21.a. st. 4. i 5. Zakona o doprinosima, propisano je da ako se plaća za određeni mjesec isplaćuje u više navrata, umanjenje se primjenjuje pri prvoj isplati. Ali ako je umanjenje veće od iznosa mjesečne osnovice pri prvoj isplati, preostali dio umanjenja koristi se pri sljedećim isplatama za određeni mjesec.

U slučaju kada osiguranik radi kod dva ili više poslodavaca, poslodavac pri obračunu koristi umanjenje mjesečne osnovice razmjerno udjelu pojedine bruto plaće po poslodavcu u odnosu na ukupan iznos bruto plaća kod svih poslodavaca na temelju:

1. izjave radnika o broju poslodavaca i iznosu bruto plaće kod svakog poslodavca u tom mjesecu ili
2. prema podacima Porezne uprave o ukupnom pravu na umanjenje prema podacima za prethodni mjesec, ako radnik ne dostavi izjavu.

U slučaju kada nema promjene poslodavca u toku mjeseca, svaki poslodavac može primijeniti umanjenje za radnika uvidom u sustav ePorezna, u kojem PU iskazuje iznos umanjenja utvrđen na temelju zaprimljenih podataka o isplaćenim plaćama radnika prema Obrascu JOPPD u prethodnom mjesecu.

Nadalje, ako se za osiguranika tijekom mjeseca uspostavi novo osiguranje po osnovi radnog odnosa, radi korištenja umanjenja za obračun doprinosa za MO I. stupa, osiguranik mora dostaviti izjavu svim poslodavcima. Dostavljena izjava osiguranika treba sadržavati samo iznos bruto plaće koju isti ostvaruje kod drugih poslodavaca.

Međutim, **radnik se može unaprijed svim poslodavcima izjasniti da im neće dostavljati izjave** o visini bruto plaće, u kojem slučaju svi poslodavci primjenjuju umanjenje mjesečne osnovice na temelju podataka Porezne uprave. Izjavu o broju poslodavaca i iznosu bruto plaće kod svakog poslodavca u tom mjesecu osiguranik je dužan dostaviti svim poslodavcima prije isplate plaće koja se prva isplaćuje u tom mjesecu.

Ako poslodavci primjenjuju umanjenje mjesečne osnovice na temelju podataka Porezne uprave, takav uvid u podatke Porezne uprave mora se koristiti barem za dva uzastopna mjeseca obračuna. Uvid u podatke o iznosu umanjenja mjesečne osnovice Porezna uprava će osigurati s drugim radnim danom u mjesecu.

Prema čl. 16.b st. 6. izmijenjenih odredbi Pravilnika o doprinosima (Nar. nov., br. 143/23.), ako poslodavci za osiguranika koji radi kod više poslodavaca umanjuju mjesečnu osnovicu prema podacima Porezne uprave, iznos umanjenja mjesečne osnovice smatra se **konačnim** bez obzira na ukupan iznos bruto plaća koje se isplaćuju u tekućem mjesecu.

2.9.1. Nove oznake načina umanjenja mjesečne osnovice u Obrascu JOPPD

Prema čl. 23. točka 13. Pravilnika, u Obrascu JOPPD se pod oznakom 7.2. iskazuju **nove oznake načina umanjenja mjesečne osnovice za obračun doprinosa za MO na temelju generacijske solidarnosti,** i to:

0 – ako stjecatelj nema pravo na umanjenje

1 – ako stjecatelj ima jednog poslodavca

2 – ako se za stjecatelja koriste podaci Porezne uprave o iznosu umanjenja mjesečne osnovice

3 – ako stjecatelj ima više poslodavaca i dostavlja izjavu o iznosima mjesečnih bruto plaća.

Posebno se napominje da je PU na svojim mrežnim stranicama izdala Brošuru s primjerima o primjeni odredbi Zakona o doprinosima i Pravilnika o doprinosima, i to za slijedeće slučajeve:

- umanjenje mjesečne osnovice u fiksnom iznosu i primjenom linearnog modela
- umanjenje mjesečne osnovice temeljem uvida u podatke Porezne uprave
- umanjenje mjesečne osnovice prema izjavi radnika.

Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak građana za 2023. godinu

Mirjana Mahović Komljenović *

Ako su građani tijekom 2023. godine ostvarili dohotke koji se prema odredbama Zakona o porezu na dohodak smatraju godišnjim, Porezna uprava po službenoj dužnosti provodi poseban postupak obračuna godišnjeg poreza na dohodak i prireza. Poseban postupak provodi se prema službenim podacima iz Obrasca JOPPD te podacima koji su upisani na poreznoj kartici - Obrascu PK.

Međutim, ako građani na koje se primjenjuje poseban postupak oporezivanja žele iskoristiti svoje pravo na uvećanje osobnog odbitka te priznavanje poreznih olakšica temeljem dostave podataka kojima Porezna uprava ne raspolaže, mogu podnijeti Obrazac ZPP-DOH te priložiti vjerodostojne isprave. Radi prijestupne godine, rok za podnošenje Obrasca ZPP-DOH je ***do 29. veljače 2024.*** *za 2023. godinu, koji se po prvi puta sastavlja i podnosi u eurima. Osim u papirnatom obliku, Obrazac ZPP-DOH građani mogu podnijeti nadležnoj ispostavi Porezne uprave koristeći elektroničku uslugu ePorezna, za što je dovoljno posjedovati token Internet bankarstva ili bilo koju vjerodajnicu sustava NIAS minimalne razine 3, što uključuje i korištenje eOsobne iskaznice ili putem mobilne aplikacije mPorezna ako su građani korisnici Android uređaja.*

1. Uvod

Obveza podnošenja godišnje porezne prijave te primjena posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2023. godinu propisana je odredbama Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. -114/23., dalje Zakon) te Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. -143/23. dalje Pravilnik), a ovisi o tome jesu li fizičke osobe u 2023. godini ostvarile godišnji dohodak ili konačni dohodak.

Porezni obveznici su dužni podnijeti godišnju poreznu prijavu ako su tijekom 2023. godine ostvarili određenu vrstu godišnjeg dohotka, te istu mogu podnijeti na propisanom **Obrascu DOH** nadležnoj ispostavi Porezne uprave (dalje PU) odmah nakon isteka kalendarske godine, a najkasnije do kraja veljače 2024. za 2023. godinu. Do navedenog roka, odnosno najkasnije do 29.veljače 2024. godine, poreznu prijavu, ali na **Obrascu ZPP-DOH**, mogu podnijeti i **građani** na koje se primjenjuje poseban postupak oporezivanja ako žele iskoristiti neko pravo propisano Zakonom za koje PU ne raspolaže podacima. Obrazac ZPP-DOH se može ponijeti u papirnatom obliku ili korištenjem elektroničkih usluga Porezne uprave - ePorezna, prijavom putem sustava NIAS (Nacionalni identifikacijski i autentifikacijski sustav), vjerodajnicom sigurnosne razine 3 (primjerice mToken, Fina Soft certifikat) ili vjerodajnicom sigurnosne razine 4 (primjerice eOI-elektronička osobna iskaznica). Ako su građani korisnici Android uređaja, Obrazac ZPP-DOH može se podnijeti putem mobilne aplikacije mPorezna.

2. Prava koja građani mogu ostvariti podnošenjem Obrasca ZPP-DOH

Prema odredbama Zakona, građani na koje se primjenjuje poseban postupak mogu podnošenjem Obrasca ZPP-DOH ostvariti pravo na:

- dio osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i/ili djecu,
- dio osobnog odbitka za utvrđenu vlastitu invalidnost ili invalidnost uzdržavanih članova uže obitelji ili djece,
- umanjenje poreza na dohodak od nesamostalnog rada po osnovi prebivališta i boravka na potpomognutom području I. skupine i području Grada Vukovara, a za koje podaci nisu upisani na poreznoj kartici obrascu PK, te
- dio osobnog odbitka za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu ili dana darovanja.

3. Podjela dohotka na godišnji dohodak i konačni dohodak

Prema čl. 12. st. 2. Zakona, dohodak kojeg ostvaruju fizičke dijeli se na godišnji dohodak i konačni dohodak.

Godišnji dohodak ima izvor u primicima od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti i drugim primicima koji se ne smatraju konačnim dohotkom. U tijeku poreznog razdoblja plaća se predujam poreza na dohodak, te se istekom godine utvrđuje godišnji dohodak podnošenjem godišnje porezne prijave na Obrascu DOH ili primjenom posebnog postupka kojeg PU provodi po službenoj duž-

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, Ministarstvo financija-Porezna uprava, Zagreb

nosti prema podacima s kojima raspolaže. Godišnji porez na dohodak i prirez porezu na dohodak za 2023. godinu plaća se po poreznim stopama od 20 % i 30 %, ovisno od visine porezne osnovice, te umanjuje za osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka.

Konačni dohodak ima izvor u primicima od imovine i imovinskih prava, kapitala, dohotka koji se utvrđuje u paušalnom iznosu i te drugog dohotka koji se smatra konačnim (drugi dohodak po osnovi povrata doprinosa iznad najviše osnovice, drugi dohodak po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena te drugi dohodak po osnovi privremenih ili povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi). Tijekom 2023. godine na ostvareni konačni dohodak, ovisno o izvoru, plaćao se porez po poreznim stopama od 10 %, 20 % i 30 %.

Međutim, po osnovi ostvarenog konačnog dohotka, porezni obveznici nemaju mogućnost korištenja osobnog odbitka niti podnošenja godišnje porezne prijave, pri čemu ni PU ne može po službenoj dužnosti provoditi poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak. Stoga se za razliku od godišnjeg dohotka, kod konačnog dohotka porez na dohodak koji je plaćen u tijeku godine smatra konačno utvrđenom poreznom obvezom, radi čega ne mogu nastati razlike poreza na dohodak za uplatu ili za povrat na godišnjoj razini.

No, prema vlastitom zahtjevu porezni se obveznici mogu odlučiti da umjesto konačnog dohotka, utvrđuju dohodak na način propisan za samostalnu djelatnost i vode poslovne knjige, a imaju i mogućnost promijeniti način oporezivanja te izabrati plaćanje poreza na dobit umjesto poreza na dohodak. Zahtjev za promjenom načina oporezivanja dohotka podnosi se na početku ostvarivanja dohotka ili do kraja tekuće za iduću godinu.

4. Provođenje posebnog postupka za 2023. godinu

Prema čl. 51. st. 2. Zakona, godišnjim dohotkom na koji se primjenjuje poseban postupak smatra se ukupan dohodak od nesamostalnog rada i drugi dohodak koji se ne smatra konačnim, a koji je ostvaren u poreznom razdoblju. To znači da PU po službenoj dužnosti provodi poseban postupak za sve one porezne obveznike – građane koji ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada (plaću i mirovinu) i drugi dohodak (naknade po osnovi ugovora o djelu, autorskom honoraru i sl), za koje se uplaćeni porez na dohodak i prirez tijekom godine ne smatra konačnim.

Poseban postupak provodi se na način da se zbroje ukupno ostvareni primici po osnovi dohotka od nesamostalnog rada i drugog dohotka koji se ne smatra konačnim, a isti se umanjuju za ukupne godišnje osobne odbitke na koje porezni obveznik ima pravo te utvrđuje godišnja porezna osnovica.

Godišnji porez na dohodak za 2023. godinu plaća se po **stopi od 20% na poreznu osnovicu do visine 47.780,28 €** te po stopi od **30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 47.780,28 €.**

Porezne stope	Godišnja porezna osnovica
20%	do 47.780,28 €
30%	iznad 47.780,28 €

Još samo za 2023. godinu utvrđeni iznos godišnjeg poreza služi kao osnovica za obračun prireza. To vrijedi za građane koji imaju prebivalište u gradovima ili općinama koji su temeljem posebnog zakona uveli obvezu plaćanja prireza.

Prema čl. 46. Zakona, utvrđeni godišnji porez na dohodak umanjuje se za:

- 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na mirovinu, ili
- 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na ostali dohodak od nesamostalnog rada ako porezni obveznik ima prebivalište i boravi na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i/ili na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Ovisno o iznosu primitka koji je ostvaren po osnovi plaće i drugog dohotka, uplaćenog poreza na dohodak tijekom godine, te iskorištenih osobnih odbitka, PU će privremenim poreznim rješenjem utvrditi poreznom obvezniku razliku za uplatu ili povrat poreza i prireza po godišnjem obračunu.

4.1. Porezni obveznici na koje se primjenjuje poseban postupak

Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak primjenjuje se na:

- Porezne obveznike koji su ostvarili dohodak od nesamostalnog rada (plaću ili mirovinu) **kod dva ili više poslodavaca istodobno** u tijeku istog mjeseca poreznog razdoblja (što znači da su u jednom mjesecu primili plaću ili mirovinu od dva različita poslodavca)
- Porezne obveznike čiji su **uzdržavani članovi** uže obitelji i djeca tijekom 2023. godine ostvarili oporezive i neoporezive **primitke iznad 3.185,40 €**, a uzdržavatelj je koristio osobni odbitak za uzdržavanog člana u tijeku poreznog razdoblja, čime mu se smanjivala osnovica za oporezivanje,
- Uzdržavane članove kod kojih se temeljem ukupno ostvarenog dohotka u poreznom razdoblju godišnjim obračunom ostvaruje razlika poreza za povrat.

Poseban postupak ne primjenjuje se na:

1. porezne obveznike koji obvezno podnose godišnju poreznu prijavu:
   - ako su u poreznom razdoblju ostvarili dohodak od samostalne djelatnosti i djelatnosti po osnovi kojih se dohodak utvrđuje i oporezuje kao dohodak od samostalne djelatnosti,
   - ako je PU zatražila da naknadno plate porez,
   - rezidente za dohodak od nesamostalnog rada koji je ostvaren kao član posade broda u međunarodnoj plovidbi,

2. porezne obveznike koji su u poreznom razdoblju ostvarili samo dohodak (za koji ne podnose godišnju poreznu prijavu) od imovine i imovinskih prava, kapitala, drugi dohodak po osnovi povrata doprinosa, drugi dohodak po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena, drugi dohodak po osnovi privremenih odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi, dohodak koji se u poreznom razdoblju oporezuje u paušalnom iznosu;
3. porezne obveznike za koje PU ne raspolaže podacima o njihovu ostvarenom dohotku u poreznom razdoblju, odnosno porezne obveznike koji su u poreznom razdoblju ostvarili oporezivi dohodak o kojem poslodavac, isplatitelj primitka ili sam porezni obveznik, ako mu je propisana obveza izvješćivanja, nije izvijestio PU u propisanom roku i na propisanom izvješću.

5. Podnošenje obrasca ZPP-DOH građana za 2023. godinu

Već je naglašeno da porezni obveznici koji su tijekom 2023. godine ostvarili godišnje dohotke na koje se primjenjuje poseban postupak, a žele iskoristiti prava koja su propisana Zakonom a za koja PU ne raspolaže podacima, mogu nadležnoj ispostavi PU, prema svom prebivalištu ili uobičajenom boravištu, podnijeti Obrazac ZPP-DOH. Iznimno, nerezidenti koji u RH nemaju prebivalište odnosno uobičajeno boravište, Obrazac ZPP-DOH podnose ispostavi koja je nadležna prema sjedištu isplatitelja primitaka.

Prema čl. 65. st.1. Pravilnika, porezni obveznici za koje PU ne raspolaže podacima bitnim za utvrđivanje prava na umanjenje dohotka, jer na poreznoj kartici nemaju upisane podatke o:

- svim uzdržavanim članovima uže obitelji i/ili djeci, (primjerice dijete je rođeno 20. svibnja 2023. godine a upisano je na poreznoj kartici Obrascu PK 15. lipnja 2023. godine, u kojem slučaju porezni obveznik ima pravo na uvećanje osobnog odbitka i za mjesec svibanj 2023. godine),
- stupnju i vrsti utvrđene invalidnosti,
- prebivalištu na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u potpomognuta područja I. skupne prema posebnom propisu i području Grada Vukovara, kao i
- uvećanju osobnog odbitka za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu, te
- danim darovanjima,

mogu podnijeti Obrazac ZPP-DOH, radi umanjenja dohotka u posebnom postupku.

Navedeni porezni obveznici, uz **Obrazac ZPP-DOH** za priznavanjem prava u posebnom postupku, trebaju priložiti i **vjerodostojne isprave kojima se dokazuje korištenje olakšica**.

Osim navedenog, Obrazac ZPP-DOH podnose i:

- porezni obveznici koji, prema čl. 17. st.5. Zakona, žele dio osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i/ili djecu preraspodijeliti,
- nasljednici koji podnose godišnju poreznu prijavu u ime umrle osobe,
- porezni obveznici koji su ostvarili dohodak u inozemstvu, a za koji je porez plaćen u inozemstvu, a propustili su za 2023. godinu predati Obrazac INO-DOH do 31. siječnja 2024. godine. U tom slučaju porezni obveznik je dužan dostaviti potvrdu inozemnog poreznog tijela ili za to ovlaštene osobe o uplaćenom porezu u inozemstvu, te potvrdu dostaviti najkasnije do 30. studenog tekuće godine za prethodnu godinu.

Prema podacima koje su građani naveli u Obrascu ZPP-DOH te prema priloženim vjerodostojnim ispravama, PU primjenjuje poseban postupak u kojem se utvrđuje godišnji obračun poreza na dohodak i prireza za 2023. godinu, te donosi privremeno porezno rješenje do 30. lipnja 2024. godine.

Ako smatra da su podaci iz privremenog poreznog rješenja nepotpuni ili netočni, protiv dostavljenog privremenog poreznog rješenja porezni obveznik može podnijeti prigovor najkasnije do 31. srpnja 2024. godine za 2023. godinu.

Međutim, porezni obveznici koji privremeno porezno rješenje zaprime nakon 30. lipnja, mogu iznimno prigovor podnijeti najkasnije 30 dana od dana primitka privremenog poreznog rješenja. Izjavljeni prigovor odgađa izvršenje privremenog poreznog rješenja do donošenja rješenja po prigovoru, pri čemu o prigovoru odlučuje prvostupanjsko porezno tijelo u roku od 30 dana od dana zaprimanja prigovora.

Ako porezni obveznici ne podnesu prigovor na rješenje u predviđenom roku, obveza utvrđena privremenim poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom. U tom slučaju PU će temeljem dostavljenih privremenih poreznih rješenja izvršiti zaduženje poreznih obveznika za utvrđenu razliku poreza za uplatu ili izvršiti povrat ako porezni obveznik nema dugova po osnovi drugih zaduženja na knjigovodstvenim karticama.

6. Osnovni osobni odbitak i uzdržavani članovi uže obitelji

Osnovni osobni odbitak predstavlja neoporezivi dio dohotka, odnosno dio dohotka koji se izuzima od oporezivanja, a jednak je za sve porezne obveznike - građane, obrtnike, umirovljenike ili obveznike koji imaju prebivalište na potpomognutim područjima I. skupine i na području Grada Vukovara.

Prema čl. 14. Zakona, osnovni osobni odbitak utvrđen je u iznosu od 530,90 € mjesečno, a izračunava se množenjem koeficijenta 1,6 na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 331,81 € (1,6 x 331,81 = 530,90). **Za 2023. godinu porezni obveznici ostvaruju pravo na osnovni osobni odbitak u iznosu od 6.370,80 €** (12 mj x 530,90).

Osnovni osobni odbitak uvijek se priznaje za 12 mjeseci u godini, a isti se uvećava za uzdržavane članove uže obitelji, djecu i invalidnost ako postoji, i to primjenom propisanih koeficijenata na osnovicu osobnog odbitka od 331,81 €.

Prema čl. 14. st. 5., 6. i 7. Zakona, **uzdržavanim članovima uže obitelji** smatraju se:

Djeca	- koju roditelji, maćehe odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju, kao i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.
Uzdržavani članovi uže obitelji	- bračni drug (s kojim su prema čl. 15. OPZ-a izjednačeni izvanbračni drug, životni partner i neformalni životni partner), - roditelji poreznog obveznika, - maćehe odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, - djeca nakon prvog zaposlenja, - punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu.
Osobama s invaliditetom	- fizičke osobe – porezni obveznik i/ili uzdržavani članovi njegove uže obitelji i uzdržavana djeca kojima je rješenjem donesenim prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju te prema drugim posebnim propisima utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje.

Prvim zapošljavanjem smatra se rad u radnom odnosu na određeno ili neodređeno vrijeme prema posebnim propisima. Ako radni odnos prestane, dijete se i dalje smatra uzdržavanim članom uže obitelji za kojeg porezni obveznik ima pravo na osobni odbitak. Porezni obveznik može koristiti dio osobnog odbitka za dijete ako je dijete nakon prestanka radnog odnosa nastavilo školovanje ili ako je dijete u tijeku redovnog školovanja u poreznom razdoblju obavljalo sezonske poslove, ali pod uvjetom da nije ostvarilo oporezive ili neoporezive primitke veće od propisanog praga za uzdržavane osobe.

6.1. Prag za uzdržavanu djecu i ostale članove uže obitelji

Prema čl 14. Zakona, uzdržavanim članovima uže obitelji i uzdržavanom djecom smatraju se fizičke osobe čiji oporezivi primici, primici na koje se ne plaća porez (primjerice - primici studenata, naknada za nezaposlene i dr.) i drugi primici koji se ne smatraju dohotkom, ne prelaze šesterostruki iznos osnovnog osobnog odbitka, što na godišnjoj razini za 2023. godinu iznosi **3.185,40 €** (530,90 € x 6).[1]

Međutim, ako u tijeku poreznog razdoblja uzdržavani član za kojeg porezni obveznik u istom poreznom razdoblju koristio dio osobnog odbitka prema čl. 14. st. 4. Zakona, ostvari prethodno navedene primitke u iznosu većem od 3.185,40 € godišnje, porezni obveznik koji je po toj osnovi koristio osobni odbitak obvezan je podnijeti godišnju poreznu prijavu ili će se za njega izvršiti poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak.

Iznimno, pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu, **u iznos od 3.185,40 € ne uzimaju se u obzir primici**, prikazani u Tablici 1.

[1] S primjenom od 1. siječnja 2024. godine a prema izmjenama čl. 14. Zakona, uzdržavanim članovima smatraju se osobe čiji oporezivi primici, primici na koje se ne plaća porez i drugi primici koji se ne smatraju dohotkom, ne prelaze iznos od 3.360,00 € na godišnjoj razini.

Tablica 1. Primici koji ne ulaze u prag od 3.185,40 €

Red. br.	Naziv primitka (čl. 17. Zakona)
1.	- primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora
2.	- doplatak za djecu
3.	- novčane potpore utvrđene u svoti koja je zakonom kojim se uređuju rodiljne i roditeljske potpore propisan kao svota ispod kojeg se ne može isplatiti novčana potpora
4.	- potpore za novorođenče, odnosno primitak za opremu novorođenog djeteta
5.	- obiteljske mirovine djece nakon smrti roditelja
6.	- primici koji po svojoj prirodi predstavljaju samo uzdržavanje od roditelja ili članova uže obitelji
7.	- darovanja od pravnih i fizičkih osoba za zdravstvene potrebe do visine stvarno nastalih izdataka za tu namjenu, prema članku 8. stavku 1. točki 4. Zakona
8.	- naknada troškova prijevoza na posao i s posla mjesnim i međumjesnim javnim prijevozom i naknada troškova službenog putovanja do propisanih iznosa na koje se sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak ne plaća porez na dohodak.
9.	- odštete od osiguranja isplaćene zbog teške ozljede i priznate invalidnosti
10.	- **stipendije,** nagrade za izvrsnost učenika i studenata isplaćene iz proračuna i bespovratna sredstva koja se isplaćuju iz proračuna, fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova i programa uređenih posebnim propisima i međunarodnim sporazumima, u svrhu obrazovanja i stručnog usavršavanja
11.	- potpore djetetu za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja, koje poslodavac isplaćuje djetetu umrlog radnika ili djetetu bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, uz uvjet da bivši radnik ne ostvaruje primitke iz članka 21. Zakona.
12.	- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja.
13.	- nacionalna naknada za starije osobe

Ako u 2023. godini uzdržavani član za kojeg je porezni obveznik u istom poreznom razdoblju koristio dio osobnog odbitka ostvari primitke veće od 3.185,40 €, tada treba uzdržavanog člana odjaviti sa svoje porezne kartice, kako bi temeljem podnesene godišnje porezne prijave ili u posebnom postupku bila utvrđena što manja razlika za uplatu poreza radi smanjenja faktora osobnog odbitka.

Međutim, u tom slučaju i uzdržavani član uže obitelji koji je ostvario oporezive primitke od kojih se utvrđuje dohodak može u posebnom postupku godišnjeg obračuna poreza na dohodak iskoristiti pravo na osnovni osobni odbitak za cijelo porezno razdoblje, te na taj način ostvariti povrat više plaćenog poreza.

Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak primjenjuje se na uzdržavatelje, kao i na uzdržavane članove, te će PU po službenoj dužnosti, primjenjujući poseban postupak, napraviti godišnji obračun porezne obveze za uplatu ili povrat poreza, a temeljem podataka s kojima raspolaže, osim ako porezni obveznici nisu obvezni po nekoj drugoj osnovi podnijeti godišnju poreznu prijavu na Obrascu DOH.

6.2. Uvećanje osobnog odbitka za dana darovanja u naravi i novcu te doprinosa za zdravstveno osiguranje

Prema čl.15. st.2. Zakona, porezni obveznici mogu uvećati osobni odbitak i za darovanja dana u tuzemstvu u naravi i u novcu doznačenim na račun za plaćanje, sukladno propisu kojim se uređuje platni promet, za točno određene svrhe kao što su: kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske i dr., a koja su dana udrugama i drugim osobama koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, i to **do visine 2% od ostvarenih ukupnih primitaka** za koje je **u tekućoj godini podnesena godišnja porezna prijava** i utvrđen godišnji porez na dohodak ili je proveden poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak.

Iznimno, osobni odbitak se uvećava za darovanja u visini većoj od 2%, ali pod uvjetom da su dana prema odlukama nadležnih ministarstava za financiranje posebnih programa i akcija, ali ne i za redovnu djelatnost primatelja dara.

Za uvećanje osobnog odbitka za dana darovanja, porezni obveznik je obvezan priložiti preslike naloga o doznaci u novcu i ugovore o danim darovanjima u drugim dobrima i uslugama.

Nadalje, poreznom se obvezniku osobni odbitak može povećati i za svotu plaćenog obveznog zdravstvenog osiguranja, ako porezni obveznik nije drukčije osiguran, i to do visine propisanog obveznog doprinosa za zdravstveno osiguranje.

Uvećanje osobnog odbitka za obvezno zdravstveno osiguranje u iznosu od 200,00 € i dana darovanja kulturnoj udruzi u iznosu od 150,00 € iskazuje se u Obrascu ZPP-DOH pod III.4.

III.4. Plaćeni doprinosi za obvezno zdravstveno osiguranje i dana darovanja

PLAĆENI DOPRINOSI ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE U TUZEMSTVU	200,00
DANA DAROVANJA	150,00
UKUPNO	350,00

7. Raspodjela osobnog odbitka za zajednički uzdržavanu djecu

Fizičke osobe koje ostvaruju dohodak, a zajednički uzdržavaju djecu i članove uže obitelji, mogu dio osobnog odbitka za 2023. godinu preraspodijeliti:

- u godišnjoj poreznoj prijavi na Obrascu DOH, ili
- u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg dohotka na Obrasca ZPP-DOH.

Prema čl. 17. st. 5. Zakona, ako više osoba uzdržava člana ili članove uže obitelji, osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji u načelu se dijeli na jednake dijelove, ali se može utvrditi i drugačija raspodjela. Za korištenje prava na raspodjelu osobnog odbitka, oba bračna druga moraju podnijeti Obrazac ZPP-DOH ili Obrazac DOH i priložiti izjavu o omjeru (postotku) raspodjele osobnog odbitka te ime i prezime i OIB osobe za koju se dijeli osobni odbitak.

Iznimno, a prema čl. 16. st. 2. Pravilnika, ako se osobe ne mogu dogovoriti o raspodjeli dijela osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i uzdržavanu djecu, a jedan od uzdržavatelja traži preraspodjelu osobnog odbitka, tada se osobni odbitak dijeli na jednake dijelove, tako da se svakom poreznom obvezniku priznaje jednaki dio osobnog odbitka.

U ZPP-DOH obrascu, raspodjela osobnog odbitka za djecu između roditelja iskazuje se pod oznakom: III.3. Osobni odbitak dijeli se s osobom. Pod navedenom oznakom upisuju se i podaci o uzdržavanim članovima uže obitelji te njihove invalidnosti/tjelesna oštećenja ako postoje.

Primjer 1. Raspodjela osobnog odbitka između roditelja

Tijekom 2023. godine majka Melita Car (OIB:55555555556) je pri obračunu plaće koristila olakšicu za dvoje djece (D1 OIB:11111111112, koeficijent 0,7 i D2 OIB:22222222223, koeficijent 1,0), koja su bila upisana na njenoj poreznoj kartici. Međutim, na kraju godine dogovorila se sa suprugom Markom Car (OIB:77777777778) da će oboje koristiti pola (50%) osobnog odbitka za prvo dijete i drugo dijete.

Radi raspodjele osobnog odbitka za djecu, oba roditelja (i otac i majka) dužni su podnijeti Obrazac ZPP-DOH, u kojem se iskazuje raspodjela osobnog odbitka za dvoje djece. Radi smanjenog osobnog odbitka za oba djeteta, majka će po godišnjem obračunu imati obvezu uplate poreza i prireza, dok će suprug radi povećanja osobnog odbitka ostvariti povrat poreza. U raspodjeli osobnog odbitka između roditelja ostvarit će se „ušteda poreza“ u razlici za uplatu ako je iznos poreza za uplatu kod majke manji od iznosa povrata poreza kojeg će ostvariti suprug.

Obrazac ZPP (isječak) – za majku:

III.3. Uzdržavanih članova uže obitelji i/ili djece i njihove invalidnosti/tjelesnog oštećenja

R. br.	IME I PREZIME/ SRODSTVO	OIB	POTPOMOGNUTA PODRUČJA I GRAD VUKOVAR (P1 ILI P2)	INVALID* (I ili I)	RAZDOBLJE KORIŠTENJA OD/DO	OSOBNI ODBITAK DIJELI SE S OSOBOM	
						OIB	POSTOTAK OSOBNOG ODBITKA
1.	Klara Car D1	11111111112			1.1.-31.12.23.	77777777778	50%
2.	Petar Car D2	22222222223			1.1.-31.12.23.	77777777778	50%

Obrazac ZPP (isječak) – za oca:

III.3. Uzdržavanih članova uže obitelji i/ili djece i njihove invalidnosti/tjelesnog oštećenja

R. br.	IME I PREZIME/ SRODSTVO	OIB	POTPOMOGNUTA PODRUČJA I GRAD VUKOVAR (P1 ILI P2)	INVALID (I ili I*)	RAZDOBLJE KORIŠTENJA OD/DO	OSOBNI ODBITAK DIJELI SE S OSOBOM	
						OIB	POSTOTAK OSOBNOG ODBITKA
1.	Klara Car D1	11111111112			1.1.-31.12.23.	55555555556	50%
2.	Petar Car D2	22222222223			1.1.-31.12.23.	55555555556	50%

7.1. Uračunavanje poreza plaćenog u inozemstvu

Porezni obveznici koji žele da im se porez plaćen u inozemstvu u posebnom postupku uračuna u tuzemni porez na dohodak, upisuju izvor dohotka i državu izvora; iznos dohotka i iznos uplaćenog poreza u inozemstvu u stranoj valuti i eurima i centima, što se u Obrascu ZPP-DOH upisuje pod oznakom V.1.

Uz Obrazac ZPP-DOH potrebno je priložiti dokaz o ostvarenom dohotku i plaćenom porezu u inozemstvu i isprave iz kojih je vidljiv datum (potvrde inozemnog poreznog tijela o uplaćenom porezu u inozemstvu ili potvrde za to ovlaštene osobe o uplaćenom porezu u inozemstvu)

8. Propisana umanjenja godišnjeg poreza na dohodak

Prema čl. 46. st. 1. i 2. Zakona, utvrđeni iznos godišnjeg poreza na dohodak koji se utvrđuje prema propisnoj poreznoj osnovici, umanjuje se:

- za 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na mirovinu ili za 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na ostali dohodak od nesamostalnog rada ako porezni obveznik ima prebivalište i boravi na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i/ili na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara, te za **olakšice za mlade osobe po osnovi godina života**[2]:
- za 100% razmjernog dijela porezne obveze fizičkim osobama do 25 godina života koje ostvare dohodak od nesamostalnog rada (plaću), obračunane na dio porezne osnovice na koju se plaća godišnji porez po stopi od 20% (do 47.780,28 €), a koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada (plaću), te
- za 50% razmjernog dijela porezne obveze fizičkim osobama od 26 do 30 godina života koje ostvare dohodak od nesamostalnog rada (plaću) obračunane na dio porezne osnovice na koju se plaća godišnji porez po stopi od 20% (do 47.780,28 €), a koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada (plaću).

Od utvrđenog i umanjenog godišnjeg poreza na dohodak odbijaju se iznosi plaćenog predujma poreza koji su plaćeni u tijeku poreznog razdoblja po svim iskazanim dohocima, te se utvrđuje razlika za uplatu ili povrat poreza. Porez na dohodak po godišnjoj poreznoj prijavi za 2023. godinu plaća se u roku od 15 dana od isteka roka za podnošenje prigovora, što znači do 15.8.2024. godine, sukladno čl. 54. st. 9. Zakona.

Ako je porezni obveznik tijekom poreznog razdoblja uplatio veći predujam od poreza na dohodak utvrđenog rješenjem, više plaćeni porez vraća se poreznom obvezniku. Međutim, prema čl. 127. st. 6. OPZ-a, PU neće izvršiti povrat preplaćenog poreza ako je utvrdila da porezni obveznik ima dospjelih, a neplaćenih poreza na knjigovodstvenim karticama koje analitički prati.

8.1. Porezna olakšica za mlade osobe

U godišnjem obračunu poreza na dohodak za 2023. godinu, mlade osobe do 30. godina života ostvaruju pravo na povrat poreza uplaćenog tijekom poreznog razdoblja. Propisana olakšica za mlade osobe može se primijeniti samo na ostvarene primitke od nesamostalnog rada odnosno plaće prema čl. 21. st. 1. t. 1. Zakona, a koju poslodavac u naravi ili novcu isplaćuje radniku s kojim je sklopio ugovor o radu prema propisima koji uređuju radni odnos. Međutim, olakšica se može iskoristiti samo do iznosa od 47.780,28 € porezne osnovice, dok se porezna olakšica ne može ostvariti ako porezna osnovica prelazi iznos od 47.780,28 €.

Prema čl. 58. st. 6. Pravilnika, pravo na umanjenje godišnjeg poreza na dohodak za 2023. godinu kao porezno razdoblje imaju fizičke osobe do 30 godina života kojima su godine rođenja utvrđene u Tablici *„Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjenje iz čl. 46. st. 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju“.* Umanjenje po osnovi godina života koristi se za cijelo razdoblje u kojem porezni obveznik navršava određenu godinu života.

Tablica 2. Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje ostvaruju umanjenje godišnjeg poreza na dohodak za 2023. godinu

POREZNO RAZDOBLJE	Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjenje iz članka 46. stavka 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju	
	OD 26 DO 30 GODINA – 50% UMANJENJE POREZA I PRIREZA	DO 25 GODINA – 100% UMANJENJE POREZA I PRIREZA
2023.	1993., 1994., 1995., 1996. i 1997.	1998., 1999., 2000. …

Mlada osoba do 30 godina života koja ima pravo na umanjenje godišnjeg poreza na dohodak, navedenu olakšicu može ostvariti na dva načina:

[2] Umanjenje obveze poreza na dohodak u godišnjem obračunu fizičkim osobama do 25 godina života te fizičkim osobama od 26 do 30 godina života, prvi puta se primjenjivalo u godišnjem obračunu poreza na dohodak za 2020. godinu.

- podnošenjem godišnje porezne prijave na Obrascu DOH, ako ima obvezu podnošenja godišnje porezne prijave. Podaci o olakšici se iskazuju u Obrascu DOH popunjavanjem podataka pod točkom 6., u stupcima 7 i 8 (što je prikazano na slici), ili
- primjenom posebnog postupka kojim se utvrđuje godišnji porez na dohodak.

6. PODACI O OLAKŠICAMA,OSLOBOĐENJIMA I POTICAJIMA	
OPIS	IZNOS (u eurima i centima)
7. UMANJENJE POREZA FIZIČKIM OSOBAMA DO 25. GODINA ŽIVOTA (čl. 46.st.2.Zakona)	
8. UMANJENJE POREZA FIZIČKIM OSOBAMA OD 26. DO 30 GODINA (čl. 46.st.2. Zakona)	

Međutim, poseban postupak neće se primijeniti na mladu osoba do 30. godine života koja je, primjerice, tijekom 2023. godine ostvarila dohodak od nesamostalnog rada i dohodak od najma za kojeg je utvrđivala dohodak prema poslovnim knjigama propisanim za samostalne djelatnost, jer ima obvezu podnošenja Obrasca DOH do kraja veljače 2024. godine, u kojem će iskazati oba ostvarena dohotka – od najma i nesamostalnog rada.

Ali ako mlada osoba nije obveznik podnošenja Obrasca DOH za 2023. godinu, pravo na olakšicu će ostvariti primjenom posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak.

9. Primjeri utvrđivanja godišnjeg obračuna Poreza na dohodak u posebnom postupku za 2023. godinu

Ako porezni obveznici na koje se primjenjuje poseban postupak (jer su tijekom 2023. godine ostvarili godišnje dohotke) žele iskoristiti određena prava za umanjenje ostvarenog dohotka, mogu do 29. veljače 2024. podnijeti Obrazac ZPP-DOH, te uz prijavu priložiti vjerodostojne isprave.

Primjer 2. Podnošenje Obrasca ZPP-DOH radi korištenja prava na vlastitu invalidnost

Porezna obveznica Melita Car s prebivalištem u Samoboru, uz dohodak od nesamostalnog rada ostvarila je tijekom 2023. godine i dohodak od imovine i imovinskih prava, na kojeg je tijekom godine plaćala predujam poreza na dohodak po stopi od 10% prema rješenju PU. Za 2023. godinu porezna obveznica ostvaruje pravo na osnovni osobni odbitak koji iznosi 6.3780,80 € (530,90 x12), te na osobni odbitak za prvo uzdržavano dijete (faktor 0,7), koje je upisano na njenoj poreznoj kartici - Obrascu PK.

Međutim, na temelju rješenja HZMO, poreznoj obveznici je od 10. listopada 2023. godine utvrđena vlastita invalidnost (faktor 0,4), a koju invalidnost nije upisala na svoju poreznu karticu u roku od 30 dana od dana nastanka promjene.

Radi korištenja prava na povećanje osobnog odbitka za vlastitu invalidnost (faktor 0,4), za tri mjeseca 2023. godine (od listopada do prosinca), porezna obveznica podnosi Obrazac ZPP-DOH do 29. veljače 2024. godine, uz kojeg prilaže rješenje HZMO o utvrđenoj invalidnosti kojim dokazuje korištenje navedenog prava. Na Obrascu ZPP-DOH pod oznakom III. 2. potrebno je zaokružiti oznaku I za utvrđenu vlastitu invalidnost.[3]

Temeljem podnesenog Obrasca ZPP- DOH, i primjenom posebnog postupka oporezivanja, PU će utvrditi godišnju obvezu poreza na dohodak za 2023. godinu te poreznoj obveznici izdati privremeno porezno rješenje, s razlikom za povrat poreza (kojeg ostvaruje po osnovi nesamostalnog rada), radi korištenja prava na povećani osobni odbitak za tri mjeseca u 2023. godini. Plaćeni porez tijekom godine na ostvareni dohodak od imovine i imovinskih prava prema rješenju PU smatra se konačnim porezom za koji se povrat poreza ne može ostvariti.

Više plaćeni porez na dohodak isplaćuje se na račun u banci koji je porezna obveznica navela u Obrascu ZPP-DOH, već pri dostavi privremenog poreznog rješenja, a najkasnije do 30. lipnja 2024. godine, uz pretpostavku da nema neplaćenih obveza po javnim davanjima čiju analitičku evidenciju vodi PU.

III.2. Vlastite invalidnosti/tjelesnog oštećenja

R. br.	RAZDOBLJE INVALIDNOSTI		HRVI DA/ NE	OZNAKA INVALIDNOSTI (zaokružiti)		POSTOTAK INVALIDNOSTI (ispunjava HRVI)
1.	od 10.10. 2023.	do 31.12. 2023.		(I)	I*	
2.	od	do		I	I*	

VI.1. Zahtjevu prilažem sljedeće vjerodostojne isprave

1.	Rješenje HZMO prema kojem je od 10.10.2023. godine utvrđena vlastita invalidnost od 30%.
2.	

Primjer 3. Umanjenje godišnjeg poreza za mladu osobu od 26 do 30 godina života koja je ostvarila dohodak od nesamostalnog rada i drugi dohodak (čl. 46. st. 2. Zakona)

Porezna obveznica od 26 do 30 godina života, s prebivalištem u Gradu Zagrebu, ostvarila je tijekom 2023. godine:

- dohodak od nesamostalnog rada u iznosu od 26.000,00 € po osnovi kojeg je plaćen predujam poreza i prireza porezu na dohodak u ukupnom iznosu od 5.156,41 €,
- drugi dohodak prema ugovoru o autorskom honoraru koji se ne smatra konačnim u iznosu od 6.000,00 € po osnovi kojeg je uplaćen porez i prirez u iznosu od 892,08 €.

Porezna obveznica ostvaruje pravo na osnovni osobni odbitak bez uvećanja za uzdržavane članove, koji je za 2023. godinu utvrđen u iznosu od 6.370,80 € (12 x 530,90).

[3] Oznaka I* za primjenu koeficijenata osobnog odbitka 1,5 osnovnoga osobnog odbitka koristi se ako je osoba kojoj je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koja radi invalidnosti ima, na temelju posebnih propisa, pravo na doplatak za pomoć i njegu, odnosno pravo na osobnu invalidninu.

Za ostvarene dohotke porezne obveznice primijenit će se poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak.

Kako bi se izračunalo umanjenje poreza po osnovi godina života, potrebno je izračunati postotni udio dohotka od nesamostalnog rada u ukupnom dohotku (26.000,00 : 32.000,00 = 81,25%).

Izračunani postotak od 81,25% množi se s ukupnim godišnjim porezom koji je utvrđen u iznosu od 6.048,49 €, a tako dobiveni izračun poreza se umanjuje za 50%.

6.048,49 x 81,25% =	4.914,40;
4.914,40 x 50%	= 2.457,20

Primjenom posebnog postupka, poreznoj obveznici se za 2023. godinu vraća 2.457,20 € poreza na dohodak i prireza, odnosno 50% razmjernog dijela porezne obveze, što je prikazano u izračunu:

Umanjenje godišnje obveze poreza i prireza za mlade

R. b.	Opis	Iznos
1.	Ukupni godišnji dohodak (26.000,00 + 6.000,00)	32.000,00
2.	Godišnji osobni odbitak (530,90 x 12 mj)	6.370,80
3.	Godišnja porezna osnovica	25.629,20
4.	Dio porezne osnovice do 47.780,28 € za primjenu porezne stope od 20%	25.629,20
5.	Dio porezne osnovice za primjenu stope od 30%	-
6.	Iznos poreza po stopi od 20%	5.125,84
7.	Godišnji prirez 18%	922,65
8.	**Ukupna godišnja obveza poreza i prireza za 2023.**	**6.048,49**
9.	Umanjenje za mlade od 26 do 30 godina (čl. 46.st.2.Zakona) - 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada prema udjelu nesamostalnog rada u ukupnom dohotku	2.457,20
10.	**Godišnja obveza poreza nakon umanjenja**	**3.591,29**
11.	Ukupno uplaćeni predujma poreza i prireza tijekom 2023. godine (plaća 5.156,41 € + autorski honorar 892,08 €)	6.048,49
12.	**Razlika poreza i prireza za uplatu**	**-**
13.	**Razlika poreza i prireza za povrat**	**2.457,20**

10. Vjerodostojne isprave koje se prilažu uz Obrazac ZPP-DOH

Na Obrascu ZPP-DOH, pod oznakom VI.1. porezni obveznik upisuje nazive priloga koje prilaže radi korištenja prava propisana Zakonom, a to mogu biti primjerice:

- **potvrde o prebivalištu i boravku na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara** (za olakšicu pod III.1.). Ako je porezni obveznik imao prebivalište i boravio je na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu potpomognutih područja po stupnju razvijenosti prema posebnom zakonu i području grada Vukovara, na obrascu ZPP-DOH zaokružuje "DA", a ostali "NE".

U slučaju da je porezni obveznik tokom godine mijenjao adresu boravišta ili prebivališta, tada se upisuje razdoblje od kada do kada je boravio na određenoj adresi, a za potpomognuto područje i grad Vukovar stavlja se oznaka „P1",

- **rješenja o invalidnosti** donesena u skladu s posebnim propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju te drugim propisima kojima je utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje i/ili koji zbog invalidnosti ili tjelesnog oštećenja imaju pravo na doplatak za pomoć i njegu (za olakšicu pod III.2. kada je potrebno zaokružiti oznaku invalidnosti I ili I*),
- **potvrde o usvojenju djeteta i skrbništvu, pravomoćne sudske odluke, izjave o omjeru (postotku) raspodjele osobnog odbitka**, potvrde mjerodavnih tijela u inozemstvu za dokazivanje uvjeta za korištenje osobnog odbitka i dr. (za olakšicu pod III.3.)
- **preslike naloga o doznaci u novcu ili potvrda o danim darovanjima** u drugim dobrima i uslugama, preslike naloga o uplati doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje plaćenih u tuzemstvu (za olakšicu pod III.4.)
- **pravomoćno rješenje o nasljeđivanju** (za olakšicu pod IV.)
- **dokaz o ostvarenom dohotku i plaćenom porezu u inozemstvu** i isprave iz kojih je vidljiv datum (potvrde inozemnog poreznog tijela o uplaćenom porezu u inozemstvu za olakšicu pod V.1.)
- ostalo.

Međutim, porezni obveznik uz Obrazac ZPP-DOH ne treba prilagati vjerodostojne isprave, i to: izvatke i potvrde iz matice rođenih, vjenčanih i umrlih, izvatke i potvrde iz registra životnog partnerstva, budući da PU ima uvid u navedene isprave.

11. Zaključak

Porezni obveznici koji u posebnom postupku žele iskoristiti pravo na umanjenje dohotka, odnosno uvećanje osobnog odbitka, a za što PU ne raspolaže podacima bitnim za utvrđivanje tih prava, mogu za 2023. godinu do 29. veljače 2024. godine podnijeti Obrazac ZPP-DOH, koji se po prvi puta podnosi u eurima.

Kada se Obrazac ZPP-DOH podnosi putem ePorezne, najprije se dostavlja ZPP-DOH naredbom „Pošalji" i tek se nakon uspješno poslanog obrasca (nakon što se na ekranu pojavi potvrda o poslanom obrascu) aktivira polje „Prilozi", putem kojeg se dostavljaju prilozi.

Primjenjujući poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak, PU će utvrditi poreznom obvezniku godišnji dohodak koji je ostvaren u 2023. godini, kao i razliku poreza na dohodak i prireza za uplatu ili povrat, te donijeti privremeno porezno rješenje, najkasnije do 30. lipnja 2024. godine. Već pri dostavi privremenih poreznih rješenja obavlja se povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu fizičkim osobama na njihov račun, a iznimno i u gotovom novcu na propisan način. Istodobno nakon zaprimanja privremenog poreznog rješenja, porezni obveznik može podnijeti prigovor, i to najkasnije do 31. srpnja 2024. godine, ako smatra da su podaci iz privremenog poreznog rješenja nepotpuni ili netočni. Za porezne obveznike koji ne podnesu prigovor ili ga podnesu izvan propisanog roka, obveza utvrđena privremenim poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom. Za 2023. godinu, godišnji porez na dohodak i prirez porezu na dohodak plaća se po poreznim stopama od 20 % i 30%, ovisno od visine porezne osnovice, te uvećava za propisanu stopu prireza.

Formalni uvjeti za naplatu po suglasnosti za zapljenu

Gordana Muraja *

Kod provedbe zaplijene plaće na temelju suglasnosti dužnika korisnici često pitaju je li ovjerena kopija suglasnosti za zapljenu valjani pravni temelj za provedbu zapljene plaće. Da bi se odgovorilo na to pitanje treba analizirati sudsku praksu, koja ne daje izravni odgovor, ali daje smjer za zaključivanje.

1. Suglasnost za zapljenu po pristanku dužnika

Člankom 202., kojim se uređuje zapljena po pristanku dužnika, Ovršni zakon (NN, br. 112/12, ZOIZD ZPP 25/13, 93/14, Odluka USUD RH 55/16, 73/17. i 131/20 i 114/22, dalje u tekstu OZ) utvrđuje da dužnik može privatnom ispravom potvrđenom kod javnog bilježnika dati suglasnost da se radi naplate tražbine vjerovnika u čiju je korist izjava izdana zaplijeni njegova plaća, odnosno drugo stalno novčano primanje (dalje u tekstu samo *Suglasnost*).

U stavku 2. članka 202. OZ utvrđuje da se Suglasnost izdaje *u jednom primjerku, ima značenje pravnog posla iz članka 77. stavka 1. ovog Zakona, a poslodavac ovršenika je na temelju te isprave dužan zaplijenjeni dio plaće isplatiti, odnosno isplaćivati ovrhovoditelju*.

Iz zakonskog uređenja jasno slijedi da sama suglasnost postoji samo u jednom primjerku i da je upravo na temelju *te isprave* poslodavac dužan zaplijenjeni dio plaće isplatiti ovrhovoditelju.

Dio u kojem članak 202. OZ upućuje na pravni posao iz članka 77. stavak 1. znači da Suglasnost ima takav učinak da vjerovnik stječe založno pravo na dijelu plaće kojim dužnik može raspolagati[1] i kojim je dužnik davanjem Suglasnosti raspolagao.

Suglasnost, kako određuje stavak 3. članka 202. OZ, *s učincima dostave rješenja o ovrsi* poslodavcu dostavlja vjerovnik, putem davatelja poštanskih usluga preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom ili preko javnoga bilježnika. Budući da OZ propisuje i način dostave, i na ovaj detalj treba obratiti pozornost, jer su bitni svi formalni elementi pa ako Suglasnost nije dostavljena preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom, nisu ispunjeni formalni uvjeti za naplatu.

Važno je za napomenuti i to da na temelju stavka 8. članka 202. oblik i sadržaj isprave pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove pravosuđa. Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljeni po pristanku dužnika objavljen je u Narodnim novinama, broj 120, od 10.10.2014. Sastavni dio Pravilnika je i obrazac koji sadrži tekst koji Suglasnost treba sadržavati, a koji je propisan Pravilnikom. Sam obrazac nije obavezno kupiti već otisnut, no važno je da Suglasnost sadrži tekst koji je Pravilnikom propisan. Budući da suglasnost za zapljenu, prema stavku 1. članka 202. OZ, potvrđuje javni bilježnik, poslodavac može predmnijevati da original suglasnosti odgovara propisanom sadržaju jer i taj dio provjerava javni bilježnik. Međutim, i javni bilježnici mogu pogriješiti pa kod provedbe nije na odmet provjeriti ima li Suglasnost sve dijelove propisane Pravilnikom.

1.1. Promjena predmeta ovrhe

Stavak 5. članka 202. utvrđuje da Suglasnost ima svojstvo *ovršne isprave* na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika i na drugim predmetima ovrhe. Iz definicije Suglasnosti vidljivo je da se radi o suglasnosti za zapljenu plaće. Međutim, ako iz bilo kojeg razloga naplata iz plaće ostane bez uspjeha, vjerovnik se može obratiti sudu i tražiti promjenu predmeta ovrhe. Dakle, da bi se vjerovnik mogao naplatiti iz neke druge imovine ovršenika, kao što su, primjerice, nekretnine, pokretnine ili druga imovina ovršenika koja može biti predmet ovrhe, vjerovnik za to mora ishoditi sudsku odluku.

1.2. Prijenos tražbine na novog vjerovnika

Tražbina na temelju Suglasnosti može se prenijeti i na novog vjerovnika. To znači da Suglasnost na naplatu može podnijeti i osoba na koju Suglasnost ne glasi, ali u takvom slučaju novi vjerovnik mora javnom ili ovjerovljenom privatnom ispravom dokazati da je nakon pokretanja ovršnog postupka tražbina na njega prenesena, ili da je na njega na drugi način prešla. Ako se prijenos ne može dokazati na taj način, prijenos tražbine dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku. Novi ovrhovoditelj mora primiti ovršni postupak u onom stanju u kojem se on nalazi u trenutku kad u njega stupa, što se u načelu odnosi na stupanj naplaćenosti po Suglasnosti, ali se može odnositi i na druge okolnosti.

Kad je došlo do promjene vjerovnika često se događa da je novi vjerovnik agencija za naplatu potraživanja, a isto je tako često da se u takvom slučaju ovršenici pozivaju na to da s novim vjerovnikom nisu u poslovnom odnosu, da nisu

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnica, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

[1] Raspolaganje dužnika ograničeno je člankom 173. OZ-a koji propisuje da raspolaganja iznosima većim od onih koji se mogu ovršiti u skladu s člankom 173. ne proizvode pravne učinke.

obaviješteni o prijenosu i slično. Zato treba posebno istaknuti zadnju rečenicu stavka 10. članka 202. koja utvrđuje da *za promjenu ovrhovoditelja nije potreban pristanak ovršenika.*

Prema odredbi članka 82. Zakona o obveznim odnosima za ustup tražbine nije potreban pristanak dužnika, ali ustupitelj je u obvezi dužnika obavijestiti o ustupanju. Međutim, ZOO ne predviđa sankciju za vjerovnika ako dužnik nije obaviješten o ustupu.

2. Original ili kopija Suglasnosti

U pitanjima koja stižu u PITAJ centar TIM4PIN magazina korisnici često navode da im je ovrhovoditelj uz zahtjev za naplatu dostavio ovjerenu kopiju Suglasnosti te pitaju smiju li postupati po ovjerenoj kopiji.

Analiza načina na koji je oblikovan tekst stavka 2. članka 202. pokazuje da OZ prvo utvrđuje da se *isprava izdaje u jednom primjerku*, a zatim da je poslodavac ovršenika na temelju *te isprave* dužan zaplijenjeni dio plaće isplatiti ovrhovoditelju. I sve je to zakonodavac odredio jedno iza drugoga, u istom stavku.

Dakle, OZ upućuje na taj *jedan primjerak*, izvornik, u kojem se isprava izdaje, i upravo ta zakonska formulacija vodi do zaključka da poslodavac ne može postupati ako mu nije dostavljen original Suglasnosti jer to znači da nisu ispunjeni formalni uvjeti.

3. Sudska praksa - uvodne napomene

Prvo valja naglasiti da pretraga po pravnom izvoru, kod koje je za pretraživanje navedeno da se traži odluka u kojoj sud upućuje na članak 202. stavak 2. OZ-a, kao rezultat ne daje odluku u kojoj je sud odlučivao o tome može li se zapljena plaće koju provodi poslodavac provesti na temelju ovjerene kopije.

Nažalost, takav rezultat pretrage ne jamči da takva praksa ne postoji. U prvom redu, na Portalu sudske prakse ne objavljuju se sve sudske odluke. Drugo, autorica ovog članka u više se slučajeva susrela s pojavom da se kod pretrage po točno određenom članku i stavku nekog propisa, među rezultatima pojave odluke u kojima se sud na propis koji je kriterij pretrage uopće nije pozvao, a baza podatak na Portalu sudske prakse ipak kao rezultat pokazuje i tu odluku. Unatoč tome što je baza odluka kod pripreme ovog članka pretraživana i ključnim riječima, argument razumnog očekivanja upućuje na oprez jer je, barem u teoriji, moguće da se neki od sudova i izjasnio o tom pitanju, ali da odluka nije na odgovarajući način indeksirana pa pretraga na Portalu sudske prakse ne daje traženi rezultat.

Iako nema sudske prakse koja se odnosi izravno na suglasnost za zapljenu, ipak postoje odluke iz kojih se može razmatrati kakav bi odgovor na to pitanje mogao biti.

Naime, zadužnica, koju OZ uređuje u glavi trinaestoj, poglavlju 6., članku 214, također je isprava kojom dužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine određenog vjerovnika zapljene svi računi koje ima kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s njegovom izjavom sadržanom u toj ispravi, isplaćuje vjerovniku. I za zadužnicu OZ navodi da se takva isprava izdaje u jednom primjerku i da ima učinak rješenja o ovrsi kojim se plijeni tražbina po računu i prenosi na račun ovrhovoditelja. Razlika je, naravno, u subjektu koji naplatu provodi jer se zadužnica radi naplate dostavlja Financijskoj agenciji, ali i u drugim detaljima koji se razlikuju u odnosu na Suglasnost - kojima se ovaj članak neće baviti. I zadužnica, kako određuje stavak 7. članka 214. je ovršna isprava na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika na drugim predmetima ovrhe.

Na podnošenje zadužnice na naplatu Financijskoj agenciji primjenjuje se i Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN, br. NN 068/18, 2/20, 46/20, 47/20), koji već od svog donošenja u članku 5. stavku 1. propisuje da ovrhovoditelj podnosi osnovu za plaćanje *u izvorniku, otpravku, ovjerenom presliku ili ovjerenom prijepisu.* Međutim, ovaj se Zakon ne može primijeniti na naplatu po Suglasnosti jer on ne obvezuje poslodavca i ne odnosi se na Suglasnost. Također, u prikazanoj sudskoj praksi se sud nije na taj propis pozvao. To je zbog toga što se u raspravljanim predmetima radilo o situaciji da je ovrhovoditelj od suda tražio promjenu predmeta ovrhe pa su odluke koje su sudovi donosili odgovarali na takav zahtjev ovrhovoditelja (a ne na provedbu ovrhe na novčanim sredstvima kod Fine).

4. Sudska praksa

Ono zbog čega se mogu tražiti paralele između zadužnice i Suglasnosti je ista suština odnosa između dužnika i vjerovnika: dužnik daje suglasnost vjerovniku da se ovaj naplati podnošenjem zadužnice na naplatu, dostava zadužnice na naplatu ima učinak dostave sudskog rješenja o ovrsi, odnosno vjerovnik stječe založno pravo na sredstvima na računima dužnika. Zadužnica također ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika na drugim predmetima ovrhe.

Za razliku od Suglasnosti, sudovi su u nekoliko predmeta odlučivali o tome je li valjan zahtjev vjerovnika za promjenu predmeta ovrhe, odnosno može li se tražiti ovrha na drugom predmetu ovrhe, a da vjerovnik pritom promjenu predmeta ovrhe traži u ovršnom postupku, prilažući kao dokaz tražbine ovjerenu kopiju zadužnice.

Vrhovni sud Republike Hrvatske o tom se pitanju izjasnio u revizijskoj odluci poslovnog broja VSRH Rev 2878/2017-2[2] od 15. siječnja 2020. U tom je predmetu drugostupanjski sud odlučivao primjenjujući odredbe Ovršnog zakona koji je bio na snazi od 1997. - 2010. pa se brojevi članaka navedeni u revizijskoj odluci ne poklapaju s brojevima članaka danas važećeg OZ-a. Međutim, provjera je pokazala da se radi o istovjetnim odredbama koje su sadržavale sve inačice Ovršnog zakona. Budući da se prikazuju odlomci iz navedene revizijske odluke, novi brojevi članaka su navedeni u uglatoj zagradi.

[2] Odluka je dostupna na Portalu sudske prakse, na mrežnoj adresi https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/

U konkretnom predmetu drugostupanjski sud je zauzeo stajalište da se ovrha na drugom predmetu ovrhe ne može odrediti na temelju ovjerene preslike zadužnice, nego da prijedlogu za ovrhu mora biti priložena zadužnica u izvorniku. Na tu je odluku ovrhovoditelj uložio reviziju o kojoj je odlučio VSRH.

VSRH je prihvatio reviziju ovrhovoditelja, ukinuo odluku drugostupanjskog suda i vratio predmet na ponovno odlučivanje. U obrazloženju se VSRH pozvao na članak 21. stavak 6. [članak 23. stavak 7.] OZ te obrazložio da taj članak i stavak utvrđuju da se pod ovršnom ispravom smatra i *svaka druga isprava koja je zakonom određena kao ovršna isprava*, pa se i zadužnica ima smatrati ovršnom ispravom jer je to tako određeno odredbom čl. 183. st. 7. [članak 214. stavak 7.] OZ-a.

Prema ocjeni VSRH zadužnica ima dvojaki karakter: *može imati svojstvo rješenja o ovrsi u skladu sa zakonskim utvrđenjem* [danas u članku 214.] da potvrdom javnog bilježnika zadužnica stječe učinak rješenja o ovrsi, *ali i svojstvo ovršne isprave kad se na temelju zadužnice ovrha provodi na drugim sredstvima ovrhe*, kako to danas propisuje članak 214. u stavku 7.

VSRH je zaključio da su:

… ta dva svojstva zadužnice posve ravnopravna pa se stoga sve odredbe koje se odnose ovršnu ispravu odnose i na zadužnicu kada se u postupku koristi u tom svojstvu.

Naime, niti jedno ograničenje glede primjene zadužnice kao ovršne isprave nije propisano odredbom članka 183. [214.] OZ, a koje bi pred ovrhovoditelja stavljalo veća ograničenja nego što bi to bilo kada bi se ovrha predlagala na temelju neke druge ovršne isprave.

…

Stoga prijedlogu za ovrhu ovrhovoditelj mora, između ostalog, priložiti ovršnu ispravu bilo u izvorniku, bilo u ovjerenom prijepisu, ako se prijedlog za ovrhu podnosi sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, što se mora primijeniti i u ovom slučaju jer je zadužnica ovršna isprava koja nije nastala kod suda pred kojim se traži ovrha. ***Navedeno vrijedi bez obzira na to o kojoj se ovršnoj ispravi radi, dakle, ona se može uz prijedlog za ovrhu podnijeti u izvorniku (koji je uvijek samo jedan bez obzira o kojoj se ovršnoj ispravi radi, pa u tome zadužnica nije iznimka) ili u ovjerenoj preslici pa i kada je riječ o zadužnici kao ovršnoj ispravi u smislu odredbe čl. 183. st. 7. [214. stavak 7.] OZ****.*

5. Završne napomene

Budući da je osnovna zadaća Vrhovnog suda Republike Hrvatske ujednačavanje sudske prakse, rečenica iz prethodnog poglavlja koja je istaknuta masnim slovima može se pokazati značajnom i kad se radi o promjeni predmeta ovrhe radi naplate tražbine za koju je dužnik dao suglasnost za zapljenu plaće. Naime, i suglasnost za zapljenu, baš kao i zadužnica, može imati dvojaki značaj: ona na temelju odredbe članka 202. stavka 2. ima svojstvo / učinke rješenja o ovrsi kad se podnosi na naplatu poslodavcu. Kad je vjerovnik na temelju članka 202. stavka 5. podnosi sudu uz zahtjev za promjenu predmeta ovrhe, Suglasnost može imati svojstvo ovršne isprave.

Budući da nema propisa koji utvrđuje da se Suglasnost može poslodavcu dostaviti u ovjerenoj preslici ili otpravku, Suglasnost na temelju koje ovrhovoditelj od poslodavca traži provedbu / naplatu, dakle, mora biti u originalu, uz to što mora ispunjavati i druge uvjete forme na koje ovaj članak ukazuje u poglavlju 1.

Zbog svih navedenih razloga poslodavac ne može provesti zapljenu plaće na temelju kopije suglasnosti za zapljenu, pa ni kad je ona ovjerena, te je poslodavac treba vratiti ovrhovoditelju uz obavijest da Ovršni zakon propisuje da se zapljena provodi samo na temelju originala.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Humanitarne akcije u sustavu humanitarne pomoći

Bernard Iljazović *

Svjedoci smo velike društvene angažiranosti tijekom provedbe humanitarnih akcija u prikupljanju financijskih sredstava čime se pridonosi ostvarenju humanitarnih ciljeva. I kod prikupljanja sredstava u humanitarne svrhe potrebno je ispunjavati određene zakonske uvjete kako bi se prevenirale moguće nepravilnosti, a nadasve prikupila sredstva u onu svrhu za koju je i organizirana humanitarna akcija.

1. Uvod

Temeljni propis koji uređuje sustav humanitarne pomoći u Republici Hrvatskoj je Zakon o humanitarnoj pomoći[1]. Zakonom se između ostalog uređuju uvjeti i način za provođenje humanitarnih akcija, prava i obveze organizatora humanitarnih akcija, upravljanje neutrošenim financijskim sredstvima prikupljenim u humanitarnim akcijama, nadzor nad provedbom humanitarnih akcija, prekršajne sankcije. Humanitarna pomoć može se prikupljati i pružati u obliku stalnog prikupljanja i pružanja humanitarne pomoći, te organiziranjem humanitarnih akcija. Prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći poduzima se u svrhu osiguravanja: zaštite života, zaštite fizičkog i mentalnog zdravlja, hrane, prehrambenih artikala, higijenskih potrepština, odjeće i obuće, stanovanja, uvjeta odgoja i obrazovanja, pomoći u nabavi, obnovi, izgradnji i opremanju stambenih, javnih i drugih objekata, prijevoza pomoći i njezine dostupnosti, pomoći za umanjivanje posljedica nesreća, velikih nesreća i katastrofa na imovini fizičkih osoba te ublažavanja ili sprječavanja mogućih uzroka socijalne isključenosti.

Shodno tome, u nastavku teksta, naglasak će se staviti na provođenje humanitarnih akcija kao oblika prikupljanja i pružanja humanitarne pomoći.

2. Provedba humanitarnih akcija u Republici Hrvatskoj

Od stupanja na snagu Zakona o humanitarnoj pomoći, odnosno od 1. studenoga 2015. do 31. prosinca 2022. godine, nadležna upravna tijela su u tom razdoblju izdala 2.413 rješenja kojim se pravnim osobama (neprofitnim i profitnim) te fizičkim osobama odobrava provođenje humanitarnih akcija u Republici Hrvatskoj. U tom razdoblju humanitarne akcije su organizirane od strane neprofitnih i profitnih pravnih osoba, njih 2.176 ili 90,18 %, dok je 237 ili 9,82 % organizirano od strane fizičkih osoba.

Iz navedenih podataka proizlazi da se u Republici Hrvatskoj u prosjeku za provođenje humanitarnih akcija izda 336 rješenja godišnje, odnosno 28 rješenja mjesečno. Broj organiziranih humanitarnih akcija u tom razdoblju bio je vrlo fluktuirajući. Naime, imao je trend rasta iznad prosjeka, u razdoblju od 2015. do 2019 godine, da bi od početka 2020. godine do kraja 2022. godine pokazao silaznu putanju. To se može tumačiti i posljedicom globalne krize, a i određenom zasićenošću građana raznim načinima prikupljanja financijskih sredstava (npr. putem platformi, društvenih mreža i sl.) koje je teško kontrolirati i imati povjerenje u njihove plemenite namjere.

Vrijednost ukupno prikupljene humanitarne pomoći, u razdoblju od 1. studenoga 2015. do 31. prosinca 2022. godine iznosila je 220.508.239,81 eura, dok je vrijednost ukupno pružene humanitarne pomoći iznosila 196.829.182,52 eura. Razlika sredstava između iznosa prikupljene i pružene humanitarne pomoći odnosi se na troškove organiziranja prikupljanja humanitarne pomoći (ljudski resursi, troškovi prostora i opreme, prateće usluge i sl.).

U tom razdoblju humanitarna pomoć je dodijeljena 4.857.703 neposrednih korisnika. Najzastupljenija kategorija korisnika su samci (2.430.574), potom skupina korisnika/šira zajednica – osobe koje žive u obiteljima (371.198), korisnici usluga određenih ustanova (1.367.528) i udruga (355.611) koje djeluju u području zdravstva i socijalne skrbi…

3. Humanitarna akcija

Humanitarna akcija je vremenski ograničeno, organizirano prikupljanje humanitarne pomoći za određenog korisnika, odnosno korisnike ili za definiranu svrhu, po čemu se humanitarna akcija razlikuje od stalnog prikupljanja i pružanja humanitarne pomoći kao kontinuiranog djelovanja.

Humanitarne akcije se razvrstavaju u sljedeće vrste: liječenje bolesti, liječenje djece, liječenje odraslih osoba, rehabilitacija djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, nabava medicinskih uređaja i opreme, nabava ortopedskih i drugih pomagala, zadovoljavanje stambenih potreba socijalno osjetljivih skupina, zadovoljavanje potreba za prehranom i odjećom, unaprjeđenje uvjeta školovanja, obnova javnih i drugih objekata, smanjenje uzroka i posljedica katastrofa, velikih nesreća i kriza uzrokovanih ljudskim djelovanjem, ublažavanje ili sprječavanje mogućih uzroka socijalne isključenosti.

* Bernard Iljazović, dipl. iur., Zagreb

[1] Zakon o humanitarnoj pomoći, NN, br. 156/23.

S druge strane, humanitarnom akcijom se ne smatraju dobrotvorne priredbe i slične aktivnosti koje organizira zaklada radi stjecanja imovine u skladu sa Zakonom o zakladama, kao niti humanitarne aktivnosti koje provode tijela državne uprave i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Humanitarnu akciju mogu provesti:

- stalni prikupljači humanitarne pomoći ili
- neprofitne pravne osobe koje nemaju priznat status stalnog prikupljača humanitarne pomoći, profitne pravne osobe i fizičke osobe.

U dosadašnjoj praksi česte su bile situacije da su fizičke/pravne osobe organizirale humanitarne akcije, te prikupljena financijska sredstva koristile za osobne svrhe, umjesto u one svrhe za koje su i organizirane humanitarne akcije. Stoga se Zakonom izričito propisuje da fizička osoba ne može biti organizator humanitarne akcije ako prikuplja humanitarnu pomoć za osobne potrebe, potrebe bračnog ili izvanbračnog druga, životnog ili neformalnog životnog partnera, srodnika u ravnoj lozi i srodnika u pobočnoj lozi do zaključno drugog stupnja srodstva.

Uz to, fizička osoba ne može organizirati humanitarnu akciju radi podmirenja troškova redovnog poslovanja pravne osobe. Dok, pravna osoba ne može organizirati humanitarnu akciju radi podmirenja vlastitih troškova redovnog poslovanja, niti troškova redovnog poslovanja bilo koje druge pravne osobe, kao što su materijalni troškovi, troškovi vodoopskrbe i odvodnje, troškovi energenata i drugih komunalnih usluga.

3.1. Trajanje i prekid humanitarne akcije

Zakonom nije ograničen broj humanitarnih akcija koje pojedini organizator može provesti na godišnjoj razini, ali je određeno trajanje humanitarnih akcija.

Humanitarna akcija traje najduže 90 dana, s tim da se trajanje humanitarne akcije može produljiti na zahtjev organizatora za najduže 90 dana ako to zahtijevaju posebne okolnosti.

Zahtjev za produljenje trajanja humanitarne akcije podnosi se nadležnom upravnom tijelu najkasnije 15 dana prije završetka humanitarne akcije.

S druge strane, trajanje humanitarne akcije može se prekinuti na zahtjev organizatora u sljedećim slučajevima:

- ako je potreba korisnika humanitarne akcije podmirena
- ako je potreba korisnika humanitarne akcije prestala ili
- su nastupile okolnosti koje priječe daljnje provođenje humanitarne akcije.

3.2. Provedba postupka za odobravanje humanitarne akcije

Zahtjev za provođenje, produljenje trajanja ili prekid trajanja humanitarne akcije podnosi se nadležnom upravnom tijelu kroz jedinstvenu elektroničku evidenciju humanitarne pomoći. Naime, zahtjev za provođenje humanitarne akcije podnosi se nadležnom upravnom tijelu najkasnije 15 dana prije planiranog početka humanitarne akcije, s tim da se zahtjev za provođenje humanitarne akcije može podnijeti i u kraćem roku ako postoji opasnost za život i zdravlje ljudi.

Uz zahtjev za provođenje humanitarne akcije neprofitne pravne osobe koje nemaju priznat status stalnog prikupljača humanitarne pomoći, profitne pravne osobe i fizičke osobe dužne su dostaviti sljedeću dokumentaciju:

- plan provođenja humanitarne akcije
- plan korištenja prikupljene humanitarne pomoći koji uključuje i kriterije raspodjele pomoći ako se radi o više korisnika
- broj računa za humanitarnu akciju, osim ako se radi o humanitarnoj akciji u kojoj se prikupljaju isključivo materijalna dobra
- podatak o broju računa na kojem će se zaprimati uplate sredstava ako se financijska sredstva prikupljaju u svrhu zaštite i spašavanja žrtava katastrofa i velikih nesreća, te žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem, a koji ne može biti osobni transakcijski račun fizičke osobe, odnosno transakcijski račun pravne osobe namijenjen redovitom poslovanju
- dokaz da se protiv pravne osobe i odgovorne osobe u toj pravnoj osobi ili protiv fizičke osobe ne vodi kazneni postupak za propisana kaznena djela

U slučaju ako organizator humanitarne akcije podnosi zahtjev za produljenje trajanja humanitarne akcije, tada nije dužan dostaviti navedenu dokumentaciju.

O zahtjevu za provođenje, produljenje trajanja ili prekid trajanja humanitarne akcije, nadležno upravno tijelo odlučuje rješenjem.

Izvršnošću rješenja o odobrenju provođenja humanitarne akcije, organizator humanitarne akcije stječe pravo korištenja logotipa humanitarne akcije i pravo preuzimanja QR koda.

Na temelju izvršnog rješenja, organizator humanitarne akcije upisuje se u jedinstvenu elektroničku evidenciju humanitarne pomoći koju vodi Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (u nastavku teksta: Ministarstvo).

O žalbi protiv rješenja nadležnog upravnog tijela odlučuje Ministarstvo. Protiv rješenja Ministarstva nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Treba naglasiti da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

3.3. Izvršnost rješenja za provedbu humanitarne akcije

Humanitarna akcija može se provesti nakon **izvršnosti rješenja** o odobrenju provođenja humanitarne akcije. U određenim okolnostima humanitarna akcija se može provesti i prije donošenja rješenja kojim se odobrava provođenje humanitarne akcije, odnosno ako prijeti opasnost za život ili zdravlje ljudi, ako je zahtjev za provođenje humanitarne akcije podnesen nadležnom upravnom tijelu, nadležnom upravnom tijelu dostavljen je dokaz o otvorenom računu za humanitarnu akciju.

Nadležno upravno tijelo dužno je donijeti rješenje u roku od osam dana od dana podnošenja urednoga zahtjeva.

Iznimno, humanitarna akcija se može provesti i bez dokaza o otvorenom računu za humanitarnu akciju ako se radi o humanitarnoj akciji kojom se prikupljaju isključivo materijalna dobra ili financijska sredstva u svrhu zaštite i spašavanja žrtava katastrofa i velikih nesreća, te žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem. U tom slučaju, organizator humanitarne akcije dužan je dostaviti podatak o broju računa na kojem će se zaprimati uplate sredstava, a koji ne može biti osobni transakcijski račun fizičke osobe, odnosno transakcijski račun pravne osobe namijenjen redovitom poslovanju.

Produženje trajanja humanitarne akcije, te oslobođenje obveze otvaranja računa organizatora humanitarne akcije za humanitarnu akciju, ako se u akciji prikupljaju isključivo materijalna dobra ili financijska sredstva u svrhu zaštite i spašavanja žrtava katastrofa i velikih nesreća te žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem, pridonosi smanjenju troškova humanitarne akcije te racionalizaciji vremena potrebnog za organizaciju humanitarne akcije. Ujedno se na taj način potiče i potencijalne organizatore na humanitarno djelovanje.

3.4. Obveze organizatora humanitarne akcije

Organizator humanitarne akcije dužan je prikupljena financijska sredstva voditi na računu za humanitarnu akciju te na taj račun uplatiti sredstva prikupljena u gotovini u roku od tri dana od dana završetka aktivnosti u kojoj su sredstva prikupljana.

Također, dužan je prikupljenu humanitarnu pomoć u vidu materijalnih dobara dodijeliti korisniku u roku od osam dana od dana zaprimanja materijalnih dobara, s iznimkom dodjele prikupljenih financijskih sredstava i/ili materijalnih dobara u roku od 30 dana od dana završetka humanitarne akcije organizirane u svrhu zaštite i spašavanja žrtava katastrofa i velikih nesreća, te žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem.

Financijska sredstva prikupljena u provedenoj humanitarnoj akciji mogu se koristiti za podmirenje troškova korisnika nastalih od dana podnošenja zahtjeva za provođenje humanitarne akcije.

Organizator humanitarne akcije dužan je za vrijeme trajanja humanitarne akcije (ako se za time pokaže potreba) te nakon završetka humanitarne akcije, podmiriti iskazane potrebe korisnika ili izvršiti plaćanje pravnoj, odnosno fizičkoj osobi koja neposredno korisniku humanitarne akcije pruža usluge koje su predmet humanitarne akcije, a sukladno planu korištenja prikupljene humanitarne pomoći.

Isplate pravnoj ili fizičkoj osobi koja neposredno korisniku humanitarne akcije pruža usluge koje su predmet humanitarne akcije vrše se na temelju odgovarajuće financijske i druge vjerodostojne dokumentacije vezane uz svrhu humanitarne akcije. Dok se podmirenje iskazanih potreba korisnika vrši na temelju pisane izjave korisnika, njegova zakonskog zastupnika ili druge osobe koju korisnik ovlasti, a koja sadržava specifikaciju materijalnih i financijskih potreba korisnika vezanih uz svrhu humanitarne akcije.

3.5. Obveza isticanja logotipa i QR koda

Organizator humanitarne akcije prilikom provedbe i oglašavanja humanitarne akcije dužan je na odgovarajući način istaknuti logotip i QR kod humanitarne akcije.

Takvim zakonskim određenjem osigurava se odgovarajuća razina transparentnosti prema građanima, a kojima će logotip i QR kod humanitarne akcije predstavljati znak da je akcija organizirana sukladno Zakonu, te će im pružiti i sigurnost da će se i prikupljena sredstva utrošiti u naznačenu svrhu.

3.6. Raspolaganje neutrošenim financijskim sredstvima i/ili nedodijeljenim materijalnim dobrima nakon završetka humanitarne akcije

Organizator humanitarne akcije dužan je na računu za humanitarnu akciju zadržati neutrošena financijska sredstva preostala na računu za humanitarnu akciju i/ili nedodijeljena materijalna dobra ako je potreba korisnika humanitarne akcije podmirena ili prestala ili su nastupile okolnosti koje priječe daljnje provođenje humanitarne akcije.

O iznosu neutrošenih financijskih sredstava i/ili nedodijeljenim materijalnim dobrima dužan je obavijestiti nadležno upravno tijelo podnošenjem izvješća o provedenoj humanitarnoj akciji kroz jedinstvenu elektroničku evidenciju humanitarne pomoći.

Neutrošena financijska sredstva i/ili nedodijeljena materijalna dobra dužan je na temelju izvršnog rješenja nadležnog upravnog tijela uplatiti na račun prve sljedeće odobrene humanitarne akcije iste oznake vrste (umanjen za iznos naknade korištenja usluga banke kod koje je otvoren račun za humanitarnu akciju) i/ili dodijeliti organizatoru humanitarne akcije iste oznake vrste.

3.7. Raspolaganje neutrošenim financijskim sredstvima i nedodijeljenim materijalnim dobrima

Ako u roku od 90 dana od dana podnošenja izvješća u kojem su navedeni podaci o postojanju neutrošenih finacijskih sredstava, odnosno nedodijeljenih materijalnih dobara ne bude odobrena niti jedna humanitarna akcija iste oznake vrste, Ministarstvo može rješenjem naložiti organizatoru humanitarne akcije da ta financijska sredstva uplati na račun odobrene humanitarne akcije čija je svrha zaštita života i zdravlja ljudi (npr. liječenje djece, nabava medicinskih uređaja i opreme, smanjenje uzroka i posljedica katastrofa, velikih nesreća i kriza uzrokovanih ljudskim djelovanjem), a nedodijeljena materijalna dobra dodijeli pravnim ili fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost zdravstva ili socijalne skrbi.

Organizator humanitarne akcije dužan je o postupanju po rješenjima dostaviti dokaz nadležnom upravnom tijelu i Ministarstvu u roku od 15 dana od dana isplate preostalih sredstava, odnosno dodjele nedodijeljenih materijalnih dobara.

Protiv tih rješenja nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

3.8. Nenamjenski utrošena financijska sredstva

Nadležni inspektor rješenjem utvrđuje iznos financijskih sredstava prikupljenih u humanitarnoj akciji koja su utrošena nenamjenski, a koje se dostavlja nadležnom upravnom tijelu koje će na temelju rješenja naložiti organizatoru humanitarne akcije da odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana primitka rješenja, iznos financijskih sredstava za koja je utvrđeno da su nenamjenski utrošena uplati na račun državnog proračuna Republike Hrvatske kao privremeno deponirana sredstva.

Treba istaknuti da je navedeno rješenje **ovršna isprava**, te protiv njega nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Izvršnošću rješenja Republika Hrvatska stupa u pravni položaj vlasnika iznosa nenamjenski utrošenih financijskih sredstava, a radi zaštite interesa građana Republike Hrvatske u postupcima koji se u vezi s povratom tih sredstava pokreću i vode pred nadležnim tijelima.

Naime, u postupcima radi povrata nenamjenski utrošenih financijskih sredstava Republiku Hrvatsku zastupa nadležno državno odvjetništvo.

Ako organizator humanitarne akcije ne ispuni obvezu prema rješenju, tada će nadležno upravno tijelo dostavit rješenje s potvrdom o izvršnosti nadležnom državnom odvjetništvu radi pokretanja ovrhe.

Ovršni prijedlog, odnosno drugi zahtjev za naplatu u ovršnom postupku koji se odnose na povrat nenamjenski utrošenih financijskih sredstava, sadrži prijedlog da se sredstva ostvarena u ovršnom postupku isplaćuju na račun državnog proračuna Republike Hrvatske kao privremeno deponirana financijska sredstva, pri čemu se obvezno naznačuje evidencijska oznaka humanitarne akcije u kojoj su sredstva prikupljena, te poziv na broj koji odlukom određuje ministar.

Na taj način osigurava se da sredstva koja su nenamjenski utrošena, a njihov ekvivalent bude uplaćen u državni proračun, budu transferirana u onu svrhu u koju su prvotno bila i namijenjena. Republika Hrvatska tako štiti interese građana i drugih subjekata koji su sudjelovali u prikupljanju financijskih sredstava u pojedinoj humanitarnoj akciji.

Organizator humanitarne akcije kojemu su u provedbi nadzora izrečene mjere u skladu s odredbama Zakona, zahtjev za provođenje humanitarne akcije može podnijeti nadležnom upravnom tijelu nakon isteka roka od dvije godine od dana izvršnosti rješenja inspektora.

4. Prekršajne sankcije

Za nepridržavanje zakonskih odredbi o provedbi humanitarne akcije propisane su i prekršajne sankcije. Novčanom kaznom u iznosu od 1320,00 do 2650,00 eura kaznit će se za prekršaj neprofitna pravna osoba, te profitna pravna osoba ako organizira i provede humanitarnu akciju bez izvršnog rješenja nadležnog upravnog tijela, dok će se za navedeni prekršaj fizička osoba kazniti novčanom kaznom u iznosu od 2650,00 do 6630,00 eura.

Novčanom kaznom u iznosu od 2650,00 do 6630,00 eura kaznit će se za prekršaj organizator humanitarne akcije ako ne zadrži neutrošena sredstva na računu za humanitarnu akciju i/ili ne zadrži nedodijeljena materijalna dobra, o iznosu neutrošenih sredstava i/ili nedodijeljenih materijalnih dobara ne obavijesti nadležno upravno tijelo, po izvršnom rješenju nadležnog upravnog tijela neutrošena financijska sredstva ne uplati na račun prve sljedeće odobrene humanitarne akcije iste oznake vrste i/ili ne dodijeli nedodijeljena materijalna dobra organizatoru humanitarne akcije iste oznake vrste.

Novčanom kaznom u iznosu od 1320,00 do 2650,00 eura kaznit će se za prekršaj organizator humanitarne akcije organizirane u svrhu zaštite i spašavanja žrtava katastrofa i velikih nesreća, te žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem ako u roku od 30 dana od dana završetka humanitarne akcije ne dodjeli korisnicima prikupljena financijska sredstava i/ili materijalna dobra, ako iz prikupljenih financijskih sredstva ne podmiri iskazane potrebe korisnika ili ne izvrši plaćanje pravnoj, odnosno fizičkoj osobi koja neposredno korisniku humanitarne akcije pruža usluge koje su predmet humanitarne akcije.

5. Zaključno

Uspostavljen zakonodavni okvir kroz provedbu intenzivnog inspekcijskog nadzora omogućava osiguravanje transparentnosti u raspodjeli prikupljenih financijskih sredstava, te prevenciju različitih zloupotreba od strane organizatora humanitarnih akcija. Za većim angažmanom građana u provedbi humanitarnih akcija nužno je jačanje svijesti u samoj društvenoj zajednici o značaju humanitarnih akcija, ne samo sa financijskog aspekta, nego i sa aspekta solidarnosti i pomoći najugroženijima, a kako bi tako dali svoj doprinos u izgradnji humanijeg i ravnopravnijeg društva.

pitajcentar@tim4pin.hr

Fakultativne osnove za isključenje u postupku javne nabave i „mjere samokorigiranja“

Kristina Rihtar *

Cilj ovog rada je prikazati specifičnosti propisivanja pojedinih fakultativnih osnova za isključenje, načine dokazivanja nepostojanja fakultativnih osnova za isključenje te mjere „samokorigiranja“ u svrhu dokazivanja pouzdanosti gospodarskih subjekata kod kojih postoje osnove za isključenje.

1. Uvod

Osnove za isključenje sukladno Zakonu o javnoj nabavi („Narodne novine“, broj: 120/16 i 114/22 – dalje: ZJN 2016) predstavljaju kriterije za kvalitativni odabir gospodarskog subjekta. Dijele se na obvezne i fakultativne (ostale) osnove za isključenje. Fakultativne osnove za isključenje propisane su člankom 254. ZJN 2016, te je u odnosu na prijašnji Zakon o javnoj nabavi („Narodne novine, broj: 90/11, 83/13, 143/13, 13/14) proširen katalog fakultativnih osnova za isključenje.

Fakultativne osnove za isključenje mogli bismo podijeliti u dvije skupine: osnove koje se odnose na poslovanje gospodarskog subjekta i osnove koje se odnose na njegovo postupanje u samom postupku javne nabave. Kroz fakultativne osnove za isključenje uključeno je jedno od najvažnijih načela javne nabave - načelo tržišnog natjecanja. Fakultativne osnove za isključenje ostavljaju mogućnost izbora naručiteljima da dokumentacijom o nabavi propišu koje će osnove provjeravati kod ponuditelja. Odabrane fakultativne osnove za isključenje postaju obvezne i naručitelj ih mora provjeravati. Za svaku od propisanih fakultativnih osnova za isključenje propisan je način dokazivanja te u slučaju postojanja osnove za isključenje, mogućnost poduzimanja „mjera samokorigiranja“. Na temelju testa razmjernosti, odnosno proporcionalnosti, utvrđuje se jesu li te mjere primjerene ili ne za donošenje odluke o isključenje ponuditelja.

Člankom 57. Direktive o javnoj nabavi 2014/24/EU EU parlamenta i Vijeća EU od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ[1] (dalje u tekstu: Direktiva o javnoj nabavi) propisani su fakultativni razlozi za isključenje gospodarskih subjekata, gdje su dane smjernice državama članicama na koji način će se ocjenjivati postojanje fakultativnih osnova za isključenje.

2. Pravna osnova fakultativnih osnova za isključenje

Pravni okvir fakultativnih osnova za isključenje čini članak 254. ZJN 2016 kojim je propisano da javni naručitelj može isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako postoji jedna od taksativno nabrojanih osnova. Samim time što je zakonodavac propisao da javni naručitelj „može“ isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave znači da te osnove nisu obvezne i sam javni naručitelj bira osnove za isključenje koje će propisati dokumentacijom o nabavi, te nema obvezu provjeravati postojanje svih taksativno navedenih osnova za isključenje. Izborom i njihovim propisivanjem dokumentacijom o nabavi one postaju obvezne i naručitelj ih mora provjeriti kod ponuditelja. Uspoređujući ove osnove za isključenje propisane ZJN 2016 i Direktivom o javnoj nabavi utvrđeno je da postoji vrlo malo odstupanja koja se odnose na izričaj pojedinih izraza, ali se u pravilu one podudaraju.[2] Međutim, navedena odstupanja, iako neznatna, mogu imati posljedica prilikom postupanja ponuditelja i njihovog potencijalnog dvojbenog tumačenja. Tako primjerice, Direktiva o javnoj nabavi propisuje *„teški poslovni prekršaj koji dovodi u pitanje njegov integritet“*, dok je ista osnova za isključenje propisana u ZJN 2016 kao *„teški profesionalni propust koji dovodi u pitanje njegov integritet“.* Razlika u izričaju između poslovnog prekršaja i profesionalnog propusta može dovesti u dvojbu ponuditelja prilikom podnošenja ponude i navođenja njegova postojanja u ESPD obrascu. Primjerice, naručitelj je utvrdio da je ponuditelj kriv za teški profesionalni propust zbog narušavanja tržišnog natjecanja u državi svog poslovnog nastana na način da je sklopio zabranjene sporazume s drugim tvrtkama kako bi manipulirao ponudama na natječajima. U ESPD obrascu je naveden „teški poslovni prekršaj“ te je ponuditelj odgovorio da ta osnova ne postoji. Nakon utvrđenja naručitelja o postojanju profesionalnog propusta, ponuditelj je pojašnjavao da je točno odgovorio u ESPD obrascu, jer nije kriv za „teški poslovni prekršaj“, budući da njegovo postupanje nije obuhvaćeno kvalifikacijom prekršaja. Međutim, u samom ESPD obrascu je navedeno da se „teški poslovni prekršaj“ ocjenjuje sukladno definiciji u nacionalnom zakonodavstvu. Ponuditelj

* Kristina Rihtar, dipl.iur, Hrvatske ceste, d.d., Zagreb

[1] Vidi: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0024

[2] Vidi članak 57. Direktive o javnoj nabavi.

je morao ispitati je li njegovo postupanje obuhvaćeno tom definicijom i navesti da postoji osnova za isključenje „teškog profesionalnog propusta“.

Fakultativne osnove za isključenje, mogli bi podijeliti u dvije skupine: osnove koje se odnose na poslovanje gospodarskog subjekta i osnove koje se odnose na njegovo postupanje u samom postupku javne nabave.

U prvu skupinu se ubrajaju: a) kršenje primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, ili odredbama međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenim u Prilogu XI. ZJN-a 2016; b) otvoren stečajni postupak, nesposobnost za plaćanje ili prezaduženost, ili postupak likvidacije, ako imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, nagodba s vjerovnicima, obustava poslovnih aktivnosti ili bilo kakva istovrsna situacija koja proizlazi iz sličnog postupka prema nacionalnim zakonima i propisima; c) postojanje teškog profesionalnog propusta koji dovodi u pitanje njegov integritet; te d) značajnih ili opetovanih nedostataka tijekom provedbe bitnih zahtjeva iz prethodnog ugovora o javnoj nabavi ili prethodnog ugovora o koncesiji čija je posljedica bila prijevremeni raskid tog ugovora, naknada štete ili druga slična sankcija.

U drugu skupinu se ubrajaju: a) sklapanje sporazuma s drugim gospodarskim subjektima kojem je cilj narušavanje tržišnog natjecanja; b) sukob interesa koji se ne može učinkovito ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama; c) narušavanje tržišnog natjecanja, zbog prethodnog sudjelovanja gospodarskog subjekta u pripremi postupka nabave, kako je navedeno u članku 199. ZJN-a 2016, koje se ne može ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama; d) krivnja za ozbiljno pogrešno prikazivanje činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti osnova za isključenje ili za ispunjenje kriterija za odabir gospodarskog subjekta, prikrivanje takve informacije ili nemogućnost prilaganja popratnih dokumenata; e) pokušaj utjecaja na nepropisan način na postupak odlučivanja naručitelja, dolaženja do povjerljivih podataka koji bi mu mogli omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave ili iz nemara dostavljanja pogrešnih informacija koja može imati materijalni utjecaj na odluke koje se tiču isključenja, odabira gosp. subjekta ili dodjele ugovora.

Za primijetiti je da je kroz fakultativne osnove za isključenje uključeno jedno od najvažnijih načela javne nabave, načelo tržišnog natjecanja, koje je propisano već samim Ugovorom o Europskoj uniji (UEU 2009.) i Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU 2009.), odnosno Osnivačkim ugovorima Europske unije te Europska unija ima isključivu nadležnost u regulaciji tržišnog natjecanja (čl. 3 UFEU 2009.). Time načelo tržišnog natjecanja izvire iz primarnog zakonodavstva EU i obvezujuće je za sve države članice EU, neovisno o njegovom propisivanju u drugim zakonskim aktima. Upravo poštivanjem ovog načela, ostvaruju se ostala načela javne nabave, ali se i postižu ciljevi postavljeni Direktivom javne nabave[3], kao što su: „otvorenost javne nabave tržišnom natjecanju i održivosti“ (paragraf 74. Direktive o javnoj nabavi, 2014); „otvorenost postupaka javne nabave malim i srednjim poduzećima“ (paragraf 78. Direktive o javnoj nabavi, 2014); „ostvarenje načela transparentnosti, zabrane diskriminacije i jednakog postupanja“ (paragraf 90. Direktive o javnoj nabavi); „dobivanje najbolje vrijednosti za novac“ (paragraf 90. Direktive o javnoj nabavi); te „smanjenje korupcije i prijevare u postupcima javne nabave“ (paragraf 100. i 101. Direktive o javnoj nabavi). Iz tog razloga je načelo tržišnog natjecanja jedno od najvažnijih načela javne nabave. S načelom tržišnog natjecanja povezani su zabranjeni sporazumi poduzetnika odnosno gospodarskih subjekata u postupcima javne nabave odnosno karteli[4]. Koliko je važno ostvariti načelo tržišnog natjecanja i onemogućiti sporazume gospodarskih subjekata kojima se narušava to načelo odnosno doprinijeti sprječavanju stvaranja kartela, pokazuje dodatno i činjenica da je Pravilima o financijskim korekcijama[5] postojanje kartela uvršteno kao nepravilnost u postupcima javne nabave s mogućnošću najviše stope financijske korekcije (100%).

3. Fakultativne osnove za isključenje propisane dokumentacijom o nabavi

Način na koji su fakultativne osnove za isključenje propisane člankom 254. ZJN-a 2016 ostavljaju mogućnost izbora naručiteljima da dokumentacijom propišu koje će osnove provjeravati. Time one postaju obvezujuće i naručitelj ih mora provjeravati u fazi pregleda i ocjene ponuda.

Jedna od najčešćih fakultativnih osnova za isključenje propisanih dokumentacijom o nabavi je: otvoren stečajni postupak, nesposobnost za plaćanje ili prezaduženost, ili postupak likvidacije, ako imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, nagodba s vjerovnicima, obustava poslovnih aktivnosti ili bilo kakva istovrsna situacija koja proizlazi iz sličnog postupka prema nacionalnim zakonima i propisima[6]. Člankom 254. ZJN 2016 je jedino za ovu osnovu za isključenje propisano da javni naručitelj, iznimno može, ako je tako odredio u dokumentaciji, odustati od isključenja gospodarskog subjekta ako utvrdi da će taj gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor, uzimajući u obzir primjenjiva nacionalna pravila i mjere za nastavak poslovanja. To bi bili slučajevi kada se provodi npr. restrukturiranje u stečajnom postupku ili predstečajna nagodba. Donošenjem Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi[7] 2012., uveden je institut predstečajne nagodbe koji je omogućio gospodarskim subjektima koji su postali nelikvidni i/ili insolventni da provedu restrukturiranje na temelju kojega će postati likvidni i solventni odnosno da se vjerovnicima omoguće povoljniji uvjeti namirenja tražbina od onih u stečajnom postupku odnosno ima značenje odgode plaćanja. Iako je i u slučaju predstečajne nagodbe, gospodarski subjekt nelikvidan i/ili insolventan, koji su kao razlozi propisani kao osnova za isključenje (nesposobnost za plaćanje ili prezaduženost), te predstavlja istovrsnu situaciju u kojoj se nalazi gospodarski subjekt, pravnom praksom je utvrđeno da isto ne predstavlja osnovu za isključenje[8]. U

[3] Vidi: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0024

[4] Vidi članak 2.c Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj: NN 79/09, 80/13, 41/21)

[5] Vidi: https://strukturnifondovi.hr/zajednicka-nacionalna-pravila/

[6] Vidi članak 254. stavak 1. točku 2. ZJN-a 2016.

[7] Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi („Narodne novine“, broj: 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15, 78/15, 114/22)

[8] Rješenje DKOM-a: KLASA: UP/II-034-02/14-01/819.

svakom slučaju, naručitelji bi trebali provesti ***test razmjernosti***[9] u odnosu na postojanje osnove za isključenje i samog isključenja gospodarskog subjekta, na način da utvrde hoće li takav gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor.

Promatrajući kontekst područja prava i postupanja kako ih opisuju fakultativne osnove za isključenje, osnovu za isključenje koja se odnosi na kršenja primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, ili odredbama međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenim u Prilogu XI. tog Zakona, mogli bismo dovesti u vezu s teškim profesionalnim propustom koji dovodi u pitanje integritet gospodarskog subjekta. Naime, teški profesionalni propust koji dovodi u pitanje integritet gospodarskog subjekta odnosi se na postupanje gospodarskog subjekta protivno propisima iz područja prava koje uređuje obavljanje njegove djelatnosti, prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, prava tržišnog natjecanja, prava intelektualnog vlasništva te postupanje protivno pravilima struke[10].

Kršenje prava koja se odnose na pravo okoliša, socijalno i radno pravo, isplatu plaće određujemo kao postojanja kaznenih djela. Naime, Kaznenim zakonom RH[11], neisplata plaće je kazneno djelo, te postoji niz kaznenih djela protiv okoliša, kao i kaznena djela u radnim odnosima i socijalnom osiguranju. Propisivanjem ove osnove za isključenje, kao i teškog profesionalnog propusta, možemo zaključiti da je proširena osnova „kažnjavanosti“, budući da ako se utvrdi da je ponuditelj kriv za kršenja prava iz navedenih područja, on je zapravo počinio kaznena djela te se isključuje iz postupka zbog postojanja kažnjavanosti iz tih područja.

Naručitelji češće propisuju postojanje teškog profesionalnog propusta u odnosu na osnovu iz članka 254. stavka 1. točke 1. ZJN 2016. Teški profesionalni propust uključuje i djelovanje gospodarskog subjekta u obavljanju njegove djelatnosti, pravo tržišnog natjecanja, pravo intelektualnog vlasništva te postupanje protivno pravilima struke. Dakle, uspoređujući te dvije osnove za isključenje, šira je kvalifikacija osnove za isključenje teškog profesionalnog propusta, te obuhvaća više okolnosti, u čemu možemo pronaći razloge za propisivanje upravo te osnove za isključenje dokumentacijom o nabavi, u odnosu na onu iz članka 254. stavka 1. točke 1. ZJN-a 2016.

Osnova za isključenje koja se odnosi na sklapanje sporazuma gospodarskog subjekta s drugim gospodarskim subjektima kojem je cilj **narušavanje tržišnog natjecanja**, a za koje naručitelj ima dovoljno vjerojatnih pokazatelja da sumnja u navedene okolnosti, predstavlja narušavanje tržišnog natjecanja, koje je obuhvaćeno i teškim profesionalnim propustom. Međutim, ono što je razlikuje od teškog profesionalnog propusta je vrijeme u kojem nastaje osnova za isključenje. **Teški profesionalni propust** je postupanje gospodarskog subjekta u prošlom vremenu, te mu je već utvrđeno narušavanje tržišnog natjecanja zbog kojeg je nastupio profesionalni propust. Ali, sklapanje sporazuma kojem je cilj narušavanje tržišnog natjecanja nastaje u sadašnjem vremenu i tek se gospodarskom subjektu treba utvrditi narušavanje tržišnog natjecanja i postojanje profesionalnog propusta. Narušavanje tržišnog natjecanja[12] povlači za sobom ne samo posljedicu isključenja iz postupka javne nabave, već i obvezu naručitelja da ovakvo postupanje prijavi nadležnim institucijama radi narušavanja tržišnog natjecanja.

Ista je situacija i kod osnove za isključenje koja se odnosi na **narušavanje tržišnog natjecanja, zbog prethodnog sudjelovanja gospodarskog subjekta u pripremi postupka nabave**, kako je navedeno u članku 199. ZJN-a 2016, a koja se ne može ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama (članak 254. stavak 1. točka 6. ZJN-a 2016). Također, istovjetna je situacija i kod osnove za isključenje koja se odnosi na postojanje sukoba interesa (članak 254. stavak 1. točka 5. ZJN-a 2016). U oba slučaja, naručitelji su vrlo oprezni da u postupku poštuju odredbe o sukobu interesa i prethodnom sudjelovanju gospodarskog subjekta u pripremi postupka. Navedeno se postiže time da se već u pripremi postupka javne nabave poduzimaju mjere radi otklanjanja postojanja sukoba interesa, u vidu navoda gospodarskih subjekta s kojima je naručitelj u sukobu interesa kroz dokumentaciju o nabavi, kao i provedbe prethodnog savjetovanja s gospodarskim subjektima putem Elektroničkog oglasnika RH. Posebno je bitno poduzeti sve potrebne mjere kako bi se izbjegao sukob interesa u projektima sufinanciranim sredstvima EU, budući da je u slučaju utvrđenog postojanja sukoba interesa, stopa financijskog ispravka 100%, bez mogućnosti umanjenja.

Još jedna od najčešćih fakultativnih osnova za isključenje propisanih dokumentacijom o nabavi je isključenje gospodarskog subjekta ako se dokažu **značajni ili opetovani nedostatci tijekom provedbe bitnih zahtjeva iz prethodnog ugovora o javnoj nabavi** ili prethodnog ugovora o koncesiji čija je posljedica bila prijevremeni raskid tog ugovora, naknada štete ili druga slična sankcija. Ova osnova za isključenje je prethodnim Zakonom o javnoj nabavi bila obuhvaćena definicijom teškog profesionalnog propusta[13], koji je učestao bio propisan kao razlog za isključenje dokumentacijom o nabavi. Da bi se utvrdila ova osnova za isključenje, bitno je da naručitelj utvrdi sve okolnosti iz opisa ove osnove , odnosno da se radi o značajnim i opetovanim nedostacima, bitnim zahtjevima iz ugovora, te da je posljedica bila prijevremeni raskid, naknada štete ili druga slična sankcija (npr. naplata jamstva za uredno ispunjenje ugovora).

[9] Načelo razmjernosti odnosno proporcionalnosti podrazumijeva poduzimanje mjera i donošenja odluka koje su primjerene poduzeti u odnosu na postojanje okolnosti za isključenje.

[10] Članak 3. ZJN 2016: profesionalni propust je postupanje gospodarskog subjekta protivno propisima iz područja prava koje uređuje obavljanje njegove djelatnosti, prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, prava tržišnog natjecanja, prava intelektualnog vlasništva te postupanje protivno pravilima struke

[11] Kazneni zakon („Narodne novine“, broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22)

[12] Polazište prava konkurencije ili prava tržišnog natjecanja u užem smislu čine zaštita od sklapanja zabranjenih sporazuma poduzetnika, odnosno sprječavanja stvaranja kartela i njihovog djelovanja, sprječavanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu, te kontrola koncentracija poduzetnika. Ta tri instituta čine pravo tržišnog natjecanja u užem smislu.

[13] Članak 68. Zakona o javnoj nabavi („Narodne novine, broj: 90/11, 83/13, 143/13, 13/14)

ESPD obrazac u svom dijelu koji se odnosi na osnove za isključenje lažnog prikazivanja, prikivanja informacija, nemogućnosti podnošenja traženih dokumenata i prikupljanja povjerljivih informacija, objedinio je dvije fakultativne osnove za isključenje: **a)** ozbiljno pogrešno prikazivanje činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti osnova za isključenje ili za ispunjenje kriterija za odabir gospodarskog subjekta, ako je prikrio takve informacije ili nije u stanju priložiti ažurirane popratne dokumente, i **b)** pokušaj da se na nepropisan način utječe na postupak odlučivanja javnog naručitelja, dođe do povjerljivih podataka koji bi mu mogli omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave ili iz nemara dostavljanja pogrešne informacije koja može imati materijalni utjecaj na odluke koje se tiču isključenja, odabira gospodarskog subjekta ili dodjele ugovora. Ove dvije osnove su usko povezane, ali osnova nepropisnog utjecaja na odlučivanje naručitelja obuhvaća veći broj okolnosti u kojemu je moguće isključenje, budući da se osnova pogrešnog prikazivanja odnosno prikrivanje činjenica ili nemogućnosti dostave ažuriranih popratnih dokumenata odnosi samo na kvalitativne kriterije za odabir gospodarskog subjekta. Kvalifikaciju *„pokušaj da na nepropisan način utječe na postupak odlučivanja javnog naručitelja, doći do povjerljivih podataka koji bi mu mogli omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave“* usko vežemo s narušavanjem tržišnog natjecanja i opisom značenja korupcije. Tržišno natjecanje omogućava svim poduzetnicima pod jednakim uvjetima pristup i sudjelovanje na tržištu. Korupcija bi se mogla definirati kao svako odstupanje od postavljenih normi odnosno zloupotrebu javnih ili službenih ovlasti s ciljem ostvarivanja osobnih probitaka ili probitaka povezanih osoba, bilo da se radi o javnom ili privatnom sektoru[14]. Narušavanje tržišnog natjecanja[15] i korupcija, koja je uključena u ovu osnovu za isključenje, povlači za sobom, ne samo posljedicu isključenja iz postupka javne nabave, već i obvezu naručitelja da ovakvo postupanje prijavi nadležnim institucijama radi narušavanja tržišnog natjecanja te pokretanja kaznenog postupka. I ovu osnovu za isključenje mogli bi povezati s definicijom teškog profesionalnog propusta do kojega dolazi zbog narušavanja tržišnog natjecanja. Međutim, ono što ih razlikuje je što se kod ove osnove narušavanje tržišnog natjecanja tek utvrđuje, dok je kod teškog profesionalnog propusta ona već utvrđena, i to odlukom nadležnog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja. Propisivanjem ovih osnova za isključenje naručitelj mora biti svjestan koje sve posljedice mogu proizaći ako se utvrdi ovakvo protupravno postupanje gospodarskih subjekata. U slučaju da se naručitelj odluči da odabere ove osnove za isključenje, preporuka je da se odaberu obje zajedno.

Primjerice, naručitelj je dokumentacijom propisao isključenje u slučaju „ozbiljnog pogrešnog prikazivanja činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti osnova za isključenje ili za ispunjenje kriterija za odabir gospodarskog subjekta, ako je prikrio takve informacije ili nije u stanju priložiti ažurirane popratne dokumente“. Ponuditelj je dostavio referencu u okviru kriterija za odabir ponude za koju je naručitelj utvrdio da nije istinita. Naručitelj nije mogao isključiti ponuditelja, već je jedino imao mogućnost ne priznati referencu za bodovanje, budući je referenca dostavljena u okviru kriterija za odabir ponude, a ne radi utvrđivanja odsutnosti osnova za isključenje ili ispunjenje kriterija za odabir gospodarskog subjekta. Da je naručitelj propisao isključenje i u slučaju *„pokušaja da se na nepropisan način utječe na postupak odlučivanja javnog naručitelja, dođe do povjerljivih podataka koji bi mu mogli omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave ili je iz nemara dostavio pogrešnu informaciju koja može imati materijalni utjecaj na odluke koje se tiču isključenja, odabira gospodarskog subjekta ili dodjele ugovora“*, tada bi imao mogućnost isključenja, budući da dostava takve reference predstavlja utjecaj na odlučivanje naručitelja.

4. Načini dokazivanja kod fakultativnih osnova za isključenje

Nepostojanje fakultativnih osnova za isključenje u ponudi se dokazuje putem ESPD obrasca. U fazi ažuriranih popratnih dokumenata naručitelj na temelju vlastitih saznanja provjerava njihovo ne/postojanje, odnosno se odgovarajućim sredstvima dokazuje postoji li koja od osnova za isključenje, osim osnove koja se odnosi na: otvoren stečajni postupak, nesposobnost za plaćanje ili prezaduženost, ili postupak likvidacije, ako imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, nagodba s vjerovnicima, obustava poslovnih aktivnosti ili bilo kakva istovrsna situacija koja proizlazi iz sličnog postupka prema nacionalnim zakonima i propisima. Ove okolnosti se u fazi ažuriranih popratnih dokumenata dokazuju na način propisan člankom 265. ZJN-a 2016, odnosno izvatkom iz sudskog registra ili potvrdom trgovačkog suda ili drugog nadležnog tijela u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta. U slučaju da se ne izdaju ti dokumenti ili oni ne obuhvaćaju sve okolnosti te dokumente može zamijeniti izjava pod prisegom ili, ako izjava pod prisegom prema pravu dotične države ne postoji, izjavom davatelja s ovjerenim potpisom kod nadležne sudske ili upravne vlasti, javnog bilježnika ili strukovnog ili trgovinskog tijela u državi poslovnog nastana gospodarskog subjekta, odnosno državi čiji je osoba državljanin. Potrebno je voditi računa da se u slučaju ponuditelja s poslovnim nastanom u RH iz izvatka iz sudskog registra ne vide sve situacije propisane člankom 254. stavkom 1. točkom 2. ZJN 2016, te je u tom slučaju potrebno dodatno zatražiti izjavu ovjerenu od javnog bilježnika. Za ponuditelja s poslovnim nastanom izvan RH potrebno je utvrditi jesu li sve okolnosti obuhvaćene izvatkom ili potvrdom, te ako nisu, potrebno je slijediti redoslijed dokazivanja iz članka 265. ZJN 2016. Posebice se ističe da ako u ponudi sudjeluje gospodarski subjekt koji nema pravnu osobnost, kao npr. podružnica, tada je propisanu osnovu za isključenje potrebno provjeriti i u odnosu na podružnicu i odnosu na njezinog osnivača. Ta situacija česta je kod stranih ponuditelja koji imaju osnovanu podružnicu u RH, te imaju porezni broj u RH i u zemlji poslovnog nastana.

Ostale fakultativne osnove za isključenje naručitelji utvrđuju temeljem vlastitih saznanja. U slučaju da imaju saznanja, od samog ponuditelja ili na drugi način, odgovarajuće dokaze o postojanju/nepostojanju navedenih okolnosti i poduzetim „mjerama samokorigiranja“, naručitelj traži od ponudi-

[14] Vidi: https://mpu.gov.hr/korupcija/21510

[15] Polazište prava konkurencije ili prava tržišnog natjecanja u užem smislu čine zaštita od sklapanja zabranjenih sporazuma poduzetnika, odnosno sprječavanja stvaranja kartela i njihovog djelovanja, sprječavanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu, te kontrola koncentracija poduzetnika. Ta tri instituta čine pravo tržišnog natjecanja u užem smislu.

telja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu, te iste ocjenjuje na temelju testa razmjernosti (proporcionalnosti). Načelo razmjernosti, odnosno proporcionalnosti podrazumijeva poduzimanje mjera i donošenja odluka koje je primjereno poduzeti u odnosu na postojanje okolnosti za isključenje. Često naručitelji propisuju izjavu kao dokaz nepostojanja fakultativnih osnova za isključenje, što je prema mišljenju kontrolnog tijela pretjerani zahtjev te je preporuka ne propisivati takvu izjavu kao dokaz. Npr. naručitelj je propisao izjavu kao dokaz, te budući da tu izjavu nije moguće zaprimiti dohvatom putem EOJN RH, to jenaručitelj dužan izjavu tražiti od ponuditelja. Kako je naručitelj fakultativne osnove za isključenje proširio i na podugovaratelja, to je od ponuditelja zatražio predmetnu izjavu za podugovaratelja, ali ne i za samog ponuditelja. Provodeći ex-post kontrolu, kontrolno tijelo je utvrdilo da izjava nije dostavljena za ponuditelja te da je naručitelj odabrao ponuditelja za kojega nije utvrdio nepostojanje fakultativnih osnova za isključenje.

U slučajevima u kojima je propisano da se osnova za isključenje dokazuje na odgovarajući način ili odgovarajućim sredstvima, kao što je to kod npr. kršenja u određenim područjima prava ili kod teškog profesionalnog propusta, ta sredstva mogu biti različite odluke, presude ili slično koje donose nadležna tijela u državi u čijoj je nadležnosti rješavanje pojedinog pitanja.

Kršenje prava iz područja prava okoliša, socijalnog i radnog prava, neisplata plaće, budući da su npr. u hrvatskom zakonodavstvu određena kao kaznena djela, utvrđujemo odgovarajućim dokazom, a to je presuda. U drugim pravnim sustavima može biti presuda ili neka druga vrsta odluke, ovisno o nacionalnom zakonodavstvu. Primjerice, ponuditelj je u Austriji kažnjen odlukom Savezne agencija za tržišno natjecanje R.Austrije za povrede tržišnog natjecanja. Isto tako, ponuditelj je u Grčkoj kažnjen za povredu tržišnog natjecanja odlukom Komisije za zaštitu tržišnog natjecanja Helenske Republike. I u RH se narušavanje tržišnog natjecanja utvrđuje i kažnjava odlukom Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Stoga, kod narušavanja tržišnog natjecanja, odluka nadležnog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja je odgovarajuće sredstvo za utvrđivanje osnove za isključenje profesionalnog propusta, budući da obuhvaća okolnosti narušavanja tržišnog natjecanja.

Osnove za isključenje koje su vezane na postupanje gospodarskog subjekta u samom postupku javne nabave su: a) sklapanje sporazuma s drugim gospodarskim subjektima kojem je cilj narušavanje tržišnog natjecanja; b) sukob interesa koji se ne može učinkovito ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama; c) narušavanje tržišnog natjecanja, zbog prethodnog sudjelovanja gospodarskog subjekta u pripremi postupka nabave, kako je navedeno u članku 199. ZJN-a 2016, koje se ne može ukloniti drugim, manje drastičnim mjerama; d) krivnja za ozbiljno pogrešno prikazivanje činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti osnova za isključenje ili za ispunjenje kriterija za odabir gospodarskog subjekta, prikrivanje takve informacije ili nemogućnost prilaganja popratnih dokumenata; e) pokušaj utjecaja na nepropisan način na postupak odlučivanja javnog naručitelja, dolaženja do povjerljivih podataka koji bi mu mogli omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave ili iz nemara dostavljanja pogrešnih informacija koja može imati materijalni utjecaj na odluke koje se tiču isključenja, odabira gospodarskog subjekta ili dodjele ugovora. Ove osnove su odraz načela tržišnog natjecanja, te predstavljaju jedne od težih povreda samog postupka javne nabave. Njihovo postojanje naručitelj utvrđuje u samom postupku, ako postoje naznake za njihovo ostvarenje. Postojanje sukoba interesa i prethodnog sudjelovanja gospodarskog subjekta u pripremi postupka, je jednostavno utvrditi, budući da je sam naručitelj dužan znati s kojim gospodarskim subjektima je u sukobu interesa te koji je gospodarski subjekt sudjelovao u pripremi postupka.

Što se tiče ozbiljnog pogrešnog prikazivanja činjenica, prikrivanja informacija, nemogućnosti prilaganja popratnih dokumenata, nepropisnog pokušaja utjecaja na postupak odlučivanja javnog naručitelja, dolaženja do povjerljivih podataka koji bi mogli gospodarskom subjektu omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave ili iz nemara dostavljanja pogrešnih informacija koja može imati materijalni utjecaj na odluke naručitelja, radi se osnovama koje naručitelj može provjeriti, ako o istima ima saznanja. Pa čak ako nema saznanja, ali postoji sumnja u postupanje gospodarskog subjekta ili istinitost informacija, ZJN 2016 omogućuje naručitelju da provjeri dostavljene podatke kod izdavatelja dokumenta, nadležnog tijela ili treće strane koja ima saznanja o relevantnim činjenicama[16].

Primjerice, naručitelj je u postupku posumnjao u istinitost reference koju je dostavio ponuditelj u okviru kriterija za odabir ponude. Naručitelj je referencu provjerio kod izdavatelja, te provjerom utvrdio da referenca nije istinita. S obzirom na to da je ponuditelj dostavom takve neistinite reference pogrešno prikazao činjenice i nepropisno pokušao utjecati na odluku naručitelja odnosno dostavio je pogrešnu informaciju, koju je naručitelj u tijeku postupka utvrdio, to je naručitelj isključio ponuditelja.

Isto tako, naručitelj je u tijeku pregleda i ocjene ponuda pozvao ekonomski najpovoljnijeg ponuditelja da dostavi ažurirane popratne dokumente. Ponuditelj povodom poziva i dopune poziva naručitelja, nije dostavio sve dokumente propisane za dokazivanje nepostojanja osnove za isključenje iz članka 252. ZJN-a 2016, te je naručitelj donio odluku o isključenju ponuditelja zbog postojanja osnove za isključenje iz članka 252. ZJN-a 2016, ali i zbog nemogućnosti prilaganja popratnih dokumenata propisanih člankom 254. stavkom 1. točkom 8. ZJN-a 2016.

Od nabrojanih osnova, najteže je utvrditi **zabranjeni sporazum odnosno sporazum gospodarskih subjekata kojim se narušava tržišno natjecanje**. Potrebno je da postoje naznake da su gospodarski subjekti koji sudjeluju u postupku sklopili takav sporazum kojim bi se utjecalo na tržište kroz manipuliranje ponudama u postupku putem sporazuma o cijenama koje će ponuditi u okviru tih postupaka, sporazuma o redoslijedu kojim će podnositi ponude u postupcima javne nabave, sporazuma o podjeli tržišta na način da se gospodarski subjekti dogovore koji će od njih podnijeti ponude na postupke određenih naručitelja, odnosno suzdržavati se od sudjelovanja u postupcima naručitelja koji „pripadaju“ drugim ponuditeljima i sl. Takvi sporazumi predstavljaju **kartel**[17]

[16] Vidi članak 264. ZJN 2016.

[17] Vidi članak 2.c Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj: 79/09, 80/13, 41/21)

koji je najteži oblik narušavanja tržišnog natjecanja. U slučaju sumnje o postojanju zabranjenog sporazuma odnosno kartela, naručitelj je obvezan takvo postupanje prijaviti nadležnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja. Naručitelj prilikom utvrđivanja ove osnove za isključenje ne raspolaže konkretnim dokazima, već mu je nužan uvjet da ima dovoljno vjerojatnih pokazatelja da postoji zabranjeni sporazum[18].

Još jedna od najčešće propisanih fakultativnih osnova za isključenje je postojanje značajnih ili opetovanih nedostataka gospodarskog subjekta tijekom provedbe bitnih zahtjeva iz prethodnog ugovora o javnoj nabavi ili prethodnog ugovora o koncesiji čija je posljedica bila prijevremeni raskid tog ugovora, naknada štete ili druga slična sankcija. Uspostavljenom praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje: Državna komisija) i Visokog upravnog suda RH (dalje: VUS RH), moglo bi se zaključiti da se ova osnova razmatra *„case-by-case“.* Ne predstavlja svaki prethodni raskid ugovora osnovu za isključenje, te naručitelj mora utvrditi da se radi o značajnim ili opetovanim nedostatcima, bitnim zahtjevima iz ugovora, s posljedicom prijevremenog raskida, naknade štete ili druge slične sankcije te čini li takvo postupanje ponuditelja nepouzdanim partnerom. Primjerice, u postupku je sudjelovao ponuditelj s kojim je naručitelj u sporu radi raskida prethodnog ugovora. Državna komisija i VUS RH su ocijenili postupanje naručitelja kao osnovano. Naručitelj je raskinuo ugovor zbog neispunjavanja ugovora te je naplatio ponuditelju jamstvo za uredno ispunjenje ugovora. Naručitelj je ocijenio da je taj ponuditelj nepouzdan partner za sklapanje novog ugovora, te ga je isključio iz postupka. U drugom slučaju, naručitelj je imao saznanje da ponuditelj ima dva raskida ugovora, te je provjeravao razloge i okolnosti tih raskida ugovora. Za jedan raskid ugovora je utvrđeno da je sam ponuditelj raskinuo ugovor zbog neizvršavanja obveza naručitelja, dok je za drugi utvrđeno da je nastupio raskid ugovora, ali nije naplaćeno jamstvo za uredno ispunjenje ugovora, te se povodom raskida vodi arbitražni postupak. S obzirom da u jednom slučaju ponuditelj nije bio kriv za raskid, a u drugom se vodi spor, to je naručitelj ocijenio da ne postoji osnova za isključenje kako je propisana člankom 254. stavkom 1. točkom 7. ZJN-a 2016.

Točka 85) preambule Direktive o javnoj nabavi omogućuje da naručitelj koristi dokumentaciju iz prethodnih drugih postupaka javne nabavu u postupku koji je u tijeku, ako je još uvijek aktualna[19]. Uvažavajući navedenu odredbu, naručitelj je u mogućnosti utvrđenje postojanja fakultativne osnove za isključenje u jednom postupku, primijeniti i u ostalim postupcima, odnosno rukovodi se time u odlučivanju u drugim postupcima. Npr. naručitelj je u postupku utvrdio za ekonomski najpovoljnijeg ponuditelja da je kriv za postojanje teškog profesionalnog propusta koji je utvrđen odlukom nadležne komisije za zaštitu tržišnog natjecanja. Naručitelj je u tom postupku donio odluku o isključenje tog ponuditelja. Međutim, naručitelj je u drugom postupku javne nabave, koji se vodio neposredno nakon prvo navedenog postupka, za tog ponuditelja imao saznanje da postoji profesionalni propust, ali ga nije isključio iz postupka, jer je proteklo razdoblje isključenja od dvije godine od dotičnog događaja, te naručitelj nije imao mogućnost isključenja. Naime, dotični događaj u ovom slučaju je dan donošenja odluke nadležne agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Naručitelj je utvrdio da ima saznanja za ponuditeljev profesionalni propust, da je proteklo dvije godine od odluke nadležne agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, da ne postoji osnova za isključenje te da neće isključiti ponuditelja iz postupka.

5. „Mjere samokorigiranja“ kod fakultativnih osnova za isključenje

Naručiteljima je člankom 255. ZJN-a 2016 dana mogućnost da odustanu od isključenja ponuditelja kod kojeg postoji fakultativna osnova za isključenje, ako je ponuditelj poduzeo mjere kojima dokazuje svoju pouzdanost za izvršenje ugovora, neovisno o postojanju osnove za isključenje. ZJN 2016 je predvidio mogućnost poduzimanja „mjera samokorigiranja“ za ponuditelje kod kojih postoje fakultativne osnove za isključenje, a koje se očituju u poduzimanju mjera kojima bi se dokazala pouzdanost takvog ponuditelja za izvršenje ugovora (npr. plaćanje naknade štete, suradnja s nadležnim istražnim tijelima, restrukturirajuće mjere u gospodarskom subjektu i sl.). Ponuditelji u ponudi dostavljaju ESPD obrazac u kojem navode ne/postojanje osnova za isključenje. U slučaju postojanja fakultativnih osnova za isključenje, ponuditelji navode mjere koje su poduzeli kako bi dokazali svoju pouzdanost za izvršenje ugovora. Naručitelji su dužni ocijeniti jesu li poduzete mjere primjerene, donijeti odluku o prihvaćanju ili neprihvaćanju mjera, te donijeti odluku o isključenju ili ne. Odluka o tome se donosi na temelju provedenog testa razmjernosti, odnosno proporcionalnosti. Naime, testom razmjernosti se utvrđuje jesu li poduzete mjere primjerene da se ne izrekne sankcija isključenja kao najstroža sankcija u postupku javne nabave[20]. Primjerice, kod značajnih i opetovanih nedostataka u izvršenju prethodnih ugovora, utvrđuje se kakvog su značaja bilo nedostatci, jesu li bili značajni i ponavljani, jesu li doveli do raskida i naplate jamstva, te u slučaju manjih nepravilnosti, samo bi iznimno moglo doći do isključenja, kada bi postojala sumnja u pouzdanost gospodarskog subjekta[21].

Poštivanje načela proporcionalnosti, koje je ujedno i opće načelo prava Unije, podrazumijeva da naručitelji prilikom donošenja odluka ne smiju prekoračiti ono što je nužno za postizanje ciljeva u javnoj nabavi. Prilikom primjene fakultativnih osnova za isključenje, naručitelji moraju posebnu pozornost posvetiti tom načelu.[22] Primjerice, ponuditelj je u ESPD obrascu naveo da postoji teški poslovni propust na način da je odlukom nadležne agencije za zaštitu tržišnog natjecanja utvrđeno da je sudjelovao u zabranjenim sporazumima te je istom odlukom i kažnjen. Tom odlukom je navedeno da je ponuditelj aktivno sudjelovao u istrazi, da je

[18] Presuda suda EU od 15. rujna 2022., *Landkreis Aichach-Friedberg, protiv J. Sch. Omnibusunternehmen, K. Reisen GmbH, uz sudjelovanje: E. GmbH & Co. KG*, C-416/21, ECLI:EU:C:2022:689.

[19] Vidi točku 85) preambule Direktive o javnoj nabavi.

[20] Presuda suda EU od 14. siječnja 2021., *„RTS infra BVBA, Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel protiv Vlaams Gewest“*, C-387/19, ECLI:EU:C:2021:13.

[21] Presuda VUS RH, UsII-563/19 od 19. prosinca 2019.

[22] Presuda suda EU od 7. rujna 2021., *„Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“ UAB, uz sudjelovanje: „Ecoservice Klaipėda“ UAB, „Klaipėdos autobusų parkas“ UAB, „Parsekas“ UAB, „Klaipėdos transportas“ UAB,* C-927/19, ECLI:EU:C:2021:700

poduzeo mjere restrukturiranja na način da je sankcionirao i zamijenio članove uprave, da je donio interne akte, uveo standarde postupanja i edukaciju zaposleniku u odnosu na sprečavanje narušavanja tržišnog natjecanja i korupcije, koje okolnosti su uzete kao olakotne, te mu je smanjena novčana kazna. Isto tako, ponuditelj je platio novčanu kaznu. O svemu navedenom, ponuditelj je dostavio dokaze. Naručitelj je prilikom ocjenjivanja „mjera samokorigiranja“ odnosno provedbom testa razmjernosti, uzeo u obzir sve okolnosti slučaja, a posebice što je i sama nadležna agencija za zaštitu tržišnog natjecanja ocijenila njegovo postupanje prilikom provedbe istrage i poduzimanja mjera kao olakotne okolnosti. Naručitelj je ocijenio da su poduzete mjere primjerene da se ponuditelja ne isključi iz postupka, čime je posljedično utvrđeno da je ponuditelj pouzdan ugovaratelj.

U slučaju fakultativnih osnova za isključenje, razdoblje isključenja je dvije godine od dotičnog događaja[23]. Utvrđivanje razdoblja isključenja u slučaju postojanja pravomoćnih presuda ili donesenih odluka nadležnih vlasti kao npr. nadležnog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, je vrlo lako i pouzdano za naručitelja, budući da postoji dokument na temelju kojega se računa razdoblje isključenja. Naravno, pod pretpostavkom da naručitelj ima saznanja o postojanju presude ili odluke. Postavlja se pitanje što predstavlja dotični događaj kod postojanja fakultativnih osnova za isključenja. Definicija dotičnog događaja nije propisana, te je potrebno za svaku okolnost odrediti koji trenutak će se uzimati za određivanja dotičnog događaja i mjerodavnog za određivanje razdoblja isključenja. Primjerice, u slučaju postojanja teškog profesionalnog propusta u vidu narušavanja tržišnog natjecanja utvrđenog odlukom nadležne vlasti, datum donošenja te odluke predstavlja dotični događaj[24].

Primjerice, za ponuditelja je utvrđeno postojanja profesionalnog propusta na način da je nadležna agencija za zaštitu tržišnog natjecanja države poslovnog nastana ponuditelja donijela odluku o postojanju zabranjenih sporazuma, odnosno narušavanja tržišnog natjecanja. Datum donošenja te odluke predstavlja dotični događaj. Nakon provedbe testa razmjernosti i utvrđenja da mjere koje je ponuditelj poduzeo zbog narušavanja tržišnog natjecanja nisu primjerene da bi bio pouzdan ugovaratelj, naručitelj je isključio tog ponuditelja iz postupka. Međutim, u drugom postupku, koji se vodio neposredno nakon prvo navedenog postupka, isti ponuditelj je podnio ponudu, ali naručitelj nije donio odluku o njegovu isključenju, budući da mu je proteklo dvije godine od dotičnog događaja odnosno od donošenja odluke nadležne agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, te naručitelj nije imao mogućnosti isključiti tog ponuditelja zbog postojanja teškog profesionalnog propusta po toj osnovi.

Međutim, kod utvrđenja osnova za isključenje u samom postupku, čin isključenja odnosno donošenje odluke o isključenju iz postupka javne nabave predstavlja dotični događaj. U slučaju raskida ugovora i npr. naplate jamstva za uredno ispunjenje ugovora, nastupanje pravnih posljedica raskida predstavlja dotični događaj. Ali, pokrene li se spor zbog raskida ugovora, ovisno o rezultatu spora, ovisiti će i trenutak nastanka dotičnog događaja, a posljedično i računanje razdoblja isključenja.

6. Zaključak

Prikazom specifičnog značenja svake pojedine fakultativne osnove za isključenje, načina dokazivanja i poduzimanja „mjera samokorigiranja“, u kontekstu ovog rada, ukazuje se na potrebu smislenog promišljanja i odabira prilikom propisivanja ovih osnova dokumentacijom o nabavi. Prilikom odabira fakultativne osnove za isključenje, naručitelji bi trebali razmisliti što pojedina osnova za isključenje znači za njihovo postupanje, kako u postupku javne nabave, tako i kasnije u izvršenju ugovora, te koji cilj se nastoji postići propisivanjem pojedine fakultativne osnove za isključenje. U ovom radu prikazana je moguća podjela fakultativnih osnova za isključenje u dvije skupine: osnove koje se odnose na poslovanje gospodarskog subjekta i osnove koje se odnose na njegovo postupanje u samom postupku javne nabave. Prva skupina se odnosi na prošla postupanja, dok se druga skupina odnosi na sadašnje postupanje gospodarskog subjekta. Na prvu se može činiti da su fakultativne osnove za isključenje korištan institut za isključenje nepouzdanog partnera. Međutim, kada nastupi okolnost postojanja jedne od propisanih okolnosti, naručitelj se nalazi u situaciji da su mu potrebni dodatni ljudski i vremenski resursi kako bi u potpunosti utvrdio činjenično stanje i donio odluku o ocjeni postupanja takvog gospodarskog subjekta. Stoga, naručitelji bi prilikom odabira posebnu pozornost trebali obratiti na cilj sankcioniranja postupanja gospodarskog subjekta, odnosno je li cilj sankcioniranja prošlo ili sadašnje postupanje te što je to što čini gospodarskog subjekta nepouzdanim partnerom za sklapanje ugovora. Posebice uzimajući u obzir da su gospodarski subjekti u mogućnosti poduzimati „mjere samokorigiranja“, za koje naručitelji kroz test razmjernosti moraju ocijeniti jesu li te mjere primjerene ili ne da bi gospodarski subjekt bio pouzdani ugovaratelj.

[23] Vidi članak 255. ZJN 2016.

[24] Presuda suda EU od 24. listopada 2018., *„Vossloh Laeis GmbH protiv Stadtwerke* München *GmbH“*, C-124/17, ECLI:EU:C:2018:855

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati i s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Pravo uvida u ponude drugih ponuditelja u postupku javne nabave[1]

Naručitelj nije dokazao da je žalitelju omogućio uvid u dokumentaciju postupka javne nabave

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je od naručitelja zatražio uvid u ponudu odabranog ponuditelja na dva načina, putem EOJN modula „Pojašnjenje i upotpunjavanje“ i na e-mail naručitelja naveden u dokumentaciji, ali da mu do kraja dana 19. lipnja 2023. nije omogućen traženi uvid. Naručitelj odgovara da je na adresu e-pošte žalitelja, poslao traženu dokumentaciju (ponudu odabranog ponuditelja) dan nakon zaprimljenog zahtjeva. Žalitelj u očitovanju od 25. svibnja 2023. navodi da nije zaprimio navedeni e-mail. Naručitelj u slici koju dostavlja kao dokaz da je e-mail poslan, navodi sljedeći tekst: „Molimo da potvrdite primitak emaila.“. Žalitelj nije mogao potvrditi primitak e-maila, jer ga nije dobio.

Državna komisija je Zaključkom od 20. srpnja 2023. zatražila od naručitelja da u roku od tri dana dostavi dokaz da je e-poštom s poslužitelja naručitelja na poslužitelj žalitelja dana 13. lipnja 2023. dostavio ponudu odabranog ponuditelja na uvid. Naručitelj je 27. srpnja 2023. dostavio podnesak u kojem navodi da postupajući po Zaključku dostavlja informacije o statusu poslane e-pošte dobivene od Službe za podršku, a u kojem je navedeno da je poruka 13. lipnja 2023. u 1:16:02 sati poslijepodne blokirana.

Među strankama je sporno je li naručitelj postupio sukladno obvezi iz članka 310. stavka 1. ZJN 2016. Pošto je naručitelj odlučio putem e-maila omogućiti uvid u odabranu ponudu, morao je nesporno utvrditi je li doista e-mail zaprimljen od strane žalitelja. Naručitelj je tražio od primatelja emaila da mu potvrdi primitak, a u konkretnom slučaju je utvrđeno da od žalitelja nije dobio potvrdu primitka, dok je od drugog podnositelja zahtjeva za uvid u ponudu dobio potvrdu primitka e-maila. Izostanak potvrde primitka e-maila od strane žalitelja trebao je naručitelju ukazati na mogućnost da e-pošta nije isporučena. Žalitelj je u pravu kada navodi da je naručitelj trebao utvrditi je li žalitelj zaprimio e-mail.

Državna komisija ocjenjuje da u konkretnom slučaju naručitelj nije dokazao da je žalitelju omogućio uvid u dokumentaciju dotičnog postupka sukladno članku 310. stavku 1. ZJN 2016, kako bi imao na raspolaganju sve informacije potrebne za ostvarivanje prava na učinkovitu pravnu zaštitu. Žalbeni navod je osnovan.

Pravodobnost žalbe u postupku javne nabave[2]

Budući da zadnji dan roka za izjavljivanje žalbe pada u subotu, sukladno odredbi članka 81. stavak 2. ZUP-a, rok za izjavljivanje žalbe je istekao prvog sljedećeg radnog dana (ponedjeljak).

... naručitelj je dana 10. svibnja 2023. objavio odluke o odabiru za grupe 1. i 2. predmeta nabave kojima je kao ekonomski najpovoljniju za obje grupe odabrao ponudu ponuditelja X.Y. d.o.o. Žalbe je u odnosu na obje odluke dana 22. svibnja 2023. izjavio žalitelj ZP E.-L. d.o.o. i Autoprijevoznik M.G.

Žalitelj u žalbama osporava valjanost ponude odabranog ponuditelja te predlaže poništiti odluke o odabiru za grupu 1. i grupu 2. U odgovoru na žalbe naručitelj prvenstveno ukazuje da je žalitelj zakasnio s izjavljivanjem žalbi, odnosno da je žalbe u odnosu na odluke o odabiru izjavio dva dana nakon isteka roka za izjavljivanje žalbi (dana 22. svibnja 2023.).

Prije nego se upusti u meritorno odlučivanje, Državna komisija provjerava postojanje postupovnih pretpostavki za izjavljivanje žalbe, koje moraju biti ispunjene na strani žalitelja. Postupovne pretpostavke za izjavljivanje žalbe Državnoj komisiji odnose se na nadležnost, dopuštenost, urednost i pravodobnost žalbe, postojanje pravnog interesa te na činjenicu je li žalbu izjavila ovlaštena osoba.

[1] Rješenje Državne komisije: KLASA: UP/II-034-02/23-01/305, od 28. srpnja 2023.

[2] Rješenje Državne komisije: KLASA: UP/II-034-02/23-01/256, od 16. lipnja 2023.

Vezano za tvrdnje naručitelja kojima ukazuje na nepravodobnost žalbe Državna komisija je utvrdila sljedeće. Za ocjenu pravodobnosti žalbe u konkretnom slučaju mjerodavna je odredba članka 406. stavka 1. točka 5. ZJN 2016 kojom je propisano da se u otvorenom postupku žalba izjavljuje u roku od 10 dana od primitka odluke o odabiru ili poništenju, u odnosu na postupak pregleda, ocjene i odabira ponuda, ili razloge poništenja. Također, mjerodavna je i odredba članka 81. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku (ZUP) koji propisuje da kad zadnji dan roka pada u nedjelju, na blagdan ili u drugi dan kad javnopravno tijelo ne radi, rok istječe prvog sljedećeg radnog dana.

U predmetnom postupku naručitelj je objavio odluke o odabiru za grupe 1. i 2. predmeta nabave dana 10. svibnja 2023. Primjenom članka 406. stavka 1. točke 5. ZJN 2016 proizlazi da je rok za izjavljivanje žalbe u odnosu na odluke o odabiru za grupe 1. i 2. istekao dana 20. svibnja 2023. Međutim, budući da navedeni dan kao zadnji dan roka pada u subotu (20. svibnja 2023.) sukladno odredbi članka 81. stavak 2. ZUP-a, rok za izjavljivanje žalbe je u konkretnom slučaju istekao prvog sljedećeg radnog dana, odnosno 22. svibnja 2023. (ponedjeljak). S obzirom na navedeno, a uzimajući u obzir da su žalbe žalitelja u odnosu na odluke o odabiru za grupe 1. i 2. predmeta nabave izjavljene dana 22. svibnja 2023., iste su pravodobne.

Analiza ponuda prema kriteriju odabira ponude i rangiranje ponuda[3]

Naručitelj nije u Zapisniku naveo na koji način je utvrdio da je ponuda odabranog ponuditelja doista najpovoljnija, odnosno nije bodovao sve pristigle ponude prema kriteriju za odabir ponude te iste nije rangirao prije nego je odlučio o osiguranju dodatnih sredstava

.... u žalbi na Odluku o odabiru ponude žalitelj navodi da je naručitelj pogrešno postupio kada nije izvršio rangiranje ponude žalitelja. Smatra da naručitelj ne smije a priori, temeljem jednog od kriterija odabira ponude, odbiti ponudu žalitelja, već je dužan izvršiti analizu cjelokupne ponude temeljem kriterija odabira ponude te ponude rangirati, a onda nakon takvog utvrđenja eventualno odlučiti ima li ili ne osigurana sredstva. Zaključuje da je naručitelj prejudicirao odbijanje ponude žalitelja te učinio postupovni propust.

Državna komisija je utvrdila da je u Zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda navedeno kako cijena ponude žalitelja te ponuditelja A. osiguranje d.d. i H. osiguranje d.d., prelazi iznos procijenjene vrijednosti nabave. Od Upravnog odjela za gradsku samoupravu i opće poslove zatraženo je očitovanje jesu li ili će biti osigurana sredstva iznad iznosa procijenjene vrijednosti nabave, a Upravni odjel se očitovao da iznad iznosa procijenjene vrijednosti nabave nisu osigurana. Dalje se navodi da se ponuda žalitelja odbija kao neprihvatljiva temeljem čl. 295. st. 1. ZJN 2016 jer prelazi planirana, odnosno osigurana sredstva.

Naručitelj nije u Zapisniku naveo na koji način je utvrdio da je ponuda odabranog ponuditelja doista najpovoljnija, odnosno nije bodovao sve pristigle ponude prema kriteriju za odabir ponude te iste rangirao prije nego je odlučio o osiguranju dodatnih sredstava. Žalitelj je podnio ponudu koja je cjenovno skuplja od ponude odabranog ponuditelja te je u odnosu na propisani kriterij odabira ponude „svota osiguranja od odgovornosti" ponudio nižu svotu temeljem čega je ostvario manji broj bodova. Ponuda odabranog ponuditelja je ekonomski najpovoljnija, pa okolnost da naručitelj u Zapisniku nije naveo podatke o bodovanju pristiglih ponuda i te ponude rangirao (uzimajući u obzir i one koje prelaze procijenjenu vrijednost) prije nego je provjerio mogućnost osiguravanja sredstva za ekonomski najpovoljniju ponudu u konkretnom slučaju nije bila od utjecaja na zakonitost odluke o odabiru. Naime, čak i da je naručitelj u Zapisniku konstatirao podatke o bodovanju ponuda nesporno je da bi žaliteljeva ponuda bila drugorangirana, a ponuda odabranog ponuditelja i dalje bi bila najpovoljnija. Stoga, iako naručitelj nije u potpunosti postupio u smislu odredbi članaka 295. te 298. ZJN 2016, isto nije utjecalo na zakonitost Odluke o odabiru. Žalbeni navod je neosnovan.

[3] Rješenje Državne komisije: KLASA: UP/II-034-02/23-01/641, od 5. siječnja 2024.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Odgovori na vaša pitanja

U nastavku objavljujemo izbor odgovora na vaša pitanja našim savjetnicima primljena prethodnih mjeseci. Vjerujemo da će i ostalim čitateljima odgovori biti korisni i pomoći u otklanjanju mogućih dilema s kojima se susreću u svojemu radu.

Doprinosi za mladu osobu zaposlenu rješenjem (bez ugovora o radu)

Pitanje: *Temeljem članka 16.a stavka 3. Pravilnika o doprinosima (Narodne novine, broj 2/09, 9/09 - ispravak, 97/09, 25/11, 61/12, 86/13, 157/14, 128/17, 1/19, 43/23, 143/23, dalje u tekstu: Pravilnik) za mladu osobu poslodavac dužan je osigurati dokaz da je dokaz ugovor o radu sklopljen na neodređeno radno vrijeme. Službenici upravnih tijela jedinica lokalne samouprave (kao niti državni službenici) ne sklapaju ugovore o radu, nego se za službenike donose rješenja u upravnom postupku. Je li rješenje uopće nije prihvatljiv dokaz ili se pri izradi pravilnika zanemarila činjenica da ne sklapaju svi ugovore o radu te da je isto terminološki trebalo drukčije urediti?*

Odgovor: prema odredbama članka 7. točke 54. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08. – 114/23.) mlada osoba jest fizička osoba:

- koju poslodavac po osnovi ugovora o radu sklopljenog na neodređeno vrijeme prijavljuje na obvezno mirovinsko osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje
- koja do dana početka osiguranja ima manje od 30 godina života
- koja do dana sklapanja ugovora o radu nije imala prethodno sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme s istim poslodavcem.

Ako su kumulativno ispunjeni navedeni uvjeti, poslodavac se u razdoblju od 5 godina na plaću mlade osobe oslobađa plaćanja doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje. U članku 16.a Pravilnika o doprinosima (Nar. nov., br. 2/09. – 143/23.) propisano je da za korištenje navedene olakšice poslodavac mora osigurati dokaz i to ugovor o radu sklopljen na neodređeno radno vrijeme.

Radni odnos se zasniva zaključivanjem ugovora o radu, uz uvažavanje odredbi općeg propisa radnog prava tj. Zakona o radu, ako drugim zakonom ili međunarodnim ugovorom koji je na snazi nije drukčije određeno. Sukladno navedenoj odredbi članka 1. Zakona o radu, ugovor o radu zaključuju radnici u realnom sektoru i u javnim službama, a za državne službenike i namještenike i službenike i namještenike u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave radni odnos (na određeno i/ili neodređeno vrijeme) se zasniva na temelju odredbi posebnih propisa, i to na temelju:

- Zakona o državnim službenicima (Nar. nov., br. 92/05. – 141/22.)
- Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Nar. nov., br. 86/08. – 112/19.).

Prema odredbama ovih zakona, o prijmu u službu, rasporedu na radno mjesto te o drugim pravima i obvezama službenika odlučuje se rješenjem. Dakle, pitanja koja se za službenike i namještenike u javnim službama te za zaposlene u realnom sektoru uređuju ugovorom o radu, kao dvostranim aktom, za službenike i namještenike u državnoj službi i u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave se uređuje rješenjem koje donosi čelnik ili druga službena osoba (jednostrani akt).

Iz odredbi Zakona o doprinosima proizlazi da je uvjet za korištenje olakšice za osobu koja nije navršila 30 godina života, zasnivanje radnog odnosa na neodređeno vrijeme. Mišljenja smo, stoga, da činjenica da se radni odnos na neodređeno vrijeme ne zasniva zaključivanjem ugovora o radu, već rješenjem o prijmu u službu na neodređeno vrijeme (jer je tako propisano posebnim zakonima), ne može biti prepreka za korištenje propisanog oslobođenja od plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje u trajanju od 5 godina. U upitu navodite da je osoba mlađa od 30 godina bila primljena u službu kao vježbenik na određeno vrijeme (na godinu dana) i da prethodno nije bila zaposlena kod drugog poslodavca što podrazumijeva da ste za tih godinu dana mogli koristiti olakšicu za plaćanje doprinosa za obvezno osiguranje za osobu koja se prvi put zapošljava. Kako je navedenoj osobi nakon isteka vježbeničkog staža rješenjem produžena služba u općini na neodređeno vrijeme, a osoba je u trenutku izdavanja rješenja o prijmu u službu na neodređeno vrijeme mlađa od 30 godina, mišljenja smo da možete sljedećih 5 godina koristi olakšicu u plaćanju doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje.

Obvezni doprinosi – umanjenje osnovice

Pitanje: *Prema novom Zakonu o doprinosima (NN 114/23)., da li se kod isplate naknade za rad upravnog vijeća (članovi nisu zaposlenici) treba obračunati umanjenje osnovice MIO I. ili će se to odnositi samo na zaposlene?*

Odgovor: pravo na umanjenje osnovice za obračun i plaćanje doprinosa za I. stup mirovinskog osiguranja za zaposlenike čija je mjesečna bruto plaća do 1.300,00 eura , poslodavac primjenje samo pri isplati:

- plaće za određeni mjesec (počevši od plaće za prosinac 2023.)

- naknade plaće koja se isplaćuje na teret poslodavca (naknada za bolovanje na teret poslodavca, naknada za godišnji odmor, naknada za plaćeni dopust i sl.)
- plaće u naravi, ali samo ako je ugovorena kao sastavni dio mjesečne plaće zaposlenika.

Kako se naknada koja se isplaćuje članovima pravnog vijeća oporezuje kao drugi dohodak (nije, dakle plaća, tj. primitak po osnovi nesamostalnoga rada), ne možete primijeniti pravo na umanjenje osnovice za obračun doprinosa.

Pravo na naknadu za bolovanje

Pitanje: *Nekoliko radnica imalo je u prethodnom razdoblju odsutnost s posla zbog bolesti (korona virus, gripa i slično), a po unaprijed utvrđenom rasporedu bile su određene da rade i vikendima i blagdanima. Međutim, zbog bolesti nisu mogle odraditi te smjene. Imaju li pravo na naknadu za bolovanje za te dane? Koji prosjek plaće se koristi za obračun naknade?*

Odgovor: Sukladno odredbama članka 95. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14. – 64/23.), radnik ima pravo na naknadu plaće za razdoblja u kojima ne radi zbog opravdanih razloga. Privremena spriječenost odnosno nesposobnost za rad uslijed bolesti ili ozljede odnosno uslijed dugih okolnosti (druge okolnosti su, na primjer, izolacija, njega člana obitelji i sl.) jest opravdani razlog zbog kojega je radnik spriječen izvršavati svoju obvezu rada pa mu stoga pripada pravo na naknadu plaće kojom mu se osigurava novčana sigurnost zbog izgubljene zarade s osnove rada. Radniku pripada pravo na naknadu plaće **samo za dane odnosno sate za koje bi imao pravo na plaću da radi**. Ovo temeljno načelo za utvrđivanje prava na naknadu plaće se primjenjuje i u slučaju kada naknada plaće tereti sredstva poslodavca i kada tereti sredstva HZZO-a ili državnog proračuna (u članku 44. stavku 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, Nar. nov., br. 80/13. – 33/23. ovo načelo utvrđivanja naknade plaće propisano je upravo na navedeni način).

Dakle, radnice koje su prema rasporedu radnog vremena trebale raditi i vikendima i blagdanima, ostvarile bi pravo na plaću za sate rada u tim danima pa im stoga za te sate, kada ne rade zbog bolesti, pripada i pravo na naknadu plaće. U slučaju bolesti (gripa, korona i slično) za sate za koje su trebale raditi na blagdan odnosno u subotu ili nedjelju, pripada im pravo na naknadu plaće zbog bolovanja koje tereti sredstva poslodavca (za prvih 42 dana bolovanja), a kada bolovanje tereti sredstva HZZO-a, za te im sate pripada pravo na naknadu plaće na teret Zavoda.

U slučaju utvrđivanja naknade plaće zbog bolovanja do 42 dana, neovisno o vrsti bolovanja, primjenjuje se za radnika povoljniji od sljedeća dva obračuna:

- prvim se obračunom naknada plaće utvrđuje u visini 85 % njegove plaće kao da je radio **u redovnom radnom vremenu** (plaća za redovan rad uvećava se za privremeni dodatak, pa se u slučaju bolovanja, naknada utvrđuje u visini 85 % toga iznosa)
- drugim se obračunom utvrđuje naknada plaće u visini 85 % njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje (u iznos ostvarene plaće u prethodna tri mjeseca uračunava se i privremeni dodatak, jer on sastavni dio ukupne plaće radnika).

Poslodavac usporedbom iznosa naknade plaće, utvrđene prema prvom i drugom obračunu, utvrđuje koji je iznos za radnika povoljniji i taj iznos isplaćuje radniku.

Pitanje: *Molimo pojasnite je li se promijenio način utvrđivanja naknade plaće zbog bolovanja prouzrokovanog ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću u III. Dodatku TKU-u za službenike i namještenike u javnim službama u odnosu na prijašnje odredbe Temeljnog kolektivnog ugovora?*

Odgovor: Način utvrđivanja naknade plaće zbog bolovanja prouzrokovanog ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću u III. Dodatku TKU-u nije se izmijenio u odnosu na prijašnje odredbe Temeljnog kolektivnog ugovora. Naime, u članku 57. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama, Nar. nov., br. 56/22. se navodi: *„Naknada plaće u visini 100 % iznosa **njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje** pripada zaposleniku kada je na bolovanju zbog profesionalne bolesti ili ozljede na radu i to za vrijeme trajanja bolovanja zbog profesionalne bolesti ili ozljede na radu.“*

Na suštinski isti način se ovo bolovanje utvrđivalo i prema odredbama članka 58. ranije važećeg Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (Nar. nov., br. 128/17.) – citiramo: *Naknada u 100% iznosu **njegove plaće u prethodna tri mjeseca neposredno prije nego je započeo bolovanje**, pripada zaposleniku kada je na bolovanju zbog profesionalne bolesti ili ozljede na radu.*

Dakle, ako je zaposlenik na bolovanju zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, naknada plaće od prvoga dana priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti tereti sredstva HZZO-a, a utvrđuje se u 100 % iznosu osnovice koju čini prosječni iznos redovne mjesečne plaće koja je zaposleniku isplaćena u posljednjih **šest mjeseci** prije mjeseca u kojem je nastupio slučaj na osnovi kojeg se stječe pravo na naknadu (iznos naknade plaće zbog priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti nije limitiran, tj. ne primjenjuje se najviši iznos naknade od 565,04 eura mjesečno). Nakon što, sukladno propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, utvrdi iznos naknade plaće koji tereti sredstva HZZO-a, poslodavac treba utvrditi naknadu plaće prema odredbama članka TKU-a (u visini 100 % iznosa njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje). Ako je naknada utvrđena prema odredbama članka 57. TKU-a povoljnija, poslodavac će naknadu plaće utvrditi primjenom te, povoljnije satnice (zbog usporedbe s naknadom plaće koja tereti sredstva HZZO-a i koja

ne podliježe oporezivanju, i naknadu plaće prema članku 57. TKU-a treba utvrditi u neto iznosu). Nakon što od naknade plaće, utvrđene primjenom članka 57. TKU-a odbije naknadu plaće obračunanu i isplaćenu zaposleniku prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, poslodavac će utvrditi razliku naknade plaće koju još treba isplatiti zaposleniku, a koja će tereti njegova sredstva.

Utvrđena razlika naknade plaće koja će se isplatiti na teret poslodavca podliježe obvezi plaćanja doprinosa i poreza na dohodak, što podrazumijeva da utvrđeni neto iznos razlike naknade plaće, koja tereti sredstva poslodavca, treba preračunati na bruto svotu.

Pitanje: *Pojasnite način obračuna naknade za bolovanje u javnim službama***.**

Odgovor: Dodatkom III. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama (Nar. nov., br. 128/23.) izmijenjen je članak 57. TKU-a koji utvrđuje način izračuna naknade plaće ako je zaposlenik odsutan s rada zbog bolovanja do 42 dana. Naime, do zaključivanja Dodatka III. TKU-u, odredbe članka 57. su utvrđivale način obračuna naknade plaće za bolovanje do 42 dana koje tereti sredstva poslodavca. Izmijenjeni članak 57. TKU utvrđuje pravo na naknadu plaće zaposlenika odsutnog s rada zbog bolovanja do 42 dana, **neovisno o vrsti bolovanja**, dakle i zbog bolovanja do 42 dana koje tereti sredstva poslodavca kao i zbog bolovanja do 42 dana koje tereti sredstva HZZO-a ili državnog proračuna.

Prema odredbama članka 39. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13., 137/13., 98/19. i 33/23.), zaposleniku pripada pravo na naknadu plaće uslijed privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad, ako je:

1. privremeno nesposoban za rad zbog bolesti ili ozljede, odnosno ako je radi liječenja ili medicinskih ispitivanja smješten u zdravstvenu ustanovu
2. privremeno spriječen obavljati rad zbog određenog liječenja ili medicinskog ispitivanja koje se ne može obaviti izvan njegovog radnog vremena
3. izoliran kao kliconoša ili privremeno nesposoban za rad zbog transplantacije živog tkiva i organa u korist druge osigurane osobe Zavoda
4. pratitelj osigurane osobe upućene na liječenje ili liječnički pregled izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe koja se upućuje
5. određen da njeguje oboljelog člana uže obitelji – dijete, supružnika i životnog partnera
6. privremeno nesposoban za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi s trudnoćom i porodom
7. privremeno spriječen za rad zbog korištenja rodiljnog dopusta i prava na rad u polovici punoga radnog vremena u skladu sa zakonom kojim se uređuju rodiljne i roditeljske potpore
8. privremeno nesposoban za rad zbog korištenja dopusta za slučaj smrti djeteta, mrtvorođenog djeteta ili smrti djeteta za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta u skladu sa zakonom kojim se uređuju rodiljne i roditeljske potpore
9. privremeno nesposoban za rad zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu
10. privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti
11. izoliran zbog pojave zaraze u njegovoj okolini.

Prema odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, samo se bolovanja navedena pod točkom 1. i 2. za prvih 42 kalendarska dana obračunavaju i isplaćuju na teret poslodavca, a u svim ostalim navedenim slučajevima naknada plaće od prvog dana tereti sredstva HZZO-a ili državnog proračuna.

Iako naknada plaće za bolovanja navedena pod red. br. 3. – 11. od prvog dana tereti sredstva HZZO-a ili državnog proračuna, naknadu plaće isplaćuje poslodavac, pa naknadno refundira od Zavoda, samo u slučaju kada je zaposlenik:

- pratitelj osigurane osobe upućene na liječenje ili liječnički pregled izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta osigurane osobe koja se upućuje
- određen da njeguje oboljelog člana uže obitelji – dijete, supružnika i životnog partnera
- privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

U ostalim navedenim slučajevima, naknadu plaće zaposleniku izravno isplaćuje HZZO.

Odredbe članka 57. TKU-a, koje propisuju pravila utvrđivanja naknade plaće zbog bolovanja do 42 dana, neovisno o vrsti bolovanja, ne utvrđuju različito postupanje u slučaju kada naknadu plaće koja tereti sredstva HZZO-a ili državnog proračuna poslodavac isplaćuje zaposleniku, pa je naknadno refundira od HZZO-a (na primjer, bolovanje zbog njege člana uže obitelji) ili kada naknadu plaće koja tereti sredstva HZZO-a ili sredstva državnog proračuna izravno zaposleniku isplaćuje HZZO (na primjer, privremena nesposobnost za rad zbog bolesti i komplikacija u vezi s trudnoćom i porodom), pa se propisana pravila primjenjuju u oba slučaja.

Prema članku 57. TKU-a, zaposleniku pripada pravo na naknadu plaće za bolovanje do 42 dana, neovisno o vrsti bolovanja:

- u visini **85 %** njegove plaće kao da je radio u redovnom radnom vremenu

ili

- u visini **85 %** njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad), ako je to povoljnije za zaposlenika.

Iznimno, kada je zaposlenik na bolovanju zbog profesionalne bolesti ili ozljede na radu, pripada mu naknada plaće u visini **100 %** iznosa njegove prosječne mjesečne plaće

ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje.

Ako je u tri mjeseca koje prethodne mjesecu u kojemu je započeto bolovanje zaposlenik za dio toga razdoblja ili za cijelo razdoblje ostvario pravo na naknadu plaće (a ta naknada je utvrđena u umanjenom iznosu u odnosu na plaću za rad u redovnom radnom vremenu), tada mu se za to vrijeme obračunava naknada plaće kao da je radio u redovnom radnom vremenu.

U slučaju da je posebnim propisom (na primjer Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju) pravo na naknadu plaće uređeno na povoljniji način od onoga popisanog člankom 57. TKU-a, na zaposlenika **treba primijeniti povoljnije pravo**.

Iz navedenih odredbi TKU-a proizlazi da poslodavac, u slučaju bolovanja do 42 dana, a koja od prvoga dana terete sredstva HZZO-a ili držanog proračuna, treba prvo utvrditi naknadu plaće prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja i pri tome primijeniti sva ograničenja vezana uz visinu naknade, što podrazumijeva:

- da će na tiskanici Potvrda o plaći (propisanoj Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja) utvrditi osnovicu za obračun naknade plaće koju čini prosječni iznos **redovne** mjesečne plaće koja je zaposleniku isplaćena u posljednjih **šest mjeseci** prije mjeseca u kojem je nastupio slučaj na osnovi kojeg se stječe pravo na naknadu, a ako zaposleniku u šest mjeseci koji prethode osiguranom slučaju **nije isplaćeno više od jedne plaće,** utvrdit će osnovicu za naknadu plaće u visini najniže mjesečne osnovice za plaćanje doprinosa, važeće za mjesec koji prethodi mjesecu u kojem je nastupio osigurani slučaj, umanjene za zakonom propisane obvezne doprinose i porez (ovo se ograničenje ne primjenjuje u slučaju privremene nesposobnosti zbog priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti)
- da će, **ovisno o uzroku bolovanja**, utvrditi naknadu plaće u visini **70 % ili 100 %** prethodno utvrđene osnovice za obračun naknade plaće, te primijeniti propisana ograničenja u visini naknade plaće tj.:
  a. primijeniti najviši mjesečni iznos naknade plaće koja tereti sredstva HZZO-a, a koji ne može za puno radno vrijeme iznositi **više od proračunske osnovice uvećane za 28 %**, tj. **ne smije iznositi više od 565,04 eura** (navedeno ograničenje se ne odnosi na bolovanje zbog priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti te bolovanje zbog rane, ozljede ili bolesti koja je posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu)

ili

  b. primijeniti najniži mjesečni iznos naknade plaće koja tereti sredstva HZZO-a u iznosu **od 110,36 eura** za puno radno vrijeme, a za sve vrijeme trajanja privremene nesposobnosti, ako zaposlenik prije dana nastanka osiguranog slučaja na osnovi kojeg se stječe pravo na naknadu plaće **nema ostvaren staž osiguranja** u Zavodu (9 mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u prethodne dvije godine). Uvjet prethodnog osiguranja se ne primjenjuje na naknadu plaće za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Nakon što poslodavac, u skladu propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, utvrdi pripadajući iznos naknade plaće za bolovanja do 42 kalendarska dana, a koja se isplaćuje na teret HZZO-a ili državnog proračuna, treba utvrditi koliko bi iznosila naknada plaća prema članku 57. TKU-a (naknada plaće u visini 85 % njegove osnovne plaće ili 85 % njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje, ovisno što je za zaposlenika povoljnije). Usporedbom prosječno isplaćenog iznosa plaće po satu (prosječne neto satnice) utvrđene prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja i satnice utvrđene prema odredbama članka 57. TKU-a, poslodavac će utvrditi koja je satnica povoljnija te primjenom te povoljnije satnice utvrditi iznos naknade plaće. Pri tome treba imati na umu da naknada plaće zbog bolovanja koja tereti sredstva poslodavca i naknada plaće koja tereti sredstva HZZO-a ili proračuna, imaju različita porezna obilježja. Naime, naknada plaće koja tereti sredstva HZZO-a ili proračuna, a koju poslodavac isplaćuje zaposleniku i refundira od HZZO-a ili je HZZO izravno isplaćuje zaposleniku, ne podliježe obvezi plaćanja doprinosa i poreza na dohodak već se utvrđuje i isplaćuje u neto iznosu, a naknada plaće koja tereti sredstva poslodavca podliježe obračunu javnih davanja, pa se utvrđuje u bruto iznosu. Da bi se satnice, zbog utvrđivanja koja je povoljnija, mogle usporediti, trebaju obje biti u neto iznosu, pa poslodavac mora utvrditi koliko bi iznosila neto satnica bolovanja utvrđenog na način propisan člankom 57. TKU-a (pojašnjavamo način utvrđivanja neto satnice u sljedećem primjeru).

Na primjer, ako je zaposlenik tijekom mjeseca studenoga bio 5 dana (40 sati) na bolovanju zbog njege djeteta, poslodavac mu za to razdoblje utvrđuje naknadu plaće na teret HZZO-a, uz primjenu ograničenja visine naknade, propisanog odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Utvrđeni neto iznos naknade isplaćuje zaposleniku i naknadno refundira od HZZO-a. Istovremeno, izračunava koliko bi iznosila naknada plaće za tih pet dana uz primjenu članka 57. TKU-a, što podrazumijeva da prvo mora utvrditi je li za zaposlenika povoljnije obračunati naknadu plaće u visini 85 % njegove osnovne plaće ili 85 % njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca neposredno prije mjeseca u kojemu je započeto bolovanje. Nakon što utvrdi bruto naknadu plaće za bolovanje do 42 dana na način povoljniji za zaposlenika, poslodavac u postupku utvrđivanja neto satnice, tako utvrđeni bruto iznos naknade plaće pribraja bruto plaći koja je zaposleniku obračunana za sate rada u mjesecu studenom, čime utvrđuje koliko bi iznosio ukupan bruto iznos plaće i naknade plaće. Kako **navedeni postupak provodi samo zbog izračunavanja neto satnice bolovanja** (da bi mogao utvrditi je li njen iznos veći od neto iznosa satnice bolovanja utvrđene primjenom propisa iz zdravstvenog osigura-

nja), poslodavac od tako utvrđenog ukupnog bruto iznosa plaće i naknade plaće odbija doprinose i porez na dohodak (a do kraja mjeseca prosinca ove godine i prirez), te utvrđuje koliko bi iznosio neto iznos plaće i naknade plaće. Iz toga ukupnoga neto iznosa treba utvrditi koji se njegov dio odnosi na plaću za rad, a koji na naknadu plaće zbog bolovanja, kako bi se mogla utvrditi neto satnica bolovanja. Poslodavac taj podatak može utvrditi tako da prvo izračuna postotak utvrđene bruto naknade plaće za bolovanje u ukupnom bruto iznosu plaće i naknade plaće, a onda taj postotak primjeni na ukupno utvrđeni neto iznos plaće i naknade plaće. Na taj se način utvrđuje koliko bi iznosio neto iznos naknade plaće za bolovanje, utvrđene primjenom članka 57. TKU-a, a nakon toga i koliko bi iznosila neto satnica bolovanja.

Ako je neto satnica utvrđena prema odredbama članka 57. TKU-a povoljnija, poslodavac će naknadu plaće utvrditi primjenom te, povoljnije satnice. Nakon što od naknade plaće, utvrđene primjenom članka 57. TKU-a, odbije naknadu plaće obračunanu i isplaćenu zaposleniku prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja (a koja tereti sredstva HZZO-a ili proračuna i koja ne podliježe oporezivanju), poslodavac će utvrditi **neto razliku naknade plaće** koju još treba isplatiti zaposleniku, a koja će tereti njegova sredstva.

Utvrđena **razlika** naknade plaće koja će se isplatiti na teret poslodavca podliježe obvezi plaćanja doprinosa i poreza na dohodak, što podrazumijeva da utvrđeni neto iznos razlike naknade plaće, koja tereti sredstva poslodavca, treba preračunati na bruto svotu.

Otkup knjiga od autora

Pitanje: *Na koji način je moguće kupiti knjige autora koje je izdao u vlastitoj nakladi? Može li se to provesti kupoprodajnim ugovorom?*

Odgovor: Da bi osoba prodavala primjerke knjige koju je napisala, tj. čiji je autor mora imati registriranu samostalnu djelatnost i dohodak od samostalne djelatnosti utvrđivati ili paušalno ili na temelju poslovnih knjiga (ovisno o godišnjem iznosu primitaka po osnovi samostalne djelatnosti). U navedenom slučaju, za prodane knjige fizička osoba - autor knjige, izdaje račun. Autorski honorar bi se osobi koja je napisala knjigu obračunavao i isplaćivao na temelju zaključenog ugovora o prodaji autorskog prava (što je slučaj kada se, na primjer, rukopis knjige tj. autorsko pravo prodaje izdavaču). Kada se prodaje već tiskana knjiga kupcu, ne prodaja se svakom kupcu autorsko pravo, već takva transakcija ima obilježje isporuke dobra.

Kupoprodajni ugovor se zaključuje kada se prodaje imovina fizičke osobe koja nije rezultat njegove samostalne djelatnosti (na primjer, kada osoba prodaje knjige koje je prethodno kupila, naslijedila i sl.) pa takva isporuka nije oporeziv dohodak te fizičke osobe (sukladno odredbama članka 8. stavka 2. točke 4. Zakona o porezu na dohodak). Međutim, kada fizička osoba prodaje knjigu koju je sama napisala, to jest oporeziv dohodak i to ili dohodak od samostalne djelatnosti ili drugi dohodak (autorski honorar kada se prodaje autorsko pravo, a ne već tiskana knjiga).

Potpora djelatniku zbog invalidnosti djeteta

Pitanje: *Može li se neoporezivo isplatiti potpora djelatniku zbog invalidnosti djeteta?*

Odgovor: Odredbe Pravilnika o porezu na dohodak ne propisuju mogućnost neoporezive isplate potpore zbog utvrđene invalidnosti djeteta vašeg djelatnika. Neoporezivo se, do 331,81 eura godišnje, može isplatiti potpora zbog utvrđene invalidnosti samoga radnika, ali ne i zbog utvrđene invalidnosti njegovog djeteta. Slijedom navedenoga, ukupan iznos potpore koju, u skladu s odredbama Kolektivnog ugovora vaše jedinice lokalne samouprave, isplaćujete zaposlenom djelatniku, podliježe obvezi obračunavanja i plaćanja doprinosa, poreza na dohodak i prireza.

U obrascu JOPPD navedeni se primitak evidentira kao ostali primitak po osnovi nesamostalnoga rada vašega djelatnika (dakle, u JOPPD obrazac se ne upisuju podaci o djetetu, već podaci o djelatniku kojemu, sukladno Kolektivnom ugovoru, to pravo pripada).

Pravo roditelja na dar djetetu

Pitanje: *Je li pravo roditelja na neoporezivi dar djetetu uvjetovano time da je dijete upisano kao uzdržavani član u njegovu poreznu karticu?*

Odgovor: Pravo na isplatu dara djetetu radnika do 15 godina starosti utvrđuje se u izvoru radnog prava – u kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu odnosno u ugovoru o radu. U upitu navodite da je pravo na isplatu ovoga dara u kolektivnom ugovoru vaše ustanove utvrđeno u iznosu koji je Pravilnikom o porezu na dohodak propisan kao neoporeziv godišnji iznos, ali uz uvjet da roditelj za navedeno dijete ostvaruje pravo na uvećanje osnovnog osobnog odbitka po osnovi njegovog uzdržavanja.

Kao što smo naveli, pravo na isplatu dara djetetu do 15 godina starosti uređuje se u izvorima radnog prava, a u propisima o oporezivanju dohotka (u Zakonu o porezu na dohodak i Pravilniku o porezu na dohodak) samo se utvrđuje pravo na njegovu **neoporezivu** isplatu. Dakle, porezni propisi ne utvrđuju obvezu poslodavca da radniku isplati dar za dijete do 15 godina starosti, već samo propisuju koji iznos, ako je to pravo utvrđeno izvorima radnog prava, poslodavac može radniku isplatiti neoporezivo. Drugim riječima, odredba iz kolektivnog ugovora koja uvjetuje pravo na isplatu dara za dijete do 15 godina starosti upisom toga djeteta u poreznoj kartici radnika kao uzdržavanog djeteta, iako neuobičajena, nije protuzakonita jer se to pravo ne propisuje u nekom posebnom zakonu (pravo se, kako smo naveli, uređuje u kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu, ugovoru o radu ili u odluci poslodavca). Ipak, u praksi, većina poslodavaca u izvorima radnog prava ne uvjetuje pravo na isplatu dara djetetu do 15 godina starosti upisom toga djeteta u poreznoj kartici radnika kao uzdržavanog djeteta.

Pravo na uvećanje osobnog odbitka za uzdržavano dijete ostvaruje onaj roditelj kojemu je to dijete upisano u poreznoj kartici kao uzdržavano dijete (neovisno o činjenici plaća li za to dijete alimentaciju drugom roditelju).

Raspodjela osobnog odbitka za uzdržavanu djecu

Pitanje: *Obitelj ima četvero djece. Prvo i drugo su prijavljeni kao uzdržavani članovi na ocu, a treće i četvrto na majci. Kako je ispravno utvrditi osobni odbitak majke?*

Odgovor: Prema odredbama članka 17. stavka 5. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. – 114/23.), ako više osoba uzdržava člana ili članove uže obitelji odnosno djecu, osobni odbitak za te osobe ravnomjerno se raspoređuje na sve koji te članove uzdržavaju, **osim ako se sporazume drukčije**. U skladu s navedenom odredbom Zakona o porezu na dohodak, roditelji se mogu dogovoriti da osobni odbitak za četvero djece dijele na način kao što ste naveli u upitu:

- otac koristi pravo za prvo dijete primjenom faktora 0,5 na osnovni osobni odbitak (280,00 eura), a za drugo dijete promjenom faktora 0,7 na osnovni osobni odbitaka (392,00 eura), dok za treće i četvero dijete ne koristi pravo na uvećanje osnovnog osobnog odbitka, jer to pravo koristi majka djeteta
- majka za prvo i drugo dijete, u tom slučaju, ne koristi pravo na uvećanje svoga osnovnog osobnog odbitka, već koristi pravo za treće dijete primjenom faktora 1,00 na osnovni osobni odbitak (560,00 eura), a za četvrto dijete primjenom faktora 1,4 (784,00 eura).

Navedena raspodjela prava na osobni odbitak mora biti iskazana u poreznim karticama i oca i majke. Prema odredbama članka 29. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 143/23.), ako porezni obveznik nema pravo na osobni odbitak za određeno uzdržavano dijete, jer to pravo koristi drugi roditelj, u stupac 2 Obrasca PK upisuje se ime i prezime toga djeteta, a u stupce 7, 8 i 9 podatke o poreznom obvezniku (ime i prezime i OIB) koji taj osobni odbitak koristi i pripadajući postotak osobnog odbitka (kao 100%).

Dakle, otac će u svojoj poreznoj kartici, na primjer, imati upisano:

II.3. PODACI O OSOBNIM ODBICIMA ZA UZDRŽAVANE ČLANOVE UŽE OBITELJI								
R. br.	Ime i prezime	Srodstvo	OIB	Invalidnost	Podaci vrijede od	Osobni odbitak dijeli se s osobom		
						Ime i prezime	OIB	Pripadajući postotak osobnog odbitka
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Prvo dijete	Npr. kći	xxxxxxxx	Ne	Datum od kada se koristi pravo na uvećanje			
2.	Drugo dijete	Npr. sin	xxxxxxxx	Ne	Datum od kada se koristi pravo na uvećanje			
3.	Treće dijete	Npr. kći	xxxxxxxx			Ime i prezime majke	OIB majke	100 %
4.	Četvero dijete	Npr. kći	xxxxxxxx			Ime i prezime majke	OIB majke	100 %

Istovremeno, majka će u svojoj poreznoj kartici imati upisano:

II.3. PODACI O OSOBNIM ODBICIMA ZA UZDRŽAVANE ČLANOVE UŽE OBITELJI								
R. br.	Ime i prezime	Srodstvo	OIB	Invalidnost	Podaci vrijede od	Osobni odbitak dijeli se s osobom		
						Ime i prezime	OIB	Pripadajući postotak osobnog odbitka
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Prvo dijete	Npr. kći	xxxxxxxx			Ime i prezime oca	OIB oca	100 %
2.	Drugo dijete	Npr. sin	xxxxxxxx			Ime i prezime oca	OIB oca	100 %
3.	Treće dijete	Npr. kći	xxxxxxxx	Ne	Datum od kada se koristi pravo na uvećanje			
4.	Četvero dijete	Npr. kći	xxxxxxxx	Ne	Datum od kada se koristi pravo na uvećanje			

Na navedeni način će roditelji iskoristi ukupno pravo na osobni odbitak za uzdržavanu djecu, tj. iskoristit će isti iznos kao i u slučaju kada pravo za svu djecu koristi samo jedan roditelj.

Majci se, dakle, za treće i četvrto dijete priznaje odgovarajući faktor, i to za treće dijete faktor 1,0 a za četvrto dijete faktor 1,4.

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina[1]

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
I.	Naknade	
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.29. i 30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte[2]
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 0,50 po prijeđenom kilometru
II.	Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život	
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnica za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 30,00[3] (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 15,00 (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnica za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna
5.	Dnevnice za službena putovanja *per diem* koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa (objavljeno na www.tim4pin.hr)
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 40,00 dnevno
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 60,00 dnevno
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 280,00 mjesečno
III.	Otpremnine i darovi	
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.400,00
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 896,00 (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.200,00 (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 140,00 godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 133,00 godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 700,00 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.120,00 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 400,00 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.200,00 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.800,00 godišnje pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

[1] Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23, 56/23 i 143/23).

[2] Čl. 7. st.33. Pravilnika o porezu na dohodak: Naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom i/ili naknade stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte mjesnim javnim prijevozom ne odnose se na isplate radnicima koji cijeli mjesec nisu radili odnosno koji su cijeli mjesec proveli na bolovanju ili plaćenom odnosno neplaćenom dopustu u skladu s posebnim propisima ili su cijeli mjesec radilina izdvojenom mjestu rada sukladno propisu koji uređuje radne odnose.

[3] Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):
- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
13.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad od kuće (čl.7.st.2.t.39. Pravilnika o porezu na dohodak)	Do 4,00 po danu rada od kuće, a najviše do 70,00 mjesečno
IV.	Potpore	
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00 godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.120,00
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00 godišnje
6.	Potpora za novorođenče (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.400,00
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak[4])	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	67,00 eura mjesečno, odnosno 804,00 eura godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 500,00 godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpora djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti,za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00 mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim[5]u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatitelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

[4] Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22 i 114/23).

[5] Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
V.	Nagrade zaposlenicima	
1.	Za navršenih: • 10 godina radnog staža • 15 godina radnog staža • 20 godina radnog staža • 25 godina radnog staža • 30 godina radnog staža • 35 godina radnog staža • 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	 do 280,00 do 336,00 do 392,00 do 448,00 do 504,00 do 560,00 do 672,00
VI.	Stipendije	
1.	Stipendije učenicima i studentima za redovno školovanje u tuzemstvu i inozemstvu na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00 mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 840,00 mjesečno
3.	Stipendije studentima u redovitom statusu na visokim učilištima, izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII.	Stipendije, nagrade i naknade športašima	
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00 mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 560,00 mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja[6] (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.800,00 godišnje
VIII.	Primici učenika i studenata	
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.360,00 godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 280,00 mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatitelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju se doprinosi te porez na dohodak i prirez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

[6] Pravilnik o pokriću obveznih doprinosa, trajnoj novčanoj naknadi, dodjeli nacionalne sportske stipendije i nagradama za sportska ostvarenja (NN, br. 41/23)

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.[7]

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 0,40 eura po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 38. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2024. godinu (NN, br. 149/23), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2024. godini iznosi 441,44 eura.

[7] Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	30,00 eur **čl. 48.**	30,00 eur **čl. 62.**
Dodatak za rad na terenu	30,00 eur **čl. 49.**	30,00 eur **čl. 62.** **čl. 63.**
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	238,90 eur **čl. 55.**	238,90 eur **čl. 67.**
Regres za korištenje godišnjeg odmora	300,00 eur **čl. 43.**	300,00 eur **čl. 58.**
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	300,00 eur **čl. 57.**	300,00 eur **čl. 69.**
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	100,00 eur **čl. 56.**	100,00 eur **čl. 68.**
Godišnja nagrada za uskršnje blagdane (uskrsnica)	100,00 eur **čl. 57.a**	100,00 eur **čl. 69.a**
Naknada za odvojeni život od obitelji	132,72 eur **čl. 51. st. 7.**	uredit će se granskim kolektivnim ugovorima. **čl. 64.**
Naknada troškova nastalih zbog obavljanja posla na izdvojenom mjestu rada, po danu	u iznosu koji je neoporeziv u skladu s posebnim propisom o porezu na dohodak, ako je takav rad ugovoren kao stalan ili kada razdoblje rada tijekom jednog kalendarskog mjeseca traje duže od sedam radnih dana **čl. 52.**	u iznosu koji je neoporeziv u skladu s posebnim propisom o porezu na dohodak, ako je takav rad ugovoren kao stalan ili kada razdoblje rada tijekom jednog kalendarskog mjeseca traje duže od sedam radnih dana **čl. 66. a**
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu čl. 44.	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu čl. 59.
Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe*******	u visini neoporezivog iznosa prema poreznim propisima 0,50 eura po prijeđenom kilometru	u visini neoporezivog iznosa prema poreznim propisima 0,50 eura po prijeđenom kilometru čl. 66.

*Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22, 127/22, 58/23 i 128/23) - Članak 107. : Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovorenih za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22, 127/22, 58/23 i 128/23)

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (TKU: čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarnih nagrada Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarat će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 238,90 eur (1.800,00 kuna) neto.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarnih nagrada prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: **1.800,00 kn*** odnosno 238,90 eur	Neoporezivi iznosi jubilarnih nagrada u eurima i centima
1	2	3
5	1.800 kn – 238,90 eur	Oporezivo u cijelosti
10	2.250 kn – 298,63 eur	280,00
15	2.700 kn – 358,35 eur	336,00
20	3.150 kn – 418,08 eur	392,00
25	3.600 kn – 477,80 eur	448,00
30	4.500 kn – 597,25 eur	504,00
35	5.400 kn – 716,70 eur	560,00
40	7.200 kn – 955,60 eur	672,00
45	9.000 kn – 1.194,51 eur	672,00

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 67. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema **Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima** (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaći i drugim materijalnim pravima pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 71/23) **suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu** (200,00 kn odnosno 26,55 eura dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima [8]

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn odnosno 0,40 eur po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	132,72 eur mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	66,36 eur mjesečno

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

[8] Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos **dnevnica za službeni put u inozemstvo** (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavku 18. Pravilnika o porezu na dohodak, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnica se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnica se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnica za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnica, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka[9]

Osnovni osobni odbitak iznosi 560,00 eura. Dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenata i osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji[10]	0,5	280,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,5	280,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	0,7	392,00
4.	Treće uzdržavano dijete	1,0	560,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,4	784,00
6.	Peto uzdržavano dijete	1,9	1.064,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	2,5	1.400,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	3,2	1.792,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,0	2.240,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	4,9	2.744,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,3	168,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,0	560,00

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada[11]

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjen za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se primjenom stopa utvrđenih prema članku 19.a Zakona o porezu na dohodak, i to:

– niže stope na mjesečnu poreznu osnovicu do visine 4200,00 eura te
– više stope na mjesečnu poreznu osnovicu koji prelazi iznos od 4200,00 eura.[12].

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2023. i 2024. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenoj plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), **minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine** utvrđena je u **bruto** iznosu **700,00 eura.** Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2024. godinu (NN, br. 125/23), **minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2024. godine** utvrđena je u **bruto** iznosu **840,00 eura.**

[9] Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

[10] Sukladno članku 14. uzdržavanim članovima uže obitelji smatraju se brački drug, roditelji poreznog obveznika, maćehe odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćehe odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

[11] Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

[12] Čl. 19. Zakona o porezu na dohodak. Od 1. siječnja predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom propisati visine poreznih stopa u granicama propisanim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 114/23).

Najniža mjesečna osnovica[13]

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinose treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice, koja za** 2023. godinu iznosi **519,53 eura**[14], dok za 2024. godinu iznosi 592,80 eura[15].

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica za 2023. godinu iznosi **8.203,08 eura**[16], a za 2024. godinu **9.360,00 eura**[17]. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi **98.436,96 eura**[18], a za 2024. godinu **112.320,00 eura**[19] i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08 do 114/23), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope
• Za mirovinsko osiguranje	20 %
• I. stup	15 %
• II. stup	5 %
Doprinosi na plaću	**Stope**
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom[20], plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak **broja osoba s invaliditetom**, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020., a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%.[21] Za 2023. godinu mjesečna naknada iznosi 140,00 eur, a za 2024. godinu 168,00 eura.

Poslodavac je obvezan **na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem**, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem[22]

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplatitelji drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08 do 114/23) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

- **Države članice Europske unije** (od 1.7.2013.)
- **Veliku Britaniju i Sjevernu Irsku**
- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska - od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

[13] Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

[14] Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br. 1/23, 27/23 i 43/23)

[15] Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (NN, br. 150/23)

[16] Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

[17] Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (NN, br. 150/23)

[18] Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23, 27/23 i 43/23)

[19] Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (NN, br. 150/23)

[20] Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

[21] Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

[22] Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08 do 114/23).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec[23]

Osnovica za obračun doprinosa	2024.[24] euri i centi
	592,80
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	118,56

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu Iznosi u eurima za 2024.		
	29	30	31
Dnevna osnovica	20,44	19,76	19,12
Dnevna obveza	4,09	3,95	3,82

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
HR6510010051550100001
poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa – oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 144/23):

a) **Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
b) **Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17, 98/19 i 84/21) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključivanja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

[23] Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima: Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20%.

[24] Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (NN, br. 150/23)

3.3.5. Umanjenje mjesečne osnovice za obračun doprinosa

Sukladno članku 4. (novi članak 21.a Zakona o doprinosima) **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima** (NN, br. 144/23) počevši od plaće za prosinac 2023. (bez obzira na to isplaćuje li se u prosincu 2023. ili u siječnju 2024.) mjesečna osnovica za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje za osiguranika čiji je ukupan iznos mjesečnih bruto plaća do 700,00 eura uključujući i iznos od 700,00 eura umanjuje se za 300,00 eura. Mjesečna osnovica za osiguranika čiji je ukupan iznos mjesečnih bruto plaća od 700,01 eura do 1.300,00 eura umanjuje se za iznos dobiven izračunom: 0,5x (1.300,00 – ukupan iznos bruto plaća za određeni mjesec). To umanjenje koristi se bez obzira na broj dana provedenih u osiguranju određenog mjeseca te bez obzira na to radi li se o radu u punom odnosno nepunom radnom vremenu. Ova odredba prvi put se primjenjuje pri obračunu plaće za prosinac 2023., bez obzira na to isplaćuje li se u prosincu 2023. ili u siječnju 2024.

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2023. i 2024. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2023. i 2024.

	Bruto osnovica	Propis
Državni službenici i namještenici	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	Članak 35. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN 56/22, 127/22, 58/23 i 128/23
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	
	Od 1. listopada 2023. pa nadalje 947,18 eur	
Javne službe	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	Članak 49. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (NN 56/22, 127/22, 58/23 i 128/23)
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	
	Od 1. listopada 2023. pa nadalje 947,18 eur	
Državni dužnosnici	516,29 eur (3.890,00 kn)	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Pravosudni dužnosnici	625,203 eur 4.710,595 kn	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19), primjena od 1. ožujka 2019. do 30. lipnja 2023.
Pravosudni dužnosnici	706,50 eura bruto	Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (Zakon o plaći i drugim materijalnim pravima pravosudnih dužnosnika, NN 71/23), primjena od 1. srpnja 2023.

Sukladno Odluci o isplati privremenog dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima te službenicima i namještenicima u javnim službama (NN 65/23) državnim službenicima i namještenicima te službenicima i namještenicima u javnim službama Vlada RH odredila je isplatu privremenog dodatka na plaću i to:

- u bruto iznosu od 163,62 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 0,631 – 1,110
- u bruto iznosu od 130,89 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 1,111 – 1,529
- u bruto iznosu od 98,17 eura mjesečno, ako su raspoređeni na radna mjesta s koeficijentom u rasponu 1,530 – 1,867.

Privremeni dodatak na plaću isplaćuje se za puno radno vrijeme od 40 sati tjedno, a u slučaju nepunog radnog vremena, razmjerno ugovorenom odnosno utvrđenom radnom vremenu. Ako su službenici i namještenici raspoređeni na radna mjesta na kojima, bez dodatka iz ove Odluke, ne ostvaruju Zakonom propisani iznos minimalne plaće, privremeni dodatak isplaćuje se na iznos minimalne plaće.

Privremeni dodatak na plaću određen ovom Odlukom isplaćivat će se uz plaću, jedanput mjesečno za prethodni kalendarski mjesec počevši s plaćom za lipanj 2023., koja se isplaćuje u srpnju 2023., a do dana ostvarivanja plaće prema uredbama kojima će se utvrditi nazivi radnih mjesta i koeficijenti za obračun plaće u skladu s novim zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama.

Sukladno Odluci o isplati dodatka na plaću državnim službenicima i namještenicima u pravosudnim tijelima (NN 87/23), počevši s plaćom za srpanj 2023., koja se isplaćuje u kolovozu 2023., državnim službenicima i namještenicima u tijelima sudbene vlasti i državnim odvjetništvima (u daljnjem tekstu: pravosudna tijela), raspoređenim na radna mjesta za koje je utvrđen koeficijent složenosti poslova do 2,30, određuje se isplata dodatka na plaću u visini od 12 %.

Ako su državni službenici i namještenici u pravosudnim tijelima raspoređeni na radna mjesta na kojima, bez dodatka iz navedene Odluke, ne ostvaruju Zakonom propisani iznos minimalne plaće, dodatak se isplaćuje na iznos minimalne plaće.

Dodatak na plaću će se isplaćivati do dana ostvarivanja plaće prema uredbi kojom će se utvrditi nazivi radnih mjesta i koeficijenti za obračun plaće u skladu s novim zakonom o plaćama u državnoj službi i javnim službama.

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu.

Uredbom o visini minimalne plaće **(NN, br. 122/22)** utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. **u bruto iznosu** od **700,00 eura. Primjenjuje se od 1. siječnja 2023. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023.**

Uredbom o visini minimalne plaće **(NN, br. 125/23)** utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. **u bruto iznosu** od **840,00 eura. Primjenjuje se od 1. siječnja 2024.**

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00 kn	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00 kn	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78 kn	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61 kn	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55 kn	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00 kn	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00 kn	115/16
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80 kn	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00 kn	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51 kn	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00 kn	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50kn (neto 3.750,00 kn)	117/21
od 1.1.2023. do 31.12.2023.	700,00 eur	122/22
od 1.1.2024. do 31.12.2024.	840,00 eur	125/23

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), Zakonu o rodiljnim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiteljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 12. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od **43. dana**, odnosno od **8. dana** za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 %/ 80 %/ od osnovice, ne više od 565,04 eur*
2.	**Njega** oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 %/ 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur
3.	Za **njegu oboljelog djeteta do tri godine života** – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
4.	Privremena nesposobnost za rad **zbog ozljede na radu** ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za **pratitelja bolesnika**	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % od osnovice, ne više od 565,04 eur

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
6.	Izoliran kao **kliconoša** ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
7.	**Komplikacije u vezi s trudnoćom i porođajem** – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
8.	**Rodiljni dopust****, 98 dana, od kojih 28 dana prije dana očekivanog poroda te 70 dana nakon rođenja djeteta (obvezni rodiljni dopust), a nakon proteka obveznog rodiljnog dopusta do navršenih 6 mjeseciživota djeteta (dodatni rodiljni dopust) – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % od osnovice, bez ograničenja
9.	**Očinski dopust:** 10 radnih dana za jedno dijete 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % osnovice bez ograničenja
10.	**Roditeljski dopust:** od navršenih 6 mjeseci života djeteta a) 8 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 6 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za prvo i drugo rođeno dijete b) 30 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 28 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za rođene blizance, 3. i svako sljedeće dijete c) u polovici radnog vremena	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	a) 100 % osnovice, ali ne više od 225,5 % proračunske osnovice mjesečno (995,45 eur) b) 125% proračunske osnovice mjesečno (551,80 eur) c) 110% pr. osnovice mjesečno (485,58 eur)
11.	**Stanka za dojenje djeteta**	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	100% proračunske osnovice (441,44 eur) ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	**Prenatalni pregled** (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

*Prema čl. 55 st. 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju najviši mjesečni iznos naknade plaće za puno radno vrijeme ne može iznositi više od proračunske osnovice uvećane za 28%.

**Prema čl. 32., st. 8. Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji na dan koji prethodi danu započinjanja prava ne ispunjava uvjet prethodnog osiguranja u trajanju od najmanje 6 mjeseci neprekidno ili 9 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta od 1. siječnja 2023. ima pravo na naknadu, u iznosu od125% proračunske osnovice (551,80 eur).

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN,br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (110,36 eur) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka umanjenog za propisane izdatke. Drugi dohodak ostvaruje se po osnovi primitaka koji se ne smatraju primicima određenim po osnovi: nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka. Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatitelji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
  a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
  b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
  c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, artističke, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

WWW.TIM4PIN.HR

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 13. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak i porez na dohodak

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	**Primitak**				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	**Osnovica za doprinos** ***(1 – 2)***				
4.	Doprinos za MO *(3 x stopa)*	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	**Dohodak /porezna osnovica** ***(1 – 2 – 4)***				
6.	Porez *na dohodak* *(5 x stopa)*	Niža stopa utvrđena prema članku 19.a Zakona			
7.	**Neto primitak** ***(1 – 4 – 6)***				
8.	Doprinos za ZO *(3 x stopa)*	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatitelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. U 2023. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 47.780,28 eura, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 47.780,28 eura.[25]

Sukladno članku 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 114/23) godišnji porez na dohodak plaća se po nižoj stopi na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura te po višoj stopi na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura. Dohodak ostvaren do 31. prosinca 2023. oporezivat će se po Zakonu o porezu na dohodak (NN 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20. i 151/22.).

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od drugog dohotka po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 14. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose i porez na dohodak na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR7610010051700036 01 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	**Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka**	**Poziv na broj primatelja**
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN, br.13/23, 46/23 i 144/23)	HR 68 1945-OIB isplatitelja poreza – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12 do 06/24) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,
5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. rodiljne i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,
11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,

[25] Članak 19. Zakona o porezu na dohodak

12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenče do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,
23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 15. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, -naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i -naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 1.131,00 eur[26] (st.1.)	½ prosječne neto plaće u RH 565,50 eur	⅔ prosječne neto plaće u RH 754,00 eur	¼ prosječne neto plaće u RH 282,75 eur
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 1.131,00 eur (st.2)	½ neto plaće ovršenika	$^3/_4$ plaće ovršenika, ali ne više od ⅔ prosječne neto plaće u RH	¼ neto plaće ovršenika

7. Financijske obavijesti

Tablica 16. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 %[27]	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 %[28]	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

[26] Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. (NN, br. 125/22).

[27] U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

[28] U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 17. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi Između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građanskopravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7. – 31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1. – 30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22
1.7. – 31.12.2022.	7,31%	7,31%	5,31%	NN 75/22
1.1. – 30.6.2023.[29]	10,5%	10,5%	5,5%	NN 1/23
1.7. – 31.12.2023.	12,0%	12,0%	7,0%	NN 69/23
1.1.– 30.6.2024.	12,5%	12,5%	7,5%	NN 156/23

Tablica 18. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH*

Tromjesečno razdoblje	Iznos u eurima		Mjesec	Iznos u eurima		Godina	Iznos u eurima	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2022.-I/2023.	1.452	1.063	**I/2023.**	1.499	1.094	**2021.**	1.274	946
XII/2022.-II/2023.	1.482	1.081	**II/2023.**	1.522	1.106	**2022.**	1.380	1.016
I/2023.-III/2023.	1.526	1.110	**III/2023.**	1.556	1.130			
II/2023.-IV/2023.	1.542	1.120	**IV/2023.**	1.547	1.122			
IV/2023.-VI/2023.	1.566	1.135	**VI/2023**	1. 590	1.150			
V/2023.-VII/2023.	1.577	1.141	**VII/2023.**	1.580	1.141			
VI/2023.-VIII/2023.	1.595	1.151	**VIII/2023.**	1.614	1.163			
VII/2023.-IX/2023.	1.597	1.153	**IX/2023.**	1.596	1.156			
VIII/2023.-X/2023.	1.613	1.166	**X/2023.**	1.630	1.178			
IX/2023.-XI/2023.	1.635	1.181	**XI/2023.**	1.679	1.208			

* Izvor: Državni zavod za statistiku

[29] Ulaskom RH u eurozonu izmijenjen je i način utvrđivanja visine zateznih kamata. Sukladno izmjenama Zakona o obveznim odnosima (NN, br. 114/22., Uredba 156/22.) i Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN, br. 114/22.) od 1. 1.2023. polazna osnovica za izračun zatezne kamate je kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta. Za referentno razdoblje ta kamatna stopa iznosi 4,00 %. Visina zatezne kamate utvrđuje se uvećanjem navedene referentne kamatne stope za 8 postotnih poena na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava, a u ostalim odnosima za 3 postotna poena.

8. Ostale informacije

Tablica 19. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate
1.	Poslovno uvjetovani otkaz	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	**Najmanje:** Otpremnina za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca = 1/3 prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. **Najviše: Šest** prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije	Do visine 896,00 eur za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)
2.	Osobno uvjetovani otkaz			
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti		Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14, do 64/23)	Do visine 1.120,00 eur za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu			Najviše 1.400,00 eur (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu			Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesamostalnog rada)

Tablica 20. Pregled radnih sati po mjesecima u 2024. godini

Mjesec 2024. g	Broj dana	Radnih dana	Dana praznika	Ukupno sati	Radnih sati	Sati praznika
I	*23*	*22*	*1*	*184*	***176***	*8*
II	*21*	*21*	*0*	*168*	***168***	*0*
III	*21*	*21*	*0*	*168*	***168***	*0*
IV	*22*	*21*	*1*	*176*	***168***	*8*
V	*23*	*21*	*2*	*184*	***168***	*16*
VI	*20*	*20*	*0*	*160*	***160***	*0*
VII	*23*	*23*	*0*	*184*	***184***	*0*
VIII	*22*	*20*	*2*	*176*	***160***	*16*
IX	*21*	*21*	*0*	*168*	***168***	*0*
X	*23*	*23*	*0*	*184*	***184***	*0*
XI	*21*	*19*	*2*	*168*	***152***	*16*
XII	*22*	*20*	*2*	*176*	***160***	*16*
Ukupno u 2024. g.	*262*	*252*	*10*	*2096*	***2016***	*80*

Ukupan broj radnih sati u 2024. godini iznosi **2096**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 21. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u veljači 2024.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	24032	12.	24043	23.	24054
2.	24033	13.	24044	24.	24055
3.	24034	14.	24045	25.	24056
4.	24035	15.	24046	26.	24057
5.	24036	16.	24047	27.	24058
6.	24037	17.	24048	28.	24059
7.	24038	18.	24049	29.	24060
8.	24039	19.	24050		
9.	24040	20.	24051		
10.	24041	21.	24052		
11.	24042	22.	24053		

Tablica 22. Rokovi za podnošenje poreznih izvještaja u siječnju 2024. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrazac JOPPD	• na dan isplate primitka ili najkasnije sljedeći dan • u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. veljače za siječanj
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. veljače za siječanj
Objava financijskih izvještaja proračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 8. veljače 2024.
Financijski izvještaji jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 15. veljače 2024.
Financijski izvještaji izvanproračunskih korisnika državnog proračuna za proračunsku godinu 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 15. veljače 2024.
Financijski izvještaji izvanproračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 15. veljače 2024.
Konsolidirani financijski izvještaji proračunskih korisnika državnog proračuna na razini razdjela za proračunsku godinu 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 28. veljače 2024.
Konsolidirani financijski izvještaji jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za proračunsku godinu 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 28. veljače 2024.
Objava financijskih izvještaja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 22. veljače 2024.
Objava financijskih izvještaja izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2023. (Bilanca, PR-RAS, RAS-funkcijski, P-Vrio, Obveze, Bilješke)	do 22. veljače 2024.
Izjava o fiskalnoj odgovornosti	
Čelnici proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna – nadležnom ministarstvu	
Čelnici proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna JLP(R)S - načelniku općine, gradonačelniku, odnosno županu	do 28. veljače 2024.
Godišnji financijski izvještaji neprofitnih organizacija koje vode dvojno knjigovodstvo za 2023. (BIL-NPF, PR-RAS-NPF, Bilješke)	do 29. veljače 2024.
Godišnji financijski izvještaji neprofitnih organizacija koje vode jednostavno knjigovodstvo za 2023. (G-PR-IZ-NPF, Bilješke)	do 29. veljače 2024.
Izjava o neaktivnosti - neprofitne organizacije koje u 2023. nisu imale poslovnih promjena	do 29. veljače 2024.
Obavijest o prelasku u 2024. na vođenje jednostavnog knjigovodstva - neprofitne organizacije koje su zadovoljile uvjete za vođenje jednostavnog knjigovodstva	do 29. veljače 2024.
Izvještaj o potrošnji proračunskih sredstava (PROR-POT) - neprofitne organizacije koje su u 2023. godini primile sredstva iz javnih izvora – davatelju sredstava	do 29. veljače 2024.

Tablica 23. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Pravilnik o planiranju u sustavu proračuna	1/24	10.1.24.
Pravilnik o izmjenama Pravilnika o postupku ostvarivanja oslobođenja od plaćanja poreza za diplomatska i konzularna predstavništva, institucije i tijela europske unije te međunarodne organizacije	1/24	3.1.24.
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost	1/24	3.1.24.
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom	1/24	3.1.24.
Odluka o donošenju Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2024. – 2026.	3/24	
Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti	3/24	13.1.24.
Pravilnik o proračunskim klasifikacijama	4/24	18.1.24.
Odluka o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih zastupnika	8/24	18.1.24.
Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina	8/24	27.1.24.
Pravilnik o Jedinstvenoj elektroničkoj evidenciji rada	8/24	20.1.24.
Uredba o uvjetima, načinu i postupku raspolaganja tražbinama Republike Hrvatske s naslova duga po kreditima i protestiranim državnim jamstvima u predstečajnim i stečajnim postupcima	10/24	3.2.24.

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Uredba o načinu financiranja decentraliziranih funkcija te izračuna iznosa pomoći izravnanja za decentralizirane funkcije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2024. godinu	10/24	27.1.24.
Odluka o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje bilančnih prava za financiranje minimalnog financijskog standarda javnih potreba osnovnog školstva u 2024. godini	10/24	27.1.24.
Odluka o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje bilančnih prava za financiranje minimalnog financijskog standarda javnih potreba srednjih škola i učeničkih domova u 2024. godini	10/24	27.1.24.
Odluka o minimalnim financijskim standardima za decentralizirane funkcije za zdravstvene ustanove u 2024. godini	10/24	27.1.24.
Odluka o minimalnim financijskim standardima, kriterijima i mjerilima za decentralizirano financiranje domova za starije osobe u 2024. godini	10/24	27.1.24.
Odluka o minimalnim financijskim standardima, kriterijima i mjerilima za financiranje rashoda javnih vatrogasnih postrojbi u 2024. godini	10/24	27.1.24.
Odluka o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike ostvarenih iz rada i po osnovi rada temeljem granskih kolektivnih ugovora	10/24	27.1.24.

Porezne stope godišnjeg poreza na dohodak utvrđuju jedinice lokalne samouprave prema limitima propisanim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 114/23). Odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave objavljuje se u Narodnim novinama najkasnije do 31. prosinca 2023., sa stupanjem na snagu 1. siječnja 2024. godine i primjenjuje se do donošenja nove odluke.

Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku kojom propisuje visinu poreznih stopa u propisanom roku, određuje se niža stopa od 20% i viša stopa od 30%.

Sve objavljene stope godišnjeg poreza na dohodak možete vidjeti na stranici Porezne uprave pod: Stope godišnjeg poreza na dohodak.

tim4pimagazin

Narudžbenicu za pretplatu na časopis možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

SVEUČILIŠNA
TISKARA

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428 • **F:** 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr • sveucilisna@net.hr

iTransparentnost

Prati korak zakona i gradi povjerenje građana

LibusoftCicom
in2 GRUPA

iTransparentnost

iTransparentnost, kao moderno web rješenje, omogućava automatiziran prikaz trošenja sredstava iz proračuna, jednostavno filtriranje i izvoz podataka te praćenje troškova po odabranim parametrima. Rješenje je u skladu s odredbama novog Naputka i lako je prilagodljivo za sve buduće izmjene.

- Automatski prikaz podataka, bez ručnog unosa
- Brza i jednostavna implementacija
- U skladu sa zadnjim zakonskim izmjenama

Transparentnost

Transparentnost trošenja proračunskih sredstava i internetska objava istog postala je obvezom Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Članak 68.a) dok su novim *Naputkom o okvirnom sadržaju, minimalnom skupu podataka te načinu javne objave informacija o trošenju sredstava na mrežnim stranicama JLP(R)S* unutar Zakona o proračunu (Članak 144) definirani obveznici transparentnosti, periodičnost objave te način objave podataka.

Više od 200 općina, gradova i županija koristi iTransparentnost

iTransparentnost pridonosi boljem indeksu otvorenosti proračuna i jačanju povjerenja građana.

Remetinečka cesta 7a (Kajzerica), 10020 Zagreb, tel: 01 65 99 555, e-mail: info@spi.hr, www.spi.hr